

รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

**A MODEL OF TEACHING SKILLS DEVELOPMENT BASED ON
BUDDHIST EDUCATIONNAL ADMINISTRATION OF THACHERS
IN BORDER PATROL POLICE SCHOOLS**

นางลักขณา ไชยฤทธิ์

ดุขฎฐินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุขฎฐิบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

นางลักขณา ไชยฤทธิ์

ดุขฎิณิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์ดุขฎิณิพนธ์
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**A Model of Teaching Skills Development Based on Buddhist
Educationnal Administration of Thachers
in Border Patrol Police Schools**

Mrs. Lakkhana Chaiyarit

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Buddhist Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับคุณูปนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบคุณูปนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร.อำนาจ เดชชัยศรี)

กรรมการ

(พระมหาญาณวัฒน์ จิตตวาทโน, ดร.)

กรรมการ

(ผศ. ดร.อุทัย สติมัน)

กรรมการ

(รศ. ดร.อินตา ศิริวรรณ)

กรรมการ

(ดร.ระวีง เรืองสังข์)

คณะกรรมการควบคุมคุณูปนิพนธ์

รศ. ดร.อินตา ศิริวรรณ

ประธานกรรมการ

ดร.ระวีง เรืองสังข์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นางลักขณา ไชยฤทธิ์)

ชื่อคุณนิพนธ์ : รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผู้วิจัย : นางลักขณา ไชยฤทธิ์

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมคุณนิพนธ์
: รศ. ดร.อินฉา ศิริวรรณ, พธ.บ. (การบริหารการศึกษา),
M.Ed. (Educational Administration), Ph.D. (Educational Administration)
: ดร.ระวีง เรื่องสังข์, ป.ธ. ๕, พธ.บ. (รัฐศาสตร์),
บธ.ม. (การจัดการการตลาด), ค.ด. (การบริหารการศึกษา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและ ๓) เพื่อนำเสนอทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน ๕ คน การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๑๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๓๒๐ คน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๒๐๗ คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเอกสาร การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ทางสถิติ คือ หาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและดัชนีค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า

๑. สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ดังนี้

๑) โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง ๒) ครูขาดทักษะและวิธีการสอนที่ชัดเจนชัดเจนและ ๓) ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก และครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนแนวทางการแก้ไขปัญหาทักษะการสอนของครูนั้นสรุปได้ดังนี้ ๑) ควรจัดให้บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษามาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน ๒) จัดอบรมทักษะและเทคนิควิธีสอนให้กับครูด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อเป็นการทบทวนความรู้แล้วนำทักษะการสอน เทคนิคการสอนใหม่ๆไปปรับประยุกต์ใช้กับงานสอนของตนเอง ๓) จัดกลุ่มครูเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนวิธีการสอน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ และเทคนิคการสอนที่หลากหลายช่วยแนะนำวิธีการสอนและแก้ปัญหา ๔) ครูต้องมีวิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน และครูควรได้รับการอบรมพัฒนาด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

๒. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีส่วนประกอบของรูปแบบ ๔ ส่วน ประกอบด้วย ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) กระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติประกอบด้วย (๑) องค์ประกอบของ ทักษะการสอน (๒) วิธีการพัฒนาทักษะการสอน (๓) กิจกรรมเสริมทักษะ ๔) เงื่อนไขความสำเร็จ

๓. ผลการตรวจสอบและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลัก พุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้าน ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แต่มีด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

Dissertation Title : A Model of Teaching Skills Development of Teachers in Border Patrol Police Schools Based on Buddhist Educational Administration

Researcher : Mrs. Lakkhana Chaiyarit

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Educational Administration)

Dissertation Supervisory Committee

: Assoc. Prof. Dr. Intha Siriwan, B.A. (Educational Administration), M.Ed. (Educational Administration), Ph.D. (Educational Administration)

: Dr. Rawing Ruangsanka, Pali V, B.A. (Political Science), M.B.A. (Marketing Management), Ed.D. (Educational Administration)

Date of Graduation : March 11, 2019

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of teaching skills based on Buddhist educational administration of teachers in Border Patrol Police Schools, 2) to develop a model of teaching skills based on Buddhist educational administration of teachers in Border Patrol Police Schools, and 3) to propose the model of teaching skills development based on Buddhist educational administration of teachers in Border Patrol Police Schools. The mixed research methodology was used in the study. The qualitative data were collected from documents, in-depth interviews with 5 school administrators and focus group discussions with 10 experts and then analyzed by content analysis. The quantitative data were collected from 320 samples in Border Patrol Police Schools and 207 school administrators under Border Patrol Police Schools obtained by multi-stage random sampling, and then analyzed by percentage, mean, standard deviation, and Priority Needs Index.

The research results found that;

1. The state of teaching skills of teachers in Border Patrol Police Schools, 1) The number of teachers did not cover the teaching loads and mostly their educational backgrounds and qualifications were not relevant to educational career, 2) The teachers lacked of teaching skills and methods, and 3) Teachers' qualifications and numbers were not relevant to course subjects and numbers of students. Solutions; 1) To recruit the

qualified officials to the duty, 2) To arrange training courses in teaching methods and skills for the teachers, 3) To arrange teacher meetings for exchanging ideas, techniques, and methods in teaching and in problem solving, and 4) The teachers should have regular and continuous trainings in teaching and learning process.

2. The development of a model of teaching skills development of teachers in Border Patrol Police Schools based on Buddhist educational administration consisted 4 components; 1) Principle, 2) Objective, 3) Operation process consisting of (1) Teaching skills factor, (2) Teaching skills development method, (3) Skills enhancement activity, and 4) Achievement condition.

3. The result of examination and evaluation of the model of teaching skills based on Buddhist educational administration of teachers in Border Patrol Police Schools was at a high level overall. The highest level was on appropriateness, followed by accuracy, feasibility, and usefulness respectively.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชนิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.ระวิง เรืองสังข์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณที่ท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดเห็นในเนื้อหาสาระ ข้อเสนอแนะตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง จนทำให้ดุชนิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้อง และเสร็จสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ รวมถึงคณาจารย์ผู้สอน สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกรูปหรือท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความร่วมมือกับการเก็บข้อมูลการวิจัย และกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสัมภาษณ์แก่ผู้วิจัยด้วยความเป็นกันเอง

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้การศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนให้ความรู้ในระดับดุชนิพนธ์นี้ เจ้าหน้าที่ และกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจตลอดมา

บุญกุศลคุณงามความดี และคุณประโยชน์อันได้อันพึงมีในการศึกษาระดับดุชนิพนธ์นี้ ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอน้อมบูชาคุณแด่พระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแสงสว่างแห่งความพ้นทุกข์ของมนุษยชาติต่อไป และขอขอบูชาคุณอุปถัมภ์ อาจารย์ ผู้ให้กำเนิดแก่ข้าพเจ้า ตลอดถึงญาติพี่น้อง ปุชนิยบุคคลทั้งหลายที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจด้วยดี ข้าพเจ้าขอขอบคุณด้วยความจริงใจ และด้วยความเคารพอย่างสูง

ลักขณา ไชยฤทธิ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ	๙
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการสอน	๒๕
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น	๗๕
๒.๔ ข้อมูลสถานศึกษา	๙๓
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐๖
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๑๐
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๑๗
๓.๑ ขั้นตอนการวิจัย	๑๑๗
๓.๒ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	๑๑๙
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๒๒
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๒๔
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๒๕
๓.๖ สรุปขั้นตอนการวิจัย	๑๒๗

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๑๓๑
๔.๑ ผลการวิจัยศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	๑๓๓
๔.๒ ผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยการยกย่องจากผู้วิจัย และ การสนทนากลุ่ม	๑๗๕
๔.๓ ผลการตรวจสอบรูปแบบด้วยการแจกแบบสอบถาม นำมาปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	๑๙๑
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๒๐๙
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๐๙
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๒๑๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๒๔
บรรณานุกรม	๒๒๖
ภาคผนวก	๒๓๓
ภาคผนวก ก คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู	๒๓๔
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ	๒๔๖
ภาคผนวก ค หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย	๒๕๐
ภาคผนวก ข แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	๒๖๓
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ การวิเคราะห์ประเภทของทักษะการสอน	๕๘
๒.๒ ตารางการสังเคราะห์ พุทธวิธีการสอนกับทักษะการสอน เป็นองค์ประกอบของทักษะการสอน	๖๐
๒.๓ การวิเคราะห์วิธีการพัฒนาทักษะ	๗๔
๒.๔ แสดงข้อมูลจำนวนสถานศึกษาที่สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน	๑๐๕
๓.๑ ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	๑๒๐
๓.๒ ข้อมูลประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	๑๒๑
๓.๓ สรุปขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” “MODEL OF TECHING SKILLS DEVELOPMENT OF TEACHERS IN BORDER PATROL POLICE SCHOOLS BASED ON BUDDHIST EDUCATIONAL ADMINISTRATION”	๑๒๘
๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม (สภาพเป็นจริง)	๑๓๕
๔.๒ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความเป็นจริง) โดยรวม	๑๓๖
๔.๓ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความเป็นจริง) ด้านสันติสนา	๑๓๗
๔.๔ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความเป็นจริง) ด้านสมาธิปนา	๑๓๘
๔.๕ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความเป็นจริง) ด้านสมุเตชนา	๑๓๙

ตารางที่

หน้า

๔.๑๕	แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ความต้องการจำเป็น) ด้านสมารถ	๑๕๐
๔.๑๖	แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ความต้องการจำเป็น) สมารถ	๑๕๒
๔.๑๗	แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ความต้องการจำเป็น) สมารถ	๑๕๔
๔.๑๘	ผลการสังเคราะห์บทสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสอน ของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๕ ท่าน	๑๕๗
๔.๑๙	สรุปผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	๑๘๗
๔.๒๐	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป	๑๙๑
๔.๒๑	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของรูปแบบการพัฒนา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยรวม	๑๙๔
๔.๒๒	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการพัฒนา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านหลักการ	๑๙๖
๔.๒๓	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการพัฒนา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านวัตถุประสงค์	๑๙๗
๔.๒๔	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ	๑๙๙
๔.๒๕	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ	๒๐๑

ตารางที่

หน้า

๔.๒๖	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ	๒๐๓
๔.๒๗	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนด้านกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ	๒๐๕
๔.๒๘	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ	๒๐๗

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๒.๑ ๔ ขั้นตอนในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ)	๗๑
๒.๒ ลำดับความต้องการจำเป็นของ Maslow	๗๖
๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัยของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลัก พุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	๑๑๖
๔.๑ การนำทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ	๑๗๘
๔.๒ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา (ฉบับร่างที่ ๒)	๑๘๗
๕.๑ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา	๒๑๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาครูเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารการศึกษา เพราะงานทุกชนิด ของสถานศึกษา จะดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับ ความสามารถ และความร่วมมือของครู ถ้าครูขาดความรู้ความสามารถขาดขวัญกำลังใจในการ ปฏิบัติงาน ไม่จรรีกรักดีต่อหน่วยงานของตนเอง และขาดความรับผิดชอบ ทะเลาะเบาะแว้งกัน แยกแยะความสามัคคี ต่างคนต่างอยู่ และทำงานไปวันๆ โดยไม่ให้ความร่วมมือ กิจกรรมต่างๆ ที่ สถานศึกษาได้วางไว้ก็จะประสบความล้มเหลว เพราะมีคนก็เหมือนไม่มีในเมื่อคนเหล่านั้นไม่ร่วมมือ กัน และหย่อนสมรรถภาพเพราะฉะนั้น การพัฒนาครูจึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการ บริหารการศึกษา แม้ว่าครู ทุกคนของสถานศึกษาจะมีความสามารถเพียงใดก็ตาม ถ้าเวลาผ่านไปนาน ๆ บรรดาความรู้ ความชำนาญก็ย่อมอ่อนลงไปเป็นของธรรมดา หรือบางทีการทำงานจำเจอยู่เสมอ ๆ งานที่ทำอาจจะกลายเป็นความเบื่อหน่ายได้เหมือนกันเพราะ การที่ผู้บริหารให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยแก้ปัญหา และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่ง เพื่อให้ครูทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีขวัญ และกำลังใจ ดังนั้น ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคม และชาติบ้านเมือง ทั้งนี้เพราะครูต้องรับหน้าที่ในการพัฒนา บุคคลในสังคมให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ จนบุคคลเหล่านั้นสามารถที่จะใช้ความรู้ ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไป ดังนั้นการพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพ อย่างที่สุด จึงเป็นงานที่นักวิชาการศึกษา/ผู้นิเทศ และ/หรือผู้บริหารการศึกษาจะต้องกระทำอย่าง จริงจัง และต่อเนื่อง^๑

แต่กระนั้น การจัดการเรียนการสอนของครูในหลายสถาบันการศึกษาที่ผ่านมาทำให้เกิดผล เป็นที่ประจักษ์อย่างยิ่งว่าคุณภาพทางการศึกษาของประเทศตกต่ำไปอย่างมาก ซึ่งมีระดับรั้งท้าย ในกลุ่มประเทศอาเซียน ฉะนั้น ในโลกยุคใหม่ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีปรับเปลี่ยน วิธีการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่สำคัญ และจำเป็นต่อตัวนักเรียนอย่างแท้จริง มุ่งไปที่ ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตใน ศตวรรษที่ ๒๑ ครูต้องไม่สอนหนังสือไม่นำสาระที่มีในตำรามาบอกบรรยายให้นักเรียนจดจำแล้วนำไป สอบวัดความรู้ ครูต้องสอนคนให้เป็นมนุษย์ที่เรียนรู้การใช้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑

^๑Aminah U-sof yusoh, การพัฒนาศักยภาพครู, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.l3nr.org/posts/462044> [๙ มกราคม ๒๕๖๑].

เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ โดยมีประเด็นคำถามอยากรู้เป็นตัวกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้อยากเรียนที่จะนำไปสู่การกระตือรือร้นที่จะสืบค้น รวบรวมความรู้จากแหล่งต่างๆ มาสนับสนุนหรือโต้แย้งข้อสมมติฐานคำตอบที่คุ้นเคย พบเจอจากประสบการณ์เดิมใกล้ตัวสร้างเป็นกระบวนการที่คนใหม่แทนของเดิม^๒

แต่ที่ผ่านมากลับทำให้เห็นทักษะของผู้สอนที่เรียกว่ายังขาดทักษะการสอน เช่น ครูที่สอนเกี่ยวกับตัวเลข บางส่วนสอนไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจเองแท้ ยิ่งในระดับชั้นมัธยม ต้องจำทั้งสูตรทั้งเฉลยมาอย่างหนัก ไม่เข้าใจเหตุ และผล ไม่รู้ที่มาจะมาจะเป็นสูตร หลักไม่แน่นกันอย่างรุนแรง มุ่งไปที่คำตอบมากกว่ากระบวนการคิด ไม่เห็นความสำคัญของการสร้าง concept ให้เด็ก จึงสอนแบบแยกส่วน มักจะยกตัวอย่างให้เด็กทำตาม ซึ่งขณะนั้นดูเหมือนเด็กๆ จะเรียนได้กันทุกคน เพราะทำตามตัวอย่างครูไปทีละตัวอย่าง แต่พอเป็นเรื่องปนบท ความที่หลักไม่แน่น หยิบเอาสิ่งที่เรียนมาใช้ไม่ได้ จึงงงทั้งครู และเด็ก ต้องอาศัยเฉลย ครูภาษาอังกฤษ บางส่วนพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ดีพอ ใช้ภาษาได้ไม่ดีพอ เด็กๆ จึงได้ความรู้จำกัด นำไปใช้จริงในชีวิตไม่ได้ เรียกว่ากลัวภาษาอังกฤษกันทั้งเด็ก และครู ยกเว้นในโรงเรียนนานาชาติ หรือ ๒ ภาษา ครูสังคม บางส่วนยังเน้นการบอก และเล่า ให้ข้อมูล ติดยึดกับเนื้อหา ยึดติดกับคำว่าเรียนหนังสือ กลัวที่จะพาเด็กๆ ออกไปนอกกรอบของหนังสือเรียน ขาดทักษะในการหาหัวข้อดีๆ ที่จะจุดประเด็นให้เด็กคิดแลกเปลี่ยนเสวนากับเด็กๆ ได้น้อย เพราะครูกลุ่มนี้เองก็อ่านน้อย เด็กๆ จึงคิดประยุกต์อะไรได้น้อย เป็นต้น^๓ จากวิกฤติปัญหาดังกล่าวทำให้รัฐบาลทั้งที่ผ่านมา และรัฐบาลปัจจุบันเห็นความสำคัญจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑ ได้วางกรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัยสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องมีความสามารถในการสื่อสาร สามารถ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่ม สร้างสรรค์มีจิตสาธารณะ มีระเบียบ วินัย คำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวมสามารถ ทำงานเป็นกลุ่มได้อย่าง กัลยาณมิตร มีศีลธรรม คุณธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึก ความภูมิใจในความเป็นไทย มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์แข็งแรงเป็นกำลังคนที่มี คุณภาพสามารถก้าวทันโลก^๔

ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นตำรวจหน่วยหนึ่ง ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่การปฏิบัติหน้าที่มีความแตกต่างกับตำรวจหน่วยอื่นๆ อยู่หลายประการ คือการปฏิบัติหน้าที่ในสถานะตำรวจ ต้องตระเวนตรวจพื้นที่ตามแนวชายแดน ทำหน้าที่เสมือนรั้วของชาติ ซึ่งเป็นแนวป้องกันด่านแรก ในการปกป้องอธิปไตยของชาติไทย และอีกหนึ่งหน้าที่คือ การปฏิบัติหน้าที่สถานะครู เมื่อ

^๒ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑, เอกสารโครงการศึกษา และพัฒนาโรงเรียนในโครงการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑, มปป), หน้า ๑๐

^๓ รัชนิ อมาตยกุล, ปัญหาของครู คุณภาพของครู, เอกสารประชุมร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๕, เผยแพร่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖, มปป), หน้า ๓-๔.

^๔ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔.

ประมาณปี ๒๔๙๘ หมู่ลาดตระเวนได้เข้าไปในหมู่บ้านชาวเขาแห่งหนึ่ง พอชาวเขาเห็นเป็นคนแปลกหน้าพวกเขาก็ไม่ไว้ใจ ไม่ยอมพบปะพูดคุยด้วย ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกันได้ นั่นก็คือ "ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน" ตำรวจตระเวนชายแดนได้เล็งเห็นว่าสิ่งเหล่านี้หากปล่อยทิ้งไว้จะไม่เป็นผลดีต่อประเทศชาติ จึงได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นมาสอนหนังสือให้แก่ชาวเขา เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้รู้ภาษาไทย จะได้ติดต่อทำความเข้าใจกันได้สะดวก และในปี ๒๔๙๙ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แห่งแรกที่ถือกำเนิดขึ้นที่หมู่บ้านดอนหมาวัน อ.เชียงของ จ.เชียงราย ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ่ารุงที่ ๑”^๕ ปัจจุบันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๘(๒)(๓) จึงมีศักดิ์ศรีมีบทบาทมีหน้าที่ และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับสถานศึกษาสังกัดของภาครัฐ และภาคเอกชน ที่ดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็ก และเยาวชน ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้าฯ ทรงให้ดำเนินโครงการพัฒนาเด็ก และเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำรินี้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก และเยาวชนที่อยู่ในหมู่บ้านในเขตบริการการศึกษา และเด็กนักเรียนซึ่งในปีการศึกษา ๒๕๕๙ มีโรงเรียนใหม่เกิดขึ้น จำนวน ๑๑ แห่ง ทำให้มีโรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนรวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๐๗ แห่ง ประกอบด้วย กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๑ จำนวน ๔๕ แห่ง กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๒ จำนวน ๔๘ แห่ง กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๓ จำนวน ๗๒ แห่ง และกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๔ จำนวน ๔๒ แห่ง ซึ่งนักเรียนทั้งหมด ๒๕,๓๓๑ คน มีครูสายผู้สอน จำนวน ๑,๕๕๒ คน และบุคลากรทางการศึกษาอีกจำนวน ๓๓๐ คน^๖ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าโรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง”

จากความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญ และสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าวิจัยรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในกลุ่มโรงเรียนดังกล่าวโดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่การสอนจำเป็นต้องมีทักษะ มีความสามารถ มีความชำนาญ และมีความคล่องแคล่วว่องไวในการสอนที่อาศัยการสอนตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวน

^๕ “ศึกษาเท่าเทียม” ความหวังครู ดชด. คม ชัด ลึก [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/news/crime/89360> [๑๗ มกราคม ๒๕๖๑]

^๖ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, **สถานศึกษาในโครงการพัฒนาเด็ก และเยาวชน ปีการศึกษา ๒๕๕๙**, สิงหาคม ๒๕๕๙, หน้า ๓.

^๗ จิตรา มีคำ, **ปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๑ ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/GraduatePSRU/article/view/55501> [๑๗ มกราคม ๒๕๖๑]

ชายแดนที่สามารถตอบโจทย์วิสัยทัศน์การศึกษาในอนาคตที่ระบุว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม”

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๑.๒.๒ เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพปัญหาของการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การพัฒนารูปแบบทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) กล่าวคือ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตไว้ ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ขอบเขตด้านเนื้อหา ๒) ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง และ ๓) ขอบเขตด้านพื้นที่ ดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” มีเนื้อหาในงานวิจัยดังนี้ (๑) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (๒) แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการสอน (๓) แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (๔) ข้อมูลสถานศึกษา และ (๕) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร (Population) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๒๐๗ โรงเรียน โดยมีผู้บริหาร ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่สังกัด กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๒๐๗ โรงเรียน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๑ ถึง เดือนธันวาคม ๒๕๖๑ รวม ๑๒ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างแผนภาพหรือกรอบความคิดที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบต่างๆ อย่างเป็นระบบ สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พุทธบริหารการศึกษา หมายถึง การนำหลักธรรมมาบูรณาการกับการบริหารการศึกษา โดยการนำเทคนิค และวิธีการสอนนักเรียนเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด โดยนำหลักพุทธวิธีการสอนมาบูรณาการเข้ากับทักษะการสอน ประกอบด้วย ๔ รูปแบบ ได้แก่

สันติสนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ในการพูดอธิบายชี้แจงรายละเอียดให้ผู้เรียนเห็นชัด และเข้าใจในบทเรียน โดยการบอก บรรยาย ตีความ สานิต ยกตัวอย่าง ทำทางประกอบ การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจ และสามารถสรุปบทเรียนรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอน เข้าด้วยกัน โดยการ ใช้สื่อประกอบ ยกตัวอย่าง อธิบาย การถามคำถาม ได้ตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นจนเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้

สมทปนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการสร้างความพร้อม และความอยากรู้อยากเห็นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับผู้เรียนโดยการใช้เกม เพลง สนทนา ซักถาม สื่อการสอน ทบทวนบทเรียน ตั้งปัญหาให้ร่วมกันอภิปราย รูปภาพ ดุริยทัศน์ ของจริงเข้ามาช่วยเป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีส่วนร่วม มีความสนใจ และเข้าใจในบทเรียนได้รวดเร็ว และบรรลุวัตถุประสงค์ที่สอนตั้งไว้

สมุตเตสนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอน ในการใช้คำพูดหรือประโยคในการกระตุ้นหรือตั้งคำถามของนักเรียนออกมาว่า มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ในเรื่องที่เรียนได้เหมาะสมกับวัย และบทเรียน และการใช้ทำทางประกอบ ภาษา น้ำเสียง สื่อการสอน การแสดงบทบาทสมมุติ เกม และ การสานิต และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้อยากเรียน หรือสนใจ และติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา

สัมปหังสนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจ และกล้าแสดงออกของผู้เรียน ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการเสริมกำลังใจด้วยวาจา หรือทำทางอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และวัยของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดโดยการจัดกิจกรรม การใช้คำถาม การสร้างสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ เพื่อเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับสถานการณ์

ทักษะการสอน หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถของครูในการจัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ หรือ ประสบการณ์ ต่างๆ ให้กับผู้เรียน โดยการบอกเล่า บรรยาย อธิบาย แนะนำ อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนเกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในการที่จะแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสม

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หมายถึง สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หมายถึง ข้าราชการตำรวจผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หมายถึง ข้าราชการตำรวจผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ และดำรงตำแหน่งครูใหญ่ หรือรักษาการในตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หมายถึง ข้าราชการตำรวจผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ความต้องการจำเป็น หมายถึง สภาพปัญหาที่มีความแตกต่างระหว่างสภาพความคาดหวัง และสภาพความเป็นจริง ที่ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันที่ต้องนำมาพัฒนาปรับปรุง และนำไปสู่การแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์ อย่างเป็นระบบของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง การตรวจหาสาเหตุ แยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็น ส่วนย่อยเพื่อทำความเข้าใจ ปัญหา และระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ในแต่ละส่วนให้แจ่มแจ้ง ชัดเจน

การวางแผน หมายถึง การกำหนดวิธีทำงานในอนาคตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานมากที่สุด โดยการเลือกโครงการ กิจกรรม และวิธีการที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้วางแผนเอาไว้แล้ว อย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง

การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของแผนงาน ที่วางแผนไว้

การปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การปรับปรุงแก้ไขแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัติงานส่วน ที่มีปัญหา พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น และ ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงาน ที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

การตรวจสอบรูปแบบด้านความเป็นประโยชน์ หมายถึง รูปแบบมีความเป็นประโยชน์ และตอบสนองต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และมีผลต่อการนำไปใช้ การพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การตรวจสอบรูปแบบด้านความเป็นไปได้ หมายถึง รูปแบบมีความสอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริงในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เหมาะสมกับสถานการณ์ ยอมรับได้ และคำนึงถึงความเป็นได้ต่อการนำไปใช้พัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การตรวจสอบรูปแบบด้านความเหมาะสม หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และยอมรับได้ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีผลต่อการ นำไปใช้พัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน

การตรวจสอบรูปแบบด้านความถูกต้อง หมายถึง รูปแบบมีความถูกต้องตามเนื้อหา สอดคล้องกับสภาพจริงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจนำ รูปแบบไปใช้ในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๖.๑ ทำให้ทราบสภาพปัญหาทักษะการสอนตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน

๑.๖.๒ ทำให้ทราบการพัฒนาแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลัก พุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๑.๖.๓ ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๑.๖.๔ ผลการวิจัยสามารถประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และโรงเรียนอื่นๆ ได้

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผู้วิจัยขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย โดยมีเนื้อหาสำคัญในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

๒.๑.๑ ความหมายของรูปแบบ

๒.๑.๒ ประเภทของรูปแบบ

๒.๑.๓ องค์ประกอบของรูปแบบ

๒.๑.๔ ลักษณะของรูปแบบที่ดี

๒.๑.๕ ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบ

๒.๑.๖ การตรวจสอบรูปแบบ

๒.๑.๗ การประเมินรูปแบบและมาตรฐานการประเมิน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการสอน

๒.๒.๑ ความหมายของทักษะการสอน

๒.๒.๒ หลักพุทธบริหารการศึกษา

๒.๒.๓ องค์ประกอบของทักษะการสอน

๒.๒.๔ ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น

๒.๓.๑ ความหมายของความต้องการจำเป็น

๒.๓.๒ การจัดประเภทของความต้องการจำเป็น

๒.๓.๓ ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

๒.๓.๔ สารบัพจำแนกของการประเมินความต้องการจำเป็น

๒.๓.๕ ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น

๒.๓.๖ การใช้การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์

๒.๓.๗ การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

๒.๔ ข้อมูลโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๒.๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

๒.๔.๒ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๒.๔.๓ โครงสร้างและขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๒.๔.๔ ระเบียบขั้นตอนการคัดสรรบุคลากรและการฝึกอบรมความเป็นครู ตชด.

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยในประเทศ

๒.๕.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

ปัจจุบันสถาบันการศึกษาจะมีความสนใจในเรื่องของรูปเป็นอย่างมากโดยเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษามักนิยมใช้คำว่ารูปแบบขึ้นต้นชื่อเรื่องในงานวิทยานิพนธ์ หรือ การพัฒนารูปแบบ ซึ่งจะเห็นมากนักในระดับปริญญาเอก เพราะเป็นการพัฒนาองค์การที่พร้อมสำหรับการนำไปใช้และเห็นเป็นรูปธรรมได้มากกว่างานวิจัยประเภทอื่นๆ แต่กระนั้นข้อจำกัดของผู้ศึกษาก็คือ การสร้างและการพัฒนารูปแบบย่อมมีความสลับซับซ้อนพอสมควรหากไม่ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและการพัฒนารูปแบบอย่างละเอียดก็อาจจะผิดพลาดได้ง่ายเพราะฉะนั้น ในหัวข้อต่อไปจะศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อความชัดเจนตามแนววิถีสืบปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ความหมายรูปแบบ

รูปแบบยังเป็นที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ถ่ายทอดความทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบนั้นด้อยลงไป ส่วนการที่ระบุว่าเป็นแบบใดๆ จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึงเหมาะสมกับรูปแบบนั้นๆ ควรมืองค์ประกอบอะไรบ้าง จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึงเหมาะสมกับรูปแบบนั้นๆ ควรมืองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีการกำหนดตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบนั้นว่าต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้นอย่างไร

“รูปแบบ” คือ รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ^๑ เช่น รูปแบบร้อยกรอง; (ศิลปะ) สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเป็นเช่นนั้นๆ อย่างรูปคน รูปบ้าน รูปปลา รูปใบไม้ เช่น รูปแบบผู้หญิง รูปแบบเปิด รูปแบบวัด

ประยูร บุญใช้ ระบุว่า^๒ รูปแบบเป็นแบบแผนที่ได้จัดทำอย่างเป็นระบบระเบียบ มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ผ่านขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีหลักปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี หรือความเชื่อเป็นพื้นฐาน มืองค์ประกอบต่างๆ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์เพื่อช่วยให้การดำเนินงานใดงานหนึ่งบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: นามมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๙๖๕.

^๒ประยูร บุญใช้, อ่างใน วัฒนา สุวรรณไตรย และประยูร บุญใช้, การพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี), รายงานการวิจัย, (คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๔๙), หน้า ๕๙.

ทศนา แคมมณี สรุปไว้ว่า^๓ รูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเช่น เป็นคำอธิบายเป็นแผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้นรูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

วัฒนา สุวรรณไตรย และประยูร บุญใช้ ได้แสดงแบบแผนแสดงการจัดโครงสร้างและองค์ประกอบต่างๆ อย่างเป็นระบบ^๔ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

รัตน์ บัณฑิต ความหมายของรูปแบบจำแนกออกเป็น ๓ ความหมาย^๕ ดังนี้

๑. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริงรูปแบบใน ความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า“โมเดล”ได้แก่ โมเดลบ้าน, โมเดลรถยนต์, โมเดลเสื้อ เป็นต้น

๒. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”

๓. แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบใน ความหมายนี้บางทีเรียกกันว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหารรูปแบบการประเมิน เป็นต้น

วโร เฟิงส์วีสต์ กล่าวว่า^๖ รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่างๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิด

มาลี สิบกระแส กล่าวว่า^๗ รูปแบบมีสองลักษณะ คือ รูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่นระบบการปฏิบัติงาน และรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น รูปแบบอาจแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นโยงแสดงในรูปแผนภาพหรือเขียนในรูปสมการคณิตศาสตร์ หรือสมการพยากรณ์หรือเขียนเป็นข้อความ จานวน หรือ ภาพ หรือแผนภูมิหรือรูปสามมิติ

^๓ทศนา แคมมณี, ศาสตราจารย์, องค์กรความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้, พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๒๑๘.

^๔วัฒนา สุวรรณไตรย และประยูร บุญใช้, การพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ปี), รายงานการวิจัย, (คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๔๙), หน้า ๕๙.

^๕รัตน์ บัณฑิต, การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: คำสมัย, ๒๕๕๒). หน้า ๑๒๔.

^๖วโร เฟิงส์วีสต์, “การวิจัยพัฒนารูปแบบ”, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๓): ๓.

^๗มาลี สิบกระแส, “การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, (๒๕๕๒).

ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล กล่าวถึง รูปแบบว่า^๙ หมายถึงโครงสร้างโปรแกรม แบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและเทศะ พิจารณามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้ทดแทนแนวคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบนั้นๆ

ปัญญา ทองนิล กล่าวว่า^{๑๐} รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่เกิดจากทฤษฎี ประสบการณ์ การคาดการณ์ นำเสนอในรูปของข้อความหรือแผนผัง

Bardo, John W., and Hartman, John J. มองว่า^{๑๐} รูปแบบเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อความทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบนั้นด้อยลงไป ส่วนการที่ระบุว่าเป็นแบบใด ๆ จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงเหมาะสมกับรูปแบบนั้นๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงเหมาะสมกับรูปแบบนั้นๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีการกำหนดตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบ นั้นว่าต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้นอย่างไร

รูปแบบเป็นการจำลองสถานการณ์เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้นๆ ได้ง่ายขึ้น^{๑๑}

รูปแบบเป็นการสร้างความคิดรวบยอดของปรากฏการณ์ด้วยวิธีการของเหตุผลที่มีจุดหมายเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในนิยามที่แสดงถึงความสัมพันธ์และข้อเสนอของระบบรูปนัยที่เกี่ยวข้อง^{๑๒}

Husen & Postlethwaite ได้ให้ความหมายว่า^{๑๓} รูปแบบ คือ โครงสร้างที่ถูกนำเสนอเพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ ด้วยวิธีการอุปมาอุปมัย หรือได้มาจากทฤษฎี รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี

^๙ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล, “การพัฒนาแบบการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจ”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, (๒๕๕๒).

^{๑๐}ปัญญา ทองนิล, “รูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยการบูรณาการแบบสอดแทรก สำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร), ๒๕๕๓.

^{๑๐}Bardo, John W., and Hartman, John J, **Urban Soclogoy: A Systematic Introduction**, (U.S.A.: F.E. Peacock Publishers, Inc, 1982), p. 70-71.

^{๑๑}Stoner, A. F., & Wankel, C., **Management**, 3rd ed, New Delhi: Prentice – Hill Privated, 1986), p. 50.

^{๑๒}Willer, D., **Scientific Sociology: Theory and Method**, Englewood cliff, NJ.: PrenticeHill, 1986), p. 94.

^{๑๓}Husen, T. & Postlethwaite, N.T., **The international encyclopedia of education**. 2nd (New York: Pergawon press Inc., 1994).

Raj ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Education ไว้ ๒ ความหมาย ดังนี้^{๑๔} ๑) รูปแบบ คือ รุปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วย ข้อความ จำนวน หรือ ภาพ โดยการลดทอนเวลา และเทศะ ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น ๒) รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะโดยสรุปแล้ว รูปแบบหมายถึงแบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วน (Simplified Form) ของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

Good ในพจนานุกรมการศึกษาได้รวบรวมความหมายของรูปแบบ เอาไว้ ๔ ความหมาย^{๑๕} คือ ๑) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำๆ ๒) เป็นตัวอย่างเพื่อเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น ๓) เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด ๔) เป็นชุดของปัจจัย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกันซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเขียนออกมา เป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

Procter and Paul ให้ความหมายคำนี้ไว้ใน Longman Dictionary of Contemporary English โดยสรุปแล้วจะมี ๓ ลักษณะใหญ่^{๑๖} คือ Model ที่หมายถึงสิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของจริงความหมายนี้ตรงกับภาษาไทยว่า แบบจำลอง เช่น แบบจำลองของเรือดำน้ำ เป็นต้น Model ที่หมายถึงสิ่งของหรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูแบบอย่าง นักเดินแบบหรือแม่แบบในการวาดภาพศิลป์ เป็นต้น Model ที่หมายถึงแบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์รุ่น ๘๖๔X เป็นต้น

Tosi and Carroll กล่าวไว้ว่า^{๑๗} รูปแบบเป็นนามธรรมของจริงหรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมิตั้งแต่รูปแบบอย่างง่ายไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมากๆ และมีทั้งรูปแบบทั้งกายภาพ (Physical model) ที่เป็นแบบ จำลองของวัตถุ เช่น แบบจำลองหอสมุดแห่งชาติ แบบจำลองเครื่องบินขับไล่ เอฟ ๑๖ เป็นต้น

^{๑๔}Raj, Madhu, Encyclopedic Dictionary of Psychology and Education. Vol.3. (New Delhi: ANMOL,1996).

^{๑๕}Good, Carter V. Dictionary of Education.(5th ed.). (New York: McGraw-Hill, 2005).

^{๑๖}Procter,Paul. Longman Dictionary of Contemporary English. (London: Longman, 1978).

^{๑๗}Tosi, H. L. and Carroll,S. J. Management (2nd ed.). (New York: John Wiley & Sons, 1982).

Thinkexist ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ไว้ว่า^{๑๘} เป็นแบบจำลองระบบ การปฏิบัติงาน หรือแบบแปลนของการก่อสร้างที่วาดไว้ล่วงหน้า หรือสิ่งของที่เป็นตัวแทนแสดง ความคิดของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือสิ่งที่เตรียมเอาไว้ล่วงหน้า

Stanford Encyclopedia of Philosophy ได้ให้ความหมายของรูปแบบในลักษณะ สอดคล้องกับการให้ความหมายของ Good ว่า^{๑๙} รูปแบบเป็นระบบหรือโครงสร้างที่ถูกสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีทั่วไปเพื่อพรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ

ผู้วิจัยสรุปความหมายของรูปแบบจากนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น คือ ราชบัณฑิตยสถาน, ประยูร บุญใช้, ทิศนา แคมมณี, วัฒนา สุวรรณไตรย, รัตน์ บัณฑิต, วาโร เฟิงส์วีสต์, มาลี สืบ กระแส, ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล, ปัญญา ทองนิล, Bardo, John W., and Hartman, John J (1982), Stoner, A. F., & Wankel C. (1986), Willer, D.(1986), Husen,T.& Postlethwaite 1994, Raj (1996), Good (2005), Procter and Paul (1978), Tosi & Carroll (1982), Thinkexist (2008) และ Stanford Encyclopedia of Philosophy ได้ว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างแผนภาพหรือ กรอบความคิดที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบต่างๆ อย่างเป็นระบบ สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการ ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๒ ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการได้แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็นประเภทต่างๆตามแนวคิดของแต่ละท่าน ดังนี้

Bardo and Hartman นักนิเวศวิทยาคนสำคัญท่านหนึ่งได้ให้ทัศนะที่น่าสนใจไว้อีกแนว หนึ่งซึ่งเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบ^{๒๐} โดยแบ่งประเภทของรูปแบบ ด้วยการ อธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่ อธิบายโดยลักษณะพื้นที่และรูปแบบที่อธิบาย โดยลักษณะของประชากร รูปแบบที่ใช้ในการ อธิบายโดยพื้นที่นั้นมีจุดมุ่งหมายในการบรรยาย ลักษณะของเมืองว่าลักษณะอย่างไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบาย โดยคุณลักษณะของประชากรนั้น เป็นรูปแบบที่เสนอ แนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรของเมืองต่างๆเช่น Residential Segregation Model และ Group Location Model เป็นต้น

Joyce & Well ได้ศึกษาและจัดแบ่งประเภทของรูปแบบ ตามแนวคิดหลักการหรือ ทฤษฎีซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ และได้แบ่งกลุ่มรูปแบบ การสอนเอาไว้ ๔ รูปแบบ^{๒๑}

^{๑๘}ThinkExist. The Leadership Challenge: How to Get Extraordinary Things Done in Organizations.(San Francisco: Jossey Bass, 2008).

^{๑๙}Stanford Encyclopedia of Philosophy, (2006), p. 671.

^{๒๐}Bardo, John W., and Hartman, John J, Urban Soclogoy: A Systematic Introduction, (U.S.A.: F.E. Peacock Publishers, Inc, 1982), pp. 70-72.

^{๒๑}Joyce & Well, Model of teaching, New Delhi: Prentice-hill of India Private limited, 1985, p 74.

๑. Information-Processing Models เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียนและแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. Personal Models รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนั้นให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล และการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (Reality) ทั้งหมด

๓. Social Interaction Models เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและบุคคลต่อสังคม

๔. Behavior Models เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้อรรถความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ จุดเน้นที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้

Keeves ได้แบ่งประเภทรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ออกเป็น ๔ ประเภท^{๒๒}

๑. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็น รูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

๒. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ เช่น รูปแบบการสอนของ Joyce and Well, 1985: 41)

๓. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดง ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ รูปแบบประเภทรูปแบบนี้ใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

๔. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และ หลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทาง เศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญา ของเด็ก เป็นต้น

^{๒๒}Keeves, P. J., Educational research methodology, and measurement: An international handbook, (Oxford, England: Pergamon Press, 1988), pp. 561-565.

Steiner แบ่งรูปแบบออกได้เป็น ๒ ประเภท^{๒๓} คือ

๑. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Pretcal Model or Model-of) รูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ เครื่องบิน ภาพจำลอง

๒. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model-of) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือ แบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่างๆที่สัมพันธ์กัน

Smith and others จำแนกรูปแบบออกเป็น ๒ ประเภท^{๒๔} ได้แก่

๑. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

๑) รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

๒) รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องบิน เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

๒. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น

๑) รูปแบบข้อความ (Verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้อธิบายความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น

๒) รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

ผู้วิจัยสรุปประเภทของรูปแบบจากนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้ บาร์โดและฮาร์ทแมน (Bardo and Hartman, 1982: 141), จอยส์และเวลล์ (Joyce & Well, 1985: 74), (Keeves, 1988: 561-565), สไตเนอร์ (Steiner, 1988: 148), สมิธ และคณะ (Smith and others. 1980 : 461) ได้ว่า ประเภทของรูปแบบ มี ๔ ประเภท คือ ๑) รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็น รูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม (Analogue Model) ๒) รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบาย ปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ (Semantic Model) ๓) รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดง ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ (Mathematical Model) ๔) รูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และ หลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น (Causal Model)

^{๒๓}Steiner.E. *Methodology of theory building*. Sydney: Edocology Research Associates, 1988. p. 148.

^{๒๔}Smith, R.H., & et al., *Management: Marketing Organizations Perform*, (New York: Macmillan, 1980), p. 461.

๒.๑.๓ องค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบส่วนใหญ่จะมี ๓ ส่วนที่สำคัญ^{๒๕} คือ

๑. หลักการและวัตถุประสงค์
๒. โครงสร้างและสาระสำคัญ
๓. การนำไปสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ

ในขณะนักวิชาการบางท่านก็แสดงไว้ถึง องค์ประกอบของรูปแบบออกเป็น ๔ ส่วน^{๒๖} คือ

๑. ความนำ
๒. ตัวของรูปแบบ เช่น รูปแบบการบริหารโรงเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ๕ ส่วน ดังนี้ ๑) หลักการแนวคิดในการกำหนดรูปแบบ ๒) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ๓) ลักษณะเฉพาะของโรงเรียนในกำกับของรัฐ ๔) กฎบัตรของโรงเรียนในกำกับของรัฐ ๕) การบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐ

๓. แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

๔. เงื่อนไขหรือข้อกำหนดหรือข้อจำกัดของรูปแบบ

แต่ถึงอย่างไรก็ตามองค์ประกอบของรูปแบบอย่างน้อยจะต้องมองเห็นสิ่ง ดังนี้^{๒๗}

๑. มีการแสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างและตัวแปร
๒. มีการนำไปสู่การทำงานได้ผลตรงตามที่ตั้งไว้แล้วโดยสามารถอธิบายถึงโครงสร้างหรือกลไกความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษาอย่างชัดเจน
๓. มีการนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ใหม่ หรือขยายองค์ความรู้
๔. มีความสอดคล้องกับทฤษฎีเรื่องที่ใช้รูปแบบ

Brown and Moberg ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมาจากแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) กล่าวว่า^{๒๘} องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย

๑. สภาพแวดล้อม (Environment)
๒. เทคโนโลยี (Technology)
๓. โครงสร้าง (Structure)
๔. กระบวนการจัดการ (Management Process)
๕. การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

^{๒๕} พิเชษฐ โพธิ์ภักดี, “การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๒๖} จินตนา ศักดิ์ภู่อรัมย์, “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะ”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๒๗} พูลสุข หิงศานนท์, การพัฒนารูปแบบ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๕๓.

^{๒๘} Brown, Warren B., and Moberg, Denis J. **Organizational Theory and Management: A Macro Approach.** (New York: John Wiley & Sons, 1980), pp. 16-17.

ทศนา แคมมณี ได้กล่าวว่า รูปแบบสามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ ดังนั้นรูปแบบจึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

๑. มีปรัชญาทฤษฎีหลักการแนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้น

๒. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

๓. มีการจัดระบบคือมีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ

๔. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบของรูปแบบจากนักวิชาหลายท่าน ดังนี้ พิเชษฐ์ โพธิ์ภักดี, จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม, พูลสุข หิงสานนท์, Brown and Moberg (1980) และ ทศนา แคมมณี กล่าวสรุป ได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบ มี ดังนี้ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ ๔) เงื่อนไขความสำเร็จ

๒.๑.๔ ลักษณะของรูปแบบที่ดี

การสร้างรูปแบบต่างๆ อาจจะต้องมีการทบทวนเอกสาร ขั้นตอน และวิธีการต่างๆ มากมายแต่อย่างน้อยที่สุดการสร้างรูปแบบจะต้องมีความสอดคล้องเหมาะสมกับปัจจัย ๔ ประการ^{๒๙} ดังต่อไปนี้

๑. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันแบบรวมๆ (Associative Relationship)

๒. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นสามารถถูกตรวจสอบได้ โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

๓. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

๔. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ๔ ประการ^{๓๐} ดังนี้

๑. รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบมีโครงสร้าง

๒. รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลและสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

^{๒๙}Keeves, P. J., Educational research methodology, and measurement: An international handbook, (Oxford, England: Pergamon Press, 1988), p. 560.

^{๓๐}Tadao Miyakawa. The Science of Public Policy: Essential Reading in Policy Sciences II. Vols. IV- VII. (London and New York: Routledge, 1986).p.15

๓. รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะมีโครงสร้างหรือกลไกเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในเชิงเหตุผลได้อย่างชัดเจน

๔. รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะนำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ใหม่ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ผู้วิจัยสรุปคุณลักษณะที่ดีของรูปแบบจากนักวิชาการ คือ คีฟส์ (Keeves, 1988), และ ทาคาโอะ มียากาวะ (Tadao Miyakawa, 1986) กล่าวสรุปว่า คุณลักษณะของรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ ๑) มีความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship) ๒) สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลและตรวจสอบได้โดยการสังเกต และข้อมูลเชิงประจักษ์ ๓) มีโครงสร้างหรือกลไกอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงเหตุผลได้อย่างชัดเจน ๔) เป็นเครื่องมือนำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่ ๕) สร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

๒.๒.๕ ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบ

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการอธิบายหรือการใช้ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดย่อมมีสิ่งที่เกื้อกูลและสนับสนุนปัจจัยองค์ประกอบต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ แต่กระนั้น การพัฒนารูปแบบมักจะอยู่ในระบบของการวิจัยทางสังคมศาสตร์จะเห็นกันโดยทั่วไปหากมองในการพัฒนารูปแบบสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอน^{๓๑)} ได้แก่ ๑) การพัฒนารูปแบบและ ๒) การหาความเที่ยงตรงของรูปแบบ ซึ่งมีคำอธิบายดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยอาจจะศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้นๆ ได้เป็นอย่างดีซึ่งผลการศึกษานำมาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้นการพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาในขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

๑. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

๒. การศึกษาจากบริบทจริงในขั้นตอนนี้อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

๑) การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงานโดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจการสนทนากลุ่ม เป็นต้น

๒) การศึกษารายกรณี (Case Study) หรือพหุกรณีหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จหรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

^{๓๑)} Willer, D., Scientific Sociology: Theory and Method, Ibid. p.83.

๓) การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นต้น

๓. การจัดทำรูปแบบในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้สารสนเทศที่ได้ในข้อ ๑ และ ๒ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัยเพื่อนำมาจัดทำรูปแบบ

แต่อย่างไรก็ตามในงานวิจัยบางเรื่องนอกจากจะศึกษาตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยยังอาจจะศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการพัฒนารูปแบบก็ได้

ขั้นตอนที่ ๒ การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ^{๓๒} ภายหลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้วจำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าวเพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎีแนวความคิดรูปแบบของบุคคลอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมาแต่ก็เป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่างๆ ในรูปแบบผู้วิจัยอาจจะปรับปรุงรูปแบบใหม่โดยการตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบ ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

อย่างเช่น ตัวอย่างของการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม การศึกษามีรายละเอียดในการดำเนินการ ๕ ขั้นตอน^{๓๓} คือ

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ได้รับเลือกเป็นโครงการนำร่องการวิจัยและการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาสภาพจริงจากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพ

ขั้นตอนที่ ๒ เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การโดยการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์จากการศึกษาในขั้นตอนที่ ๑ นำมาสร้างเป็นรูปแบบจำลองระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแบบเลือกตอบ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

ขั้นตอนที่ ๓ เป็นการพัฒนารูปแบบระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการใช้รูปแบบจำลองจาก

^{๓๒} วาโร เฟ็งสวัสต์, “การวิจัยพัฒนารูปแบบ”, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ; ปที่ ๒, ฉบับที่ ๔: กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๓, (สกลนคร: สกลนครการพิมพ์, ๒๕๕๓) : ๘-๙.

^{๓๓} รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ, “การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” วิทยานิพนธ์การศึกษาศุภบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘).

ขั้นตอนที่ ๒ นำมาศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรด้วยเทคนิคเดลฟาย ๓ รอบ

ขั้นตอนที่ ๔ การวิเคราะห์หาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ ๕ การสรุปและนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรและจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

นอกจากนี้การศึกษาของสมุทร ชำนาญ ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมุ่งศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับสภาพสังคมแบ่งการวิจัย ๔ ขั้นตอน^{๓๔} คือ

ขั้นตอนที่ ๑ เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี วิธีการบริหารโรงเรียนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๒ เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีองค์ประกอบ ๕ องค์ประกอบ ด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ ๓ เป็นขั้นการพัฒนาารูปแบบบริหารสถานศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ ๔ เป็นขั้นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบจากนักวิชาการ คือ Willer, วาโร เฟ็งสวัสต์, รุ่งรัชดาพร เวหะชาติและ สมุทร ชำนาญ กล่าวได้ว่า ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบ หมายถึง กระบวนการสร้างและพัฒนาารูปแบบ มีอยู่ ๕ ขั้นตอน คือ ๑) การศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี วิธีการ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๒) การพัฒนาารูปแบบ ๓) การตรวจสอบ

๒.๑.๖ การตรวจสอบรูปแบบ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือการตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธี ซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (qualitative) และเชิงปริมาณ (quantitative) โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบ ควรตรวจสอบคุณลักษณะ ๒ อย่าง^{๓๕} คือ ๑. การ

^{๓๔}สมุทร ชำนาญ, “การพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน”, วิทยานิพนธ์การศึกษาศุภบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๖).

^{๓๕}อุทุมพร จามรมาน, ๙ ขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษาที่ครบวงจร, (กรุงเทพมหานคร: ฟีนี, ๒๕๔๕), หน้า ๒๓.

ตรวจสอบความมากมายของความสัมพันธ์/ความเกี่ยวข้อง/เหตุผลระหว่างตัวแปร ๒. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณข้ามเวลา กลุ่มตัวอย่าง หรือสถานที่ก็ได้ (Across Time, Sample, Sites) หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรก็ได้ โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ ๒ ข้อ คือ ๑. การสร้างรูปแบบใหม่ และ ๒. การปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม

แนวคิดการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่า^{๓๖} การรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

๑. การประเมินโดยการตรวจสอบนี้ไม่ได้เน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์

๒. ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-Based Model) การสนองตอบปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบตอบสนอง (Responsive Model) หรือกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Model) อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับว่าวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่างๆ เข้าด้วยกันตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

๓. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) เรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ที่มีความละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูง มาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่า ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องมือวัดใดๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ดังนั้น ในสาขาเฉพาะต่างๆ ต้องอาศัยผู้รู้ในเรื่องนั้นจริงๆ มาเป็นผู้ประเมินผล ทั้งนี้เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้น ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริงๆ จะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

๔. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล หรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือ ว่า ผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิตนเอง

๕. เป็นรูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัย ความสามารถ และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ ทั้งนี้การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์และการเป็นที่เชื่อถือ (High Credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ

^{๓๖}Eisner, E., Education connoisseurship and criticism: Their form and functions in Educational Evaluation, *Journal of Aesthetic Education*, n.p.2(2), 1976, p.192-193.

๖. การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบนี้ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจะนำขอคนพบที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงรูปแบบต่อไป

ผู้วิจัยสรุปการตรวจสอบรูปแบบจากนักวิชาการ คือ อุทุมพร จามรมาร และไอสนอร์ (Eisner,1976) กล่าวได้ว่า การตรวจสอบรูปแบบมี ๓ ลักษณะ คือ ๑) การตรวจสอบรูปแบบเชิงคุณลักษณะโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ๒) การตรวจสอบรูปแบบเชิงปริมาณโดยใช้เทคนิคทางสถิติ ๓) การตรวจสอบรูปแบบโดยการนำไปทดลองใช้

๒.๑.๗ การประเมินรูปแบบและมาตรฐานการประเมินรูปแบบ

การประเมินเป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการเก็บรวบรวมและใช้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจ^{๓๗} จุดมุ่งหมายหลักของการประเมินโครงการอยู่ที่ความต้องการทราบผลของโครงการ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และส่วนใดของโครงการที่ควรปรับปรุงแก้ไข

Alkin กล่าวว่า^{๓๘} การประเมินเป็นกระบวนการทำให้เกิดความมั่นใจในการตัดสินใจ ด้วยการคัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสม รวบรวมและวิเคราะห์เพื่อจัดทำรายงานสรุปสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม

McMillan & Schumacher กล่าวไว้^{๓๙} ในปีค.ศ. 1981 คณะกรรมการด้านมาตรฐานสำหรับการประเมินผลทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของสมาคมวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษา, ศึกษานิเทศก์, ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ได้พัฒนาและกำหนดมาตรฐานสำหรับการประเมินผลระบบแบบแผนงานโครงการ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆโดยคณะกรรมการนี้ได้พัฒนาเกณฑ์ที่มีคุณภาพสำหรับการประเมินผลประกอบด้วยมาตรฐาน ๔ ด้านดังต่อไปนี้

๑. มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินผลจะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้ประเมินผลได้ข้อมูลตามต้องการ มุ่งเน้นในด้านของการประเมินที่ต้องใช้ข้อมูล หรือสารสนเทศที่ผู้ใช้ผลการประเมินต้องการ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้ ประกอบด้วย ๑) การระบุผู้นำไปใช้ (Audience Identification) ๒) ความเชื่อถือได้ของผู้ประเมินผล (Evaluator Credibility) ๓) ขอบเขตและการเลือกสารสนเทศ (Information Scope and Selection) และ๔)การตีความหมายที่มีคุณค่า (Valuation Interpretation)

^{๓๗}Cronbach, Educational psychology. (New York: Harcourt, Brace & World, 1963), p.45.

^{๓๘}Alkin, Evaluating the cost- effectiveness of instructional programs, Los Angeles: University of California, 1969), p.76.

^{๓๙}Mcmillan, J.H., & Schumacher, S., Research in Education: A conceptual introduction, New York: San Francisco, 2001), p. 75.

๒. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อแน่ใจว่าการประเมินผลจะต้องเป็นจริง ประหยัดและมีข้อความที่เหมาะสม มาตรฐานความเป็นไปได้ประกอบด้วย การดำเนินงานที่มีการฝึกปฏิบัติ ความสามารถทางการเมืองและประสิทธิผลด้านต้นทุน ประกอบด้วย ๑) มีวิธีการที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Procedure) ๒) มีความเท่าทันต่อบรรยากาศทางการเมือง (Political Viability) และ ๓) มีประสิทธิผลและความคุ้มค่า (Cost Effectiveness)

๓. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ จริยธรรม และคำนึงถึงสวัสดิการของผู้เกี่ยวข้อง และผู้รับผลกระทบจากผลการประเมินมาตรฐานเหล่านี้ คือ ข้อตกลงที่เป็นทางราชการ ข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ ซึ่งเปิดเผยให้สาธารณะชนมีสิทธิรู้ได้ตามสิทธิของมนุษย์ และปฏิกริยาร่วมกันของมนุษย์ และควรมีการรายงานผลด้วยความยุติธรรมประกอบด้วย ๑) การประเมินอย่างเป็นธรรมและมีความสมบูรณ์ (Complete and Fair Assessment) และ ๒) ความเอาใจใส่ในข้อขัดแย้ง (Conflict of Interest)

๔. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) เป็นมาตรฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการปฏิบัติที่กำหนดคุณค่า ได้กำหนดว่า วิธีการในการประเมินต้องมีความถูกต้อง โดยมีผู้ให้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ต้องสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้จริง ใช้วิธีวิเคราะห์และเสนอผลการประเมินที่ถูกต้อง ไม่ลำเอียง มีความเป็นปรนัย ประกอบด้วย ๑) การบรรยายงาน (Program Documentation) ๒) การวิเคราะห์บริบท (Context Analysis) ๓) การบรรยายเป้าหมายและวิธีการดำเนินการ (Describe Purposes and Procedures) และ ๔) สารสนเทศที่มีความเที่ยง (Reliable Information)

สรุปมาตรฐานของการประเมินสำหรับการประเมินเอกสารและโครงการทางการศึกษา คณะกรรมการชุดนี้ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางการประเมินต่างมีความเชื่อว่าการประเมินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกิจกรรมของมนุษย์ การประเมินที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาสู่สิ่งที่ดีกว่าคณะกรรมการจึงได้เสนอเกณฑ์ ๓๐ ประการ เพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการประเมินซึ่งสามารถจัดได้เป็น ๔ หมวด^{๔๐} ดังนี้

หมวดที่ ๑ มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standard) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงความเป็นประโยชน์ของการประเมินในการตอบสนองต่อความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ มาตรฐานการใช้ประโยชน์นี้ประกอบด้วยเกณฑ์ ดังนี้ ๑) การระบุผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการใช้สารสนเทศ ๒) ความเป็นที่เชื่อถือของผู้ประเมิน ๓) การรวบรวมข้อมูลครอบคลุมและตอบสนองความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้อง ๔) การแปลความและการตัดสินใจคุณค่ามีความชัดเจน ๕) รายงานการประเมินมีความชัดเจนทุกขั้นตอน ๖) การเผยแพร่ผลการประเมินไปยังผู้เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงกัน ๗) รายงานกลับการประเมิน

^{๔๐}ศิริชัย กาญจนวาสี, **ทฤษฎีการประเมิน**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

เสร็จทันเวลาสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ และ ๘) การประเมินส่งผลกระทบในการกระตุ้นให้มีการดำเนินการ ประเมินต่อไปอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ ๒ มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงการประเมินที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่า ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ ดังนี้ ๑) วิธีการประเมินสามารถทำไปปฏิบัติได้จริง ๒) การเป็นที่ยอมรับทางการเมืองและ ๓) ผลที่ได้มีความคุ้มค่า

หมวดที่ ๓ มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standard) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันว่าการประเมินได้ทำอย่างเหมาะสมตามกฎหมาย ระเบียบ จรรยาบรรณ มีการคำนึงถึงสวัสดิการ สวัสดิภาพของผู้เกี่ยวข้องในการประเมิน และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน มาตรฐานความเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ ดังนี้ ๑) การกำหนดข้อตกลงของการประเมินอย่างเป็นทางการ ๒) การแก้ปัญหาของความขัดแย้งในการประเมินด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใส ๓) รายงานผลการประเมินอย่างตรงไปตรงมาเปิดเผยและคำนึงถึงข้อจำกัดข้อของการประเมิน ๔) การให้ความสำคัญต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณะ ๕) การคำนึงถึงสิทธิส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ๖) การเคารพสิทธิในกัน ปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง ๗) รายงานผลการประเมินที่สมบูรณ์ยุติธรรมและเสนอทั้งจุดเด่น และจุดด้อยของสิ่งที่ประเมิน และ ๘) ผู้ประเมินทำการประเมินด้วยความรับผิดชอบและมีจรรยาบรรณ

หมวดที่ ๔. มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standard) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันว่า การประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อสรุป ข้อค้นพบ และสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน ประกอบด้วยเกณฑ์ ดังนี้ ๑) การระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินอย่างชัดเจน ๒) การบรรยายจุดประสงค์และกระบวนการอย่างชัดเจน ๓) การบรรยายแหล่งข้อมูลในการได้มาอย่างชัดเจน ๔) การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความตรง ๕) การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเที่ยง ๖) การจัดระบบควบคุมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และรายงาน ๗) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ๘) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และการเขียนรายงานมีความเป็นปรนัย

ผู้วิจัยสรุปผลการประเมินรูปแบบและมาตรฐานการประเมินจากนักวิชาการ คือ อัลคิน (Alkin), ศิริชัย กาญจนวาสี, แมคมิลแลนด์ และชูแมคเกอร์ (McMillan & Schumacher) และ Cronbach กล่าวได้ว่า การประเมินรูปแบบและมาตรฐานการประเมิน แบ่งออกได้เป็น

๑. มาตรฐานความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) หมายถึง รูปแบบมีความเป็นประโยชน์และตอบสนองต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและมีผลต่อการนำไปใช้การพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๒. มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) หมายถึง รูปแบบมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เหมาะสมกับสถานการณ์ ยอมรับได้ และคำนึงถึงความเป็นได้ต่อการนำไปใช้พัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๓. มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standard) หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและยอมรับได้ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมี

ผลต่อการนำไปใช้พัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๔. มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standard) หมายถึง รูปแบบมีความถูกต้องตามเนื้อหา สอดคล้องกับสภาพจริงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการสอน

การเปลี่ยนแปลงภายใต้สังคมโลกที่มีการพัฒนาไปทุกๆ ด้านโดยเฉพาะเทคโนโลยีที่อาศัยการปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยเพื่อก้าวให้ทันต่อความเจริญรุดหน้าทางความรู้ที่ผ่านการวิจัย การทดลอง การสั่งสอนประสบการณ์ เป็นต้น โดยเฉพาะสถาบัน องค์กร หน่วยงานรัฐ เอกชน และอื่นๆ ที่จำเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาตนเองให้เกิดการแข่งขันในทุกๆ ด้านก็ด้วยระบบการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการเสริมเชียวเลียบให้กับประชาชนภายในชาติสามารถปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับโลกยุคใหม่มากยิ่งขึ้น ดังนั้น สถาบันทางการศึกษาที่มีครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นตัวแทนผู้ทำหน้าที่ในการฝึกฝนอบรม ถ่ายทอดความรู้ความชำนาญไปยังผู้เรียนจำเป็นต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อทำหน้าที่ในการฝึกฝนอบรมผู้เรียนให้มีทักษะเพื่อการอยู่รอดภายใต้กระแสลมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้ผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวควรมีการพัฒนาตนเองทางด้านทักษะการสอนหรือรูปแบบวิธีการที่หลากหลายมุ่งสู่คุณภาพทางการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษานั้นๆ

๒.๒.๑ ความหมายของทักษะการสอน

ก. ความหมายของทักษะ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของทักษะไว้ ดังนี้

Good, Carter V. ได้ให้ความหมายของทักษะไว้ใน หนังสือ Dictionary of Education ความว่า^{๔๑} เป็นสิ่งที่บุคคลได้เรียนรู้ที่กระทำด้วยความยาก ง่าย แม่นยำ อาจจะทางด้านร่างกาย สมองก็ได้

NECTEC's Lexitron Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า^{๔๒} ทักษะ [n.] skill [syn.] ความสามารถ,ความถนัด,ความชำนาญ ,ฝีมือลายมือ,ความสามารถเฉพาะ

McClelland, David C. กล่าวว่า^{๔๓} ทักษะ (Skill) หมายถึง สิ่งทีบุคคลกระทำได้ดี และฝึกปฏิบัติจนชำนาญ

^{๔๑} Good, Carter V. 1973. *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.

^{๔๒} NECTEC's Lexitron Dictionary. พจนานุกรมแปล ไทย-อังกฤษ.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/> [๒๐ เมษายน ๒๕๖๑].

^{๔๓} McClelland, David C. (1973) . “Testing for Competence rather than Intelligence.” *American psychologist*. Retrieved December 11, 2005, from www.ei.haygroup.com.

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของทักษะ^{๔๔} หมายถึง ความชำนาญมาจากคำภาษาอังกฤษว่า skill

เทพ สงวนกิตติพันธุ์ ได้ให้ความหมายของคำว่า^{๔๕} ทักษะ หมายถึง ความรู้ความสามารถหรือความชำนาญในเรื่องต่างๆที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ

เปลื้อง ณ นคร ได้ให้ความหมายของทักษะ^{๔๖} หมายถึง น. ความชำนาญ

กฤษณา ศักดิ์ศรี สรุปความหมายของทักษะไว้ว่า^{๔๗} ทักษะ คือ ความชำนาญในศิลปวิทยาการใดวิทยาการหนึ่งซึ่งเคยฝึกหัดและมีประสบการณ์มา สามารถแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่คล่องแคล่ว อย่างมีประสิทธิภาพ

วารี ธีระจิตร สรุปความหมายของทักษะไว้ว่า^{๔๘} ทักษะ หมายถึง ความชำนาญ ความคล่องแคล่ว รวดเร็ว และถูกต้อง

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และ สุนีย์ ธีรดากร ให้ความหมายไว้ว่า^{๔๙} ทักษะเป็นลักษณะของพฤติกรรมเคลื่อนไหวที่ประสานสัมพันธ์ ต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว แม่นยำ

ผู้วิจัย ได้สรุปการสังเคราะห์ความหมายของทักษะจากนักวิชาการหลายท่านดังกล่าวข้างต้นออกมาว่า ทักษะ หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นทักษะทางด้านร่างกาย สติปัญญาและสังคม ที่เกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ การฝึกฝนจนเกิดความคล่องแคล่ว

ข. ความหมายของการสอน

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการสอนไว้แตกต่างกันออกไป ดังนี้

Good ได้ให้ความหมายของการสอน^{๕๐}ไว้ ดังนี้

ความหมายของการสอนในระดับแคบ หมายถึง วิธีการที่ครูถ่ายทอดความรู้ อบรมนักเรียน ให้มีความรู้ ความคิด เจตคติและทักษะดังที่จุดประสงค์การศึกษาได้ระบุไว้ ส่วนความหมาย

^{๔๔}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖).

^{๔๕}เทพ สงวนกิตติพันธุ์, ทักษะชีวิต(Life skill): เพื่อความสุขและความสำเร็จของชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕)

^{๔๖}เปลื้อง ณ นคร, ปทานุกรมนักเรียน ฉบับพัฒนาปรับปรุงใหม่, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๔๕) หน้า ๑๕๙.

^{๔๗}กฤษณา ศักดิ์ศรี, จิตวิทยาการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: นิยมวิทยา, ๒๕๓๐), หน้า ๓๑๐.

^{๔๘}วารี ธีระจิตร, การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๐). หน้า ๘๖.

^{๔๙}วารินทร์ สายโอบเอื้อ และ สุนีย์ ธีรดากร, จิตวิทยาการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิทยาลัยพระนคร, ๒๕๒๒), หน้า ๑๑๐

^{๕๐}Good, Carter V. 1973. Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill Book. pp. 304, 588.

ของการสอนในระดับกว้าง หมายถึง การกระทำและการดำเนินการด้านต่างๆของครูภายใต้สภาพการณ์การสอนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การสร้างสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน กระบวนการตัดสินใจและวางแผนก่อนสอน ซึ่งได้แก่ การวางแผนการสอน การจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์

Langford กล่าวว่า “การสอนคือกิจกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลคนหนึ่งยอมรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนรู้ของบุคคลอีกคนหนึ่ง (การสอนจึงเป็นกิจกรรมที่ครูกระทำเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้)”

ดังนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การสอน หมายถึง การกระทำทั้งหลายที่เป็นระบบของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ ส่งเสริมให้ความสะดวกต่อผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนเกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในการที่จะแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสม การสอน หมายถึง การถ่ายทอดเนื้อหาวิชาหรือเป็นวิธีการหลากหลายที่นำมาใช้เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ตามศักยภาพของเด็ก โดยมีลักษณะการสอน ๓ ประการ^{๕๑} ดังนี้

๑. การสอนเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน
๒. ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
๓. การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน

การสอน เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดทักษะและเจตคติที่ดี มี ๓ ลักษณะ^{๕๒} ได้แก่

๑. เป็นการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติที่คนทุกคนศึกษาเรียนรู้ได้จากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและผู้คนในสังคมเป็นครู ดังสำนวนไทยที่ว่า ผิดเป็นครู ธรรมชาติสอนให้รู้ หรือ ครูพักลักจำ เป็นต้น

๒. เป็นการเปลี่ยนแปลงโดยมีผู้วางเงื่อนไข เจตนาถ่ายทอดแต่ยังไม่เป็นระบบ เช่น พ่อ แม่ ปู่ย่า ตายาย สอนอาชีพให้ลูกหลาน หรืออบรมสั่งสอนความประพฤติ

๓. เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยมีผู้วางเงื่อนไขให้เกิดอย่างเป็นระบบ แบบแผนชัดเจน โดยกำหนดหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรม การวัดผลและประเมินผล เช่นการสอนในโรงเรียน เป็นต้น

พจนานุกรมไทย กล่าวว่า^{๕๓} สอน ก. เป็นการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ เช่น ครูสอนหนังสือเด็ก,บอกหรือทำให้เป็นตัวอย่างเพื่อให้รู้หรือเข้าใจ

ผู้วิจัยสรุปการสังเคราะห์ความหมายของการสอนจากนักวิชาการหลายท่านดังกล่าวข้างต้นออกมาว่า การสอน หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ โดยการบอกเล่า บรรยาย

^{๕๑}สายสวาท บั่นแก้ว, **ลักษณะการสอน**, (สงขลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต ๑)

^{๕๒}อนงค์ศิริ วิชาลัย, **หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน**, (เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๐)

^{๕๓}ฝ่ายวิชาการภาษาไทย, **พจนานุกรมไทยฉบับทันสมัยและสมบูรณ์**, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑,๐๙๖.

อธิบาย แนะนำ จากบุคคลหนึ่งถึงบุคคลหนึ่งเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนเกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในการที่จะแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสม

ค. ความหมายของทักษะการสอน

ทักษะการสอนเกิดจากการนำคำ ๒ คำ มารวมกัน คือ ทักษะและการสอนการทำ ความเข้าใจในเนื้อหาทางด้านการพัฒนาทักษะการสอนจะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลายแนวคิด หรือบางแนวคิดก็สามารถใช้แทนกันได้โดยไม่ต้องมองถึงข้อจำกัดของศาสตร์แห่งการสอน บางแห่งอาจจะเรียกเทคนิคการสอน วิธีการสอน ความชำนาญในการสอน เป็นต้น คำเหล่านี้ย่อมมีเนื้อหาที่สอดคล้องกันไปกับคำว่า ทักษะการสอนที่แสดงถึงความสามารถในการถ่ายทอดอย่างเชี่ยวชาญและฉ่ำของในศาสตร์นั้นๆ เพราะฉะนั้น คำว่า ทักษะการสอนจึงเปรียบเสมือนผู้ลงมือปฏิบัติแล้วสามารถค้นพบกับประสบการณ์ทั้งผิดและถูกจนสามารถแก้ไขปัญหาความผิดพลาดได้มากที่สุดจึงจะเรียกผู้มีทักษะ ซึ่งคำว่า ทักษะหากมาใช้ในการสอน จะเรียกว่า ทักษะการสอน หากใช้ในการกีฬาจะเรียกว่า ทักษะในการแข่งขันย่อมจะเป็นผู้มีประสบการณ์มากกว่านั่นเอง เป็นต้น และดังนั้น นักวิชาการทางด้านการศึกษาพยายามมุ่งเน้นที่จะอธิบายขยายความในส่วนของความหมายให้ขยายออกไปเรื่อยๆ ดังมีคำจำกัดความดังต่อไปนี้

ทักษะการสอน^{๕๔} หมายถึง ความชำนาญในพฤติกรรมการสอนแต่ละอย่างของผู้สอนที่ใช้ในการปฏิบัติงาน การฝึกทักษะการสอนก็เพื่อให้ผู้ฝึกเกิดความคล่องแคล่วมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ และแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองก่อนที่จะได้มีการสอนในชั้นเรียนทักษะสำคัญๆ

ทักษะการสอน^{๕๕} หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการสอนด้านต่างๆ อย่างชำนาญ ซึ่งครอบคลุมการวางแผนการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ระบบการสอน สื่อการสอน การประเมินผล การเรียนการสอน รวมทั้งการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้และการสอนต่างๆ

รังสิณี สุนทรปฎิมา ได้กล่าวว่า^{๕๖} ทักษะการสอน เป็นความชำนาญในการสอนที่ไม่ได้เกิดขึ้นเองต้องมีการฝึกปฏิบัติ

ทศนา แคมมณี กล่าวไว้ว่า^{๕๗} ทักษะการสอน ไม่ใช่เทคนิคการสอนแต่เป็นการใช้เทคนิคการสอน และทักษะการสอนไม่ได้หมายถึงการใช้เทคนิค สอนเพียงอย่างเดียว แต่หมายรวมถึง การใช้วิธีสอน รูปแบบการเรียนการสอน ระบบการสอน และหลักการสอน

^{๕๔} วารินทร์ แก้วอุไร, การพัฒนาหลักสูตรและการสอน, (พิษณุโลก: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๙)

^{๕๕} วัฒนา ก้อนเชื้อรัตน์, รูปแบบการสอนแบบต่างๆ, (นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต ๑, พฤศจิกายน ๒๕๔๙), หน้า ๒.

^{๕๖} รังสิณี สุนทรปฎิมา, “การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ทักษะการสอน สำหรับนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๕๓).

^{๕๗} ทศนา แคมมณี, ๑๔ วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕). หน้า ๓๘๔-๓๘๕.

อาภรณ์ ใจเที่ยง กล่าวว่า^{๕๘} ครูที่มีทักษะการสอน หมายถึงครูที่มีความชำนาญในการสอน สามารถดำเนินการสอนให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

ดังนั้นเมื่อรวมสองคำ คือ ทักษะและการสอน มาเป็นคำว่า ทักษะการสอน ผู้วิจัยสรุปการสังเคราะห์ความหมายของทักษะการสอนจากนักวิชาการหลายๆท่านออกมาได้ว่า ทักษะการสอน หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถของครูในการจัดกระบวนการการถ่ายทอดความรู้ หรือประสบการณ์ ต่างๆ ให้กับผู้เรียน โดยการบอกเล่า บรรยาย อธิบาย แนะนำ อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนเกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในการที่จะแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสม

๒.๒.๒ หลักพุทธบริหารการศึกษา

ก. ความหมายของการบริหารการศึกษา

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้างๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่งคือ “การจัดการ” (Management) คำว่า การบริหารมีนักวิชาการทางการบริหาร หลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Simon A. Herbert กล่าวว่า^{๕๙} การบริหาร คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

Barnard Chester ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้^{๖๐} การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่ ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

Sergiovanni การบริหาร^{๖๑} คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

Hellriegel กล่าวว่า^{๖๒} การบริหาร (Management) หมายถึง ศิลปะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมาย

วิโรจน์ สารรัตนะ กล่าวถึง^{๖๓} การบริหารว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การโดยอาศัยหลักการในการบริหารอย่างน้อย ๔ ประการคือการวางแผน การจัด

^{๕๘}อาภรณ์ ใจเที่ยง, **หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)**. พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๐).

^{๕๙}Simon, Herbert A.,Smithburg, Donald W., and Thompson,Victor. **A Public Administration**. New York: Alfred Aknopt, 1950.

^{๖๐}Barnard, Chester L, **Organization and Management**. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1962.

^{๖๑}Sergiovanni, Thomas J. **Educational Governance and Administration**. Massachusetts: Allyn& Bacon, 1992.

^{๖๒}Don Hellriegel, **Management**,(third edition, Addison – Wesley Publishing Company. lmc., 1982), p.3.

^{๖๓}วิโรจน์ สารรัตนะ, **การบริหารการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์, ๒๕๔๖).

องค์การ การนำ และการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สัญญา เศรษฐพิทยากุล กล่าวว่า^{๖๔} การบริหารคือการตั้งเป้าหมายและพยายาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นตลอดเวลา

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ สมชาย หิรัญกิตติและเชาวลิต ประภาวนนท์ ได้ให้ ความหมาย ของการบริหารและการจัดการว่า^{๖๕} คำว่าบริหารและการจัดการใช้แทนกันได้ ความหมายของคำทั้งสองคำนี้โดยสรุปแล้วไม่แตกต่างกัน หมายถึง กิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้

ผู้วิจัยสรุปการบริหารจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และจากนักวิชาการ คือ Simon A. Herbert, Bamard Chester, Sergiovanni, Hellriegel, วิโรจน์ สารรัตน์, สัญญา เศรษฐพิทยากุล, ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติและเชาวลิต ประภาวนนท์ กล่าวสรุปได้ว่า การบริหาร คือ กระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ อย่างมีระบบ และเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่องค์กรกำหนดไว้ร่วมกัน

ส่วนการบริหารการศึกษา มีความสำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์การที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายและเพื่อความอยู่รอดขององค์การ ในที่นี้มีนักวิชาการทางการบริหารและหน่วยงานทางการศึกษา ได้ให้ความหมายและกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ไว้ ดังนี้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า^{๖๖} การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอด ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกัน ดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์มีการประสานความร่วมมือกันภายในองค์การโดยใช้ทรัพยากร และเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน เป็นการดำเนินงานอย่างเป็น ระบบ ระเบียบ โดยใช้ปัจจัยหรือทรัพยากรการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิและวิบูลย์ ไตวณะบุตร กล่าวถึงการบริหารการศึกษาไว้ว่า^{๖๗} หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน

^{๖๔} สัญญา เศรษฐพิทยากุล, **หลักการ ๗ ประการสู่ความสำเร็จของ TQM**. (กรุงเทพมหานคร: ส.ส.ท., ๒๕๔๖)

^{๖๕} ศิริวรรณ เสรีรัตน์สมชาย หิรัญกิตติและเชาวลิต ประภาวนนท์, **การบริหารสำนักงานแบบใหม่ (ฉบับปรับปรุงใหม่)**. (กรุงเทพมหานคร: อีระฟิล์มและไซเทค, ๒๕๔๘).

^{๖๖} สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๔๕).

^{๖๗} ภาวิดา ธาราศรีสุทธิและวิบูลย์ ไตวณะบุตร. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒).

นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ เจตคติพฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่โดยอาศัยปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญมี ๔ อย่าง ที่เรียกว่า 4 Ms ได้แก่ ๑) คน (Man) ๒) เงิน (Money) ๓) วัสดุสิ่งของ (Materials) และ ๔) การจัดการ (Management)

ผู้วิจัยสรุปการบริหารจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และจากนักวิชาการ คือ สำนักงานปฏิบัติการศึกษา ,ภาววิชา ธาราศรีสุทธิและวิบูลย์ไธวัณบุตร กล่าวสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการและพัฒนาอย่างมีระบบ โดยการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่องค์กรกำหนดไว้ร่วมกัน

ข. พุทธวิธีการสอน

แนวคิดพื้นฐานของการสอนและวิธีการสอนพระพุทธเจ้าทรงวางพื้นฐานไว้ว่า ^{๖๘}สอนให้มีวิธีการใหม่ วารากฐานอยู่บนสติปัญญาและการถามหาเหตุผล สอนให้คิดอย่างอิสระเชยจิตหาเหตุผลให้เต็มที่แต่อย่าคิดอย่างเดียวให้ปฏิบัติด้วย การสอนธรรมะในพระพุทธศาสนา ถือได้ว่าพระพุทธเจ้าเป็นบรมครู ^{๖๙} หมายถึง ครูที่ยอดเยี่ยมที่สุด พระองค์ทรงใช้วิธีการสอนที่หลากหลายตามแต่ระดับสติปัญญาของผู้เรียนวิธีที่พระองค์ทรงใช้ เช่น ทรงใช้วิธีเอ่อกังวลลักษณะ คือ ทรงแสดงยืนยันไปข้างเดียว เช่น ตีมีผลเป็นสุข ชั่วมีผลเป็นทุกข์ แน่นอนไม่มีความสุขอื่น ดังนั้น พระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นมาเมื่อ ๒๕๐๐ ปีล่วงมาแล้วก็เพื่อการถ่ายทอดแนวทางการปฏิบัติตนให้มนุษย์เป็นคนดี ไม่ประสบกับความทุกข์ทั้งหลาย ซึ่งวิธีการถ่ายทอดก็จะมีหลากหลายรูปแบบที่พระพุทธศาสนาทรงนำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะพฤติกรรม ทัศนคติ ความชื่นชอบ ความคิดความเห็นของมนุษย์มีความแตกต่างกันออกทำให้การออกแบบการถ่ายทอดพระธรรมคำสั่งสอนจึงแตกต่างกันไปตามอัธยาศัยนั้นๆ ในยุคพุทธกาล สำหรับในยุคปัจจุบันในสถาบันการศึกษา หรือในโรงเรียนต่างๆ มักจะยืนยันคำว่าพุทธวิธีการสอนซึ่งเป็นรูปแบบที่ตกลึกทางวิชาการและพุทธวิธีในการสอน ซึ่งใช้รูปแบบที่ต่างกันเพื่อความสะดวกต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสอนพุทธธรรมของพระพุทธองค์ เบื้องต้นได้ทรงกำหนดรู้ จากตัวของบุคคล ที่กำลังรับฟังการสอน ถ้าหากว่าบุคคลมีระดับสติปัญญาน้อย พระองค์ก็จะใช้วิธีสอนธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ถ้าผู้มีสติปัญญาแก่กล้าแล้วก็จะปรับใช้วิธี

^{๖๘} วสิน อินทสระ, ความทุกข์และการดับทุกข์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: เรือนธรรม, ๒๕๔๖), หน้า ๓.

^{๖๙} ที.สี. (ไทย) ๙/๓๒๒/๑๒๔.

พุทธวิธีการสอนที่ทรงใช้เป็นการถ่ายทอดธรรมจะมีเป้าหมายที่เรียกว่าลักษณะการสอนตามพุทธวิธีการสอนของพระพุทธองค์ยังเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำมาใช้เป็นรูปแบบในการเผยแผ่ธรรมะ ซึ่งเรียกว่า พุทธลีลาการสอน มี ๔ ประการ^{๗๐} คือ

๑. สันทิสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด พุดให้เขารู้ คืออธิบายให้เห็นชัดเจน แจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตาตนเอง ตามปกติแล้วจะเป็นใครก็ตาม สามารถพุดให้เขารู้ในบางกรณีได้ ถ้าคนฟังมั่นใจว่า เขามีความรู้ในเรื่องที่เขาพุดจริง ก็จะสามารถผลักดันให้เกิดความเชื่อถือได้

๒. สมาทปนา ขวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ พุดให้ฟัง คือ พุดจูงใจให้เห็นจริง ขวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติ โดยสิ่งใดควรปฏิบัติหรือห้าทำ ก็แนะนำหรือบรรยายให้ซาบซึ้งในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนใจยอมรับ อยากลงมือทำหรือนำไปปฏิบัติ จากพระพุทธรูปลีลาข้อนี้จะเห็นได้ว่า ถ้าเรื่องที่นำมาพุดมีผลกระทบต่อผู้ฟัง ไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือด้านลบก็ตาม คนฟังจะสนใจเรื่องเหล่านั้น ยิ่งเรื่องที่ตอบสนองความอยาก ความโลภ ความโกรธ ความกลัว ความกังวลของผู้ฟังได้ แม้แต่เด็กๆ บอกคนก็พร้อมที่จะเชื่อ

๓. สมุตเตชนา ใ้ใจให้อาจหาญแกลั้วกล้า พุดให้คิด โดยพุดใ้ใจให้แกลั้วกล้า บังเกิดกำลังใจเข้มแข็ง ปลุกให้มีอุตสาหะ แข็งขัน มั่นใจในความสำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยยาก ในกรณีนี้ คนจะมองไปที่เรื่องซึ่งนำมาพุดมากกว่าผู้พุด หากเรื่องนั้นน่าคิด น่าติดตาม ควรคิด คิดแล้วได้ประโยชน์ เป็นรูปธรรมด้วยแล้ว คนจะนำมาคิดกันมาก แต่ถ้าเรื่องนั้นมีความลึกซึ้งเกินไปและไกลตัวผู้ฟัง ไม่น่าสนใจ แม้คนพุดจะเป็นคนดังในสังคม คนก็จะนำมาคติน้อยเหมือนกัน

๔. สัมปหังสนา ปลอกชโลมใ้ให้สดใสร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ และเปี่ยมไปด้วยความหวัง เพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติจากพระพุทธรูปลีลาข้อนี้ จะเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่สุด เพราะคนพุดนั้นจะต้องเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาของผู้ฟัง เขาต้องมีฐานความเชื่อในเรื่องที่จะนำมาพุด และในตัวผู้พุด ประกอบกับเรื่องนั้นตนสนใจอยู่ก่อน หรือสามารถกระตุ้นความสนใจให้เกิดขึ้น คนที่พุดให้คนอื่นทำตามได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตามหลักธรรม ทั้งๆ ที่เพื่อความสุขความเจริญของเขาเองแต่กลับเป็นเรื่องยากยิ่งนัก ดังพระพุทธดำรัสที่ตรัสแก่ท่านสหัมบดีพรหม ตอนหนึ่งว่า “เราเปิดประตูอมตะ ตามคำอาราธนาของท่าน คนที่ต้องการฟัง จงน้อมศรัทธาเถิด” จะพบว่าคนที่ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า หรือแม้แต่จากคนอื่นก็ตาม จะต้องมีความต้องการที่จะฟัง คือต้องมีฉันทะมีความพอใจยินดีในธรรม เพราะนั่นคือการจุดประกายแห่งความเจริญ ผู้ซึ่งธรรมเป็นผู้เลื่อน

จะเห็นได้ว่า การเผยแผ่พระธรรมจะสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ย่อมขึ้นตามลักษณะและศักยภาพของผู้ถ่ายทอดเป็นสำคัญซึ่งหากมองย้อนกลับไปในยุคพุทธกาลจะทำให้พบว่าการเทศนาธรรมของพระพุทธเจ้าจะประชาชนเป็นอันมาก ในขณะที่บางแห่งก็ไม่สามารถบรรลุก็ไม่แต่ก็เป็นส่วนน้อยเพราะทรงล่วงรู้อุปนิสัยของผู้ฟังมาเป็นอย่างก่อนแล้วจึงทรงสั่งสอน สำหรับการสอนของ

^{๗๐} กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, **คู่มือประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา: ภาคปฏิบัติการ**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๓), หน้า ๒๑ - ๒๓.

พุทธสาวกที่ไปสั่งสอนจะบรรลุธรรมบ้างไม่บรรลุธรรมบ้างก็ตามแต่สมควรแก่ธรรม ดังนั้น การสอนหรือการถ่ายทอดพระธรรมจะมีความเชื่อมโยงไปด้วยทักษะของผู้ถ่ายทอดเป็นสำคัญจะต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดความชำนาญในการสั่งสอนธรรมนอกจากจะต้องมีคุณสมบัติของผู้สอนพุทธลีลาในการสอนแล้ว ยังต้องมีหลักการสอนด้วย คือ องค์แห่งธรรมกถึก หลักการมักจะคู่กับวิธีการ หลักการเป็นเรื่องกว้างๆ ครอบคลุมแต่พูดไม่ชัดแจ้ง ส่วนวิธีการเป็นเรื่องของรายละเอียด ว่ามีขั้นตอนในการทำอย่างไรบ้าง หลักการทั่วไปของการสอนนี้คืออะไร

พระพุทธเจ้านั้น ทรงเป็นพระบรมครู ยอดครูของผู้สอนคน พระองค์ทรงมีหลักการในการสอนมากมายหลายหลักการ จะขอยกมาสัก ๑ หมวด ที่เรียกกันว่า “หลัก ๔ ส” เพราะแต่ละข้อขึ้นด้วยอักษร ส คือ

๑. สันทสสนา อธิบายให้เห็นชัดแจ้ง เหมือนจูงมือให้มาด้วยตาพูดอธิบายให้ผู้ฟังแจ้ง ไม่มีข้อสงสัยว่าอย่างนั้นเถอะ เรียกสั้นๆ ว่า “แจ่มแจ้ง”

๒. สมาทปนา ชักจูงให้เห็นจริงเห็นจังตาม ขวนให้คล้อยตามจนยอมรับเอาไปปฏิบัติ เรียกสั้นๆ ว่า “จูงใจ”

๓. สมุตเตชนา เร้าใจให้เกิดความกล้าหาญ มีกำลังใจ มั่นใจว่าทำได้ไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคที่พึงมีมา ไม่ว่าจะใหญ่และยากสักปานใดก็ตามเรียกสั้นๆ ว่า “หาญกล้า”

๔. สัมปหังสนา มีวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้ฟังร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ เปี่ยมล้นไปด้วยความหวังเพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่ตนพึงได้รับการปฏิบัติ เรียกสั้นๆ ว่า “ร่าเริง”

สรุปหลักการทั่วไปของการสอน ด้วยคำพูดสั้นๆ ว่า^{๗๑} แจ่มแจ้ง-จูงใจ-หาญกล้า-ร่าเริง ที่เรียกว่าหลักการทั่วไป ก็เพราะไม่ละเอียด เพียงบอกกว้างๆ ว่าการสอนที่ดีนั้น จะต้องสอนให้แจ่มแจ้ง โนมน้าวจิตใจให้ผู้ฟังเกิดความกล้าหาญ ร่าเริง แต่ไม่ได้บอกรายละเอียดว่าอย่างไร มีขั้น มีตอนอย่างไร เพราะนั้นจะไปอยู่ในเทคนิควิธีการสอน เมื่อมองกว้างๆ การสอนของพระพุทธเจ้าแต่ละครั้งจะดำเนินไปจนถึงผลสำเร็จ โดยมีคุณลักษณะซึ่งเรียกได้ว่าเป็นลีลาในการสอน ๔ อย่าง^{๗๒} ดังนี้:-

๑. สันทสสนา อธิบายให้เห็นชัดแจ้งแจ่มแจ้งเหมือนจูงมือไปดูเห็นกับตา

๒. สมาทปนา จูงใจให้เห็นจริงด้วย ขวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติ

๓. สมุตเตชนา เราใจให้แกว่งกล้า บังเกิดกำลังใจ ปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขัน มั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ไม่หวั่นระยอต่อความเหนื่อยยาก

๔. สัมปหังสนา ชโลมใจให้แช่มชื่น ร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ และเปี่ยมด้วยความหวัง เพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติจากปากของปากคำสั้นๆ ว่า แจ่มแจ้ง จูงใจหาญกล้า ร่าเริง หรือ ชี้ชัด เชิญชวน คึกคัก เบิกบาน

^{๗๑}เสฐียรพงษ์ วรรณปก, (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐) พุทธวิธีสอนในพระไตรปิฎก (๑๔) บทที่ ๕: หลักการสอนทั่วไป, มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ ๗ - ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

^{๗๒}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), พุทธวิธีในการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๑๘ (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สวดยำกัฏ, ๒๕๕๖), หน้า ๔๖.

คุณลักษณะซึ่งเรียกได้ว่าเป็นลีลาในการสอน ๔ อย่าง^{๗๓} คือ

๑. สันทิสสนา : อธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูเห็นกับตา

๒. สมาทปนา : จูงใจให้เห็นจริงด้วย ชวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไป

ปฏิบัติ

๓. สมุตเตชนา : ระวังใจให้แก่วกถ้ำ บังเกิดกำลังใจ ปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขัน มั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยยาก

๔. สัมปหังสนา : ขโลมใจให้เข้มขึ้น ระวัง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ และเปี่ยมด้วยความหวังเพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติ

ทิสนา แคมมณี ได้นำพุทธวิธีไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการสอนและวิธีการสอนในสถานการณ์ปัจจุบัน^{๗๔} โดยเน้นการสร้าง ตามความเข้าใจและความสามารถในการระดับปุณฺชน เช่น การสอนด้วยลีลาทั้ง ๔ คือ สันทิสสนา สมาทปนา สมุตเตชนา และสัมปหังสนา หรือการสอนให้แจ่มแจ้ง จูงใจ หาญกล้าและระวัง ในเนื้อหา สาระทั้งหลายที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติจริง

ผู้วิจัยสรุป พุทธวิธีการสอนจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และ นักวิชาการ คือ กองพุทธศาสนศึกษา, เสฐียรพงษ์ วรรณปก, พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), พระธรรมปิฎก และ ทิสนา แคมมณี กล่าวสรุปได้ว่า พุทธวิธีการสอน คือ ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดีที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในที่แจ่มแจ้งชัดเจนในเนื้อหาสาระ รู้เทคนิควิธีการจูงใจให้ผู้เรียนมีกำลังใจ มีความกล้าแสดงออก ระวัง และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง แล้วนำมาบูรณาการกับการบริหารการศึกษา ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นหลักพุทธบริหารการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้:

๑. สันทิสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด พุดให้เขารู้ คืออธิบายให้เห็นชัดเจน แจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตาตนเอง

๒. สมาทปนา ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ พุดให้ฟัง คือ พุดจูงใจให้เห็นจริง ชวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติ โดยสิ่งใดควรปฏิบัติหรือหักห้าม การแนะนำหรือบรรยายให้ชัดซึ่งในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนใจยอมรับ อยากลงมือทำหรือนำไปปฏิบัติ

๓. สมุตเตชนา ระวังใจให้อาหาญแก่วกถ้ำ พุดให้คิด โดยพุดระวังใจให้แก่วกถ้ำ บังเกิดกำลังใจเข้มแข็ง ปลุกให้มีอุตสาหะ แข็งขัน มั่นใจในความสำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยยาก

^{๗๓} พระธรรมปิฎก. “ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมดพุทธศาสนา” (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ธรรมสภา พ.ศ. ๒๕๔๒) [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.easyinsurance4u.com/buddha4u/buddha%20teaching%20style.htm> [๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๑]

^{๗๔} ทิสนา แคมมณี. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (กรุงเทพมหานคร: บริษัทเมธีปส์จำกัด, ๒๕๔๖).

๔. สัมผัสทั้งสนา ปลอดภัยโลมใจให้สดใสร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ และเปี่ยมไปด้วยความหวัง กระตุ้นความสนใจให้เกิดขึ้น

๒.๒.๓ องค์ประกอบของทักษะการสอน

ทักษะการสอนเป็นความชำนาญและความสามารถเฉพาะบุคคลและการฝึกทักษะการสอนก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้มีอาชีพครู ผู้สอนจึงต้องมีความสามารถในถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดีแก่ผู้เรียน ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจโดยเขาไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามผู้สอนที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ การสอนนั้นก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จในการสอน ทักษะการสอนมีความสำคัญในการสอนอย่างยิ่ง เพราะ

๑. เป็นการส่งเสริมผู้ที่จะเป็นครูผู้สอนต้องมีทักษะการสอน
๒. เป็นการส่งเสริมความชำนาญ คล่องแคล่วหรือเชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการสอน
๓. ช่วยให้ผู้ฝึกมีความมั่นใจตนเองมากขึ้น เป็นการส่งเสริมบุคลิกภาพของผู้สอนด้วย
๔. ช่วยไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการสอน
๕. ช่วยให้งานสอนบรรลุตามจุดประสงค์โดยไม่เสียเวลา
๖. ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาการสอนขึ้นไปอีก
๗. ช่วยทำให้เกิดความชุ่มชื่น ชื่นชม ศรัทธาจากผู้เรียน

ซึ่งการแบ่งประเภททักษะการสอนนั้น มีแนวคิดแตกต่างกันหลายแบบ ดังนี้

วาริรัตน์ แก้วอุไร ทักษะสำคัญๆ ที่ผู้สอนทุกคนควรจะต้องฝึกปฏิบัติและคำนึงถึงในการสอนมี ๙ ทักษะด้วยกัน^{๗๕} คือ

๑. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน (Set Induction) การนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนควรจะทำเมื่อจะเริ่มกิจกรรมการสอนใดๆ เพื่อเป็นการเร้าความสนใจและสร้างความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ถ้าจะเปรียบกับการเรียงความก็เสมือนเป็นคำนำหรือบทนำ การที่ผู้เรียนจะสนใจติดตามเรื่องราวหรือการสอนที่ผู้สอนนำเสนอหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าผู้สอนได้นำเสนอสิ่งที่น่าดึงดูดความสนใจได้ดีหรือไม่ดี ส่วนวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนได้ดีหรือไม่ ถือเป็นศิลปะของผู้สอนนั้นๆ ที่จะต้องฝึกฝนจนเกิดทักษะ การนำเข้าสู่บทเรียนทำได้หลายวิธี เช่น ใช้การสนทนาซักถาม การทบทวนบทเรียนให้สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ การใช้เกม การตั้งปัญหาให้ร่วมกันอภิปราย การใช้สื่อการสอน โดยให้ดูภาพ ของจริง หรือดูวิดีโอ เป็นต้น

ก. จุดมุ่งหมายของการนำเข้าสู่บทเรียน

๑. เพื่อสร้างความพร้อมของความคิดด้วยการกล่าวถึงสิ่งที่ผู้เรียนเคยพบเคยเห็นมาก่อน
๒. เพื่อนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาสัมพันธ์กับแนวคิดใหม่ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายตามหลักจิตวิทยาของออสซูเบล
๓. เพื่อสร้างบรรยากาศความอยากรู้อยากเห็น และอยากร่วมกิจกรรมกัน

^{๗๕}วาริรัตน์ แก้วอุไร.การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. (พิษณุโลก: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๙)

ข. คุณลักษณะที่ประเมิน

๑. สามารถนำเอาความรู้และทักษะที่ผู้เรียนมีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ได้
๒. การใช้คำถามนำเข้าสู่เรื่องมีประสิทธิภาพ
๓. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการนำเข้าสู่บทเรียนและเนื้อหาสำคัญของบทเรียน
๔. บทสนทนาในเรื่องสนุกสนาน น่าสนใจ
๕. สร้างบรรยากาศความอยากรู้อยากเห็นด้วยวิธีการต่างๆ
๖. ความสำเร็จในการสร้างความสนใจเมื่อเริ่มต้นเรียน

๒. ทักษะการอธิบาย (Presentation) ทักษะการอธิบาย หมายถึง ความสามารถ

ในการพูดแสดงรายละเอียดและให้ตัวอย่างให้ผู้เรียนเข้าใจ หายจากข้อสงสัย เกิดความชัดเจนในสิ่งนั้น หรือขยายความในลักษณะที่ช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจกระทำได้โดยการบอก การตีความ การสาธิต การยกตัวอย่าง ฯลฯ บางครั้งเพื่อให้การอธิบายเป็นที่เข้าใจได้ง่าย อาจจะใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการอธิบาย ก็จะช่วยให้ผู้ฟังสนใจและเข้าใจความหมายได้ดีขึ้น ทักษะการอธิบายมีความสำคัญและจำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอน ทุกระดับ โดยเฉพาะปัจจุบันพบว่า วิธีสอนที่ครูส่วนมากนิยมคือการสอนแบบบรรยาย และการอธิบาย ซึ่งทักษะการอธิบายจัดว่าเป็นส่วนหนึ่งที่จำเป็นสำหรับการสอนสองวิธีนี้ การมีทักษะในการอธิบายที่ดีมีความหมายและสำคัญสำหรับครูมาก ทักษะการอธิบายควรจะได้รับฝึกหัดและติดตามผลอยู่เสมอว่าช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวที่อธิบายมาน้อยเพียงใด แล้วหาทางแก้ไขปรับปรุงวิธีการอธิบายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ก. ลักษณะการอธิบายที่ดี

๑. เวลาที่ใช้ในการอธิบายไม่ควรนานเกินไป โดยปกติใจความที่สำคัญอาจจะใช้เวลาในการอธิบายเพียง ๑ นาที หรือน้อยกว่านั้น เวลาที่ใช้ในการอธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งในแต่ละครั้งไม่ควรเกิน ๑๐ นาที เพราะการใช้เวลาที่ยาวนานเกินไป จะทำให้ผู้ฟังขาดความสนใจ และเกิดการเบื่อหน่าย ซึ่งจะทำให้ยากแก่การทำความเข้าใจและจดจำ

๒. ภาษาที่ใช้ควรจะง่ายแก่การเข้าใจ ไม่ต้องแปล รัตกุม ไม่เยิ่นเย้อ น่าฟัง

๓. สื่อการสอนหรือตัวอย่างที่ใช้ประกอบการอธิบายควรจะมีลักษณะน่าสนใจ และช่วยให้เข้าใจเรื่องที่อธิบายได้ง่ายขึ้น

๔. การอธิบายควรจะให้ครอบคลุมใจความสำคัญได้ครบถ้วน

๕. การอธิบายควรเริ่มจากเรื่องที่เข้าใจง่ายไปหาเรื่องที่เข้าใจยาก

๖. ควรใช้ท่าทางประกอบเพื่อให้การอธิบายน่าสนใจ

๗. ควรใช้แนวความคิดหรือการอธิบายของนักเรียนที่ครูให้อธิบายมาเป็นแนวทางในการอธิบายด้วย เพราะความเข้าใจตามแนวความคิดของนักเรียน ถ้าได้รับการอธิบายเพิ่มเติมจะช่วยให้เข้าใจดีขึ้น

๘. ควรมีการสรุปประเด็นในการอธิบายด้วย

ข. แนวทางในการฝึกทักษะการอธิบาย

เลือกเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จากวิชาใดก็ได้ ซึ่งท่านไม่เคยเรียนหรือรู้มาก่อน ค่อยข้างยากที่จะเข้าใจ และพอเหมาะแก่เวลาที่จะทดลองฝึกทักษะการอธิบายได้ เมื่อได้เรื่องแล้วปฏิบัติ ดังนี้

๑. อ่านเรื่องให้ตลอดด้วยความตั้งใจ
๒. สรุปใจความที่สำคัญของเรื่องเข้าด้วยกัน
๓. นำใจความสำคัญที่สรุปมาทำแผนการสอน
๔. ทำบันทึกการสอนแบบจุลภาค
๕. ทดลองสอน และประเมินผลการสอน

ค. ข้อควรระวังถึงในการฝึกทักษะการอธิบาย

๑. ต้องเตรียมตัวล่วงหน้าว่าจะอธิบายอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับเรื่อง และทำให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่เราต้องการสื่อความหมายออกไป
๒. ความแตกต่างระหว่างกลุ่มหรือบุคคลมีผลต่อการอธิบาย กล่าวคือการอธิบายที่ดีหรือเหมาะสม อาจจะเหมาะกับนักเรียนกลุ่มหนึ่งแต่อาจจะไม่เหมาะกับนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้
๓. ความพร้อมของครู เช่น ความรู้ในเรื่องที่จะอธิบาย ความสนใจ และความสามารถของครูจะช่วยให้ครูอธิบายได้ดีขึ้น
๔. ใช้สื่อการสอนในการช่วยอธิบายสิ่งต่างๆ ตามความเหมาะสม
๕. บุคลิกภาพของผู้พูดมีผลต่อการอธิบายอย่างยิ่ง
๖. การจะอธิบายสิ่งใดๆ ก็ตามให้ผู้ฟัง ให้ลองถามตัวเองถึงเรื่องที่จะอธิบายให้คนอื่นฟังว่า ถ้าตัวเองเป็นผู้ฟังเรื่องนี้จะเข้าใจมากน้อยเพียงไร

ข. คุณลักษณะที่ประเมิน

๑. การอธิบายของครูน่าสนใจ
๒. การอธิบายของครูทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนชัดเจน
๓. สามารถอธิบายเนื้อหาที่สำคัญๆ ได้ครอบคลุมครบถ้วน
๔. ตัวอย่างหรืออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการอธิบายช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อธิบายได้ดีขึ้น
๕. ลำดับขั้นตอนในการอธิบายเริ่มจากเรื่องเข้าใจง่ายไปหายาก
๖. เสียงและอากัปกริยานั้นเสียงหนักเบา สร้างบรรยากาศที่ดี รวมทั้งสีหน้าและสายตา

๓. ทักษะการใช้คำถาม (Question) ทักษะการใช้คำถาม คือ ความสามารถในการใช้คำพูดหรือประโยคที่มีแนวโน้มที่จะกระตุ้นหรือดึง (elicit) การตอบสนองของผู้เรียนออกมา จุดมุ่งหมายที่ครูใช้คำถามถามนักเรียนมีหลายประการด้วยกัน เช่น ต้องการทราบว่านักเรียนเข้าใจหรือรู้เรื่องที่ครูสอนแล้วหรือไม่เพียงไร นักเรียนอ่านหรือทำการบ้านที่กำหนดให้หรือไม่ หรืออาจจะถามเพื่อเร้าความสนใจหรือทำความเข้าใจในจุดใดจุดหนึ่งโดยตรงก็ได้ การใช้คำถามนับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากสำหรับการสอนในปัจจุบัน ที่ผู้สอนควรจะใช้คำถามเป็นสื่อให้ผู้เรียนได้คิดตามหรือเป็นสื่อในการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตัวของเขาเอง ครูควรใช้คำถามเป็นสื่อตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการสอนด้วยวิธีใด เช่น การสาธิตประกอบการใช้คำถาม หรือการบรรยาย ประกอบกับการใช้คำถามเพื่อสร้างความเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แล้ว จะขาดการใช้คำถามประกอบในขั้นตอนการอภิปรายก่อนการทดลอง การทดลอง และการอภิปรายหลังการทดลองไปไม่ได้เลย คำถามที่ใช้กันโดยทั่วไปมีหลายลักษณะ ดังนี้

ก. คำถามขั้นพื้นฐาน เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบในระดับ ความรู้ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ ตัวอย่างคำถามได้แก่

๑. การถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ซึ่งมักจะประกอบด้วยคำว่า “ใคร” “อะไร” “เมื่อไร” และ “ที่ไหน” เป็นการถามให้ผู้เรียนระลึกถึงข้อมูลหรือสิ่งที่เคยเรียนมาก่อน เช่น ถามว่า จังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่างได้แก่จังหวัดอะไรบ้าง หรือใครคือบิดาแห่งวิทยาศาสตร์

๒. การถามให้อธิบาย เป็นคำถามที่ยากกว่าการถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง แต่การตอบก็ยังคงอาศัยความจำเป็นสำคัญ แต่ผู้ตอบจะต้องอาศัยความสามารถในทางเหตุผลหรือความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่จำได้ประกอบกันด้วย จึงจะสามารถตอบคำถามได้ ซึ่งมักจะประกอบด้วยคำว่า “อย่างไร” เช่น ถามว่า “พระนเรศวรมหาราชรบชนะพระมหาอุปราชาได้อย่างไร”

๓. การถามถึงการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาที่คล้ายกับสถานการณ์ที่เรียน หรือต้องประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องที่เรียน หรือเรื่องใหม่ หรือการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เช่น ถามว่า นักเรียนจะนำหลักการของการนำความร้อน ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้อย่างไรบ้าง

๔. คำถามเพื่อให้แก้ปัญหา เป็นการถามให้นักเรียนใช้ความรู้เดิมที่เคยเรียนมาแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่เขาประสบ เช่น “จงหาสมการของวงรีที่มีจุดยอดอยู่ที่ (๖,๐) และ (-๖,๐) และมีโฟกัสจุดหนึ่งอยู่ที่ (๕,๐)” หรือ “นักเรียนจะนำกฎเมนเดลมาใช้ในการคัดเลือกพันธุ์ได้ อย่างไร”

ข. คำถามขั้นสูง เป็นคำถามในระดับที่สูงกว่าการนำไปใช้ ได้แก่ การถามเพื่อให้วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า รวมทั้งคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยมุ่งให้ผู้เรียนคิดแบบนามธรรม โดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือคำอธิบาย แล้วนำไปสรุปหาความสัมพันธ์ ความหมาย เปรียบเทียบ อ้างอิง และเหตุผล เพื่อหาคำตอบถูก ปกติคำถามประเภทนี้จะมีคำ “ทำไม” ประกอบอยู่ด้วยเสมอ ผู้สอนมักมักนิยมใช้ถามเพื่อดูความสามารถด้านการคิดของผู้เรียนลักษณะของคำถามประเภทนี้คือ

๑. คำถามเพื่อให้ประเมิน เป็นคำถามที่ต้องการให้ตัดสินใจ หรือเลือกโดยใช้คุณค่าเป็นเกณฑ์ เช่นถามว่า “การลอกงานเพื่อนเป็นสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่เพราะเหตุใด”

๒. คำถามเพื่อให้อ้างอิง เป็นการถามให้อุปมาน (inductive) คือถามให้สรุปหรือค้นพบกฎเกณฑ์จากการรวบรวมข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหลายๆ อย่าง และให้อนุมาน (deductive) คือถามให้นำกฎเกณฑ์หรือทฤษฎีไปอธิบายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ เช่นถามว่า “ถ้าอุณหภูมิของก๊าซเท่าเดิม เมื่อนำก๊าซนี้ไปไว้สูง ๔,๐๐๐ ฟุตเหนือระดับน้ำทะเล ความดันของก๊าซจะเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด” (อนุมาน) “จงบอกคุณสมบัติที่สำคัญที่ผู้นำในโลกทั่ว ๆ ไปมีอยู่ พร้อมทั้งบอกถึงลักษณะของผู้นำที่ท่านอยากเป็น เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น” (อุปมาน)

๓. คำถามเพื่อให้เปรียบเทียบ เป็นการถามให้ผู้เรียนบอกความแตกต่าง ความคล้ายคลึง ความสัมพันธ์ และความขัดแย้งกันของความคิดหรือสิ่งของต่างๆ เช่น “การเป็นคนเก่งและดีกับคนเก่งแบบเห็นแก่ตัวเหมือนกันหรือไม่หรือแตกต่างกันอย่างไร” หรือ “สารสองหมูนี้นี้มีคุณสมบัติเหมือนกันหรือไม่หรือแตกต่างกันอย่างไร”

๔. คำถามเพื่อให้หาเหตุและผล เป็นคำถามที่ให้ผู้เรียนหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ บุคคล วัตถุ ความคิด ว่าอะไรเป็นเหตุผลกัน เช่น “นักเรียนคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์มีวิวัฒนาการ”

๕. คำถามเพื่อให้คิดริเริ่ม นิยมใช้คำถามแบบอบเนกนัย (Divergent Question) เป็นการถามความคิดริเริ่มเป็นคำถามแบบเปิด ผู้เรียนมีอิสระเต็มที่ในการคิดและการตอบ เช่น ถามว่า “นักเรียนเชื่อว่าโลกจะแตกหรือไม่ เพราะเหตุใด” หรือ “ทำอย่างไรประชากรของโลกจึงจะอยู่กันอย่างมีสันติภาพ”

๖. คำถามเพื่อให้เกิดการค้นพบ โดยใช้คำถามและคำตอบก่อนๆ เป็นแนวทาง (Probing Questions) เป็นการถามที่เริ่มด้วยผู้สอนให้ผู้เรียนตอบคำถาม แล้วใช้คำตอบของผู้เรียนเป็นแนวในการถามเพื่อให้ผู้เรียนตอบหรือเข้าใจในสิ่งที่ผู้สอนต้องการ เช่น

ครู : รากที่สองของ ๕๔ คืออะไร

นักเรียน : ไม่ทราบครับ

ครู : รากที่สองของ ๖๔ คืออะไร

นักเรียน : ๘ ค่ะ

ครู : ดีแล้ว รากที่สองของ ๔๙ เท่ากับเท่าไร

นักเรียน : ๗ ค่ะ

ครู : แล้วเราจะทราบได้อย่างไรว่ารากที่สองของ ๕๔ เท่ากับเท่าไร

นักเรียน : หนูว่ามันจะต้องมีค่าระหว่าง ๗ กับ ๘ ค่ะ

คำถามประเภทนี้มีลักษณะสำคัญคือ หลังจากผู้เรียนตอบจบแล้ว ผู้สอนควรเริ่มถามคำถามทันที เพื่อให้ผู้เรียนคิดสอดคล้องสัมพันธ์กับคำตอบเดิมของเขาเอง

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เสนอว่าการตั้งคำถามมี ๔ ระดับ เรียกว่า O-E-P-C ซึ่งเหมือนกับระดับขั้นของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ดังนี้

๑. คำถามขั้นการสังเกต (Observation Question) เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการรับรู้และตอบปัญหา หรือเป็นการรวบรวมข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาในขั้นต่อไป เช่น เมื่อเทน้ำใส่กระป๋องใบหนึ่งจนเต็มแล้วเปิดจุกที่ปิดรูบนกระป๋องในระดับต่างๆ ทำให้น้ำพุ่งออกมา ครูถามว่า “น้ำจากครูที่เท่าไรไหลแรงหรือไหลที่ช้าที่สุด”

๒. คำถามขั้นการอธิบาย (Explanation Question) หมายถึงคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้เหตุผลประกอบกับข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้จากการสังเกตในสถานการณ์ปัจจุบันและจากความรู้เดิม เช่น จากตัวอย่างการทดลองในข้อ ๑. ผู้สอนอาจถามให้ผู้เรียนตอบว่า “ทำไมน้ำในรูล่างสุดจึงไหลออกไปไกลที่สุด”

๓. คำถามขั้นการตั้งสมมติฐานหรือขั้นการทำนาย (Prediction Question) เป็นคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบคาดการณ์ว่าจะเกิดอะไรขึ้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่าง หรือคาดการณ์เพื่อขยายข้อสรุปในขั้นอธิบายให้กว้างขวางออกไป จากตัวอย่างการทดลองในข้อ ๑. ครูอาจถามนักเรียนในขั้นนี้ได้ว่า “ถ้าเจาะรูที่ก้นกระป๋อง น้ำที่ไหลออกจากรูที่เจาะใหม่จะไหลค่อยหรือแรงกว่าน้ำที่ไหลออกจากรูเดิม”

๔. คำถามขั้นควบคุมและสร้างสรรค์ (Control and Creativity Question) เป็นคำถามที่ต้องการให้ผู้เรียนนำกฎเกณฑ์และความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ไปประยุกต์ให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสิ่งอื่นๆ เป็นการคิดสิ่งใหม่ๆ ออกมา จากตัวอย่างการทดลองในข้อ ๑. ผู้สอนอาจถาม ผู้เรียนว่า “ถ้าเราดำน้ำลึกจะรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด”

ค. หลักในการสร้างคำถาม

๑. คำถามที่สร้างขึ้นต้องมีคุณค่าทางวิชาการและเร้าให้อยากตอบ

๒. คำถามควรเป็นประเภทปลายเปิด จะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนกระตือรือร้นที่จะตอบ เพราะเป็นคำถามในลักษณะให้แสดงความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดประกอบการใช้เหตุผลในการตอบ ส่วนคำถามประเภทปลายปิดที่มีคำตอบคงที่ตายตัวควรจะลดจำนวนการใช้ลง

๓. คำถามควรเน้นให้ผู้เรียนได้อธิบายประกอบกับการใช้หลักเหตุผลในการตอบ ซึ่งอาจจะใช้คำว่า “อย่างไร” ประกอบ เช่น “กราฟที่มีสมการเป็น $8x^2 - 16y^2 = 144$ มีลักษณะอย่างไร” หรือ “ทำอย่างไรจึงจะเรียกว่ามีการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นแบบแผน”

๔. คำถามควรมุ่งถามเหตุผลซึ่งมักจะประกอบด้วยคำว่า “ทำไม” หรือ “เพราะเหตุใด” เช่น ถามว่า “ทำไมจึงเกิดรุ้งกินน้ำ” หรือ “เพราะเหตุใดครูจึงควรสอนให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการสอนความรู้ให้เขา”

๕. คำถามที่ดีจะต้องช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการคิด มีพัฒนาการทางสมองได้ดีขึ้น โดยประกอบไปด้วย

๑) การรับรู้ (perceiving) เป็นการถามเพื่อให้ผู้เรียนจดจ่อหรือใส่ใจในเรื่องที่กำลังเรียน

๒) การสัมพันธ์ (relating) เป็นการถามเพื่อให้ผู้เรียนนำข้อมูลต่างๆ มาสัมพันธ์กัน เพื่อความเข้าใจและกระจ่างแจ้งในเรื่องที่ได้เรียนไป

๓) ถามความจำหรือการระลึกได้ (reproducing) เป็นการถามเรื่องราวหรือข้อมูลต่างๆ จากความจำของผู้เรียน

๔) ถามให้ประยุกต์ (applying) เป็นการถามเพื่อให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ที่ไปพบ

๕) ถามให้วิเคราะห์ (analyzing) เป็นการถามเพื่อให้ผู้เรียนแยกแยะรายละเอียดและข้อเท็จจริงต่างๆ จากข้อมูลที่ได้รับหรือเรียนรู้ไปแล้ว

๖) ถามให้ประเมินคุณค่า (evaluating) เป็นการถามเพื่อให้ผู้เรียนประเมินคุณค่าหรือตัดสินใจในเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าดี เลว ถูก หรือ ไม่ถูกอย่างไร

๗) ถามให้สร้างหรือผลิตสิ่งใหม่ (producing) เป็นการถามเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักสังเคราะห์สิ่งต่างๆ ขึ้นมา เช่น ถามว่า “ถ้าเป็นตัวท่านในสภาพแวดล้อมเช่นนี้ท่านจะสร้างรูปแบบของการสอนได้อย่างไร”

๖. พยายามหลีกเลี่ยงคำถามที่ต้องการคำตอบเพียง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่”

๗. คำถามควรสั้นและชัดเจนที่สุด

๘. ใช้ภาษาง่ายๆ ที่เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

ข. ข้อควรปฏิบัติในการถามคำถาม

๑. ควรถามคำถามก่อนแล้วจึงเรียกชื่อผู้เรียนให้ตอบ เพราะการเรียกชื่อก่อนจะทำให้เด็กคนอื่นๆ ที่ไม่ถูกเรียกชื่อขาดความสนใจได้

๒. เว้นช่วงเวลาหลังจากถามจบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการตอบ โดยเฉพาะการถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและเหตุผล ควรจะต้องให้เวลาในการคิดพอสมควร การรีบเร่งเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกอึดอัดและเบื่อ รวมทั้งอาจไม่ทำให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นออกมาได้

๓. เปลี่ยนคำถามหรือคำพูดใหม่ถ้าผู้เรียนยังตอบไม่ได้

๔. แสดงการยอมรับคำตอบและคำถามของเด็กโดยไม่ต้องพูด อาจใช้ท่าทางประกอบ ก็ได้ เช่น ยิ้ม พยักหน้า เป็นต้น

๕. ถามผู้เรียนทั้งชั้นโดยไม่เจาะจงเฉพาะคนใดคนหนึ่ง

๖. พยายามให้ผู้เรียนตอบในลักษณะที่พูดกับเพื่อนทั้งชั้น ไม่ใช่พูดกับผู้สอนเพียงคนเดียว

๗. ให้การเสริมแรงเมื่อผู้เรียนตอบเสร็จแล้ว และถ้าตอบไม่ได้ หรือตอบผิดก็ไม่ควรจะ ดูว่า แต่ควรหาวิธีอื่นๆ ในการให้เขาพบคำตอบด้วยตนเองหรือจากเพื่อนๆ ด้วยกันเอง

๘. ไม่แนะนำแนวทางหรือคำตอบให้ทันทีหลังจากถาม จนกว่าเด็กจะไม่สามารถตอบได้ จึงจะใช้คำถามแนะทีละน้อยทีละน้อย

ง. สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติในการถาม

๑. เปลี่ยนคำถามใหม่โดยที่เด็กยังไม่ตอบคำถามเดิม

๒. ถามคำถามซ้ำ ๆ ซาก ๆ โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้หยุดคิดเพื่อตอบคำถาม

๓. ผู้สอนตอบคำถามของตนเองเนื่องจากหมดความอดทนที่จะรอให้ผู้เรียนตอบ

๔. พูดซ้ำหรือทวนคำตอบของผู้เรียนเพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่ค่อยตั้งใจฟัง

๕. คุณลักษณะที่ประเมิน

๑. ชัดเจน เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับและความสามารถของผู้เรียน

๒. ถามได้ตรงตรงประเด็นตามจุดมุ่งหมาย และไม่มีหลายแง่

๓. ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิด

๔. มีการหยุดเว้นระยะเพื่อให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบ

๕. มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการตอบคำถามของผู้สอนอยู่เสมอ

๖. มีการให้กำลังใจแก่ผู้เรียนในการตอบคำถาม เช่น คำชมเชยหรือท่าทางที่ทำให้กำลังใจในการตอบคำถาม

๗. ผู้เรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม (แจกคำถามได้ทั่วถึง)

๘. ในกรณีที่ผู้เรียนตอบไม่ได้ ผู้สอนมีวิธีการในการทำให้คำถามนั้นง่ายขึ้น

๔. **ทักษะการเสริมกำลังใจ (Reinforcement)** ทักษะการเสริมกำลังใจ หมายถึง ความสามารถในการใช้วิธีการที่ช่วยเพิ่มความมั่นใจ ความกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยอาจเป็นการให้รางวัลหรือคำชมเชยหลังจากที่บุคคลประพฤติปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมตามที่เรากำลังต้องการ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าบุคคลมีความรู้สึกประสบความสำเร็จ เกิด

ความรู้สึกภาคภูมิใจ ดังนั้นในการสอนผู้สอนควรพยายามสร้างความรู้สึกระหว่างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ผู้สอนก็ควรที่จะทำการเสริมกำลังใจให้แก่ผู้เรียนได้ทราบโดยทันที ทุกครั้ง ซึ่งตามหลักจิตวิทยาแล้วการกระทำเช่นนี้จะมีผลทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาซ้ำๆ ขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งกลายเป็นนิสัย วิธีการที่ผู้สอนจะนำมาใช้มีหลายวิธีด้วยกัน เช่น การที่ผู้สอนแสดงท่าทางยอมรับ การกล่าวคำชมเชยโดยตรง การยิ้ม แสดงสีหน้าพอใจ การพยักหน้า ให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง การให้รางวัล การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และการช่วยเสริมในสิ่งที่ผู้เรียนกระทำอยู่ให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ผู้สอนควรจะนำการเสริมกำลังใจหรือการเสริมแรงมาใช้อย่างเหมาะสมในการเรียนการสอน โดยพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียน รวมทั้งพยายามหลีกเลี่ยงการให้กำลังใจที่เป็นสิ่งของเพราะจะทำให้เกิดความเคยชินกับการรับของรางวัลถ้าไม่ได้เมื่อไรอาจทำให้ไม่ยอมกระทำพฤติกรรมเช่นนั้น

ก. การทดลองของนักจิตวิทยา บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F.Skinner) เกี่ยวกับเรื่องของการเสริมกำลังใจ สรุปเป็นสาระได้ ดังนี้

๑. การเสริมกำลังใจคือการให้สิ่งเร้า (รางวัล คำชมเชย ฯลฯ) แก่ผู้เรียน หลังจากที่เขาทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเสร็จแล้ว จะทำให้เขาอยากจะทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

๒. การเสริมกำลังใจทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว

๓. ถ้าพฤติกรรมอะไรก็ตามถ้าแสดงไปแล้วไม่ได้รับการเสริมกำลังใจ พฤติกรรมนั้นจะมีแนวโน้มที่จะไม่เกิดขึ้นอีก

๔. การให้การเสริมกำลังใจทุกครั้งที่มีการแสดงพฤติกรรมจะทำให้ผู้เรียนทราบว่าการกระทำหรือพฤติกรรมอันไหนที่ทำให้ได้รับรางวัล (การเสริมกำลังใจ) ได้ดีกว่าการเสริมกำลังใจเป็นบางครั้งบางคราว

๕. การลงโทษจะทำให้ผู้เรียนจำได้ว่าพฤติกรรมอย่างไหนที่ไม่ควรทำ ไม่สามารถจัดพฤติกรรมได้โดยตรง

ข. หลักในการเสริมกำลังใจ

๑. ควรเสริมกำลังใจทันทีหลังจากผู้เรียนกระทำพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เช่น ดีมาก ดี เก่ง ถูกต้อง ยิ้ม พยักหน้า หรือแสดงความเอาใจใส่ขณะที่นักเรียนพูด ฯลฯ

๒. ควรเสริมกำลังใจในจังหวะที่เหมาะสมและมีความเป็นธรรมชาติ

๓. ควรใช้วิธีเสริมกำลังใจหลายๆ วิธี เช่น ใช้ภาษาและท่าทางเพื่อแสดงการยอมรับการตอบสนองหรือพฤติกรรมของผู้เรียน

๔. การเสริมกำลังใจจะต้องไม่พูดจนเกินความจริง

๕. ควรเสริมกำลังใจให้ทั่วถึงกับผู้เรียนทุกคน

๖. ควรเสริมกำลังใจในทางบวกมากกว่าในทางลบ

๗. ควรเสริมกำลังใจด้วยท่าทางที่จริงใจ

๘. ไม่ควรใช้การเสริมกำลังใจแบบใดแบบหนึ่งซ้ำๆ จนมากเกินไป เพราะจะทำให้เบื่อหน่ายและไม่ให้ผลทางจิตวิทยา

๙. การเสริมกำลังใจควรพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย การเสริมกำลังใจบางชนิดอาจเหมาะสมกับผู้เรียนบางระดับเท่านั้น

ค. คุณลักษณะที่ประเมิน

๑. มีการเสริมกำลังใจด้วยวาจา

๑) มีการชมเชยด้วยการใช้คำพูดต่างๆ

๒) การกล่าวชมคำตอบที่ใกล้เคียงคำตอบที่ถูกหรือยกบางส่วนของคำตอบ มา

กล่าวชม

๓) การนำคำตอบที่ถูกต้องของผู้เรียนไปสัมพันธ์กับคำถามหรือคำตอบใหม่

๒. มีการเสริมกำลังใจด้วยท่าทาง

๑) แสดงอาการยอมรับผู้เรียนที่ตอบถูกโดยใช้กิริยาท่าทางที่แสดงความพอใจ เช่น ยิ้ม พยักหน้า ฯลฯ

๒) แสดงอาการให้กำลังใจแก่ผู้เรียนที่ตอบผิด

๓. มีการสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นในหมู่เพื่อนของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเสริมกำลังใจ เช่น ให้ปรบมือให้เพื่อน ให้ช่วยกันให้คะแนน ฯลฯ

๔. มีหลักเกณฑ์ในการเสริมกำลังใจ เช่น ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่บ่อยจนเกินไป เป็นต้น

๕. มีการเสริมกำลังใจอย่างทั่วถึง

๕. ทักษะการสรุปบทเรียน (Set Closure) ทักษะในการสรุปบทเรียน หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญๆ ที่ผู้สอนต้องการจะให้ผู้เรียนทราบเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้น โดยทั่วๆ ไป การสรุปบทเรียนจะทำทุกครั้งหลังจากที่สอนจบบทเรียนแล้ว เพื่อผู้เรียนจะได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างของความรู้และทักษะต่างๆ ที่ได้รับ

ก. หลักในการสรุปบทเรียน

๑. ผู้สอนจะต้องรู้ว่าบทเรียนจะจบลงในลักษณะอย่างไร เพื่อจะได้สรุปบทเรียนได้ถูกต้องด้วยวิธีการที่เหมาะสม

๒. ผู้สอนจะต้องรู้ว่าใจความสำคัญของเรื่องนั้นมีอะไรบ้าง เพื่อจะได้สรุปบทเรียนได้ถูกต้องและครอบคลุม

๓. ผู้สอนจะต้องครุ่นคิดว่าจะสรุปเรื่องให้ผู้เรียนได้เรียนมาแล้วกับสิ่งที่จะสอนให้ใหม่ให้เข้าด้วยกันได้อย่างไร

๔. การสรุปบทเรียนจะต้องน่าสนใจ เช่น การใช้ความรู้ที่เรียนมาคิดเกี่ยวกับการนำไปแก้ปัญหาที่พบใหม่

๕. พยายามชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิม สิ่งที่เคยเรียนจบไป การนำไปประยุกต์ใช้ และสิ่งที่จะเรียนต่อไปในอนาคต

๖. ผู้สอนสรุปเรื่องหรือใจความสำคัญเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้น (cognitive closure) ตลอดจนเป็นการเชื่อมความรู้เก่ากับใหม่เข้าด้วยกัน

๗. สรุปแนวความคิดของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียน (Social Closure) ในแง่ที่เกี่ยวข้อง ความสำเร็จในการเรียน ตลอดจนปัญหาหรืออุปสรรคที่ประสบในการเรียนเพื่อจะได้เป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

๘. ผู้สอนอาจดึงสิ่งต่างๆ ที่ดูจะไม่เกี่ยวข้องกันให้มาสัมพันธ์กัน
๙. ผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนแสดงหรือสาธิตสิ่งที่เรียนไปให้ดู เช่น ผู้สอนสอนเรื่องการต่อเซลล์ไฟฟ้า แล้วให้เกิดการสรุปในสิ่งที่เรียนโดยให้ผู้เรียนต่อวงจรไฟฟ้าให้ดู
๑๐. การสรุปบทเรียนไม่จำเป็นที่ผู้สอนจะต้องรจนสอนเสร็จทั้งหมดจึงค่อยสรุป แต่ผู้สอนอาจพิจารณาตามความเหมาะสม เช่น ถ้ามีสาระต่างๆ ที่ค่อนข้างมากและซับซ้อนยากต่อการทำความเข้าใจ ผู้สอนอาจค่อยๆ แยกสรุปเป็นตอนๆ ไป แล้วตอนท้ายจึงนำมาสรุปรวมอีกครั้งหนึ่ง การสรุปบทเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ควรเป็นบทบาทร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในการช่วยกันอภิปรายสรุป

ข. ประโยชน์ของการสรุปบทเรียน

๑. ประมวลเรื่องราวที่สำคัญ ที่ได้เรียนไปแล้วเข้าด้วยกัน
๒. เชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน
๓. รวบรวมความสนใจของผู้เรียนเข้าด้วยกันอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะจบบทเรียน
๔. สร้างความเข้าใจในบทเรียนให้ดีขึ้น
๕. ช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน ถ้าผู้สอนรู้จักให้ผู้เรียนคิดต่อไปว่าจะนำสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ใช้ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างไรบ้าง

ค. คุณลักษณะที่ประเมิน

๑. ใช้วิธีการต่างๆ ในการสรุปบทเรียน เช่น ยกตัวอย่าง ใช้การอธิบาย ใช้การถามคำถาม ใช้สื่อประกอบ
๒. สรุปบทเรียนโดยการเน้นจุดสำคัญของเนื้อหา การใช้คำพูด ท่าทางที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น
๓. วิธีการจบบทเรียนน่าสนใจ
๔. วิธีการสรุปบทเรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนกลับมาสนใจในบทเรียนอีกครั้งหนึ่ง
๕. มีการเว้นระยะเพื่อให้ผู้เรียนคิดและสรุปบทเรียน
๖. มีการส่งเสริมให้กำลังใจ การใช้วาจา ท่าทาง สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าประสบความสำเร็จในการสรุปบทเรียน
๗. การกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมสรุปเนื้อหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมโดยการสนับสนุนหรือขัดแย้ง
๘. สรุปรวบยอดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของบทเรียน และได้ใจความสำคัญของเนื้อหา

๖. ทักษะการเร้าความสนใจ (Stimulation) ทักษะการเร้าความสนใจ หมายถึงความสามารถในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น สนใจที่จะเรียน หรือติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา ทักษะการเร้าความสนใจ จึงจำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับผู้สอนในอันที่จะปรับปรุงกลวิธีในการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียนอยู่ตลอดเวลา

ดังนั้นในช่วงเวลาของการสอน ผู้สอนควรจะต้องพยายามใช้เทคนิคต่างๆ มากกระตุ้นให้นักเรียนสนใจอยู่ตลอดเวลา คือตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งการสอนสิ้นสุดลง จุดมุ่งหมายในการสร้างความสนใจ

๑. สร้างพฤติกรรมที่ดีในอันที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจ และไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน
๒. เลือกหาวิธีการสร้างความสนใจที่เหมาะสมกับบทเรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนมากขึ้น

๓. เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนของผู้สอน

ก. วิธีการสร้างความสนใจ

การสร้างความสนใจกระทำได้หลายวิธี เช่น

๑. การใช้ท่าทางประกอบ ท่าทางของผู้สอนในขณะที่ทำการสอน เป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยสร้างความสนใจในการเรียนและการติดตามบทเรียนได้เป็นอย่างดี การใช้ท่าทางในการสอนได้แก่ การแสดงออกทางสีหน้า หรืออวัยวะส่วนอื่นของร่างกาย เช่น แขน มือ เป็นต้น เพื่อใช้แทนการสื่อสารด้วยวาจา และการเคลื่อนไหวของในขณะที่สอน ขณะสอนผู้สอนควรมีการเคลื่อนไหวบ้าง ไม่ควรยืนอยู่จุดใดจุดหนึ่งโดยไม่มีการเคลื่อนที่ เพราะการที่ผู้เรียนต้องเพ่งไปที่จุดๆ เดียวตลอดย่อมจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย แต่การเคลื่อนที่ก็ควรจะต้องมีจุดมุ่งหมาย ไม่ใช่เดินไปเดินมาโดยไม่มีจุดหมาย

๒. การใช้ถ้อยคำและน้ำเสียงที่มีการปรับเปลี่ยนระดับเสียงตามความเหมาะสม ผู้สอนควรฝึกพูดให้ชัดเจน มีจังหวะน่าฟัง ไม่เร็วหรือช้าจนเกินไป รู้จักเน้นหนักเบา การพูดโดยใช้เสียงราบเรียบโดยตลอดในขณะที่สอนย่อมทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายได้ง่าย

๓. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การที่ผู้สอนพูดอยู่คนเดียวตลอดย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการเรียนจะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างดีขึ้น

๔. การใช้สื่อการสอนประกอบ การเรียนรู้ที่ดีนั้นควรจะให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายๆ อย่าง เช่น ฟัง พูด เขียน อ่าน การนำสื่อการเรียนเข้ามาใช้ก็เพื่อที่จะทำให้นักเรียนสนใจเรียนและเข้าใจบทเรียนดีขึ้น สื่อการเรียน หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้สอนนำมาช่วยในการเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น เช่น แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ

๕. การแสดงบทบาทหรือสถานการณ์จำลอง

๖. การใช้เกม เกมในที่นี้เกมที่นำมาใช้ควรเป็นเกมที่ช่วยในการเรียนรู้ มิใช่เกมที่เล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น

๗. การสาธิต การสาธิตคือการนำเอาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนตลอดจนการแสดงของครูหรือนักเรียนมาประกอบการสอนหรือการอธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนสังเกตเห็นได้จริง ซึ่งการสาธิตก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ข. คุณลักษณะที่ประเมิน

๑. ผู้สอนมีการสร้างความสนใจด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

- ๑) การสนับสนุนด้วยภาษา ใช้ท่าทาง เช่น ยิ้ม พยักหน้า ก้มศีรษะ ฯลฯ
- ๒) การใช้ถ้อยคำและน้ำเสียง เช่น ให้คำชมเชยว่า ดี, พอใช้, ดีมาก ฯลฯ
- ๓) การเสริมแรงด้วยคำพูดอื่นๆ นอกเหนือไปจากคำ ชมเชย

- ๔) การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
- ๕) การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน
- ๖) การแสดงบทบาทสมมติหรือสถานการณ์จำลอง
- ๗) การใช้เกมประกอบการเรียนการสอน
- ๘) การสาธิตประกอบการเรียนการสอน
- ๙) อื่นๆ

๒. การเร้าความสนใจเหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน

๓. มีการเปลี่ยนวิธีการเร้าความสนใจจากวิธีหนึ่งไปอีกริธีหนึ่งได้อย่างกลมกลืนกัน

๔. น้ำเสียง ท่าทาง การเคลื่อนไหวของผู้สอนช่วยในการเร้าความสนใจของผู้เรียน

๕. ผู้เรียนมีการตอบสนองต่อวิธีการเร้าความสนใจของผู้สอน

๗. ทักษะการใช้กระดานชอล์ก ทักษะการใช้กระดานชอล์ก หมายถึง ความสามารถในการเขียนกระดานชอล์ก ซึ่งเป็นอุปกรณ์การสอนชนิดหนึ่งซึ่งครูใช้มากที่สุด ครูอาจใช้กระดานชอล์กในการนำเข้าสู่บทเรียน อธิบายบทเรียน สรุปบทเรียน หรือทบทวนบทเรียนก็ได้ เพื่อให้การใช้กระดานชอล์กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีส่วนช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น ผู้สอนจึงควรรู้หลักการใช้กระดานชอล์กและฝึกทักษะการใช้กระดานชอล์ก

ก. หลักในการเขียนกระดานชอล์ก

๑. ก่อนใช้ควรลบให้สะอาด

๒. ควรแบ่งกระดานชอล์กเป็นสองส่วน หรือถ้ากระดานมีขนาดกว้างมากอาจแบ่งเป็น ๓-๔ ส่วนตามความเหมาะสม

๓. เริ่มเขียนจากด้านซ้ายบน โดยขณะเขียนจับชอล์กให้ทำมุม ๔๕ องศา กับกระดาน อย่าจับตึงจนเกินไป

๔. ขณะเขียนตัวของผู้เขียนควรเอียงทำมุมประมาณ ๖๐ องศา กับกระดาน จะช่วยให้ผู้เรียนทั้งห้องมองเห็นได้

๕. เขียนเฉพาะหัวข้อสำคัญ

๖. ข้อความควรมีขนาดความสูงไม่ต่ำกว่า ๑ นิ้ว ขนาดของตัวอักษรใหญ่เล็กขึ้นกับขนาดของห้องและจำนวนผู้เรียนเป็นหลัก

๗. ตรวจสอบความถูกต้องหลังเขียน

๘. ใช้ไม้ชี้ข้อความ

๙. การเน้นคำใช้วิธีการขีดเส้นใต้ หรืออาจใช้ชอล์กสีเมื่อต้องการเน้นข้อความใดข้อความหนึ่งโดยเฉพาะ

๑๐. การขีดเส้นใต้ควรใช้ไม้บรรทัด ถ้าต้องเขียนรูปทรงทางเรขาคณิต ต้องใช้เครื่องมือช่วย เช่น วงเวียน บรรทัด ฯลฯ อย่าเขียนคร่าวๆ โดยใช้มือลาก เพราะไม่ถูกต้องตรงความเป็นจริง

๑๑. สิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่กำลังอธิบายควรลบออก

๑๒. การลบกระดานควรใช้แปรงลบจากด้านบนลงด้านล่าง

๑๓. ไม่เขียนข้อความให้แน่นเกินไป

๑๔. ควรยืนห่างกระดานชอล์กพอสมควรในขณะที่เขียนจะทำให้เขียนได้ตรงบรรทัดขึ้น

๑๕. ควรฝึกเขียนให้รวดเร็วและอ่านง่าย

๑๖. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยให้ได้ใช้กระดานชอล์กด้วย

ข. คุณลักษณะที่ประเมิน

๑. เขียนหัวข้อเรื่องและหัวข้อสำคัญ

๒. ใช้คำง่ายๆ ในการเขียนและตัวโตชัดเจน

๓. ข้อความที่เขียนไม่แน่นเกินไป

๔. ใช้การขีดเส้นใต้ ใช้ชอล์กสี หรือเขียนตัวโตเมื่อต้องการเน้น

๕. เขียนกระดานชอล์กจากซ้ายไปขวา

๖. ไม่ยืนบังกระดานชอล์กหรือข้อความที่เขียน

๗. ใช้ไม้หรือเครื่องช่วยอื่นเมื่อต้องการชี้ข้อความที่เขียน

๘. เขียนรูปทรงทางเรขาคณิตโดยใช้เครื่องมือช่วยได้อย่างถูกต้อง

๙. ขณะลบกระดานเริ่มลบจากบนลงมาล่างอย่างช้าๆ

๑๐. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้ได้ใช้กระดานชอล์ก

๘. ทักษะการกระตุ้นให้คิด (Active Thinking) ปัจจุบันเรื่องของพัฒนาการคิดได้รับการยอมรับมากกว่า สถาบันทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดๆ ก็ตาม ทั้งระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะนิสิตให้ฝึกหัดครูผู้ที่จะต้องออกไปเป็นครูในอนาคต เพราะเราเชื่อว่าถ้าผู้เรียนรู้จักคิดเป็นแล้ว เขาก็จะมีเครื่องมือในการเรียนรู้ และสามารถเอาตัวรอดในสังคมได้ จุดมุ่งหมายของทักษะการกระตุ้นให้คิด คือ

๑. เพื่อให้ผู้ฝึกวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการคิดของผู้เรียน

๒. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ อันจะช่วยเป็นแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

๓. เพื่อให้ผู้สอนตระหนักถึงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผล

๔. เพื่อฝึกให้ผู้สอนและผู้เรียนมีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

๕. เพื่อให้ผู้สอนรู้จักแบบของการคิดและพฤติกรรมของการคิดชนิดต่างๆ ที่จะสามารถนำไปฝึกปฏิบัติรวมทั้งฝึกให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ด้วยแบบการคิด

วิริยยุทธ วิเชียรโชติ และคณะ ได้ทำวิจัยตามโครงการวิจัยการสอนสืบสวนสอบสวน และได้จำแนกแบบการคิดเป็น ๕ แบบ ดังนี้

๑. การคิดแบบวิเคราะห์ คือ การคิดที่อาศัยข้อเท็จจริงรายละเอียดที่ปรากฏในสิ่งเร้าเป็นเกณฑ์ หรือรับรู้ในส่วนย่อยมากกว่าในส่วนรวม

๒. การคิดแบบจำแนกประเภท คือ การคิดที่พยายามจัดสิ่งเร้าออกเป็นประเภทต่างๆ ตามประสบการณ์ของตน โดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสิ่งเร้า

๓. การคิดแบบโยงความสัมพันธ์ คือ การคิดที่พยายามโยงสิ่งเร้าต่างๆ ให้สัมพันธ์กัน

๔. การคิดแบบสังเคราะห์ คือ ความสามารถในการรวมส่วนย่อยเข้าเป็นส่วนใหญ่ เรื่องราวใหญ่อันเดียวกัน ที่มีรูปแบบหรือหน้าที่ใหม่กว่าเดิม

๕. การคิดแบบวิจารณ์ญาณ คือ ความสามารถในการใช้ปัญญาตัดสินหรือชี้ขาดเรื่องราวต่างๆ หรือความสามารถในการไล่เลียงหาเหตุผล เพื่อสรุปเป็นข้อยุติตามวิธีการวิทยาศาสตร์ พฤติกรรมการคิด

การคิดแบบวิเคราะห์ คือ การคิดอย่างมีเหตุผลในการรวมสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสิ่งเร้า ซึ่งประกอบด้วย

๑. ความคล้ายคลึงกันทางด้านกายภาพ เช่น สี ลวดลาย ขนาดหรือรูปร่างเหมือนกัน
๒. การแสดงอาการเหมือนกัน เช่น กำลังเดิน นั่ง นอน หรือเดินเหมือนกัน
๓. การมีสิ่งที่เหมือนกัน เช่น มีกระเป๋าหูดูเหมือนกัน
๔. การแบ่งกลุ่มตามเพศ หรือ อายุ เช่น ผู้ชาย ผู้หญิง หรือเด็ก
๕. การมีโครงสร้างเหมือนกัน เช่น ทำด้วยไม้ หรือทำด้วยเหล็กเหมือนกัน

การคิดแบบจำแนกประเภท ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผลในการจัดกลุ่มต่างๆ โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีร่วมกันซึ่งไม่อาจสังเกตได้ ประกอบด้วย

๑. การมีหน้าที่ การใช้หรือแสดงพฤติกรรมเหมือนกัน เช่น ใช้ฝาครอบป้องกันแมลงวันใช้สำหรับแข่งขัน

๒. การใช้ชื่อรวมสิ่งต่างๆ ที่เป็นพวกเดียวกัน เช่น สิ่งมีชีวิต อาวุธ เครื่องกีฬา

๓. ความคล้ายคลึงของคุณสมบัติบางประการ เช่น ขึ้นจากดิน คนสร้างชิ้น หรือมีเครื่องยนต์เหมือนกัน เป็นการอ้างถึงคุณสมบัติที่มองไม่เห็นในสิ่งเร้า

การคิดแบบโยงความสัมพันธ์ ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผลในการจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่มีร่วมกัน ประกอบด้วย

๑. การสร้างเรื่องให้สิ่งต่างๆ เกี่ยวข้องกัน เช่น เอาลิงใส่ท้ายรถลากไป เป็นต้น

๒. การเปรียบเทียบระหว่างสิ่งต่างๆ เช่น สิ่งหนึ่งต่างไปจากสิ่งหนึ่ง หรือดีกว่าอีกสิ่งหนึ่ง

๓. การรวมสิ่งเร้าที่มีหน้าที่ร่วมกัน หรือต้องใช้ร่วมกัน เช่น แก้อื้อคู่กับโต๊ะ มีขวดต้องมีแก้วน้ำ

การคิดแบบสังเคราะห์ ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผลในการรวมส่วนย่อยเข้าเป็นส่วนใหญ่เรื่องราวใหญ่อันเดียวกัน ที่มีรูปแบบหรือหน้าที่ใหม่กว่าเดิม ประกอบด้วย

๑. จัดลำดับเรื่องราวต่างๆ

๒. สร้างแบบแผนหรือโครงการขึ้นตามแนวใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. จัดรูปสิ่งต่างๆ ขึ้นตามแนวใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การคิดแบบวิจารณ์ญาณ ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผลโดยใช้ปัญญาตัดสินหรือชี้ขาด เรื่องราวต่างๆ หรือความสามารถในการไล่เลียงหาเหตุผล เพื่อสรุปเป็นข้อยุติตามวิธีการวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย

๑. แยกความจริงออกจากความคิดเห็นได้

๒. สรุปจากข้อมูลที่ให้ไว้อย่างถูกต้อง

๓. บอกได้ว่าข้อตกลงเบื้องต้นที่อยู่เบื้องหลังการสรุปคืออะไร

๔. บอกได้ถึงข้อจำกัดของข้อมูล

ก. รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิด

๑. การสร้างความคิดรวบยอด (Concept Attainment) ผู้คิดคือ Jerome Bruner มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดแบบอนุมาน มีเหตุผล สามารถพัฒนาความคิดรวบยอดของตนเองและความสามารถในการวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนของการสอน ดังนี้

๑) เสนอข้อมูลและจำแนกความคิดรวบยอด

- ผู้สอนนำเสนอตัวอย่างที่ชัดเจน
- ผู้เรียนตั้งและทดสอบสมมติฐาน
- ผู้เรียนจำแนกตัวอย่างตามลักษณะเฉพาะที่สำคัญ

๒) ทดสอบความคิดรวบยอดที่สร้างขึ้น

- ผู้เรียนจำแนกตัวอย่างที่ยังไม่ชัดเจนเพิ่มเติม โดยผู้สอนใช้วิธีตอบว่า ใช่

หรือไม่ใช่

- ผู้เรียนตรวจสอบสมมติฐาน สรุปข้อความคิดรวบยอด
- ผู้สอนย้ำวิธีการจำแนกตัวอย่างตามลักษณะเฉพาะ
- ให้ผู้เรียนยกตัวอย่างเพิ่มเติม

๓) วิเคราะห์ยุทธวิธีในการคิด

- ผู้เรียนอธิบายวิธีการคิดของตน
- ผู้เรียนอภิปรายถึงความสำคัญของสมมติฐาน ลักษณะเฉพาะ
- ผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับตัวอย่างและสมมติฐานที่ตั้งขึ้น

๒. การคิดเชิงอุปมาน (Inductive Thinking) ผู้คิดคือ Hilda Taba มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของสมองเพื่อให้มีเหตุผลยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนของการสอน ดังนี้

๑) การสร้างความคิดรวบยอด

- ผู้เรียนจำแนก บ่งชี้ จัดลำดับข้อมูล
- ผู้เรียนจัดกลุ่มข้อมูล
- ผู้เรียนตั้งชื่อและจัดประเภท

๒) การตีความหมายของข้อมูล

- ผู้เรียนบ่งชี้ลักษณะสำคัญ
- ผู้เรียนค้นคว้าหาความสัมพันธ์
- ผู้เรียนสร้างคำตอบหรือแสดงนัยสำคัญ

๓) นำหลักสำคัญไปใช้

- ผู้เรียนคาดคะเนผลที่เกิดขึ้น
- ผู้เรียนอธิบายลักษณะที่พบใหม่แล้วตั้งสมมติฐาน
- อธิบายสนับสนุนผลการคาดคะเนและการตั้งสมมติฐาน
- ยืนยันผลการคาดคะเน

๓. การฝึกการคิดค้นหาคำตอบ (Inquiry Training) ผู้คิดคือ Richard Suchman มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนากระบวนการในการคิดค้นด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนของการสอน คือ

- ๑) การเผชิญปัญหา
 - ผู้สอนอธิบายขั้นตอนในการพิจารณา
 - ผู้สอนเสนอเหตุการณ์ที่ชวนสงสัย
- ๒) รวบรวมและเสนอข้อมูล
 - ผู้เรียนอธิบายถึงสภาพของข้อมูลที่ได้มา
 - ผู้เรียนอธิบายสภาพปัญหา
- ๓) รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมและทดลอง
 - ผู้เรียนแยกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง
 - ผู้เรียนตั้งสมมติฐาน
 - ผู้เรียนทดลองหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล
- ๔) เรียบเรียงข้อความและกำหนดแนวอธิบายผล
 - ผู้เรียนอธิบายผลที่เกิดขึ้น
- ๕) วิเคราะห์กระบวนการในการคิดค้น
 - ผู้เรียนวิเคราะห์ยุทธวิธีในการคิดค้นและสร้างยุทธวิธีใหม่ที่มีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้น

๔. การพัฒนาความรู้ (The Developing Intellect) ผู้คิดคือ Jean Piaget มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ความคิดของผู้เรียนให้เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่กำลังเผชิญอยู่โดยให้เป็นไปตามพัฒนาการของผู้เรียนตามวัย โดยมีขั้นตอนของการสอน ดังนี้

- ๑) การเผชิญปัญหา
 - ผู้สอนยกสถานการณ์ที่ชวนสงสัยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดโดยสถานการณ์นั้นต้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
- ๒) การคิดค้นหาคำตอบ
 - ผู้สอนให้ผู้เรียนตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ผู้สอนยกมาเพื่อร่วมกันตัดสินใจว่าจะเลือกอะไร อย่างไร
 - ผู้สอนคอยช่วยด้วยคำถามให้ผู้เรียนได้คิดจนหาคำตอบได้
- ๓) การถ้อยแถลง
 - ผู้เรียนโยงความคิด และตัดสินใจมาใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายกัน เพื่อจะรู้ว่าผู้เรียนยังคงไว้ในเหตุผลเดิมหรือไม่ โดยผู้สอนใช้วิธีการซักค้านหรือเสนอข้อขัดแย้งเพื่อให้คำตอบที่เกิดจากการตัดสินใจอย่างรอบคอบ

๕. การคิดค้นทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry) ผู้คิดคือ Joseph Schwab มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการคิดค้น การตรวจสอบเพื่อให้เกิดความคิด รวบรวมหรือเข้าใจวิธีการแก้ปัญหาและสามารถออกแบบการแก้ปัญหา โดยมีขั้นตอนของ การสอน ดังนี้

- ๑) ผู้สอนช่วยด้วยคำถามให้ผู้เรียนคิดค้นหาวิธีการในการศึกษา
- ๒) ผู้เรียนจัดระบบระเบียบของปัญหาเพื่อให้ง่ายต่อการตีความ
- ๓) ผู้เรียนจำแนกปัญหาเพื่อให้รู้ความยากง่ายและอุปสรรคในการคิดค้น

๔) นักเรียนแสดงการแก้ปัญหาด้วยวิธีต่างๆ เช่น ทดลองจัดข้อมูลใหม่ เป็นต้น

๖. การคิดค้นทางสังคมศาสตร์ (Social Science Inquiry) ผู้คิดคือ Baron Massialas และ Benjamin Cox มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานักเรียน ให้รู้จักคิด วิเคราะห์ และหาทางแก้ไขปัญหาสังคมอย่างมีระบบตามวิธีการสืบเสาะหาความรู้ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม โดยมีขั้นตอนของการสอน ดังนี้

๑) เสนอปัญหา

- ผู้สอนนำเสนอปัญหาทางสังคมให้ผู้เรียนคิด

๒) ตั้งสมมติฐาน

- ผู้เรียนคิดพิจารณาและช่วยกันตั้งสมมติฐานเป็นแนวทางในการสืบเสาะหา

ความรู้

๓) ทำความกระจ่าง

- ผู้สอนช่วยชี้แนะให้นักเรียนทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำ ข้อความในสมมติฐานให้มีความหมายที่เข้าใจตรงกัน

๔) พิจารณาสมมติฐาน

- ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาความหมายของสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่ามีความชัดเจนเพียงพอหรือไม่

๕) รวบรวมข้อมูล

- ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล หลักฐานเพื่อพิสูจน์สนับสนุนสมมติฐาน

๖) สรุปนัยทั่วไป

- ผู้เรียนพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูล แล้วสรุปนัยทั่วไปจากข้อมูลดังกล่าวเพื่อเสนอหนทางแก้ปัญหา

๗. การคิดค้นทางชีววิทยา (Biological Science Inquiry model) ผู้คิดคือ Joseph Schwab มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในสาขาวิชาชีววิทยารวมทั้งมีทักษะและความสามารถในการแสวงหาความรู้ ค้นคว้าหาคำตอบได้อย่างมีระบบตามระเบียบวิธีวิจัยทางชีววิทยา โดยมีขั้นตอนของการสอน ดังนี้

๑) นำเสนอขอบข่ายปัญหาและกระบวนการในการแก้ปัญหา

- ผู้สอนนำเสนอขอบข่ายเนื้อหาที่เป็นปัญหาและกระบวนการแก้ปัญหา

๒) จัดโครงสร้างของปัญหา

- ผู้เรียนจัดโครงสร้างของปัญหาให้ชัดเจนเพื่อให้มองเห็นอุปสรรค ใดที่จะมีขึ้นในระหว่างการแก้ปัญหา

๓) ระบุดูอุปสรรคในการแก้ปัญหา

- ผู้เรียนพิจารณาและคาดการณ์หรือระบุสิ่งที่คาดว่าจะอาจเป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหานั้นๆ เช่น การตีความข้อมูล การควบคุมการทดลอง การสรุปอ้างอิง

๔) หาวิธีจัดอุปสรรค

- ผู้เรียนพิจารณาหาวิธีการจัดอุปสรรค เช่น จัดข้อมูลใหม่ออกแบบทดลองใหม่ ควบคุมตัวแปรในการทดลอง ฯลฯ

๘. การใช้กลุ่มสืบเสาะหาความรู้ (Group Investigation Model) ผู้คิด คือ Herbert Thalen มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านเนื้อหาความรู้และด้านกระบวนการทางสังคม โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เป็นหลักสำคัญในการสอน รวมทั้งกระบวนการประชาธิปไตยและพลังกลุ่มเพื่อให้ได้เรียนรู้และทำงานร่วมกัน โดยมีขั้นตอนการสอน ดังนี้

๑) นักเรียนเผชิญกับสถานการณ์ปัญหา ผู้สอนนำเสนอปัญหาหรืออาจใช้ปัญหาซึ่งบังเอิญเกิดขึ้นในขณะนั้น ก็ได้

๒) ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อปัญหานั้นและสำรวจความคิดเห็น ความรู้สึกของแต่ละคนที่มีต่อปัญหานั้น

๓) ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการทำงานเพื่อแก้หรือปัญหา หาคำตอบ เช่น ศึกษาตัวปัญหา หาข้อมูล กำหนดบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละคน

๔) ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตามที่กำหนดไว้

๕) ผู้เรียนวิเคราะห์ความก้าวหน้าของการทำงานและกระบวนการทำงาน

๖) ถ้ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานแก้ปัญหานั้นโดยเริ่มบทวนขั้นตอนใหม่

ข. คุณลักษณะที่ประเมิน

๑. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิด

๒. วิธีการทำให้ผู้เรียนคิดโดย

๑) การจัดกิจกรรม

๒) ใช้คำถาม

๓) การสร้างสถานการณ์

๔) การใช้อุปกรณ์

๕) หรืออื่นๆ

๓. การช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดได้หลายๆ แบบ เช่น คิดแบบโยงความสัมพันธ์ คิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

๙. ทักษะการใช้สื่อการสอน (Media Presentation) ทักษะการใช้สื่อการสอนเป็นความสามารถในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ คน หรือวิธีการ ที่ช่วยเป็นตัวกลางในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนตั้งไว้ ผู้สอนสามารถนำสื่อการสอนไปใช้ในทุกขั้นตอนของการสอน เช่น ขั้นการนำเข้าสู่เรื่อง ขั้นสอนเนื้อหา ขั้นสรุปบทเรียน ฯลฯ การใช้สื่อประกอบการสอนจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับวิธีการเตรียม การเลือก และการใช้ของผู้สอนแต่ละครั้งเป็นสำคัญ

ก. หลักการใช้สื่อการสอน อาจแบ่งได้เป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การเตรียม

๒. การเลือก

๓. การใช้

๔. การติดตามผล

หลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการใช้สื่อการสอน มี ดังนี้

๑. การเตรียม

- ๑) สำรวจอุปกรณ์ทุกชิ้นให้อยู่ในสภาพดี ใช้งานได้
- ๒) ทดลองใช้ให้คล่องแคล่ว
- ๓) สำรวจและจัดเตรียมห้องเรียนสำหรับใช้อุปกรณ์ให้เกิดความคล่องตัว

๒. การเลือก

- ๑) เลือกสื่อให้เหมาะสมกับระดับวัย ระดับสติปัญญา และปลอดภัยในการใช้
- ๒) เลือกขนาด สื่อต้องมีขนาดใหญ่พอสำหรับการสอนจริงในชั้นเรียนที่ใหญ่ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงจำนวนผู้เรียนในชั้นจริงว่า ทุกคนในชั้นจะมองเห็นสื่อได้ชัดเจนหรือไม่
- ๓) การใช้สื่อที่เคลื่อนไหวได้ จะช่วยสร้างความสนใจแก่ผู้เรียนได้ดีเป็นพิเศษ
- ๔) ใช้สื่อในปริมาณที่พอเหมาะ และตรงเป้าหมายกับเรื่องที่จะสอน
- ๕) ใช้สื่อที่สัมพันธ์กับบทเรียน และตรงกับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะสอน

๓. การใช้

- ๑) ใช้ตามลำดับก่อนหลังอย่างคล่องแคล่ว และแสดงให้เห็นทั่วกันทั้งชั้นอย่างชัดเจน การยกภาพให้ผู้เรียนดูควรยกให้สูงในระดับอกของผู้สอนและอยู่ข้างหน้าชั้นเรียน
- ๒) สื่อขนาดใหญ่ต้องมีที่ตั้งหรือที่แขวนเพื่อให้เห็นชัดเจน
- ๓) ใช้ไม้บรรทัดชี้สื่อ โดยผู้สอนยืนชิดไปด้านใดด้านหนึ่งไม่ยืนบังสื่อเหล่านั้น
- ๔) ในบางครั้งต้องเตรียมความพร้อมในการใช้สื่อของผู้เรียนไว้ล่วงหน้า จึงจะทำให้ผู้เรียนทำตามจุดมุ่งหมายของผู้สอนได้

๕) ควรใช้สื่อให้คุ้มค่ากับที่ได้เตรียมมา กล่าวคือ พยายามใช้ให้เป็นประโยชน์ที่สุด เช่น ใช้แผนภูมิส่วนประกอบของต้นไม้ในชั้นสอนแล้ว อาจใช้แผนภูมินั้นๆ ในชั้นสรุปบทเรียนอีก แต่ต้องมีวิธีใช้ต่างกันไปกับชั้นสอน เป็นต้น

๖) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ เช่น ให้อธิบายภาพ สะกดและอ่านบัตรคำ เลือกภาพ จับคู่ เป็นต้น

๗) ในโอกาสที่ต้องการแจกสื่อไปตามโต๊ะผู้เรียน เช่น เทียนไข ไม้ขีดกระดาษ ฯลฯ ผู้สอนควรจะให้ผู้เรียนแจกกันเองได้ โดยผู้สอนให้ผู้เรียนหยิบส่วนของตนไว้ ที่เหลือส่งต่อไป

๘) ในกรณีที่ต้องการให้ผู้เรียนมาใช้สื่อหน้าชั้น ควรฝึกให้ผู้เรียนหันหน้า เข้าหาชั้นเรียน และไม่ยืนบังตาของเพื่อนจากสื่อต่างๆ ที่ใช้ นอกจากนี้ควรกำกับถึงความปลอดภัย และความระมัดระวังเป็นพิเศษในด้านความเสียหาย

๔. การติดตามผล เป็นการติดตามผลของการใช้สื่อการสอน เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนได้รับความรู้จากสื่อนั้นมากน้อยเพียงใด มีข้อบกพร่องอย่างไร ประโยชน์ของการใช้สื่อการสอน การใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมและใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนได้ ดังนี้

๑) การใช้สื่อการสอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน ซึ่งจะเป็แนวทางให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเกิดประโยชน์

๒) การใช้สื่อการสอนจะให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง

๓) การใช้สื่อการสอนช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดและความเข้าใจที่ถูกต้องและรวดเร็ว

๔) ผู้เรียนเกิดทักษะในการศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากสื่อการสอน

๕) การใช้สื่อการสอนสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการจำเรื่องราวและสิ่งต่างๆ ได้นาน แม่นยำและถูกต้อง

๖) การใช้สื่อการสอนมีส่วนช่วยในการเพิ่มพูนประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่พึงปรารถนาได้

ข. คุณลักษณะที่ประเมิน

๑. ลักษณะของสื่อมีความเหมาะสมในแง่ของขนาด สี ภาพ ความทันสมัยในเนื้อหา

๒. ความพร้อมในการเตรียมสื่อเพื่อนำเสนอ

๑) ความคล่องแคล่วในการใช้

๒) ความสามารถในการใช้สื่อได้ตามลำดับก่อนหลัง

๓. ความสามารถในการใช้สื่อ

๑) สามารถใช้ได้ตรงตามความมุ่งหมาย

๒) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและประหยัดเวลา

๓) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ

๔. การตอบสนองของผู้เรียนต่อการนำสื่อมาใช้ของผู้สอน

ซึ่งพฤติกรรมการสอนของผู้สอนในการใช้ทักษะการสอนต่างๆ เหล่านี้ ล้วนมีผลต่อการช่วยสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอันมาก ทักษะแต่ละอย่างมีความสำคัญและสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความพร้อมและความต้องการของเด็ก บทเรียน หรือวิธีสอนแต่ละอย่างได้

Dewight W.Allen ได้จำแนกทักษะการสอนออกเป็น ๑๘ ทักษะ ด้วยกัน^{๗๖} คือ

๑. การสร้างสัมพันธ์

๒. การวางขอบข่ายเนื้อหา

๓. การสรุปผลกลับ

๔. การมีพฤติกรรมเอาใจใส่ในตัวผู้เรียน

๕. การหาผลย้อนกลับหรือข้อมูลย้อนกลับ

๖. การเสริมกำลังใจ

๗. การพูดทบทวนและย้ำเตือน

๘. การควบคุมการมีส่วนร่วมในการเรียนของนักเรียน

๙. การอธิบายและใช้ตัวอย่าง

๑๐. การตั้งคำถาม

๑๑. การใช้คำถามขั้นสูง

^{๗๖} Allen, Dwight W., and Ryan, Kevin. Micro- teaching. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Co. (in press).

- ๑๒. การใช้คำถามชุด
- ๑๓. การให้นักเรียนเงียบและการแนะนำโดยไม่ใช้คำพูด
- ๑๔. การกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามเอง
- ๑๕. การสื่อความหมายที่สมบูรณ์
- ๑๖. การแปรเปลี่ยนตัวกระตุ้น
- ๑๗. การบรรยาย
- ๑๘. การบอกให้นักเรียนรู้ตัวว่าต้องตอบคำถาม

วีระพงศ์ ล่องลอย กล่าวถึง ทักษะการสอนต่างๆ^{๗๗} ดังนี้

๑. ทักษะการเร้าความสนใจ (Stimulation) หมายถึง ความสามารถในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น สนใจที่จะเรียน หรือติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา ทักษะการเร้าความสนใจ จึงจำเป็นและสำคัญยิ่งสำหรับผู้สอนในอันที่จะปรับปรุงกลวิธีในการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นในช่วงเวลาของการสอน ผู้สอนควรจะต้องพยายามใช้เทคนิคต่างๆ มากระตุ้นให้นักเรียนสนใจอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งการสอนสิ้นสุดลง

๒. ทักษะการสรุปบทเรียน (Set Closure) หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญๆ ที่ผู้สอนต้องการจะให้ผู้เรียนทราบเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้น โดยทั่ว ๆ ไปการสรุปบทเรียนจะทำทุกครั้งหลังจากที่สอนจบบทเรียนแล้ว

๓. ทักษะการเสริมกำลังใจ (Reinforcement) หมายถึง การให้รางวัลหรือใช้คำพูดชมเชยหลังจากที่ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ กล้าที่จะตอบคำถาม กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน.

๔. ทักษะการใช้สื่อการสอน (Media Presentation) เป็นความสามารถในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ คน หรือวิธีการ ที่ช่วยเป็นตัวกลางในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนตั้งไว้ ผู้สอนสามารถนำสื่อการสอนไปใช้ในทุกระดับขั้นตอนของการสอน เช่น ขั้นการนำเข้าสู่เรื่อง ขั้นสอนเนื้อหา ขั้นสรุปบทเรียน ฯลฯ

๕. ทักษะการใช้กระดานชอล์ก หมายถึง ความสามารถในการเขียนกระดานชอล์ก ซึ่งเป็นอุปกรณ์การสอนชนิดหนึ่งซึ่งครูใช้มากที่สุด ครูอาจใช้กระดานชอล์กในการนำเข้าสู่บทเรียน อธิบายบทเรียน สรุปบทเรียน หรือทบทวนบทเรียนก็ได้ เพื่อให้การใช้กระดานชอล์กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๖. ทักษะการใช้คำถาม (Question) คือ ความสามารถในการใช้คำถามหรือประโยคที่มีแนวโน้มที่จะกระตุ้นหรือดึง (elicit) การตอบสนองของผู้เรียนออกมา จุดมุ่งหมายที่ครูใช้คำถาม

^{๗๗} วีระพงศ์ ล่องลอย, **ทักษะการสอน**, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: <https://www.gotoknow.org/posts/> [๒๖ เมษายน ๒๕๖๑].

ถามนักเรียนมีหลายประการด้วยกัน เช่น ต้องการทราบว่านักเรียนเข้าใจหรือรู้เรื่องที่ครูสอนแล้วหรือไม่เพียงไร

การสอนเป็นแรงขับเคลื่อนทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี เพื่อความทันสมัยในการพัฒนาทางการศึกษาจะแบ่งปันเวลากับการปรับปรุงทักษะการสอน ทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นครูที่ยิ่งใหญ่ต้องเปลี่ยนแปลง ครูสมัยใหม่จำเป็นต้องเพิ่มสมรรถนะในทักษะใหม่ๆ ครูสมัยใหม่จำเป็นต้องรู้

ทักษะการเรียนรู้การสอน ๖ แบบแรกไม่ใช่สิ่งใหม่ แต่ความสำคัญของทักษะเหล่านี้ได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสำหรับครูยุคใหม่

๑. ทักษะการสอนแบบดั้งเดิม

๑. ความมุ่งมั่น มั่นเป็นหลักการที่ว่าครูต้องมีความมุ่งมั่นในงานของครูและการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ความรับผิดชอบที่อยู่ในมือของครูสูงมากเพื่อให้ครูเป็นคนทันสมัยจะต้องตระหนักในเรื่องนี้ มีความมุ่งมั่นในวิชาชีพของพวกเขาอย่างแท้จริง

๒. การเตรียมการ เมื่อท่านรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องในการจะเป็นครูที่มีความสามารถ ต้องใช้เวลาในปัจจุบันเป็นไปไม่ได้เลยที่ครูจะไม่ฝึกฝนอบรมทางการศึกษาแบบเป็นทางการ ความต้องการเหล่านี้เพิ่มขึ้นเพื่อปรับปรุงระดับการศึกษาของสังคม การเตรียมการที่ดีในการเป็นครูเป็นสิ่งที่เพิ่มประสิทธิภาพ ท่านจะต้องเจริญรอยตามธรรมเนียมปฏิบัติ

๓. การจัดระบบองค์การที่ดีมีการวางแผนล่วงหน้าเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ เป็นเรื่องที่สำคัญมากที่ครูจะต้องจัดระบบของบทเรียนและจัดสรรเวลาให้ครอบคลุมบทเรียนทั้งหมด นักเรียนสามารถบอกว่าบทเรียนที่วางแผนไว้ไม่ดีได้ตลอดเวลาและนักเรียนเข้าใจว่าครูไม่ได้พยายามทำอย่างให้ผู้เรียนต้องการ

๔. ความอดทน ในสังคมที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างและหลากหลายเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับครูจะต้องจัดการกับอคติที่ครูอาจจะมีและต้องปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความเท่าเทียมโดยปราศจากฉันทาคติ เป็นทักษะที่สำคัญมาก ต้องไม่ยึดเย็ดแนวคิดของการมองโลกของท่านให้กับนักเรียนของท่านสมควรที่จะเปิดอภิปรายอย่างกว้างขวางในประเด็นต่างๆให้นักเรียนได้ตัดสินใจด้วยตัวเอง

๕. การเล่าเรื่อง เป็นวิธีที่ดีอีกวิธีหนึ่งในการสอน การถ่ายทอดความคิดโดยผ่านเรื่องราวต่างๆ ครูที่เก่งวิธีการนี้ในชั้นเรียนสำหรับยุคนี้การสอนบทเรียนโดยใช้เทคนิคการบอกเล่าเรื่องราวเป็นทักษะการสอนที่มหัศจรรย์ ในการพัฒนาได้ตลอดเวลา การใช้ประโยชน์จากการทั้งบทเรียนไว้ในชั้นแล้วให้นักเรียนค้นหาว่าอะไรจะเกิดขึ้นในระดับต่อไป ผู้เรียนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการเรียนการสอน

๖. เปิดโอกาสให้ตั้งคำถาม ให้มีการอภิปรายและมีส่วนร่วมในชั้นเรียนเป็นหลักการในการสนับสนุนและประยุกต์เทคนิคการสอนแบบใหม่ ครูต้องตอบคำถามนักเรียน ครูสมัยใหม่ฟังคำถามของนักเรียนอย่างจริงจังและตอบคำถามให้ตรงประเด็นอย่างตรงไปตรงมา มีข้อตอบแบบขอไปทีหรือตอบตามหนังสือ อาจเป็นบางครั้งท่านไม่สามารถตอบคำถามได้หรือท่านไม่มีเวลา ถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้นหรือพูดเรื่อยเปื่อยหรือตัดบท ครูอาจพูดว่าขอเวลาไปค้นคำตอบมาให้

๒. ทักษะการสอนใหม่

ทักษะการสอนแบบใหม่เหล่านี้เป็นการเติมเต็มทักษะการสอนแบบดั้งเดิม ทักษะเหล่านี้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเทคโนโลยีใหม่ๆ^{๗๘} การรวมเข้ากับทักษะเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ดีที่จะทำให้ท่านเป็นที่รู้จักกันดีว่าท่านเป็นครูสมัยใหม่

๑. นวัตกรรม ครูสมัยใหม่ต้องเต็มใจที่จะใช้นวัตกรรมและพยายามใช้สิ่งใหม่ๆ ทั้งทักษะการสอนและโปรแกรมการศึกษาต่างๆ เครื่องมือ ICT อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ครูสมัยใหม่ต้องเป็นผู้ประยุกต์ใช้ก่อน

๒. มีความกระตือรือร้นในการใช้เทคโนโลยี ครูสมัยใหม่ไม่ใช่เพียงแต่ใช้นวัตกรรมแต่ต้องเต็มใจสำรวจเทคโนโลยีสมัยใหม่เช่น IPAD และโปรแกรมต่างๆหรือสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ส่วนบุคคล ครูสมัยใหม่ควรสืบค้น ICT ใหม่ๆเพื่อนำไปใช้ในชั้นเรียน

๓. ทักษะสังคม ทักษะการสอนแบบดั้งเดิมต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ถาม ครูสมัยใหม่ ควรนำด้วยการสนทนาในเครือข่ายทางสังคมเพื่อสำรวจความเป็นไปได้ภายนอกชั้นเรียน เราอาจให้นักเรียนให้ข้อเสนอแนะในtwitter.ที่นำมาใช้ในห้องเรียน ความคิดต่างๆสำหรับครูเพื่อสำรวจความคิดในเชิงลึกมากขึ้น

๔. เป็นขั้นเทพในด้านเทคโนโลยี ที่เราหมายถึงเป็นเหตุผลที่ดีที่สุดในโลกปัจจุบัน internetเป็นแหล่งความรู้ที่ใหญ่ยิ่งที่มวลมนุษยชาติได้รู้จักดังนั้นครูสมัยใหม่ต้องเป็นคนกระตือรือร้นและค้นหาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เด็กเต็มใจที่จะทำตาม ท่านต้องเป็นบุคคลที่ต้องสืบค้นหาข้อมูลใหม่ๆเพื่อสร้างสิ่งท้าทายและมุ่งให้ผู้เรียนได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในห้องเรียนหรือทาง net

สำหรับยุคแห่งเทคโนโลยีและการสื่อสารที่เต็มไปด้วยข้อมูลสารสนเทศหลากหลาย ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญสำหรับยุคนี้ที่เรียกว่า C-Teacher^{๗๙} ซึ่งได้แก่

๑. Content: ผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี เพราะหากผู้สอนไม่เชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนหรือถ่ายทอด ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย

๒. Computer (ICT) Integration: ผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้เรียน ยิ่งถ้าได้ผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพจะยิ่งช่วยส่งเสริมทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี

๓. Constructionist : ผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นได้เองจากการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่เข้ากับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ได้รับ และได้จากการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ โดยครูสามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการ

^{๗๘} ประชุม โพธิกุล, พฤติกรรมของมนุษย์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/568717> [๒๗ เมษายน ๒๕๖๑]

^{๗๙} ธนอมพร เลาหจรัสแสง, การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า: ตอนรูปแบบและทฤษฎี การเรียนรู้อนาคต, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://thanompo.edu/cmu.ac.th/load/journal/5051/next generation%of% learning.pdf](http://thanompo.edu/cmu.ac.th/load/journal/5051/next_generation%of%learning.pdf) [๒๗ เมษายน ๒๕๖๑].

เรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้และสร้างสรรค์ชิ้นงานต่างๆ ผ่านการประยุกต์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากในชั้นเรียนและการศึกษาด้วยตนเอง

๔. Connectivity : ผู้สอนต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้สอนในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา รวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและสถานศึกษากับชุมชนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน

๕. Collaboration: ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสารสนเทศระหว่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะอาชีพและทักษะชีวิต

๖. Communication: ผู้สอนมีทักษะการสื่อสาร ทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อ การนำเสนอสื่อ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

๗. Creativity: ผู้สอนในศตวรรษที่ ๒๑ จำเป็นต้องสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย แปลงใหม่จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ผู้สอนต้องเป็นมากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงเพียงอย่างเดียว

๘. Caring: ผู้สอนต้องมีจิตใจต่อผู้เรียน ต้องแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อใจส่งผลต่อการจัดสภาพการเรียนรู้ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ซึ่งเป็นสภาพที่ผู้เรียนจะมีความสุขในการเรียนรู้และจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด

ผู้วิจัยสรุปตารางวิเคราะห์ประเภทของทักษะการสอน จากรายชื่อนักวิชาการจำนวน ๕ ท่าน คือ (๑) วาริรัตน์ แก้วอุไร (๒) Allen, Dwight W. (๓) วีระพงศ์ ล่องลอย (๔) ประชุม โพธิกุล (๕) อนุมพร เลหาเจริญแสง (๖) ผู้วิจัย ได้ดังตาราง

ตารางที่ ๒.๑ การวิเคราะห์ประเภทของทักษะการสอน

นักวิชาการ ทักษะการสอน	๑	๒	๓	๔	๕	๖
๑. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน	✓			✓	✓	✓
๒. ทักษะการอธิบาย	✓	✓		✓	✓	✓
๓. ทักษะการใช้คำถาม	✓	✓	✓	✓		✓
๔. ทักษะการเสริมกำลังใจ	✓	✓	✓		✓	✓
๕. ทักษะการสรุปบทเรียน	✓	✓	✓		✓	✓
๖. ทักษะการสร้างความสนใจ	✓	✓	✓		✓	✓
๗. ทักษะการใช้สื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยี	✓		✓	✓	✓	✓
๘. ทักษะการกระตุ้นให้คิด	✓	✓	✓			✓

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปออกมาได้ว่า ทักษะการสอน สามารถแบ่งออกได้เป็น ๘ ทักษะ ดังนี้

๑. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการสร้างความพร้อมและความอยากรู้อยากเห็นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับผู้เรียนโดยใช้เกม เพลง สนทนาซักถาม สื่อการสอน ทบทวนบทเรียน ตั้งปัญหาให้ร่วมกันอภิปราย รูปภาพ คู่มือทัศนของจริงนำเข้าสู่บทเรียน

๒. ทักษะการอธิบาย หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ในการพูดแสดงรายละเอียดให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน โดยการบอก บรรยาย ตีความ สานิต ยกตัวอย่าง ทำทางประกอบ การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

๓. ทักษะการใช้คำถาม หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้คำพูดหรือประโยคในการกระตุ้นหรือตั้งคำถามของนักเรียนออกมาว่า มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ในเรื่องที่เรียนได้เหมาะสมกับวัยและบทเรียน

๔. ทักษะการเสริมกำลังใจ หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจ และกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการเสริมกำลังใจด้วยวาจา หรือทำทางอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียน

๕. ทักษะการสรุปบทเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้สอนในการสรุปบทเรียนในการรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยการ ใช้สื่อประกอบ ยกตัวอย่าง ใช้การอธิบาย ใช้คำถาม คำถาม ได้ตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียน

๖. ทักษะการสร้างความสนใจ หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้ทำทางประกอบ ภาษา น้ำเสียง สื่อการสอน การแสดงบทบาทสมมติ เกม และการสาธิต และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้อยากเรียนหรือสนใจและติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา

๗. ทักษะการใช้สื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี เข้ามาช่วยเป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีส่วนร่วม มีความสนใจ และเข้าใจในบทเรียนได้รวดเร็วและบรรลุวัตถุประสงค์ที่สอนตั้งไว้

๘. ทักษะการกระตุ้นให้คิด หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดโดยการตั้งกิจกรรม การใช้คำถาม การสร้างสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ เพื่อเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์

ผู้วิจัย ได้สังเคราะห์พุทธวิธีการสอนกับทักษะการสอนรวมกันเป็นองค์ประกอบของทักษะการสอน ได้ดังตาราง

ตารางที่ ๒.๒ ตารางการสังเคราะห์ พุทธวิธีการสอนกับทักษะการสอนเป็นองค์ประกอบของทักษะการสอน

พุทธวิธีการสอน	ทักษะการสอน	ความหมายขององค์ประกอบของทักษะการสอน
๑. สันตัสสนา - ชี้แจงให้เห็นชัด - พูดให้เขารู้ คืออธิบายให้เห็นชัดเจน แจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตาตนเอง	- ทักษะการอธิบาย หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ในการพูดแสดงรายละเอียดให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน โดยการบอก บรรยาย ตีความ สาธิต ยกตัวอย่าง ทำทางประกอบ การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ - ทักษะการสรุปบทเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้สอนในการสรุปบทเรียนในการรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยการ ใช้สื่อประกอบ ยกตัวอย่าง ใช้การอธิบาย ใช้การถามคำถาม ได้ตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียน	สันตัสสนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ในการพูดอธิบายชี้แจงรายละเอียดให้ผู้เรียนเห็นชัดและเข้าใจในบทเรียน โดยการบอก บรรยาย ตีความ สาธิต ยกตัวอย่าง ทำทางประกอบ การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถสรุปบทเรียนรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน โดยการ ใช้สื่อประกอบ ยกตัวอย่าง อธิบาย การถามคำถาม ได้ตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นจนเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ตารางที่ ๒.๒ (ต่อ)

พุทธวิธี	ทักษะการสอน	ความหมายขององค์ประกอบของทักษะการสอน
๒. สมาทปนา - ชวนใจให้ยอมรับเอาไปปฏิบัติ - พูดให้ฟัง คือ พูดจงใจให้เห็นจริง ชวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับ และนำไปปฏิบัติ โดยสิ่งใดควรปฏิบัติหรือห้าทำ - แนะนำหรือบรรยายให้ซาบซึ้งในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนใจยอมรับอยากลงมือทำหรือนำไปปฏิบัติ	- ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการสร้างความพร้อมและความอยากรู้อยากเห็นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับผู้เรียนโดยการใช้เกม เพลง สนทนาซักถาม สื่อการสอน ทบทวนบทเรียน ตั้งปัญหาให้ร่วมกันอภิปราย รูปภาพ วัตถุวิทัศน์ ของจริง นำเข้าสู่บทเรียน - ทักษะการใช้สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี เข้ามาช่วยเป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีส่วนร่วม มีความสนใจ และเข้าใจในบทเรียนได้รวดเร็วและบรรลุวัตถุประสงค์ที่สอนตั้งไว้	สมาทปนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการสร้างความพร้อมและความอยากรู้อยากเห็นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับผู้เรียนโดยการใช้เกม เพลง สนทนาซักถาม สื่อการสอน ทบทวนบทเรียน ตั้งปัญหาให้ร่วมกันอภิปราย รูปภาพ วัตถุวิทัศน์ ของจริงเข้ามาช่วยเป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีส่วนร่วม มีความสนใจ และเข้าใจในบทเรียนได้รวดเร็วและบรรลุวัตถุประสงค์ที่สอนตั้งไว้

ตารางที่ ๒.๒ (ต่อ)

พุทธวิธี	ทักษะการสอน	ความหมายขององค์ประกอบของทักษะการสอน
๓. สมุตเตชนา - ใ้เราใจให้อาจนหาญแกลั่วกล่า - พุดให่คิด โดยพุดเร้าใจให่แกลั่วกล่า บังเกิดกำล้งใจเข้มแข็ง - ปลุกให่มีอุตสาหะ แข็งขัน มั่นใจ ในความสำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อด่ความเหน้อยยาก	- ทักษะการเร้าความสนใจ หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอน ในการใช้ท่าทางประกอบ ภาษา น้ำเสียง สื่อการสอน การแสดงบทบาทสมมุติ เกม และ การสาธิต และการจัดสภาพแวดล้อมให่เอื้อต่อการเรียนรุ้ของผู้เรียนช่วยกระตุ้นให่ผู้เรียนเกิดควมสนใจ อยากรู้อยากเรียนหรือสนใจและติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา - ทักษะการใช้คำถาม หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้คำพูดหรือประโยคในการกระตุ้นหรือดั่งการตอบสนองของผู้เรียนออกมาว่า มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ในเรื่องที่เรียนได้เหมาะสมกับวัยและบทเรียน	สมุตเตชนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอน ในการใช้คำพูดหรือประโยคในการกระตุ้นหรือดั่งการตอบสนองของผู้เรียนออกมาว่า มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ในเรื่องที่เรียนได้เหมาะสมกับวัยและบทเรียน และการใช้ท่าทางประกอบ ภาษา น้ำเสียง สื่อการสอน การแสดงบทบาทสมมุติ เกม และ การสาธิต และการจัดสภาพแวดล้อมให่เอื้อต่อการเรียนรุ้ของผู้เรียนช่วยกระตุ้นให่ผู้เรียนเกิดควมสนใจ อยากรู้อยากเรียนหรือสนใจและติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา

ตารางที่ ๒.๒ (ต่อ)

พุทธวิธี	ทักษะการสอน	ความหมายขององค์ประกอบของทักษะการสอน
๔. สัมปหังสนา - ปล่อยขโลมใจให้สดใสร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ และเปี่ยมไปด้วยความหวัง กระตุ้นความสนใจให้เกิดขึ้น	- ทักษะการเสริมกำลังใจ หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจ และกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการเสริมกำลังใจด้วยวาจา หรือท่าทางอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียน - ทักษะการกระตุ้นให้คิด หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดโดยการจัดกิจกรรม การใช้คำถาม การสร้างสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ เพื่อเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์	สัมปหังสนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจ และกล้าแสดงออกของผู้เรียน ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการเสริมกำลังใจด้วยวาจา หรือท่าทางอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดโดยการจัดกิจกรรม การใช้คำถาม การสร้างสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ เพื่อเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์

ผู้วิจัยสรุปความหมายขององค์ประกอบของทักษะการสอนจากตารางสังเคราะห์ พุทธวิธีการสอนและทักษะการสอนออกมาได้ความหมายขององค์ประกอบของทักษะการสอนตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ดังนี้

๑. สันถัสสนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ในการพูดอธิบายชี้แจงรายละเอียดให้ผู้เรียนเห็นชัดและเข้าใจในบทเรียน โดยการบอกบรรยาย ตีความ สาธิต ยกตัวอย่าง ทำทางประกอบ การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจ และสามารถสรุปบทเรียนรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน โดยการ ใช้สื่อประกอบ ยกตัวอย่าง อธิบาย การถามคำถาม ได้ตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นจนเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒. สมาทปนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการสร้างความพร้อมและความอยากรู้อยากเห็นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับผู้เรียนโดยการใช้เกม เพลง สนทนา ซักถาม สื่อการสอน ทบทวนบทเรียน ตั้งปัญหาให้ร่วมกันอภิปราย รูปภาพ ดุริยทัศน์ ของจริงเข้ามาช่วยเป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีส่วนร่วม มีความสนใจ และเข้าใจในบทเรียนได้รวดเร็วและบรรลุวัตถุประสงค์ที่สอนตั้งไว้

๓. สมุตเตชนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอน ในการใช้คำพูดหรือประโยคในการกระตุ้นหรือตั้งคำถามของนักเรียนออกมาว่า มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ในเรื่องที่เรียนได้เหมาะสมกับวัยและบทเรียน และการใช้ท่าทางประกอบ ภาษา น้ำเสียง สื่อการสอน การแสดงบทบาทสมมติ เกม และ การสาธิต และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้อยากเรียน หรือสนใจและติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา

๔. สัมปหังสนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจ และกล้าแสดงออกของผู้เรียน ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการเสริมกำลังใจด้วยวาจา หรือท่าทางอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดโดยการตั้งกิจกรรม การใช้คำถาม การสร้างสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ เพื่อเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์

๒.๓.๓ ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ

Wiki How กล่าวว่า^{๕๐} ความสามารถในการแก้ปัญหาที่นำมาใช้ประโยชน์ได้มากกว่าแก้โจทย์คณิตศาสตร์เสียอีก ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และทักษะการแก้ปัญหาเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานมากมาย ตั้งแต่การทำบัญชีและการเขียนชุดคำสั่งคอมพิวเตอร์ไปจนถึงงานนักสืบและงานที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างเช่น ศิลปะ การแสดง และการเขียน ถึงแม้แต่ละบุคคลจะมีปัญหา

^{๕๐}Wiki How, ๒๕๖๑, การพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหา, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: <https://th.wikihow.com> [๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑]

แตกต่างกันไป แต่ก็วิธีแก้ปัญหานำมาใช้ได้กว้างขวางอย่างวิธีการแก้ปัญหาที่ จอร์จ โพลยา นักคณิตศาสตร์นำเสนอในปี ๑๙๔๕ เราสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญห และรับมือกับปัญหาอะไรก็ตามอย่างเป็นระบบด้วยการทำตามหลักสี่ข้อคือ ทำความเข้าใจปัญหา วางแผน ดำเนินตามแผนที่วางไว้ และประเมิน

ส่วนที่ ๑ ทำความเข้าใจปัญหา ประกอบไปด้วย

๑. กำหนดปัญหาให้ชัดเจน มองผิวเผิน ขั้นตอนนี้ดูเหมือนง่าย แต่ความจริงเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ถ้าเราไม่เข้าใจปัญหาเป็นอย่างดี วิธีแก้ปัญหของเราอาจไม่ได้ผล หรือแก้ปัญหไม่ได้เลย เราจะต้องตั้งคำถาม และมองหลายมุมเพื่อจะกำหนดปัญหาได้ชัดเจน ตัวอย่างเช่น ถ้ามีปัญหาสักหนึ่งปัญหา หรือหลายปัญหา เราน่ามากล่าวเป็นคำพูดของตนเองได้ไหม การใช้เวลาครุ่นคิดถึงปัญหามากขึ้นจะทำให้เข้าใจปัญหาได้ดีขึ้น และพร้อมที่จะหาวิธีแก้ปัญห ตัวอย่างเช่น ลองตั้งคำถาม สมมติว่าในฐานะนักเรียนนักศึกษา เรามีเงินน้อยมาก และต้องการหาวิธีแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ ประเด็นปัญหาคืออะไร ปัญหาส่วนหนึ่งคือเรื่องรายได้หรือเปล่า คือเราหาเงินไม่พอใช้ไหม ปัญหาอีกส่วนหนึ่งคือใช้เงินเกินตัวหรือเปล่า หรือเรามีค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิด หรือสถานการณ์ทางการเงินเปลี่ยนแปลงหรือเปล่า

๒. กำหนดเป้าหมาย การกล่าวถึงเป้าหมายเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้เข้าถึงสาเหตุของปัญหา เราต้องการทำอะไรให้สำเร็จ เราอยากค้นพบอะไร จำไว้ว่าเราจะต้องอธิบายสิ่งที่รู้และสิ่งที่ไม่รู้เกี่ยวกับปัญหานี้ รวมทั้งรู้ว่าจะหาข้อมูลจากไหนเพื่อช่วยให้เราบรรลุเป้าหมาย ตัวอย่างเช่น ถ้าปัญหาเรายังคงเป็นเรื่องเงิน เป้าหมายเราคืออะไร เราอาจไม่มีเงินที่จะออกไปข้างนอกตอนสุดสัปดาห์นี้ ไปดูหนังหรือร่วมกิจกรรมสนุกๆ ที่สโมสร เราเห็นว่าเป้าหมายของเรานั้นต้องใช้เงินมาก เอาล่ะ! เมื่อมีเป้าหมายที่ชัดเจน เราก็กำหนดปัญหาได้ชัดเจนขึ้นแล้ว

๓. รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เมื่อเห็นปัญหาและกำหนดเป้าหมายชัดเจนแล้ว เราก็ควรรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อจะได้เห็นภาพของปัญหาชัดเจน รวบรวมข้อมูล ถามผู้คนหรือผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้คำแนะนำวิธีแก้ปัญหานั้น หาแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต สิ่งพิมพ์ต่างๆ หรืออื่นๆ พอมีข้อมูลแล้วให้เรียบเรียง ลงเขียนใหม่ ย่อให้สั้น หรือสรุปข้อมูล อาจลองเขียนเป็นแผนภาพ อาจไม่ต้องทำขั้นตอนนี้ก็ได้อาปัญหานั้นเป็นปัญหาง่ายๆ แต่ถ้าเป็นปัญหาที่ซับซ้อน ก็อาจจำเป็นต้องทำขั้นตอนนี้

ตัวอย่างเช่น เราต้องการภาพสถานการณ์ทางการเงินของตนเองที่ละเอียดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อแก้ปัญหการเงินไม่พอใช้ ลองรวบรวมข้อมูลโดยดูจากรายการเงินฝากถอนล่าสุดในบัญชีเงินฝาก และพูดคุยกับพนักงานรับฝากถอนเงิน บันทึกรายรับและรายจ่ายไว้ในคอมพิวเตอร์ส่วนตัว แล้วจากนั้นจึงสร้างตารางหรือแผนภาพเพื่อแสดงรายรับรายจ่ายของเรา

ส่วนที่ ๒ วางแผนแก้ปัญห ประกอบไปด้วย

๑. วิเคราะห์ข้อมูล ขั้นแรกในการหาวิธีแก้ปัญหาคือดูข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ได้รวบรวมมา และวิเคราะห์ความสำคัญของข้อมูลเหล่านี้ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูล ให้มองหาความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์โดยรวม เริ่มวิเคราะห์ข้อมูลทีละส่วน บางครั้งก็ต้องแยกย่อยข้อมูลให้เล็กลง เพื่อจะได้จัดการได้ง่ายขึ้น หรือนำมาเรียงลำดับตามความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวข้อง การทำข้อมูลออกมาให้เป็นพวกแผนภาพ กราฟ และแบบจำลองเหตุผลจะช่วยให้ในการ

วิเคราะห์ข้อมูล ตัวอย่างเช่น ตอนนี้รวบรวมรายการฝากถอนเงินทั้งหมดในบัญชีธนาคารมาแล้ว ลองดูรายการเหล่านี้ เงินของเรามาเมื่อไร มาอย่างไร มาจากไหน เราใช้เงินที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร แบบแผนทางการเงินของเราโดยรวมเป็นอย่างไร มีเงินส่วนเกินสุทธิหรือการขาดดุลไหม มีค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถหาที่มาที่ไปไหม

๒. หาวิธีแก้ไขที่เป็นไปได้ เมื่อมองข้อมูลและพบว่าเรามีเงินขาดดุลสุทธิ แสดงว่าเรามีรายจ่ายมากกว่ารายรับ ขั้นต่อไปคือคิดหาวิธีแก้ปัญหาที่น่าจะนำมาใช้ได้จริง ตอนนี้เราไม่จำเป็นต้องประเมินวิธีแก้ปัญหา ลองระดมสมองหรือระดมสมองแบบคิดตรงข้าม วิธีนี้คือการถามตนเองว่า “ฉันก่อให้เกิดปัญหานี้ได้อย่างไร” จากนั้นตอบคำถามนี้เสีย เราอาจจะยังถามผู้อื่นได้ว่าพวกเขาจะทำอย่างไรด้วยถ้าปัญหาของเราคือมีเงินไม่พอใช้ แสดงว่าเป้าหมายของเราคือการมีเงินเพื่อมาใช้จ่ายมากกว่านี้ ฉะนั้นมีทางเลือกอะไรบ้าง ลองคิดหาทางเลือกที่น่าจะทำได้โดยไม่ประเมินทางเลือกนั้นว่า ได้ผลหรือไม่ได้ผล เราอาจมีรายได้มากขึ้นจากการทำงานพิเศษ หรือรับทุนกู้ยืมเรียน อีกทางหนึ่งคืออาจลองตัดค่าใช้จ่ายหรือลดค่าใช้จ่ายลองใช้วิธีการดังต่อไปนี้เพื่อช่วยให้เราหาทางแก้ปัญหาได้แตกเป็นปัญหาย่อย และหาทางแก้ทีละปัญหา แยกปัญหาที่เผชิญอยู่นั้นเป็นปัญหาย่อย และระดมสมองหาวิธีแก้ปัญหาเหล่านั้นทีละปัญหาหาความเหมือน ลองหาปัญหาที่เคยเกิดขึ้นก่อนหน้านี้หรือปัญหาที่คล้ายกัน ถ้าพบว่าสถานการณ์ที่พบเจออยู่นี้คล้ายคลึงกับสถานการณ์ที่เคยรับมือมาก่อน อาจสามารถนำวิธีการบ้างวิธีมาใช้กับสถานการณ์ตอนนี้ได้

๓. ประเมินวิธีแก้ปัญหาและเลือก เราจะต้องวิเคราะห์มุมมองทุกมุมว่าวิธีการเหมาะสมไหมเหมือนกับที่เคยวิเคราะห์ข้อมูลดิบ ในบางกรณีอาจหมายถึงการทดสอบกับสถานการณ์หนึ่งๆ หรือดำเนินการทดลอง ในกรณีอื่นๆ อาจหมายถึงการใช้การจำลองสถานการณ์ หรือ “การทดลองทางความคิด” เพื่อเห็นผลการใช้วิธีการปัญหาแต่ละวิธี ลองวิธีการปัญหาที่เหมาะสมกับความต้องการเรามากที่สุด เป็นวิธีการที่ดูเหมือนจะได้ผล และไม่ก่อให้เกิดปัญหาหนักขึ้นไปอีก จะสามารถเพิ่มรายรับได้อย่างไร ดูที่ค่าใช้จ่าย เราไม่ได้ใช้เงินนอกเหนือที่จำเป็นอย่างเช่น จ่ายค่าเล่าเรียน จ่ายค่าอาหาร และค่าที่พัก มากเกินไป เราสามารถลดค่าใช้จ่ายด้วยวิธีอื่นอย่างเช่น หาเพื่อนร่วมห้องมาช่วยแบ่งเบาค่าเช่า เราสามารถรับสิทธิกู้ยืมเงินเรียนเพื่อจะได้แค่มีเงินไปหาความสนุกช่วงสุดสัปดาห์ได้หรือเปล่า ใช้เวลาว่างจากการเรียนมาทำงานพิเศษได้ไหม วิธีแก้แต่ละวิธีจะทำให้เกิดสถานการณ์แต่ละสถานการณ์ที่ต้องได้รับการประเมิน ลองประเมินดู ปัญหาทางการเงินของเราจะต้องให้เราหาวิธีจัดการการใช้จ่ายอยู่แล้ว แต่นี้ก็ต้องใช้การไตร่ตรองส่วนตัวด้วย ตัวอย่างเช่น เราสามารถลดค่าใช้จ่ายพื้นฐานอย่างเช่น ค่าอาหารหรือค่าที่พักได้ไหม อยากนำเงินไปใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนก่อน หรือยอมเป็นหนี้ก่อน

ส่วนที่ ๓ ทำตามแผนที่วางไว้และประเมินผล ประกอบด้วย

๑. แก้ปัญหาให้เสร็จสิ้น พอได้เลือกวิธีการปัญหาที่ดีที่สุดแล้ว ก็ลองลงมือทำตามวิธีการแก้ปัญหานั้น อาจกำหนดระยะเวลาก่อนเพื่อจะได้ทดสอบผล หรืออาจจะใช้วิธีการแก้ปัญหานี้ไปตลอดเลย จำไว้ว่าปัญหาที่มองไม่เห็นอาจเกิดในขั้นตอนนี้ได้ สิ่งต่างๆ ที่เราไม่วางแผนไว้ระหว่างการวิเคราะห์และการประเมินตอนแรกอาจเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะถ้าเรากำหนดปัญหาไม่ถูกต้องตั้งแต่แรกสมมติเราตัดสินใจลดค่าใช้จ่าย เพราะไม่อยากเป็นหนี้ เราอาจทำงานพิเศษหลังเลิกเรียน หรือหา

เพื่อนร่วมห้องมาช่วยกันแบ่งเบาภาระค่าเช่าห้อง อาจลดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ตัดค่าใช้จ่ายตรงนั้นตรงนี้ และลองทำไปเป็นระยะเวลาหนึ่งเดือน

๒. ตรวจและประเมินผลลัพธ์ คราวนี้เราได้ทำตามวิธีการปัญหาแล้ว ต่อไปมาเผาคู และตรวจสอบผลดีกว่า ถามตนเองว่าวิธีแก้ปัญหานี้ได้ผลหรือไม่ ใช้วิธีการแก้ปัญหานี้แล้วบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการไหม มีปัญหาซึ่งมองไม่เห็นเกิดขึ้นหรือเปล่า ลองตรวจสอบปัญหา และกระบวนการแก้ไขปัญหของเราดู ผลของการทดสอบจะมีผลสมปนกันไป ด้านหนึ่งเราได้เก็บเงินไว้เพียงพอที่จะหากิจกรรมสนุกๆ ทำช่วงสุดสัปดาห์ แต่ก็มีปัญหาใหม่ คือเราอาจต้องเลือกว่าระหว่างใช้เงินทำกิจกรรมสนุกๆ และซื้อของจำเป็นขั้นพื้นฐานอย่างอาหาร เราอาจต้องการรองเท้าคู่ใหม่ แต่ไม่มีเงินพอซื้อ เพราะงบบมีจำกัด เราอาจต้องหาวิธีแก้ปัญหานี้ใหม่

๓. ปรับวิธีแก้ปัญหากำหนดจำเป็น จำไว้เสมอว่าการแก้ปัญหานี้ดำเนินเป็นวัฏจักร ขั้นตอนการแก้ปัญหามีสองวิธีการต่างๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหาคือ และแต่ละวิธีก็ต้องได้รับการประเมิน ถ้าแก้ปัญหาคือ แสดงว่าเราพบวิธีการที่เหมาะสมแล้ว ถ้าไม่ก็ต้องหาวิธีแก้ปัญหานี้ใหม่ และเริ่มกระบวนการแก้ปัญหาลองวิธีใหม่อีกครั้ง ไตร่ตรองวิธีการใหม่อีกครั้ง และปรับถ้าไม่ได้ผล ลองวิธีการอื่น ทำตามวิธีการนั้น และตรวจสอบผลลัพธ์ ทำกระบวนการนี้ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งแก้ปัญหาคือสำเร็จ พอพ้นหนึ่งเดือนเราอาจตัดสินใจเลิกใช้วิธีการแรก และหาทางพิเศษทำ เราอาจจะพบโครงการทำงานควบคู่ไปกับเรียนในบอร์ดประกาศของมหาวิทยาลัย วิธีการใหม่ทำให้เรามีเงินพิเศษโดยไม่เสียเวลาเรียน เราอาจได้วิธีแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพแล้ว

ส่วนที่ ๔ ฝึกการใช้ทักษะให้เชี่ยวชาญยิ่งขึ้น ประกอบไปด้วย

๑. ฝึกใช้เป็นประจำ เราจะต้องหมั่นฝึกทักษะแก้ปัญหาย่อยๆ ถ้าอยากพัฒนาทักษะนี้ให้ดีขึ้น และนำมาใช้ได้ตลอด เหมือนกับฝึกใช้กล้ามเนื้อของร่างกาย พุดอีกทางหนึ่ง จะต้อง “ฝึกใช้” บ่อยๆ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเกมลับสมองสามารถเพิ่มความคล่องในการใช้ทักษะแก้ปัญหาคือได้ มีเกมหรือกิจกรรมที่เราสามารถลองทำดูได้ ดังนี้

เกมฝึกคำฝึกทักษะการแก้ปัญหาได้ดีเยี่ยม ตัวอย่างเช่น เกม “Split Words” เราต้องจับคู่ส่วนประกอบของคำต่างๆ เพื่อสร้างคำตามภายใต้หัวข้ออย่าง “ปรัชญา” ในเกม “Tower of Babel” เราต้องจดจำ และจำคู่คำในภาษาต่างประเทศให้ตรงกับภาพเกมคณิตศาสตร์ยังช่วยทดสอบทักษะการแก้ปัญหาลักษณะกัน เราจะได้ทำให้ส่วนต่างๆ ของสมองที่ใช้วิเคราะห์ทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาคือตัวเลข หรือแก้ปัญหาคือ คำ ตัวอย่างเช่น “เจมส์อายุเป็นครึ่งหนึ่งของอายุตอนนี้อย่างที่เขาจะเป็นเมื่อแก่กว่าตนเองเมื่อหกปีก่อนที่จะอายุเป็นครึ่งหนึ่งของอายุตอนนี้ ๖๐ ปี เจมส์อายุเท่าไร เมื่ออายุของเขาเป็นสองเท่า ๑๐ ปีหลังจากเขามีอายุเป็นครึ่งหนึ่งของอายุปัจจุบัน”

๒. เล่นวิดีโอเกม วิดีโอเกมถูกถือว่าเป็น “ความขี้เกียจทางสติปัญญา” มานาน แต่ผลการวิจัยใหม่ๆ แสดงให้เห็นว่าการเล่นวิดีโอเกมสามารถพัฒนาส่วนต่างๆ ของการคิด อย่างเช่น การรับรู้มิติ การใช้เหตุผล และความจำ แต่ก็ไม่ใช่ทุกเกมที่จะได้ทุกอย่างเท่ากันหมด ตัวอย่างเช่น เกมแนวยิงแบบบุคคลที่หนึ่งสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงมิติสัมพันธ์ แต่ไม่อาจพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาคือได้เท่าเกมอื่นเล่นเกมที่ทำให้เราฝึกคิดอย่างมีกลยุทธ์และคิดวิเคราะห์ ลองเกมปริศนาอย่างเตตริส หรือถ้าชอบเล่นเกมประเภทเล่นตามบทบาท หรือเกมวางแผนการรบ เกมอย่าง “ซีวิลเซชัน” หรือ “ซิมซิตี” อาจเหมาะกับเรามากกว่า

๓. ทำงานอดิเรก การมีงานอดิเรกก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เราสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง เลือกรงานอดิเรกที่มีส่วนเสริมทักษะการแก้ปัญหาให้ทำงาน หรือทำให้ส่วนของสมองที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะการแก้ปัญหาทำงาน ฉะนั้นการทำงานอดิเรกสักอย่างจะทำให้บริเวณสมองที่ควบคุมการวิเคราะห์รวมทั้งการใช้เหตุผลและการแก้ปัญหาทำงาน นี่คือนตัวอย่างงานอดิเรก การออกแบบเว็บไซต์ การเขียนโปรแกรมซอฟต์แวร์ การต่อจิ๊กซอว์ ซูโดกุ และหมากรุก เป็นงานอดิเรกที่ทำให้เราได้ฝึกคิดอย่างมีกลยุทธ์และอย่างมีระบบ การทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งพวกนี้จะช่วยให้เราพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาโดยรวมได้

ในยุคปัจจุบันการพัฒนาทักษะในการทำงานถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่พนักงานและนายจ้างไม่ควรมองข้ามและสมควรที่จะให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เราสามารถแบ่งการพัฒนาทักษะการทำงานออกเป็นสองประเภท ประเภทแรกคือการพัฒนาทักษะทางด้านอารมณ์ (EQ) และประเภทที่สองคือการพัฒนาทักษะทางด้านความสามารถที่เป็นสิ่งที่จับต้องและวัดได้เช่นเพิ่มทักษะด้านภาษาอังกฤษ (English Skill) เพิ่มทักษะในด้านการบริหารจัดการ (Management Skill) ทักษะในการเป็นผู้นำ (Leadership Skill) และทักษะด้านการสื่อสาร (Communication Skill) เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาทักษะการทำงานควรจะต้องพัฒนาทั้งสองประเภทควบคู่กันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงที่สุด การที่พนักงานจะมีพร้อมทั้งสองทักษะก็ถือว่าเป็นเรื่องไม่ย้ง่ายนักแต่ก็ไม่ยากจนเกินไปที่จะพัฒนาไม่ได้ เทคนิคการพัฒนาทักษะการทำงานก็มีอยู่มากมายแล้วแต่มุมมองและความเหมาะสมของแต่ละบุคคลหรือองค์กรที่จะนำมาใช้เพื่อให้เข้ากับสภาพการทำงานและให้เข้ากับพนักงานให้มากที่สุด ตัวอย่างเทคนิคที่ขอนำเสนอมีดังต่อไปนี้

๑. ค้นหาจุดอ่อนของตัวเอง (Analyze Your Weakness) การค้นหาจุดอ่อนของตัวเองถือว่าเป็นสิ่งที่ยากเนื่องจากโดยธรรมชาติของคนส่วนมากจะไม่ค่อยยอมรับว่าตัวเองมีจุดอ่อนอะไร หรือบางคนรู้แต่ไม่ยอมรับ แต่ถ้าคุณไม่รู้ว่าตัวเองมีจุดอ่อนอะไรบ้างหรือมีทักษะอะไรที่ควรพัฒนาคุณสามารถให้บุคคลที่อยู่ใกล้ตัวเช่น เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน หรือบุคคลในครอบครัวเป็นคนวิเคราะห์ หรือใช้แบบทดสอบ เราสามารถทดสอบจุดอ่อนและจุดเด่นของเราได้จากแบบทดสอบประเภทต่างๆ เช่น แบบทดสอบทางจิตวิทยาเพื่อดูลักษณะนิสัย แบบทดสอบทางภาษา แบบทดสอบการคำนวณ เป็นต้น

๒. ตั้งเป้าหมาย (Set Objectives with Timeline and Expected Result) หลังจากที่คุณรับรู้ถึงจุดอ่อนแล้ว คุณสามารถกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนว่า

What : กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนว่าคุณต้องการพัฒนาทักษะอะไร และเป้าหมายที่จะต้องไปถึง ณ จุดใด

Why : คุณจะต้องรู้ว่าทำไมคุณถึงเลือกที่จะพัฒนาทักษะเหล่านั้นและหลังจากที่คุณได้พัฒนาทักษะเหล่านั้นแล้วสิ่งที่คุณจะได้รับกลับมาจะมีอะไรบ้าง เช่น จะให้คุณทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งงานจะมีโอกาสมากขึ้น หรือทำให้คุณทำงานเข้ากับผู้อื่นได้ดี เป็นต้น

When : ตั้งระยะเวลาที่ชัดเจนว่าคุณจะใช้เวลาในการพัฒนาแต่ละทักษะเท่าไร

How : ค้นหาผู้ช่วย การพัฒนาทักษะสามารถทำได้ในหลายวิธี ตัวอย่างเช่น ลงทะเบียน course ต่างๆตามสถาบันต่างๆ เรียนรู้งานกับหัวหน้างานหรือผู้มีประสบการณ์ หรือเรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านการอ่านหนังสือทางด้านวิชาการหรือ Case Studies ต่างๆ

๓. ปฏิบัติ (Execute) การปฏิบัติเป็นสิ่งที่สำคัญมาก การที่คุณมีการบันทึกเป้าหมายที่ประกอบไปด้วยแผนงานที่ดีสวยงามแต่ถ้าคุณไม่ปฏิบัติตาม ความตั้งใจและแผนงานของคุณก็เปรียบเสมือน แผ่นกระดาษที่ไม่มีค่าอะไรแต่ในทางกลับกันคุณกลับต้องมาเสียเวลาในการวิเคราะห์และวางแผนโดยไม่ได้อะไรกับเวลาที่สูญเสียไป

๔. ประเมินผลและแก้ไขปรับปรุง(Evaluation & Improvement) หลังจากที่คุณได้ปฏิบัติตามเป้าหมายที่ตั้งไว้แล้ว สิ่งที่สำคัญคือการประเมินผลว่าทักษะของคุณได้มีการพัฒนาไปถึงจุดที่คุณตั้งไว้หรือไม่ ถ้าการประเมินมีผลเป็นที่น่าสนใจคุณก็ต้องกลับไปวิเคราะห์ว่าแต่ละขั้นตอนมีจุดบกพร่องอะไรบ้างเพื่อที่คุณจะได้ปรับวิธีหรือกลยุทธ์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์เป็นที่พอใจ แต่ถ้าการประเมินผลออกมาเป็นที่น่าสนใจคุณยังสามารถตั้งเป้าหมายที่ท้าทายเพิ่มขึ้นไปอีกได้เช่นเดียวกัน

การพัฒนาทักษะการทำงานไม่ใช่เรื่องยาก^{๘๑} แต่การปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จต่างหากที่เป็นสิ่งที่ยาก ถ้าคุณรู้สึกว่าคุณไม่มีแรงจูงใจ ไม่มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติ และไม่เห็นความสำคัญ เช่น คิดว่าทำไปก็เท่านั้น ทำไปก็คงไม่มีอะไรดีขึ้น อยากจะขออนุญาตว่าคุณกำลังทำร้ายตัวเองทางความคิด เพราะฉะนั้นถ้าคุณเป็นหนึ่งในบุคคลที่กำลังทำร้ายตัวเองทางความคิดขอแนะนำให้คุณให้คิดใหม่ให้คิดบวก สุดท้ายนี้อยากจะบอกว่าคนเราทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาทักษะการทำงานของตนเองและคิดว่าทุกคนมีความรู้สึกและอยากที่จะให้ตัวเองมีความพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพียงแต่จะมีใครที่จะดึงความตั้งใจและความพยายามเหล่านั้นมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์มากกว่ากันเท่านั้น

การสร้างทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่บนพื้นฐานของแนวคิด ๓ ประการ^{๘๒} คือ การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขหรือรักษาและฟื้นฟู

๑. การส่งเสริม หมายถึง การสร้างทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนกลุ่มปกติ หรือมีพฤติกรรมปกติ (Normal Behavior) เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตของผู้เรียน

๒. การป้องกัน หมายถึง การช่วยเหลือผู้เรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (Risk Behavior) เช่น เด็กที่ เริ่มมีพฤติกรรมที่เป็นแนวโน้มเข้าสู่ผู้ที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ให้มีทักษะชีวิตและปรับเปลี่ยนให้มี พฤติกรรมเป็นปกติ

๓. การแก้ไขหรือรักษาและฟื้นฟู หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนที่เป็นปัญหาแล้วหรือป่วยแล้ว โดยช่วยเหลือบำบัดและรักษา

^{๘๑} Manpower Group, เทคนิคการพัฒนาทักษะการทำงาน, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: https://www.manpowerthailand.com/know_detail.php?id=19[๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑]

^{๘๒} ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์, กลยุทธ์ในการสร้างทักษะชีวิต, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: <https://sites.google.com/site/karphathnathaksachiwit1/bth-thi-1-naewkhid-phun-than-keiyw-kab-thaksa-chiwit/1-4-klyuthth-ni-kar-srang-thaksa-chiwit>. [๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑]

Easyroadtraining ทักษะในการแก้ปัญหา ในมุมมองของนักทฤษฎีสรุปได้ว่า^{๘๓} เป็นกระบวนการทางสมองที่ซับซ้อน โดยเกี่ยวข้องกับการจินตนาการ การจัดกระบวนการคิดเพื่อการกระทำ รวมไปถึงการรวบรวมความคิด และกระบวนการเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งในส่วนของกระบวนการแก้ไขปัญหานั้น ผู้รู้หลายท่านเห็นพ้องกันว่าประกอบด้วย ๗ ขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้

ขั้นแรก ทำความเข้าใจสถานการณ์ โดยอาศัยข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการรวบรวม จัดระเบียบ หาความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการดำเนินงานแก้ปัญหาขั้นตอนต่อไป แนวทางปฏิบัติและยุทธวิธีในการแก้ไขปัญหานั้นเหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้นปัญหา โดยทั่วไปก็คือ ข้อเสนอคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวสถานการณ์ หรือบุคคลที่ทำให้เกิดความสับสนยุ่งยาก ข้อที่ต้องพิจารณาเพื่อแก้ไข หรือเป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหา เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ซึ่งขัดขวางมิให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้

ขั้นที่สอง กำหนดปัญหาให้ถูกต้องและชัดเจน โดยอาจจะใช้วิธีการเล่าเรื่อง หรือการเขียนบรรยายสภาพปัญหาด้วยถ้อยคำสั้น ๆ ที่สื่อสารอย่างตรงประเด็น ได้ใจความ จากนั้นจึงระบุเป้าหมายของสภาพการณ์ที่เราอยากให้เกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้แก้ไขปัญหานั้นไปแล้ว

ขั้นที่สาม วิเคราะห์สาเหตุที่สำคัญ โดยอาจจะใช้วิธีการต่างๆ ประกอบไปด้วย การตรวจหาสาเหตุ การเลือกสาเหตุที่สำคัญที่นำมาสู่ปัญหานั้น และการระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา

ขั้นที่สี่ หาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นได้ ในขั้นตอนนี้ นักแก้ปัญหาจะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหานั้นให้ได้มากที่สุด จากนั้น จึงวิเคราะห์ความเป็นไปได้และลดจำนวนวิธีการแก้ไขปัญหานั้นจนคาดว่าจะเหลือวิธีที่เกิดประสิทธิผลมากที่สุด เทคนิควิธีที่ใช้ในการแก้ไขปัญหานั้นได้ผลดีนั้นมีหลายวิธี ได้แก่ การทำแผนภูมิความคิดหรือ Mind Mapping การระดมสมอง (Brain Storming) หรือการใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique)

ขั้นที่ห้า เลือกวิธีการแก้ไขปัญหานั้นที่ดีที่สุด จากบรรดาทางเลือกวิธีการแก้ไขปัญหานั้นที่มี โดยทำการเปรียบเทียบทางเลือกของการแก้ไขปัญหานั้นทั้งหมดตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ประเมินและเลือกทางเลือกที่เรียกว่า Optimal ที่สุด

ขั้นที่หก วางแผนการปฏิบัติ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดๆไว้ก่อนว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบงานใด หรือกระบวนการทำงานใด แต่ละขั้นตอนมีกระบวนการในการทำงาน รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายอย่างไรบ้าง และเป็นจำนวนเท่าใด

ขั้นที่เจ็ด ติดตามประเมินผล หมั่นคอยตรวจสอบความคืบหน้าของการทำงานที่ได้วางแผนและปฏิบัติงานไปตามนั้นอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะได้ทราบว่าปัญหาและอุปสรรคใดที่เกิดขึ้นจากการทำงานหรือไม่ งานสำเร็จลงได้ตามเป้าหมายที่ Plan ไว้หรือไม่ รวมทั้งการทบทวนว่าปัญหานั้นแก้ไขไปได้โดยสิ้นเชิงแล้วหรือยังอาจจะย้อนกลับมาอีกหรือไม่

^{๘๓} Easyroadtraining, ทักษะการเป็นนักแก้ปัญหา (Problem-Solver Skills), [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: <http://www.easyroadtraining.com/index.php/other/460-problem-solver-skills> [๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑]

Engineerjobกล่าวว่า^{๔๔} ทักษะการแก้ปัญหา เป็นหนึ่งใน Soft Skills ที่สำคัญที่สุด เป็นทักษะที่วิศวกรทุกคน ทุกตำแหน่ง และทุกระดับงานจำเป็นต้องมี เพราะไม่ว่าจะงานอะไรก็จะมีปัญหาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งปัญหาเป็นอะไรที่ไม่มีใครอยากให้เกิด และไม่มีใครรู้ว่ามันจะเกิดเมื่อไหร่ ดังนั้นการเตรียมพร้อมในการแก้ปัญหายังเป็นระบบนั้นสำคัญมาก **แต่เชื่อว่าทุกคนจะทำได้** หลายๆ คนมักคิดว่าการแก้ปัญหาไม่ใช่เรื่องยาก เวลาได้โจทย์งานยากๆ มา หรือตอนเรียนเจอข้อสอบยากๆ ยังสามารถแก้ปัญหาได้ง่ายๆ ชีวิตงานจริงๆ มันไม่ใช่แค่นั้น เพราะปัญหาจริงๆ ไม่มีโจทย์ให้ ไม่มีอะไรให้เลย จนบางที่เราไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่าตอนนี้มีปัญหาเกิดอยู่หรือเปล่า ทำให้เกิดการนิ่งเฉยและส่งผลให้เกิดหายนะได้ หรือบางที่เราอาจเจอหลายๆ ปัญหาพร้อมกัน จนไม่รู้ว่าจะอะไรต้องแก้ก่อน แก้หลัง หลายๆ ครั้งทำให้การแก้ปัญหานั้น **ไม่ตรงจุด**

Problem Solving Process หรือขั้นตอนในการแก้ปัญหานั้น แล้วมีหลายขั้นตอน แต่บทความนี้จะสรุปมา ๔ ขั้นตอนหลักๆ เพื่อให้ง่ายต่อการมององค์ประกอบรวมๆ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๒.๑ แสดง ๔ ขั้นตอนในการแก้ปัญหายังเป็นระบบ

๑. ระบุปัญหา (Identify the Problem) ก่อนอื่นเราต้องหาให้ได้ก่อนว่าอะไรคือจุดกำเนิดของปัญหานั้นๆ โดยใช้ข้อมูลที่ผ่านมาทำการวิเคราะห์ หรือใช้ทักษะการสังเกตสิ่งรอบๆ ตัว หรือสิ่งที่ไม่ปกติ บางทีจุดกำเนิดของปัญหาอาจจะมาจากคนหรือจากเครื่องจักร เช่น ปัญหาเกิดจากพฤติกรรมของพนักงาน หรือขั้นตอนในการทำงาน เป็นต้น และที่สำคัญต้องมั่นใจว่าปัญหานั้นคือปัญหาจริงๆ เพราะบางทีการที่เราไม่หาข้อมูลเพียงพอ ไม่ดูจุดกำเนิดของปัญหาที่แท้จริง ทำให้สิ่งที่เราพยายามจะแก้ไขนั้นไม่ตรงจุดเมื่อเจอปัญหาที่แท้จริงแล้ว สิ่งที่คุณจำเป็นต้องทำคือการเขียน **Problem Statement** เพื่อให้ตัวคุณและคนในทีมไม่หลุดกรอบ

๒. หาตัวเลือกสำหรับทางออก (Find Alternatives) เมื่อสามารถระบุปัญหาได้ถูกต้องแล้ว ต่อไปก็ต้องมาหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา หลายคนชอบหาทางออกเดียวแล้วจัดการเลย แต่จริงๆ แล้วควรหาตัวเลือกหลายๆ ซึ่งไม่ง่าย ในส่วนนี้จึงต้องใช้ ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดด้านนวัตกรรม และการคิดอย่างมีตรรกะ โดยขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการแก้ปัญหา จึงต้องระดมความคิดออกมาให้เยอะที่สุด เปิดใจให้มากที่สุด อย่ายึดติดกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วลองเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ ที่น่าจะเป็นไปได้ ว่าแต่ละกลยุทธ์จะให้ผลตอบรับในรูปแบบใด และ

^{๔๔}Engineerjob, ๔ ขั้นตอน ในการแก้ปัญหายังเป็นระบบ สำหรับวิศวกร , [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: <https://www.engineerjob.co/2017/11/06/4-> [๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑]

ตัวเลือกไหนจะส่งผลกับการแก้ปัญหาสูงสุด โดยใช้ Resource เช่น แรงคน ค่าใช้จ่าย และเวลา ต่ำที่สุด

๓. เลือกกลยุทธ์ที่ดีที่สุด ขั้นตอนนี้จำเป็นต้องมี ทักษะการตัดสินใจ (Decision Skills) ที่ดี และต้องตอบโจทย์ **Problem Statement** ที่ได้ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ ๑ เพราะหากเลือกผิด แทนที่จะแก้ปัญหาจะทำให้เกิดปัญหามากกว่าเดิมอีก หลังจากพิจารณาองค์ประกอบของปัญหาอย่างรอบคอบแล้ว ให้ตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ที่ดีที่สุดอย่างเด็ดขาด แน่ใจว่าเรามีคนที่มีศักยภาพ ดังนั้นคุณต้องหาข้อมูลให้ครบ แสดงให้เห็นว่าหากไม่ทำจะเกิดอะไรขึ้น และแสดงทางออกที่เป็นรูปธรรมและวัดผลได้จริง ซึ่งขั้นตอนนี้คุณยังจำเป็นต้องมี ทักษะการโน้มน้าว และทักษะการนำเสนอในการที่จะให้คนอื่นเห็นไปในทางเดียวกับคุณ นอกจากความเด็ดขาดในการตัดสินใจแล้ว คุณยังต้องมีความยืดหยุ่นต่อการคัดค้าน หรือคำวิจารณ์ของผู้ร่วมงานที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ บางทีทางออกที่เราเตรียมมา อาจจะต้องปรับนิดๆ หน่อยๆ ถือว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงานที่ช่วยให้การแก้ปัญหาเป็นไปได้ดีขึ้น

๔. ดำเนินการและวัดผล (Execute & Measure) เมื่อได้วิธีแก้ไขปัญหามาแล้ว ทีนี้ก็ต้องลงมือนำกลยุทธ์นั้นมาใช้ให้เกิดผล ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรมีคือ **KPI (Key Indicator of Success)** เพื่อเอาไว้วัดว่าผลลัพธ์นั้นเป็นไปตามที่เราคาดการณ์หรือเปล่า แต่การกำหนด KPI นั้นต้องมีเหตุผล ไม่ใช่เขียน เพราะจะทำให้คุณไม่รู้ผลลัพธ์ที่แท้จริง ดังนั้นคุณต้องรู้จุดประสงค์ว่า KPI ของคุณควรเป็นอะไร ควรวัดอะไร ขนาดไหนถือว่าดี ขนาดไหนถือว่าไม่ได้ผล

นอกจากนั้นแล้วต้องวางแผนการดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่แน่นอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนก็ควรมี KPI เฉพาะเจาะจงเพื่อจะได้รู้ว่าควรปรับกลยุทธ์ในส่วนไหนหรือไม่ แผนต่อไปควรดำเนินการอย่างไร และผลลัพธ์เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่หากตั้งใจอ่านตั้งแต่ต้น จะเห็นได้ว่าการแก้ปัญหานั้นต้องมีทักษะหลายๆ อย่างประกอบกัน ทั้งทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะในการตัดสินใจ ทักษะในการโน้มน้าว และทักษะในการนำเสนอ ซึ่งหากวิศวกรคนไหนมีทักษะเหล่านี้ครบ มั่นใจได้เลยว่าคุณจะไปได้ไกล เพราะการทำงานส่วนใหญ่ และเหตุผลที่บริษัทจ้างพวกเราเข้าทำงานก็ล้วนแต่เป็นการแก้ปัญหาทั้งนั้น

ไฟโรจน์ คะเชนทร์ ปัญหาเป็นเรื่องปกติและเกิดขึ้นได้กับมนุษย์ทุก ๆ คน และการแก้ปัญหาก็เป็นทักษะเป็นประโยชน์สำหรับการเผชิญกับความยุ่งยากของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน^{๔๕} อย่างไรก็ตามการขาดทักษะของการแก้ปัญหาหรือความสามารถในการแก้ปัญหาก็มีความสัมพันธ์กับปัญหาทางด้านจิตใจที่มากมายไม่ว่าจะเป็นเด็กและผู้ใหญ่ รวมถึงอาการของความซึมเศร้าและความยุ่งยากในสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลด้วย ในแนวคิดหลักการของการบำบัดเชิงพฤติกรรมนั้น ทักษะการแก้ปัญหาก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ของบุคคลได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความเครียด ปัญหาความวิตกกังวล ปัญหาด้านความโกรธ ปัญหาการควบคุม

^{๔๕}ไฟโรจน์ คะเชนทร์, ๒๕๖๑, ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving Skills), [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล http://chan2.obec.go.th/wattungpelschool/manage/upload_file/tfNfwJhSITd20150521203221.pdf

ตนเองและการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ตลอดจนการปรับตัวทางสังคม (Spiegler;& Guevremont. 1998) ซึ่ง เรซ (Race. 1994) ได้เสนอแนวคิดของการแก้ปัญหาเมื่อบุคคลเผชิญกับปัญหาไว้ ดังนี้

๑. ยอมรับว่าคุณมีปัญหา (Accept that You May have a Problem) เพื่อเป็นการช่วยให้บุคคลไม่ต้องมองหาว่าจะเกิดปฏิกิริยากับตนเองและจะได้ไม่เสียเวลากับการที่จะกล่าวโทษตนเองและบุคคลอื่นๆ

๒. บอกให้ได้ว่าปัญหาของคุณคืออะไร (What the Problem Is) เพื่อทำความเข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่เป็นปัญหาและทำให้คุณไม่สบายใจ

๓. ลองมองหาบุคคลที่คุณสามารถจะพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาของคุณได้ (Talk About Your Problem to Someone) การมองหาบุคคลที่จะพูดคุยในปัญหาของเรานั้น ควรเป็นบุคคลที่คุณสามารถไว้วางใจได้

๔. หาคำตอบว่าทำไมจึงเกิดปัญหาขึ้น (Work Out Why the Problem Arose) วิธีนี้อาจจะไม่ได้ช่วยในการแก้ปัญหาของคุณในปัจจุบันมากนัก แต่เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาแบบนี้ซ้ำกับคุณอีกในอนาคต

๕. ปรึกษาบุคคลอื่นโดยการบอกถึงแผนการแก้ปัญหาของคุณว่าเป็นอย่างไร (Tell Someone What you are Planning to do) ถ้าคุณไม่มั่นใจว่าวิธีการแก้ปัญหาของคุณจะได้ผลหรือไม่ ให้ลองปรึกษากับบุคคลอื่นที่คุณมั่นใจและไว้วางใจ เพื่อบางทีอาจจะมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมประกอบกับเป็นการให้คุณได้ทบทวนแผนการแก้ปัญหาของคุณด้วย

๖. ดำเนินการตามแผนการแก้ปัญหา (Keep a log of what you do) สิ่งนี้จะช่วยให้คุณรู้สึกว่าคุณได้มีการปฏิบัติตามแผนของคุณเพื่อเป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าในการแก้ปัญหาด้วย

๗. ปรับมุมมองปัญหาว่าไม่ใช่อุปสรรคแต่เป็นโอกาสที่ทำให้คุณพัฒนาตนเอง (Regard Each Problem as an Opportunity to Grow) เมื่อคุณรู้สึกเป็นทุกข์กับปัญหา ให้ลองปรับมุมมองใหม่ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในการพัฒนาให้ตัวเองมีทักษะเพิ่มความสามารถกับตนเอง

สำหรับขั้นตอนของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดโคนิวและเครสเนอร์ (O' Donohue ;Krasner) ได้แบ่งขั้นตอนของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การทำความเข้าใจในปัญหา (Problem Orientation) ซึ่งเป็นการรับรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้น และในการแก้ปัญหานั้นจะไม่เป็นการเสียเวลา หรือคุ้มค่างบเวลาที่เสียไป

ขั้นที่ ๒ การนิยามปัญหา (Problem Definition) เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และทำความเข้าใจในปัญหานั้นๆว่าเป็นอย่างไร ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหาที่เป็นปัญหาจริง

ขั้นที่ ๓ การนำไปสู่ทางเลือกต่างๆ ในการแก้ปัญหา (Generation of Alternative Solutions)ขั้นนี้เป็นระดับวิธีการแก้ปัญหาต่างๆให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อาจเป็นการมองหาคำแนะนำเกี่ยวกับความคิดเห็นจากบุคคลต่างๆ

ขั้นที่ ๔ การตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการเปรียบเทียบและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาได้สำเร็จ

ขั้นที่ ๕ การปฏิบัติการและการตรวจสอบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Implementation and Verification) เป็นขั้นตอนการนำวิธีการแก้ปัญหาที่ตัดสินใจเลือกแล้วไปใช้ และพิจารณาถึงระดับของประสิทธิผลของวิธีการแก้ปัญหานั้นๆ

ผู้วิจัยได้สรุปตารางวิธีการพัฒนาทักษะจากการศึกษาเอกสารและจากนักวิชาการต่างๆ ดังนี้ (๑) Wiki How (๒๕๖๑), (๒) Manpower Group, (๒๕๖๑), (๓) ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์ (๒๕๖๑), (๔) Easy road training (๒๕๖๑), (๕) Engineer job, ๒๕๖๑, (๖) ไพโรจน์ คะเซนท์, (๒๕๖๑), (๗) ผู้วิจัย ได้ดัดตาราง

ตารางที่ ๒.๓ การวิเคราะห์วิธีการพัฒนาทักษะ

นักวิชาการ ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
๑. การวิเคราะห์ปัญหา	✓	✓		✓	✓	✓	✓
๒. การวางแผน				✓	✓	✓	✓
๓. การดำเนินการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
๔. การประเมินผล	✓	✓		✓	✓	✓	✓
๕. การปรับปรุงแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓		✓

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุป ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ ออกมาได้ว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น

๑. การวิเคราะห์ปัญหา (Analysing) หมายถึง การตรวจสอบหาสาเหตุ แยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อยเพื่อทำความเข้าใจ ปัญหา และระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ในแต่ละส่วนให้แจ่มแจ้งชัดเจน

๒. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดวิธีทำงานในอนาคตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานมากที่สุด โดยการเลือกโครงการ กิจกรรม และวิธีการที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การดำเนินงาน (Doing) หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้วางแผนเอาไว้แล้วอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

๔. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของแผนงานที่วางแผนไว้

๕. การปรับปรุงแก้ไข (Act) หมายถึง การปรับปรุงแก้ไขแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัติงานส่วนที่มีปัญหา พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและ ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

๒.๓ แนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น

๒.๓.๑ ความหมายของความต้องการจำเป็น

Kaufman กล่าวว่า^{๘๖} ความต้องการจำเป็น เป็นผลต่างของผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่ต้องการ

Mckillip กล่าวว่า^{๘๗} ความต้องการจำเป็น หมายถึง การตัดสินคุณค่าของกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาที่พบ และพยายามหาหนทางในการแก้ปัญหา ความหมายดังกล่าวจะเกี่ยวข้องใน ๔ ลักษณะ คือ

๑. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล
๒. เป็นเรื่องเฉพาะของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
๓. เป็นเรื่องที่อยู่ในรูปของปัญหาเมื่อผลผลิตไม่เพียงพอ
๔. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือการพิจารณาหาหนทางในการแก้ปัญหา

Stufflebeam,D.L., and Others กล่าวว่า^{๘๘} ความต้องการจำเป็น หมายถึง สิ่งที่ต้องได้รับการตอบสนอง หรือก่อให้เกิดประโยชน์เมื่อได้รับการตอบสนอง โดยจำแนกความต้องการจำเป็นตามมุมมองที่แตกต่างกันได้ ๔ มุมมอง ดังนี้

๑. มุมมองความแตกต่าง (Discrepancy View) ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างการกระทำหรือผลการปฏิบัติงานที่ต้องการ (Desired Performance) กับการกระทำ หรือผลการปฏิบัติงานที่สังเกตได้จากการปฏิบัติจริง (Observed Performance)

๒. มุมมองของความเป็นประชาธิปไตย (Democratic View) ความต้องการจำเป็น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดโดยกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้อง

๓. มุมมองของการวิเคราะห์ (Analysis View) ความต้องการจำเป็น หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางที่คาดว่าจะต้องมีการปรับปรุง พัฒนาในหน่วยงานจากข้อมูลสารสนเทศสำคัญที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๔. มุมมองของการวินิจฉัย (Diagnostic View) ความต้องการจำเป็น หมายถึง สิ่งบุคคลได้พิจารณาแล้วว่ามีความบกพร่องหรือขาดหายไป (Deficiency or Absence) และพิสูจน์ได้ว่าสิ่งที่ขาดหายไปนั้นจะทำให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน

Barrow,R., and,ed. Milburn กล่าวว่า^{๘๙} ความต้องการจำเป็น หมายถึง บางสิ่งบางอย่างที่ขาดแคลน หรืออาจจะไม่ขาดแคลนแต่จำเป็นสำหรับวัตถุประสงค์บางอย่าง

^{๘๖} Kaufman,R., Mega planning, (Thousand Oaks: Sage Publications., 2000), p. 11

^{๘๗} Mckillip,J, Need Analysis Tools for the Human Services and Education, (Newbury Park: Sage Publications, 1978), p. 10.

^{๘๘} Stufflebeam,et al. Educational evaluation & decision making, Itasca, IL: Peacock, cop 1971.

^{๘๙} Barrow,R., and,ed. Milburn,G, A Critical Dictionary of Educational Concepts, (2 nd ed.) (New York:Teach College Press, 1990), pp. 222 - 224.

Dunster, Andrew กล่าวว่า^{๙๐} ความต้องการจำเป็น หมายถึง แรงจูงใจขั้นพื้นฐานหรือความจำเป็นของสิ่งมีชีวิตในขั้นพื้นฐาน คือ อาหาร ที่พัก เครื่องนุ่งห่ม และอากาศที่สะอาด

สุวิมล ว่องวาณิช ได้สังเคราะห์และจัดประเภทของความหมายความต้องการจำเป็นไว้เป็นหมวดหมู่ในมุมมองนักจิตวิทยาและทางการประเมินไว้^{๙๑} ดังนี้

๑. ทางจิตวิทยา เจ้าของทฤษฎีความต้องการจำเป็น (Needs) ที่เป็นที่รู้จักทั่วไป คือ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) พบว่า ความต้องการจำเป็นมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานถึงระดับสูง และไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์จำเป็นต้องได้รับการตอบสนองความต้องการจำเป็นพื้นฐานก่อน Maslow ได้เสนอลำดับขั้นในรูปพีระมิตความต้องการจำเป็นในช่วงปี ค.ศ. 1960 เรียกว่า Maslow's Hierarchy of Needs Pyramid ดังแสดงในภาพที่ ๒.๒

ภาพที่ ๒.๒ แสดงลำดับความต้องการจำเป็นของ Maslow อ้างใน สุวิมล ว่องวาณิช

Maslow กำหนดไว้ว่า ความต้องการจำเป็นพื้นฐานซึ่งเป็นขั้นแรกของมนุษย์ คือ ความต้องการจำเป็นทางกายภาพ (Physiological Needs) หมายถึง อากาศ ความอบอุ่น อาหาร การนอน ความต้องการจำเป็นนี้ มีความเข้มมาก เป็นความต้องการตลอดชีวิตของคนเรา หากไม่ได้รับมนุษย์ก็ต้องตาย ความต้องการจำเป็นขั้นที่สอง คือ ความต้องการจำเป็นด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security Safety Needs) หมายถึง ความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง โดยเฉพาะในเด็กเล็กยิ่งต้องได้รับความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต ความต้องการจำเป็นขั้นที่สาม คือ ความต้องการ

^{๙๐}Dunster, K, and J.Andrew, *Dictionary of Natural Resource Management*, (Canada University of British Columbia, 1996), p. 219.

^{๙๑}สุวิมล ว่องวาณิช, *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*, พิมพ์ครั้งที่ ๓ ฉบับปรับปรุง, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.พรีน ๑๙๙๑ จำกัด, ๒๕๕๘), หน้า ๓๔.

จำเป็นด้านความรักและการได้เป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่ต้องการเพื่อน คนรัก รู้สึกว่าตนเองเป็นที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความต้องการจำเป็นขั้นที่สี่คือ ความต้องการจำเป็นด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง (Esteem Needs) หมายถึง ความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นที่ยอมรับจากตนเองและผู้อื่น ในขั้นนี้มีความรู้สึกแยกเป็น ๒ ระดับ ระดับที่ต่ำกว่าคือ ต้องการให้คนอื่นเชื่อถือ มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก ระดับที่สูงกว่าคือ ต้องการความนับถือในตนเองมีความเชื่อมั่น มีความสามารถ บรรลุความสำเร็จของเป้าหมายที่กำหนดความต้องการจำเป็นขั้นที่ห้าซึ่งเป็นขั้นสุดท้าย คือ ความต้องการจำเป็นในการบรรลุสัจการแห่งตน (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่บุคคลไม่รู้สึกว่าตนเองมีความขาดแคลน แต่รู้สึกถึงการบรรลุความต้องการทั้งหมดที่ตนเองอยากได้ เป็นสภาวะที่ตนเองรู้สึกได้ว่าสิ่งที่ต้องการครบถ้วนสมบูรณ์

ความต้องการจำเป็นใน ๔ ขั้นแรก เป็นความต้องการจำเป็นประเภทที่ยังบกพร่องหรือขาดแคลน (Deficit Needs; D-Needs) หมายความว่า เป็นความต้องการจำเป็นที่หากยังไม่ได้รับการตอบสนอง ก็คงจะยังคงอยู่ในสภาวะที่ขาดแคลน แต่หากได้รับการตอบสนองความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ก็จะหายไป เช่น ถ้าหิวก็รับประทานอาหาร ความหิวก็จะหายไป ถ้าต้องการความรัก และได้รับความรักตอบ ความต้องการจำเป็นด้านความรักก็หมดไป เนื่องจากได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการจำเป็นทั้ง ๔ ขั้นนี้ จะมีระดับความเข้มเป็นลำดับขั้น หากความต้องการจำเป็นที่อยู่ในขั้นแรกๆ ยังไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการจำเป็นขั้นต่อมาจะจำเป็นน้อยกว่า เช่น หากยังไม่มี ความมั่นคงปลอดภัยก็ยังไม่จำเป็นที่จะคิดถึงความต้องการจำเป็นด้านความรัก สำหรับความต้องการจำเป็นขั้นสุดท้ายที่เป็นความต้องการบรรลุสัจการแห่งตนนั้น ก็เช่นเดียวกัน จะเกิดขึ้นต่อเมื่อความต้องการจำเป็นทั้ง ๔ ขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว เป็นความต้องการจำเป็นในการได้เป็นในสิ่งที่ต้องการจะเป็น (Being Needs : B - Needs) เพราะฉะนั้นการที่คนเราจะมีความรู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จแล้วจะยังไม่เกิด หากยังรู้สึกหิว ไม่รู้สึกมั่นคงปลอดภัย ไม่มีคนรัก ไม่เป็นที่ยอมรับของทั่วไป บุคคลที่บรรลุความต้องการจำเป็นระดับขั้นที่ห้านี้มีน้อยมาก

๒. ทางการประเมิน นักประเมินทางการศึกษาหรือทางสังคมให้นิยาม และความหมายของคำว่า “ความต้องการจำเป็น” ไว้หลากหลาย แต่ที่ปรากฏชัดเจนสามารถจำแนกได้เป็น ๒ กลุ่ม^{๓๒} กลุ่มแรก ความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่าง (Discrepancy) และกลุ่มที่สอง ความต้องการจำเป็น คือ ประโยชน์ที่ได้รับ (Benefits)

กลุ่มที่ ๑ ความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่าง/ความขาดแคลน การนิยามความต้องการจำเป็นเช่นนี้ ให้ความสำคัญกับการศึกษาผลต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่พึงประสงค์ อยากให้เกิด แม้จะนิยามความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่าง แต่นักวิชาการก็ยังมิมองที่จำแนกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรก นิยามความต้องการจำเป็นตามมิติของความแตกต่าง ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ (What is) และสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) กลุ่มที่สอง นิยามความต้องการจำเป็นตามมิติของความทุกข์ อันตราย หรือสภาพที่ไม่น่าพอใจ

^{๓๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔-๓๗.

กลุ่มที่ ๒ ความต้องการจำเป็น คือ ประโยชน์ที่ได้รับ มีนักวิชาการแสดงความคิดเห็นว่า นิยามความต้องการจำเป็นที่ยอมรับกันส่วนมาก คือ นิยามความแตกต่างไม่ค่อยเหมาะสมนัก ปัญหาของนิยามนี้อยู่ที่ระดับที่พึงประสงค์ซึ่งมักจะเป็นอุดมคติมากเกินไป ไม่สามารถปฏิบัติได้ และในความคิดของแต่ละคนการกำหนดระดับที่ควรจะเป็นก็แตกต่างกัน ยกตัวอย่างประกอบการอธิบายว่า หากถามว่า “หลักสูตรในอุดมคติ” มีลักษณะเช่นไร ก็จะมีคำตอบมากมายและเห็นว่า ความต้องการจำเป็นไม่จำเป็นต้องกำหนดในรูปของความแตกต่าง หลายสิ่งที่เป็นสิ่งจำเป็นและมีอยู่ในสภาพจริง โดยไม่ต้องกำหนดสภาพที่ควรจะเป็น เช่น อากาศ น้ำ อาหาร ดังนั้นจึงควรนิยามความต้องการจำเป็นในเชิงวินิจฉัย (Diagnostic Needs) เป็นการกำหนดความต้องการจำเป็นสำหรับอะไรก็ตามที่ทำให้เกิดความพอใจ และระดับความพอใจนี้ขึ้นอยู่กับบริบท (Context) ความต้องการจำเป็นของคนกลุ่มหนึ่งอาจไม่ใช่สิ่งจำเป็นของคนอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้ แต่ต้องมาหาวิธีเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุด

การกำหนดนิยามของความต้องการจำเป็นตามนิยามความแตกต่าง ในลักษณะที่ “ความต้องการจำเป็นเป็นคำนาม” แสดงถึงผลที่ได้รับซึ่งสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น เด็กมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงว่าน้ำหนักที่มีอยู่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ความแตกต่างของน้ำหนักแสดงถึงความต้องการจำเป็นที่เด็กคนนี้ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่หรือแก้ไข้ปัญหา และสภาวะนี้เด็กคนนี้ก็กำลังมีปัญหาเรื่องน้ำหนัก ถ้าพูดสั้นๆ ก็จะได้ว่า ความต้องการจำเป็น (คำนาม) ของเด็กคนนี้ คือ “น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์” ในขณะที่การกำหนดความต้องการจำเป็นโดยมุ่งไปที่สิ่งที่ต้องการหรือสิ่งที่พึงปรารถนาเพื่อที่จะนำมาจัดช่องว่างที่เกิดขึ้น ในกรณีนี้ความต้องการจำเป็นถูกใช้เป็น “คำกริยา” โดยผลที่ได้รับสะท้อนแนวทางแก้ไข้ปัญหาหรือวิถีทางที่จะไปสู่จุดมุ่งหมาย จากตัวอย่างเดียวกัน หากพูดว่าเด็กคนนั้นต้องการสารอาหาร หรือต้องการบริโภคอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ ข้อความตามหลังคำว่า “ต้องการ” (คำกริยา) แสดงถึงแนวทางแก้ไข้ปัญหา ถ้าพูดสั้น ๆ ก็จะได้ว่า ความต้องการจำเป็นคือ “สารอาหาร” หรือ “การบริโภคที่ถูกหลักโภชนาการ”

นอกจากนี้ยังได้นิยามความต้องการจำเป็น เป็น ๒ ประเภท^{๙๓} คือ โมเดลความแตกต่างกับโมเดลแก้ไข้ปัญหา ซึ่งทั้งสองโมเดลนี้ต่างมีบทบาทการออกแบบประเมินความต้องการจำเป็น

ประเภทที่ ๑ นิยามตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ มุ่งหวังกับสิ่งที่เป็นอย่างจริง แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรก กำหนดความต้องการจำเป็นในลักษณะของความแตกต่างที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้กำหนดว่าต้องมีความแตกต่างกันเท่าใด จึงจะถือว่าเป็น “ความต้องการจำเป็น” กลุ่มที่สอง กำหนดความต้องการจำเป็นว่าเป็นความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้นก็ได้ ไม่ใช่ก็ได้ เกณฑ์การพิจารณาว่าจะเป็นการต้องการจำเป็นหรือไม่ ให้พิจารณาจากประโยชน์ที่ได้รับ หากความต้องการจำเป็นได้รับการตอบสนอง หรือความเสียหายหรือผลเสียที่เกิดขึ้นในกรณีที่ความต้องการจำเป็นนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

^{๙๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓ - ๔

ประเภทที่ ๒ นิยามตามโมเดลการแก้ไขปัญหา (Solution Model) ความต้องการจำเป็นไม่จำเป็นต้องกำหนดในรูปของความแตกต่างเสมอไป แต่สามารถกำหนดเป็นสิ่งที่หากไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้เกิดสถานะที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น หรือสิ่งที่แสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ซึ่งต้องเสริมให้กับส่วนที่ขาดหายไปให้มีความสมบูรณ์ขึ้น ดังนั้นความต้องการจำเป็นจึงหมายความว่าสิ่งที่ต้องการและจำเป็นต้องทำให้ได้ หรือทำให้เกิด หรือทำให้มี หากไม่ได้รับจะอยู่ในสถานะที่ไม่พึงประสงค์ การประเมินความต้องการจำเป็นจึงต้องสามารถระบุแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วย พร้อมทั้งได้แสดงความคิดเห็นว่านักวิชาการด้านการประเมินความต้องการจำเป็นส่วนใหญ่จะนิยามตามโมเดลความแตกต่าง ซึ่งน่าที่จะมีความสำคัญและเหมาะสม เนื่องจากในการประเมินความต้องการจำเป็นใดๆ ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาสถานะที่เป็นความแตกต่างก่อนเพื่อระบุความต้องการจำเป็นทั้งหมด และค่อยเลือกเฉพาะความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหา การนิยามความต้องการจำเป็นตามโมเดลการแก้ไขปัญหาจะมีประโยชน์มากก็ต่อเมื่อผู้รับผิดชอบมีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นตามโมเดลความแตกต่างที่หนักแน่นรองรับ

สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริง และผลการประเมินความต้องการจำเป็นจะชี้ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันที่ต้องนำมาพัฒนา ปรับปรุง และนำไปสู่การแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์ อย่างเป็นระบบ

๒.๓.๒ การจัดประเภทของความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช กล่าวไว้^{๙๔} การจัดแบ่งประเภทความต้องการจำเป็นมีหลากหลายขึ้นอยู่กับเกณฑ์การจัดประเภท ดังนี้

๑. เกณฑ์ช่วงระยะเวลา เช่น ความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน (Present หรือ Current Needs) และความต้องการจำเป็นในอนาคต (Future Needs)
๒. เกณฑ์ความขาดแคลนหรือการแก้ปัญหา เช่น ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับผลงานหรือความสามารถในการปฏิบัติงาน และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสิ่งทดลอง
๓. เกณฑ์ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน เช่น ความต้องการจำเป็นด้านปัจจัย (Input Needs) ความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการ (Process Needs) ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ (Outcome Needs) และความต้องการจำเป็นด้านการแก้ปัญหา (Solution Needs) ซึ่งความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ ถือเป็นความต้องการจำเป็นที่แท้จริง ส่วนความต้องการจำเป็นด้านปัจจัยและด้านกระบวนการ ถือเป็นความต้องการจำเป็นเทียม (Quasi-Needs)
๔. เกณฑ์ลักษณะของข้อมูล เช่น ความต้องการจำเป็นเชิงปริมาณ (Quantitative Needs) และความต้องการเชิงคุณภาพ (Qualitative Needs)
๕. เกณฑ์แหล่งที่มาของข้อมูล เช่น ความต้องการจำเป็นจริง (Actual หรือ True Needs) และความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ (Perceived Needs) หรือความต้องการจำเป็นตามที่ยรายงาน (Reported Needs) ถือเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่สำคัญ

^{๙๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๗ - ๕๔.

๖. เกณฑ์ผู้รับหรือผู้ให้บริการ จำแนกเป็น ๓ ประเภท คือ ความต้องการจำเป็นระดับปฐมภูมิ (Primary Needs) เป็นความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการ หรือลูกค้า ในทางการศึกษาส่วนใหญ่เป็นความต้องการจำเป็นของนักเรียน ความต้องการจำเป็นระดับทุติยภูมิ (Secondary Needs) เป็นความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการ เช่น ความต้องการจำเป็นของบุคลากรในหน่วยงาน ความต้องการจำเป็นของผู้บริหาร และความต้องการจำเป็นระดับตติยภูมิ (Tertiary Needs) เป็นความต้องการจำเป็นด้านทรัพยากรและการแก้ปัญหา (Resources Solution) ซึ่งช่วยในการดำเนินงานของหน่วยงาน ในความต้องการจำเป็นทั้งหมด ความต้องการที่มีความสำคัญที่สุด คือ ความต้องการจำเป็นระดับปฐมภูมิ เนื่องจากเป็นกลุ่มเป้าหมายซึ่งองค์กรต้องรับใช้นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการแบ่งความต้องการจำเป็น เป็น ๓ ระดับ ความต้องการจำเป็นระดับ ๑ ผู้รับบริการ เช่น นักเรียน ความต้องการจำเป็นระดับ ๒ ผู้ให้บริการและผู้กำหนดนโยบาย เช่น ครู ผู้บริหาร และความต้องการจำเป็นระดับ ๓ ทรัพยากรและแนวทางแก้ไขปัญหา เช่น อาคาร สิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี รูปแบบการดำเนินงาน และสภาพการทำงาน

๗. สาระของความต้องการจำเป็น เช่น ความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาบุคลากร (Staff Development Needs) ความต้องการจำเป็นด้านการฝึกอบรม (Training Needs) ความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนา (Development Needs) และความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development Needs)

๘. เกณฑ์กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการกำหนดความต้องการจำเป็น เช่น ๑. ความต้องการจำเป็นระดับบุคคล (Personal Needs) ๒. ความต้องการจำเป็นของกลุ่ม (Group Needs) ๓. ความต้องการจำเป็นขององค์กร (Organizational Needs) เช่น ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๙. เกณฑ์วิธีการประเมิน เช่น ความต้องการจำเป็นตามปทัสสถาน เป็นความต้องการจำเป็นที่เปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นอยู่จริงกับมาตรฐาน ความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ เป็นความต้องการจำเป็นที่กำหนดหรือนิยามโดยทัศนะของผู้ถูกประเมิน

๑๐. เกณฑ์ขอบเขตของการวิจัย เนื่องจากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete Needs Assessment) มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ ๓ ขั้นตอน คือ การระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญที่สุด (Needs Identification) การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และการกำหนดทางเลือกของการแก้ปัญหา (Needs Solution) ดังนั้น ความต้องการจำเป็นสามารถจำแนกตามขอบเขตการวิจัยได้ ๓ กลุ่ม ขึ้นอยู่กับผู้วิจัยว่าต้องการได้ข้อมูลประเภทใด ซึ่งส่วนใหญ่จะดำเนินการกำหนดความต้องการจำเป็นแบบแรก คือ การระบุความต้องการจำเป็น ไม่ได้ดำเนินการถึงขั้นการกำหนดสาเหตุของความต้องการจำเป็น และการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า การจัดประเภทของความต้องการจำเป็น ขึ้นอยู่กับการกำหนดประเภทตามความต้องการของข้อมูล ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยประเมินความต้องการจำเป็นได้ง่ายขึ้น

๒.๓.๓ ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า^{๙๕} หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดข้อมูลสารสนเทศเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะใดและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การประมวลสังเคราะห์และประเมินค่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินตามความจำเป็นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางบวกและสร้างสรรค์

Gelmore and Campbell กล่าวว่า^{๙๖} การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการวางแผนเพื่อชี้ถึงความต้องการจำเป็นของคนหรือกลุ่มคน โดยการรวบรวมความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแล้วพิจารณาความต้องการจำเป็นที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญและเหมาะสมจากการพิจารณาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละคน และจากการร่วมพุดคุยกันระหว่างตัวแทนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของแผนการทำงาน

Kaufman Rojas and Maye กล่าวว่า^{๙๗} การประเมินความจำเป็น เป็นกระบวนการที่ใช้เพื่อกำหนดช่องว่าง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (Current Result) กับที่ปรารถนาจะให้เกิดขึ้น (Desired) แล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญ (Priority Order) ของช่องว่างดังกล่าว จากนั้นเลือกช่องว่างที่สำคัญที่สุดมาเป็นประเด็นที่ต้องดำเนินการต่อไป

Reviere and other ให้ความหมายว่า^{๙๘} การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบสำหรับการคัดเลือกหรือวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน ผลการประเมินใช้ได้เฉพาะกลุ่มประชากร แต่มีความเป็นระบบบนฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์และเน้นที่ผลลัพธ์

Witkin ให้นิยามว่า^{๙๙} การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบซึ่งใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง ส่วนใหญ่จะเน้นที่ความแตกต่างของผลลัพธ์ จากนั้นมีการเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไข

^{๙๕} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์, ๒๕๕๕), หน้า ๓๗๐.

^{๙๖} Gelmore G. D., & Campbe M. D., *Needs assessment strategies for heath education and heath promotion*. (Madison, Wi: Brown & Benchmark Publishers, 1996), p. 50.

^{๙๗} Kaufman, R., Rojas, A. M., & Mayer, H, *Needs assessment: A user's guide*, (Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications, 1993), p.49.

^{๙๘} Reviere, R., Berkowitz, S., Carter, C. C. & Ferguson, C. G., *Needs assessment: A creative and practical guide for social scientists*, Washington,D.C: Taylor & Francis, 1996, p. 62.

^{๙๙} Witkin, B. A., *Assessing needs in education and social program*, San Francisco, CA: jossey-Boss Publishers, 1984, p. 60.

คมศร วงษ์รักษา กล่าวว่า^{๑๐๐} การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการกำหนดช่องว่าง หรือความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่ควรจะเป็น โดยมีการนำช่องว่างที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือกช่องว่างหรือความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุดไปดำเนินการต่อไป

ปิยมาภรณ์ โชคอวยชัย กล่าวว่า^{๑๐๑} การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง หรือสภาพปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข รวมถึงการประเมินความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการแล้วนำผลความต้องการหรือความแตกต่างดังกล่าวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกวางแผนโครงการต่อไปในอนาคต

สุวิมล ร่องวานิช ให้นิยามของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า^{๑๐๒} เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็น จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางบวก

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการหาความต้องการจำเป็น เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจเลือกหรือหาวิธีแก้ไขปัญหามาได้ตรงสภาพหรือความต้องการที่แท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

๒.๓.๔ สารบทจำแนกของการประเมินความต้องการจำเป็น (Taxonomy of Needs Assessment)

จากแนวคิดเชิงระบบของ Kaufman ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการปฏิบัติงานที่สำคัญ ๖ ขั้นตอน ได้แก่

๑. ระบุปัญหาที่เกิดขึ้น (เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน)
๒. กำหนดเงื่อนไขที่ใช้ในการแก้ปัญหาและหนทางในการแก้ปัญหา (เป็นการกำหนดเงื่อนไขบริบท แนวทางการแก้ไขขององค์กร)
๓. เลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม (การกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน)

^{๑๐๐} คมศร วงษ์รักษา, “การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้อง ของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญ ที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๔.

^{๑๐๑} ปิยมาภรณ์ โชคอวยชัย, “การเปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นระหว่างวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่ต่างกัน โดยใช้เครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็นที่มีการตอบสนองเดียว”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๘

^{๑๐๒} สุวิมล ร่องวานิช, *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*, พิมพ์ครั้งที่ ๓ ฉบับปรับปรุง, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.พริ้น ๑๙๙๑ จำกัด, ๒๕๕๘), หน้า ๖๒

๔. นำทางเลือกนั้นไปปฏิบัติ (เป็นการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ)

๕. ทดสอบสัมฤทธิ์ผลของโครงการ (การประเมินผล)

๖. แก้ไขปรับปรุงโครงการ (เป็นการนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์)

ด้วยแนวคิดเชิงระบบดังกล่าว Kaufman ได้เสนอสารบบจำแนกของการประเมินความต้องการจำเป็นซึ่งเขาเรียกว่า Taxonomy of Needs Assessment โดยจำแนกความต้องการจำเป็นเป็น ๖ ประเภท^{๑๐๓} มีความเชื่อมโยงกัน ในการนี้ สุวิมล ว่องวานิช ได้วิเคราะห์ขั้นตอนการทำงานแนวคิดเชิงระบบของ Kaufman และแสดงความเห็นว่าการดำเนินงานทั้ง ๖ ขั้นตอน ต่างถือว่าเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นทั้งสิ้น แต่ให้ผลของกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นที่มีจุดมุ่งหมายต่างกัน และประเภทความต้องการจำเป็นที่ได้รับจากแต่ละขั้นตอนก็แตกต่างกัน ซึ่งได้แก่

๑. การประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Alpha (Outcome gap) เป็นการกำหนดความต้องการจำเป็นในรูปของปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการกำหนดสภาพที่ควรจะเป็นในระดับเมกะ หรือระดับสังคม หรือความต้องการจำเป็นภายนอก ซึ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นในระดับสังคม จากนั้นทำการออกแบบวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายระดับสังคม ความต้องการจำเป็นประเภทนี้เป็นผลต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็นในสังคม (ผลแตกต่างของผลลัพธ์) ในขั้นตอนนี้จึงต้องมีการกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงานที่ต้องการบรรลุผล จึงเน้นผลที่เกิดขึ้นกับสังคมในวงกว้าง ถือเป็นวิสัยทัศน์ขององค์กร จุดเน้นขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของผลลัพธ์

๒. การประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Beta เป็นการกำหนดความต้องการจำเป็นเพื่อระบุทางเลือกและเงื่อนไขต่างๆ สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ งานในขั้นตอนนี้ เป็นการกำหนดความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับที่ควรจะเป็นในระดับองค์กร โดยเป็นการกำหนดความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับที่ควรจะเป็นในระดับองค์กร โดยเป็นช่องว่างของปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต และผลิตผล ผลการดำเนินงานในขั้นตอนนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่ระบุว่า ความต้องการจำเป็นระดับองค์กรมีอะไรบ้าง และมีทางเลือกอะไรบ้างที่สามารถใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น จุดเน้นขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของกระบวนการ (Process gap) และวิธีแก้ปัญหา (Solution Gap)

๓. การประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Gamma เป็นการกำหนดความต้องการจำเป็นเพื่อระบุทางเลือกที่คิดว่าเหมาะสมที่สุดที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ มีการพิจารณาถึงความคุ้มค่าของการลงทุนเพื่อการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด งานในขั้นตอนนี้เป็นการระบุความแตกต่างของวิธีการปฏิบัติงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นที่ควรปฏิบัติว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด จุดเน้นขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของวิธีการแก้ปัญหาตามทางเลือกแบบต่างๆ

๔. การประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Delta เป็นการกำหนดความต้องการจำเป็น เพื่อนำวิธีการแก้ปัญหาสู่การปฏิบัติ ในขั้นตอนนี้ต้องมีการตรวจสอบช่องว่างระหว่าง

^{๑๐๓} เรียงเดียวกัน, หน้า ๖๒ - ๖๕.

แผนการปฏิบัติงานกับงานที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง จุดเน้นขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของการปฏิบัติงานตามแผน

๕. การประเมินความต้องการจำเป็น Epsilon เป็นการกำหนดความต้องการจำเป็นเพื่อระบุประสิทธิผลของการปฏิบัติงานว่าบรรลุเป้าหมายระดับใด ถือเป็นการประเมินผลแบบสรุปรวม ลักษณะของความต้องการจำเป็นในขั้นตอนนี้ นักวิจัยอาจไม่เรียกว่าเป็นความต้องการจำเป็น แต่ตามนิยามของ Kaufman ถือเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นประเภทหนึ่ง เพราะมีการวิเคราะห์ความแตกต่างของผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมาย จุดเน้นขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของผลการปฏิบัติงาน (performance gap)

๖. การประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Zeta เป็นการกำหนดความต้องการจำเป็น เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน หากพบว่าไม่ได้ผลตามที่มุ่งหวัง ถือว่าเป็นการประเมินความก้าวหน้า จุดเน้นขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของกระบวนการและความก้าวหน้าในระหว่างการทำงานและสิ้นสุดโครงการ

จะเห็นได้ว่าการประเมินความต้องการจำเป็นเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน และเป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่จริงในประเด็นสำคัญที่ต่างกัน กล่าวคือ การประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Alpha เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของผลลัพธ์ (Outcome Gap) นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายขององค์กร การประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Beta เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของกระบวนการ (Process Gap) และวิธีการแก้ไขปัญหา การประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Gamma เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของวิธีการแก้ไขปัญหามาตามทางเลือกแบบต่างๆ นำไปสู่การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสม การประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Delta เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของการปฏิบัติงานตามแผน นำไปสู่การกำหนดวิธีการบริหารจัดการ การกำกับให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนการประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Epsilon เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของผลการปฏิบัติงาน (Performance Gap) นำไปสู่การกำหนดระดับความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของการทำงาน และการประเมินความต้องการจำเป็นแบบ Zeta เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างในรูปของกระบวนการและความก้าวหน้าในระหว่างการทำงานและสิ้นสุดโครงการ นำไปสู่การกำหนดวิธีการปรับปรุงแก้ไขการทำงานในรอบต่อไป ซึ่งสุวิมล ว่องวานิช ได้แสดงความคิดเห็นว่า ถ้าวิเคราะห์แนวคิดของ Kaufman จะเห็นว่าในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ผู้เกี่ยวข้องต้องวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในทุกขั้นตอนเพื่อให้ผลลัพธ์สุดท้ายสนองความต้องการจำเป็นให้มากที่สุด ดังนั้น ไม่ที่จะเป็นการดำเนินงานในขั้นตอนการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ขั้นตอนการประเมินความก้าวหน้า หรือการประเมินผลสรุป หากใช้แนวคิดของ Kaufman จะเห็นว่าทุกขั้นตอนเป็นความต้องการจำเป็นหมด เพราะต้องวิเคราะห์ว่าอะไรเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องกระทำมากที่สุดในแต่ละขั้นนั้นๆ

๒.๓.๕ ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น

ณัชกิตตา เชาวน์เข้มชื่น ได้ศึกษาขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งนำไปใช้ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มี ๓ ขั้นตอน^{๑๐๔} ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ขั้นก่อนการประเมิน (Pre – Assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

๑. วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
๒. นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป สำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
๓. กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน

๔. กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมินซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน

๕. ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น และการนำไปใช้ในขั้นที่ ๒ และ ๓

ขั้นที่ ๒ ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากการสำรวจความต้องการจำเป็นต่างๆ แล้ว ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล (data gathering) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

๑. สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น

๒. เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นตอนนี้ย่อมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย

๓. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก

๔. วิเคราะห์หาสาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา

๕. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ ๓ ขั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้ว ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

^{๑๐๔}ณัชกิตตา เชาวน์เข้มชื่น, ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/462404> [๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

๑. จัดเรียงลำดับ (Set priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi Component Data Analysis) การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Needs Index)

๒. พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา จากข้อที่ ๑ การจัดเรียงลำดับทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหา ก็จะสูญเสียไปในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ปัญหา

๓. พัฒนาแผนการปฏิบัติ เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป

๔. ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น

๕. รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น

๒.๓.๖ การใช้การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete Needs Assessment) ประกอบด้วยกิจกรรม ๓ ส่วน^{๑๐๕} ได้แก่ ๑) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) เพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นทั้งหมดในองค์กร ๒) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่นำไปสู่การเกิดความต้องการจำเป็นนั้นๆ และ ๓) การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution) เพื่อขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นจากความต้องการจำเป็นให้หมดไป โดยมีการประเมินขั้นสรุปสุดท้ายว่าทางเลือกใดที่สมควรนำไปปฏิบัติมากที่สุด ผลการวิจัยทุกขั้นตอนจะให้ข้อมูลที่รองรับการตัดสินใจของผู้บริหาร

ตัวอย่างการนำความคิดการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนแบบองค์รวม ซึ่งมีกิจกรรมดำเนินงาน แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันโรงเรียนในทุกส่วนก่อนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การวางแผนจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน หลังจากได้รับรู้ข้อมูลโรงเรียนแล้ว จึงนำข้อมูลนั้นมาใช้ระบุลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น มีการเก็บข้อมูลวิจัยและการออกแบบโครงการ

๒. กระบวนการค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ไข (Needs Analysis) เป็นการวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขและทรัพยากรที่ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นที่ได้จากการศึกษาในช่วงแรก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์กรในชุมชน การศึกษา เอกสาร และการระดมความคิด การสำรวจโครงการต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จและแนวคิดเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ กิจกรรมในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การศึกษาเหตุผลรองรับความต้องการจำเป็นที่มีการจัดลำดับความสำคัญ การศึกษาทางเลือกจากการวิจัย และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับบริบทของโรงเรียน

๓. การออกแบบโครงการพัฒนาโรงเรียนจากทางเลือกที่กำหนด (Needs Solution) ขั้นตอนนี้มีการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา และเกิดความต้องการจำเป็น เพื่อกำหนดยุทธวิธีที่

^{๑๐๕} สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น, หน้า ๘๐ - ๘๔.

ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับบริบท มีการออกแบบการพัฒนาตามทางเลือก ได้แก่ การเขียนเป้าหมายของการพัฒนา การระบุการเปลี่ยนแปลงหรือองค์ประกอบของโครงการซึ่งช่วยให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมาย และการกำหนดตารางการทำงานเพื่อนำแผนไปปฏิบัติ

สุวิมล ว่องวานิช ได้นำเสนอตัวอย่างซึ่งแสดงให้เห็นว่าการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จะให้ผลการวิจัยที่ตอบคำถามวิจัยสำคัญ ๓ ประการ^{๑๐๖} ดังต่อไปนี้

๑. อะไรคือความต้องการจำเป็นที่ต้องให้ความสนใจมากที่สุดตัวอย่างการกำหนดความต้องการจำเป็น ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของนักเรียนในโรงเรียนหนึ่งพบว่านักเรียนมีความต้องการจำเป็นหลายประการ เมื่อเรียงลำดับความสำคัญพบว่า ความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุดลำดับที่ ๑ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ลำดับที่ ๒ คือ คุณธรรม ลำดับที่ ๓ คือ สุขภาพ ลำดับที่ ๔ คือ การสื่อสาร

๒. อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นนั้นๆ มากที่สุด

ตัวอย่างผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็นประเภทที่มีการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลปรากฏว่ามีสาเหตุที่เป็นไปได้ ๕ ประการ เมื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญแล้วพบว่า ลำดับที่ ๑ ได้แก่ ครูขาดทักษะในการสอนอ่านอย่างถูกวิธี ลำดับที่ ๒ ได้แก่ สื่อเอกสารที่ใช้ตามหลักสูตรล้าสมัยและไม่สะท้อนปรัชญาการสอนและวิธีสอน ลำดับที่ ๓ ได้แก่ ทางบ้านไม่ได้มีการส่งเสริมทักษะการอ่าน ลำดับที่ ๔ ได้แก่ การวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ลำดับที่ ๕ ได้แก่ หลักสูตรการอ่านไม่สัมพันธ์กันระหว่างระดับชั้น

๓. อะไรเป็นทางเลือกที่จำเป็นต้องนำไปปฏิบัติมากที่สุดเพื่อสนองความต้องการจำเป็นนั้น

ตัวอย่างการวิเคราะห์วิธีการแก้ไขปัญหา

การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาภายใต้สาเหตุหลัก คือ ครูขาดทักษะในการสอนอ่านอย่างถูกวิธี ซึ่งต้องหาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับแก้สาเหตุนี้ ในขั้นตอนนี้ ผู้รับผิดชอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นต้องวิเคราะห์หาทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด แล้วคัดเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุดตามตัวอย่างนี้วิธีการแก้ไขทั้งหมด ๔ ทางเลือก เรียงลำดับทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุดลำดับที่ ๑ การจัดประชุมฝึกอบรมครูด้านการสอนอ่าน ลำดับที่ ๒ การนิเทศการสอนของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นรายบุคคล ลำดับที่ ๓ การกำหนดอาจารย์อาวุโสเป็นพี่เลี้ยงคอยดูแลให้ความช่วยเหลือ ลำดับที่ ๔ การจัดซื้อเอกสารสื่อสำหรับครูใช้ในการพัฒนาตนเอง

๒.๓.๗ การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช กล่าวว่า^{๑๐๗} รากความคิดของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นมีพื้นฐานมาจากแนวคิดของการประเมินซึ่งนำมาใช้ในการวางแผน หรือการบริหารค่านิยมใช้กันทั่วไปในการกำหนดความต้องการจำเป็น คือ การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) แต่

^{๑๐๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๔ - ๘๖.

^{๑๐๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕-๒๖.

ในปัจจุบันนี้เริ่มมีผู้ใช้คำว่า Needs Assessment Research ซึ่งสุวิมล ว่องวานิช แปลเป็นไทยว่า “การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น” แต่อย่างไรก็ตามยังคงใช้คำว่า “การวิจัยความต้องการจำเป็น” หรือการประเมินความต้องการจำเป็น ในความหมายเดียวกันในหนังสือการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นที่ตนเขียนขึ้น

ก. ลักษณะของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น สรุปได้ ดังนี้

๑. การใช้คำว่า ประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) จะเป็นแนวคิดที่มีการดำเนินงานในลักษณะของการประเมินมากกว่าการวิจัย คือ มุ่งหาคำถามที่สนองความต้องการจำเป็นของผู้ใช้ประโยชน์ จากการประเมิน แต่หากยกระดับเป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Research) จะเป็นแนวคิดที่ทำให้ต้องออกแบบการประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้หลักการวิจัยซึ่งทำให้ผลการวิจัยให้คำตอบที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ และสามารถอ้างอิงผลการวิจัยไปใช้ในวงกว้างมากขึ้น ทั้งนี้ วิธีการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เหมือนงานวิจัยทั่วไปที่มีขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ มีกระบวนการค้นหาความจริงที่เชื่อถือได้ แต่เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยอาจมีลักษณะเฉพาะ โดยการนำเทคนิคการเก็บข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ หรือประยุกต์หรือดัดแปลงให้สามารถกำหนดความต้องการจำเป็นที่เหมาะสมได้ วิจัยประเมินความต้องการจำเป็นมีจุดเด่นที่เทคนิควิธีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นทั้งตัวความต้องการจำเป็น สาเหตุและทางเลือกซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ทำให้การวิจัยนี้แตกต่างไปจากงานวิจัยอื่น

๒. การวิจัยความต้องการจำเป็นมีความคล้ายคลึงกับการวิจัยอนาคต (Future Research) เนื่องจากเป็นการวิจัยที่มุ่งหาคำตอบที่นำไปใช้ในการวางแผนที่เกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น วิธีวิทยาที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น จึงใช้เทคนิควิธีที่พัฒนามาจากการวิจัยอนาคตส่วนใหญ่ ความแตกต่างอยู่ที่การวิจัยอนาคตมุ่งหาภาพในอนาคต และแสวงหามาตรการที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพปัจจุบันเพื่อให้ได้สภาพที่ต้องการในอนาคต ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็นนั้น เทคนิคการเก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็นแบบใด จะมีการดำเนินงานในส่วนที่เป็นการจัดลำดับความสำคัญของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นประกอบด้วย ซึ่งถือเป็นลักษณะเฉพาะของเทคนิคการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

๓. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสามารถจัดกลุ่มประเภทของวิธีวิจัยในกลุ่มเดียวกับการวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) แต่คำว่าวิจัยประเมินผล มีเป้าหมายของการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความสำเร็จของกระบวนการดำเนินงานและผลงานตามเป้าหมายที่กำหนด สำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ก็เป็นวิจัยประเภทหนึ่งที่ตอบคำถามวิจัยเชิงประเมินเช่นกัน แต่มีเป้าหมายของการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความต้องการจำเป็นที่ผู้วิจัยต้องการเสาะแสวงหาโดยใช้กระบวนการวิจัย ดังนั้น การกำหนดชื่อวิธีวิจัยแบบนี้จึงมีจุดเน้นที่ต้องการสื่อให้เห็นประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา คือ “ความต้องการจำเป็น” (Needs)

๔. วิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการวิจัยปฏิบัติการประเภทหนึ่ง (Action Research) เนื่องจากกระบวนการดำเนินงานจะเกิดขึ้นในขั้นตอนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการดำเนินงาน โดยผลการวิจัยแต่ละขั้นตอนสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง จะเห็นว่าการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการที่แทรกอยู่กับการบริหารจัดการในทุกขั้นตอน จนกว่าความต้องการจำเป็นจะได้รับการตอบสนองครบถ้วน

๕. งานวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จัดว่าเป็นงานวิจัยประเภทหนึ่งที่มีลักษณะงานประเมินผลสมอยู่ ให้ความสำคัญกับการออกแบบการวิจัยที่ได้มาตรฐานของงานวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นทั้งก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน และหลังการดำเนินงาน ออกแบบที่เหมาะสมในทุกขั้นตอนเพื่อให้ได้ผลวิจัยที่น่าเชื่อถือ เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน (อิงมาตรฐานการวิจัยและมาตรฐานการประเมินแบบบูรณาการ) ๔ ด้าน ได้แก่ มาตรฐานอรรถประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้อง เพื่อให้ผลวิจัยมีการนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ การวางแผนพัฒนางานได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับบริบท

๖. หลักการของวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการวิเคราะห์ความแตกต่าง (Discrepancy) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริง กับที่ควรจะเป็น สภาพปัจจุบันของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ในช่วงแรกของการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นมักให้ความสำคัญเพียงแค่การวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น เฉพาะใน ส่วนของผลที่ต้องการให้เกิด (Result) ทำให้ผลการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเหล่านี้ ไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนได้อย่างเหมาะสม ในช่วงหลังเริ่มมีการพัฒนาแนวคิดที่จะทำให้การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นมีประโยชน์มากขึ้น โดยการพัฒนาเทคนิคหรือวิธีการวิเคราะห์สาเหตุ การกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ทำให้เริ่มมีการเสนอแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete Needs Assessment หรือเรียกว่า Comprehensive Needs Assessment หรือ Total Process in Needs Assessment) เพื่อให้การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นได้ประโยชน์คุ้มค่า โดยกำหนดลักษณะของคำถามครบถ้วนตามแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ คือ มีคำถามวิจัย ๓ ข้อ ได้แก่ ๑. คำถามเพื่อระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) ความต้องการจำเป็นที่สำคัญมีอะไรบ้าง ๒. คำถามเพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นนั้น และ ๓. คำถามเพื่อหาแนวทางสนองความต้องการจำเป็น (Needs Solution) แนวทางการแก้ปัญหาที่สำคัญที่สุดมีอะไรบ้าง ทางเลือกใดควรนำมาใช้ในการตอบสนองความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทำให้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่ครบวงจรเป็นความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลช่วยในการตัดสินใจในขั้นตอนการวางแผน (Planning Stage) และคำนึงถึงการนำผลการประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้ประโยชน์ (Needs Assessment Utilization)^{๑๐๘}

ข. จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

Witkin and Altschuld ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า^{๑๐๙} เป็นการดำเนินการเพื่อมุ่งพัฒนาและปรับปรุงโปรแกรมการบริหารโครงสร้างขององค์กร และการดำเนินการเพื่อมุ่งพัฒนาและปรับปรุงโปรแกรมการบริหารโครงสร้างขององค์กร

^{๑๐๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๑๗ - ๕๑๘.

^{๑๐๙} Witkin and Altschuld.1995. p 10

และการดำเนินงานขององค์การให้ดีขึ้นหรือผลงานองค์ประกอบเหล่านี้เข้าด้วยกัน การประเมินความต้องการจำเป็นจะวางหลักเกณฑ์ในการกำหนดว่าจะจัดสรรเงินพนักงาน อุปกรณ์ และทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร

คมสร วงษ์รักษา ได้กล่าวว่า^{๑๑๐} จุดมุ่งหมายที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ของการประเมินความต้องการจำเป็นมี ๔ ประการ คือ

๑. เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อการวางแผน ซึ่งจะส่งผลในการจำแนกเป้าหมายการตัดสินใจถึงขอบเขตของเป้าหมายว่าจะทำได้แค่ไหน

๒. เพื่อเป็นการตรวจวิเคราะห์หรือการจำแนกแยกแยะปัญหาหรือหาจุดอ่อนของสิ่งที่ศึกษา อันจะทำให้การวางแผนเป็นไปอย่างเหมาะสม

๓. เพื่อใช้เป็นส่วนประกอบสำหรับการประเมินหลายๆ รูปแบบ

๔. เพื่อนำไปใช้กับการรับรองสถาบันการศึกษา เช่น การประเมินผลผลิตในเรื่องของนักศึกษา ผลการประเมินชนิดนี้นำไปจำแนกความพยายามทางการศึกษาของโรงเรียนว่าเกิดประสิทธิผลหรือไม่ และยังจำแนกของเขตวิชาหรือสถานที่ตั้ง ซึ่งสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษามีน้อย

สุวิมล ว่องวาณิช ได้กล่าวว่า^{๑๑๑} จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น คือ ความพยายามให้ได้ข้อมูลที่ช่วยเสริมการวางแผนการดำเนินงาน ทำให้การพัฒนากิจกรรมหรือการแก้ปัญหาต่างๆ สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นจริงนั้น

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ค. ประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็น

Witkin and Altschuld ได้จัดแยกประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็นตามระดับความต้องการ ๓ ระดับ^{๑๑๒} ซึ่งแต่ละระดับเป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น ดังนี้ ระดับที่ ๑ (ปฐมภูมิ) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับบริการ เช่น นักเรียน ลูกค้า คนไข้ผู้ใช้ข้อมูล ผู้แลกเปลี่ยน ผู้ที่มีศักยภาพเป็นลูกค้า ระดับที่ ๒ (ทุติยภูมิ) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการ และผู้วางนโยบาย เช่น ครู ผู้ปกครอง พนักงานที่อยู่ในสังคม ผู้ให้การดูแลรักษา ผู้เชี่ยวชาญในด้านการดูแลสุขภาพ พนักงานในโรงงาน พนักงานไปรษณีย์ เจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา ผู้จัดการ ระดับที่ ๓ (ตติยภูมิ) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวกับทรัพยากรหรือการแก้ไขปัญหา เช่น อาคาร อุปกรณ์ อำนวยความสะดวก เครื่องไม้เครื่องมือ พัสต เทคโนโลยี โปรแกรม ขนาดห้องเรียน กระบวนการผ่าตัด ระบบการนำข้อมูลมาใช้ การขนส่ง เงินเดือนและผลประโยชน์ ระบบการจัดส่งโปรแกรม การจัดแบ่งเวลา สภาพแวดล้อมในการทำงาน

^{๑๑๐} คมสร วงษ์รักษา. ๒๕๔๐. หน้า ๒๑.

^{๑๑๑} สุวิมล ว่องวาณิช. ๒๕๔๒. หน้า ๑๔

^{๑๑๒} Witkin and Altschuld. 1995. p 10

Kaufman จัดแยกประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ ๒ ประเภท^{๑๓๓} ตามขอบข่ายของการประเมิน คือ การประเมินความต้องการจำเป็นภายนอก (External Needs Assessment) และการประเมินความต้องการจำเป็นภายใน (Internal Needs Assessment) เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งประเภทวิธีการประเมินความต้องการจำเป็นดังกล่าว ได้แก่ ขอบข่ายการดำเนินงาน และประโยชน์ที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น นั่นคือ การประเมินความต้องการจำเป็นภายใน เป็นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาจัดลำดับ คัดเลือกความต้องการจำเป็นภายในขอบเขตขององค์กร ในขณะที่ความต้องการจำเป็นภายนอก เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่มุ่งหวังจะให้ได้ความต้องการจำเป็นที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อองค์กรและต่อสังคมโดยรวม

สุวิมล ว่องวาณิช กล่าวว่า^{๑๓๔} ความต้องการจำเป็นแบ่งได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับลักษณะที่ใช้ในการจัดประเภท ดังนี้

๑. ระดับความต้องการจำเป็น เช่น ความจำเป็นขององค์กร (Organizational Needs) ความต้องการจำเป็นของบุคลากร (Personal Needs) ความจำเป็นของกลุ่ม (Group Needs)

๒. สาระเนื้อหาของความต้องการจำเป็น เช่น ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร (Staff Development Needs) ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม (Development Needs) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development Needs)

๓. ระดับความลึกซึ้งของความต้องการจำเป็น เช่น ความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ (Felt Needs) ความต้องการจำเป็นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Needs) ด้านกระบวนการ (Process Needs) ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ (Outcome Needs) ความต้องการจำเป็นด้านแก้ปัญหา (Solution Needs) ตามความคิดของ Kaufman ความต้องการจำเป็นด้านปัจจัยและด้านกระบวนการ ถือเป็น “ความต้องการจำเป็นเทียม หรือ กึ่งความต้องการจำเป็น” (Quais Needs) ส่วนความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ถือเป็นความต้องการที่แท้จริง (needs)

๔. ช่วงเวลาที่ต้องการกำหนดความต้องการจำเป็น เช่น ความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน (Present หรือ Current Needs) ความต้องการจำเป็นในอนาคต (Future Needs)

๕. ธรรมชาติของข้อมูลที่แสดงความต้องการจำเป็น เช่น ความต้องการจำเป็นเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Needs) ความต้องการจำเป็นเชิงปริมาณ (Quantitative Needs)

๖. เจ้าของความต้องการจำเป็น ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ ความต้องการจำเป็นด้านปฐมภูมิ (Primary Needs) ซึ่งเป็นความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการ (Service Receivers) ในทางการศึกษาส่วนใหญ่เป็นความต้องการจำเป็นของนักเรียน และความต้องการจำเป็นทุติยภูมิ ซึ่งแบ่งความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการ (Service Providers) เช่น ความต้องการจำเป็นของผู้บริหาร

^{๑๓๓} Kaufman.1981.p 66-67

^{๑๓๔} สุวิมล ว่องวาณิช.๒๕๔๒. หน้า ๑๕-๑๖

อย่างไรก็ตาม Witkin ได้เพิ่มเติมระดับความต้องการจำเป็นระดับที่สาม (Tertiary Needs) ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นด้านทรัพยากร และการแก้ไขปัญหา (Resources/Solution)

สรุปได้ว่า ประเภของการประเมินความต้องการจำเป็นมีหลายประเภด้วยกัน ตามที่นักการศึกษาได้เสนอไว้ ดังนั้น ในการเลือกประเภของการประเมินความต้องการจำเป็นให้เหมาะสมมาใช้ในการประเมิน จะต้องอาศัยวัตถุประสงค์ของการประเมินความต้องการจำเป็นนั้นเป็นตัวกำหนดในการเลือก

ข. ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น

Stufflebeam and other ได้กล่าวถึงกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นว่า^{๑๑๕}

ประกอบด้วยชุดกิจกรรมที่มีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ๕ ชุด คือ

๑. การเตรียมการที่จะทำการประเมินความต้องการจำเป็น
๒. เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
๓. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
๔. รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น
๕. การนำข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความต้องการมาประยุกต์ใช้ขั้นตอนเหล่านี้ไม่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นเรียงลำดับตามลำดับตายตัว เนื่องจากแต่ละขั้นตอนสามารถเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน และเนื่องจากไม่สามารถหลีกเลี่ยงลักษณะของการเกิดเวียนเป็นวัฏจักรได้

Witkin and Altschuld ได้เสนอโมเดลการประเมินความต้องการจำเป็นที่เรียกว่า “three-phase model”^{๑๑๖} โดยแบ่งขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น ออกเป็น ๓ ระดับ

ระดับที่ ๑ ก่อนการประเมิน (การสำรวจ) เป็นระยะการเตรียมการก่อนการประเมินความต้องการจำเป็น ได้แก่ การกำหนดแผนการดำเนินการ การกำหนดจุดหมายหลักการกำหนดขอบเขตหรือประเด็นของความต้องการจำเป็น การระบุข้อมูลที่มีอยู่ที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของความต้องการจำเป็น รวมถึงการกำหนดข้อมูลที่จะรวบรวม แหล่งที่มาของข้อมูล วิธีการระดับความสามารถในการใช้ข้อมูล

ระดับที่ ๒ การประเมิน (การเก็บรวบรวมข้อมูล) เป็นระยะการเก็บข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น การจัดลำดับความต้องการจำเป็นก่อนหลังขั้นแรกการวิเคราะห์สาเหตุ ระดับที่ ๑, ๒ และ ๓ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ระดับที่ ๓ หลังการประเมิน (การนำไปใช้ประโยชน์) เป็นระยะของการใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็น ได้แก่ การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นก่อนหลังในทุกๆระดับที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ การพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหา การพัฒนาแผนปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหา การประเมินความต้องไว้ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนประเมินความต้องการจำเป็นประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ คือ การกำหนดจุดประสงค์ของการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น การกำหนดวิธีการของการประเมินความ

^{๑๑๕} Stufflebeam and other.1985.p 16

^{๑๑๖} Witkin and Altschuld.1995.p 14-15.

ต้องการจำเป็น การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น การรายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น และการใช้ผลการประเมินความต้องการจำเป็น

๒.๔ ข้อมูลสถานศึกษา

๒.๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ปัจจุบันกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนจากการประเมินผลการปฏิบัติราชการและการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งจากภายในและภายนอกองค์กรเห็นว่านโยบายการบริหารราชการในปีงบประมาณพ.ศ.๒๕๕๖ ยังเป็นนโยบายที่มีความเหมาะสมแต่จำเป็นต้องกำหนดนโยบายเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งการกำหนดนโยบายการบริหารราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณพ.ศ.๒๕๕๗ เป็นนโยบายทั่วไปและนโยบายเน้นหนักในเรื่องที่สำคัญและให้เกิดความต่อเนื่องเพื่อให้บังเกิดผลการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมนโยบายการบริหารราชการ^{๑๑๗} ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ : สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นตำรวจมืออาชีพเพื่อความผาสุกของประชาชน

เจตนารมณ์ : ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมุ่งพัฒนาและเสริมสร้างให้ข้าราชการตำรวจมีค่านิยม ดังนี้ ๑) เป็นตำรวจที่ปกป้องเทิดทูน และจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ๒) เป็นตำรวจมืออาชีพยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ ๓) เป็นตำรวจที่ประชาชนเชื่อมั่นศรัทธาและเป็นที่พึ่งได้อย่างแท้จริง

นโยบายของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

นโยบายทั่วไป ประกอบด้วย ๑๒ ด้านได้แก่ ๑) ด้านการปกป้องเทิดทูนและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒) ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ๓) ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ๔) ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรม ๕) ด้านปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ๖) ด้านการพัฒนางานสถานีตำรวจและหน่วยบริการประชาชน ๗) ด้านการบังคับใช้กฎหมายและการอำนวยความยุติธรรม ๘) ด้านการปฏิบัติงานด้านการจราจร ๙) ด้านการปฏิบัติงานด้านความมั่นคง ๑๐) ด้านการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๑๑) ด้านการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ ๑๒) ด้านการบริหารจัดการ

นโยบายเน้นหนัก ประกอบด้วย ๑) ปกป้อง เทิดทูนและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒) ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มข้น ทั้งผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้จำหน่ายรายใหญ่และรายย่อยในชุมชน ตลอดจนมาตรการยึดทรัพย์กับผู้เกี่ยวข้องทุกรายโดยยึดหลักกฎหมายและหลักนิติธรรม

^{๑๑๗} สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, นโยบายการบริหารราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”, นโยบายการบริหารราชการ ของ พลตำรวจเอกอดุลย์ แสงสิงแก้ว ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๘, หน้า ๑-๑๕.

๓) แก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อยุติเหตุร้ายรายวันและความรุนแรงด้วยมาตรการเชิงรุกเพื่อจำกัดเสรีการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้าม ๔) ควบคุมและลดความรุนแรงของอาชญากรรมให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อการปฏิบัติงานของตำรวจโดยการจัดระเบียบสังคมและควบคุมอบายมุขผิดกฎหมายในพื้นที่ ๕) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อมีความพร้อมในการให้บริการและเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง ๖) การปฏิบัติงานของตำรวจให้ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชนและท้องถิ่นมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในทุกมิติ ๗) พัฒนาบุคลากรทุกสายงานให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและสร้างค่านิยมให้มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ประหยัดตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เน้นภาวะผู้นำผู้บังคับบัญชาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและให้การทำงานเป็นทีมและมีเอกภาพ ๘) เตรียมความพร้อมและเร่งรัดการดำเนินการด้านบุคลากร โครงสร้าง กฎระเบียบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถสนับสนุนและเป็นมาตรฐานในกรอบของอาเซียน ๙) พัฒนาศูนย์ปฏิบัติการ (ศปก.) ทุกระดับให้มีความพร้อมเพื่อเป็นเครื่องมือของผู้บังคับบัญชาในการขับเคลื่อนติดตามการปฏิบัติและบูรณาการ การทำงานในทุกมิติ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ ๑๐) เน้นภาวะผู้นำในทุกกระดับ ผู้บังคับบัญชาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ทำงานเป็นทีมและมีเอกภาพ ๑๑) จัดระบบและดำเนินการด้านสวัสดิการให้แก่ข้าราชการตำรวจ ครอบครัว และข้าราชการตำรวจที่เกษียณอายุราชการแล้ว ให้มีสุขภาพพลานามัย มีความเป็นอยู่ที่ดี ประกอบอาชีพเสริม ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง”

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วยเงื่อนไข ๕ ประการ^{๑๑๘} ได้แก่ ๑) สร้างเอกภาพทางความคิดของผู้นำหน่วยทุกระดับ เพื่อให้คิดและมองไปในทิศทางเดียวกัน ๒) ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับ เพื่อให้เป็นตำรวจมืออาชีพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและเป็นที่พึ่งของประชาชน รวมทั้งการปลูกฝัง สอนแนะของผู้บังคับบัญชา ๓) นำเทคโนโลยี องค์ความรู้ใหม่มาสร้างเครื่องมือและกลไกในการบริหารงาน โดยเน้นการพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการ(ศปก.) ในการขับเคลื่อนบูรณาการและประสานกับทุกองค์กร ๔) มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการพิจารณาความดีความชอบ โดยยึดหลัก ผู้ปฏิบัติงานดีต้องได้รับผลตอบแทนและผู้ปฏิบัติงานหย่อนยาน ต้องถูกพิจารณาข้อบกพร่อง ๕) ผู้บังคับบัญชาต้องพร้อมรับผิดชอบต่อความสำเร็จ ความล้มเหลว เป็นแบบอย่างที่ดีและอยู่เคียงข้างกับผู้ใต้บังคับบัญชา

นโยบายการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๑) จัดระบบแลกเปลี่ยนข่าวสารและร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายในต่างประเทศเพื่อตัดวงจรและหยุดยั้งภัยคุกคามจากอาชญากรรมทุกรูปแบบ ๒) ปรับโครงสร้างการจัดหน่วยตำรวจที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานสอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๓) เตรียมความพร้อมบุคลากรขั้นตอนการปฏิบัติและเอกสารประชาสัมพันธ์โดยใช้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศสมาชิกเพื่อการอำนวยความสะดวกและการบริการประชาชนและนักท่องเที่ยว ๔) ส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจทุกระดับมีความรู้

^{๑๑๘} สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, คำสั่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๕๕๓/๒๕๕๕ เรื่อง นโยบายการบริหารราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๕, หน้า ๑๐.

ทักษะ ทางภาษาอังกฤษภาษาของประเทศสมาชิกและให้มีการทดสอบภาษาอังกฤษจากสถาบันที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ๕) ปรับปรุง มาตรฐาน เอกลักษณ์ บัณฑิตอาครสถานที่ทำการยานพาหนะให้เป็นรูปแบบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอย่างชัดเจนและเป็นสากลมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการและทุกคนในสังคมเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ๖) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ๗) ส่งเสริมความร่วมมือ พัฒนาความสัมพันธ์กับตำรวจในอาเซียนและนานาชาติประเทศรวมทั้งเร่งรัดกระบวนการการจัดส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงานประจำสถานทูตให้ครอบคลุมประเทศสมาชิกอาเซียน ๘) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยงานประชาชนและชุมชนในพื้นที่ตามแนวชายแดน ๙) ปรับปรุงกฎหมายระเบียบแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจให้เป็นไปตามระบบมาตรฐานสากลและเป็นไปตามกฎบัตรอาเซียน ๑๐) ยกกระดับหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้มีความพร้อมมีมาตรฐานสามารถตรวจพิสูจน์วัตถุพยานได้ทุกประเภทและสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการตรวจพิสูจน์กับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศ ๑๑) ประสานงานเพื่อเตรียมการจัดตั้งสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจอาเซียน ๑๒) เร่งรัดดำเนินโครงการนักเรียนนายร้อยตำรวจแลกเปลี่ยนกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค(โดยเฉพาะสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์)ให้แล้วเสร็จสมบูรณ์

นโยบายการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗^{๑๓๙}

วิสัยทัศน์ ของ บช.ตชด. “ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยงานหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีความเชี่ยวชาญในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาความมั่นคงของรัฐในพื้นที่แนวชายแดน ”

เจตนารมณ์ ประกอบด้วย ๑ มุ่งพัฒนาและเสริมสร้างตำรวจตระเวนชายแดนให้มีความรู้ ความสามารถ มีความพร้อมในการเผชิญสถานการณ์และภัยคุกคามต่างๆ ได้อย่างทันทั่วทั้งที่มีขีดความสามารถ ในการปฏิบัติการแบบหน่วยทหารขนาดเล็ก การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามแนวชายแดน และการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนตามคุณลักษณะ ๓ ประการของหน่วยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ๒.มุ่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่จำเป็นของหน่วยให้เป็นปัจจุบันโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการควบคุมบังคับบัญชาตลอดจนการบริหารจัดการ ๓. มุ่งพัฒนาสถานที่ทำการ และบริเวณโดยรอบ ให้มีความสง่างาม มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน

นโยบายทั่วไป

๑. ปกป้อง เทิดทูน และพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้แก่ ๑. สร้างความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ๒. ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างเต็มความสามารถ ๓.พัฒนากลไกการถวายความ

^{๑๓๙} กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, นโยบายการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗ พล.ต.ท. อรรถชัย เกิดมงคล ผบช.ตชด., [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.bpp.go.th/index.php> [๓ มกราคม ๒๕๖๑].

ปลอดภัยสถาบันพระมหากษัตริย์ และการถวายความปลอดภัยด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยในเขตพระราชฐานและที่ประทับให้มีมาตรฐานตามแนวปฏิบัติของสำนักพระราชวังให้บังเกิดความปลอดภัยสูงสุด

๒. ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย ๑.ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรการ และข้อสั่งการโดยให้มีการจัดทำและพัฒนาคู่มือ ขั้นตอนกระบวนการทำงาน และกำหนดหลักเกณฑ์กระบวนการทำงานให้มีมาตรฐาน เปิดเผยขั้นตอน และระยะเวลาตามช่องทางสื่อสาร ๒. ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ อย่างจริงจัง ๓. ปลุกจิตสำนึกและสร้างความตระหนัก ในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมตำรวจ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจประพฤติปฏิบัติตนบนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ สุจริต ถูกต้องและมีค่านิยม มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ประหยัด ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ๔. วางระบบป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการประทุพผิตมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่และกระบวนการสำคัญ และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งการให้ข้อเสนอในการปฏิบัติงาน ๕. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ เพื่อลดอำนาจการใช้ดุลพินิจของข้าราชการตำรวจในการอนุมัติ อนุญาต ฯลฯ ๖. ร่วมสนับสนุนการบูรณาการหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามการทุจริต

๓. การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประกอบด้วย ๑. ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มข้นตามนโยบายรัฐบาล ๒. เชื่อมโยงและบูรณาการระบบเครือข่ายการข่าวเกี่ยวกับการกระทำความผิดยาเสพติด ๓. พัฒนาและส่งเสริมครูตำรวจ (D.A.R.E.) ในการป้องกันกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และพื้นที่เสี่ยงตามแนวชายแดน ๔. พัฒนาช่องทางแจ้งข่าวสาร ข้อร้องเรียน หรือเบาะแส ผ่านทุกช่องทางโดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยี ๕. ดำเนินการทางอาญา และวินัย ข้าราชการตำรวจที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาด

๔. การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ประกอบด้วย ๑. ควบคุมและลดความรุนแรงของอาชญากรรมตามแนวชายแดนให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นว่า ตชด. เป็นที่พึ่งได้ ๒. ให้การสนับสนุนกับตำรวจภูธร และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ๓. นำเทคโนโลยีมาเสริมประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะภูมิประเทศสำคัญตามแนวชายแดน เช่น ระบบโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) เป็นต้น ๔. เสริมสร้างการมีส่วนร่วม เครือข่ายภาคประชาชนในหมู่บ้าน เป้าหมายตามแผนปฏิบัติการประจำปีของแต่ละระดับหน่วย และบูรณาการทุกภาคส่วน โดยเน้นชุมชนเข้มแข็งในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกรูปแบบ

๕. การปฏิบัติงานด้านความมั่นคง เตรียมความพร้อมด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ สนับสนุนการป้องกันชายแดนตามแผนป้องกันประเทศ การป้องกันการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การรักษาสงบเรียบร้อยในการชุมนุมเรียกร้อง การต่อต้านการก่อการร้ายสากล ตลอดจนการร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพอย่างเต็มขีดความสามารถและมีประสิทธิภาพ

๖. การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ๑. จัดระบบแลกเปลี่ยนข่าวสาร และร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายในต่างประเทศเพื่อตัดวงจร และหยุดยั้งภัยคุกคามจากอาชญากรรมทุกรูปแบบในระดับท้องถิ่น ๒. ปรับโครงสร้างการจัดหน่วยให้มีมาตรฐาน การปฏิบัติงานสอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๓. เตรียมความพร้อมบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ทางภาษาอังกฤษและภาษา ที่ใช้ในการสื่อสารในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ๔. ปรับปรุง

มาตรฐาน เอกลักษณ์ ป้าย อาคารสถานที่ทำการ ยานพาหนะให้เป็นไปตามรูปแบบของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติอย่างชัดเจน ๕ พัฒนาระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเชื่อมโยงกับหน่วยงาน ต่างๆ ภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ๖. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ตามแนวชายแดน ๗. รวบรวมกฎหมาย ระเบียบ และแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับงานตำรวจตระเวนชายแดนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การบริหารจัดการที่ดี

๑. ด้านบุคลากร ประกอบด้วย ๑.เน้นการปลูกฝังอุดมการณ์ ให้เป็นตำรวจมืออาชีพ มีภาวะผู้นำ และผู้บังคับบัญชาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ๒.สนับสนุนส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเคร่งครัด ๓.ให้มีการพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๔.พัฒนาหน่วยฝึกของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนให้มีความพร้อม มีมาตรฐาน ทั้งบุคลากร หลักสูตร ตำรา คู่มือและเครื่องช่วยฝึกให้มีขีดความสามารถสนับสนุน การฝึกอบรมบุคลากรและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ๕.กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนกำลังพล ๖.ให้มีการพิจารณาอบรมหาญหน้าที่ข้าราชการตำรวจ ที่มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่อนุศาสนาจารย์ประจำหน่วยและจัดทำคู่มือการปฏิบัติ ๗. การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรในการศึกษาอบรม และการดูงานทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อนำองค์ความรู้มาพัฒนาในแต่ละสายงาน ๘.จัดให้มีการทดสอบสมรรถภาพร่างกาย ตามมาตรฐานวิทยาศาสตร์การกีฬา อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ๙.การพิจารณาความดีความชอบโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๒. ด้านระบบ ประกอบด้วย ๑. ให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานต่อ ตำรวจภูธร จังหวัดและตำรวจภูธรภาค เพื่อบูรณาการกำลังในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ๒. พัฒนาศูนย์ปฏิบัติการ (ศปก.) ทุกระดับ ให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนการบริหาร ฝ่าฝืนติดตามสถานการณ์ สนับสนุนข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจสั่งการ ๓. พัฒนาระบบงานฝ่ายอำนวยการ ให้มีความเข้มแข็งและสนับสนุนบุคลากรที่ปฏิบัติงานฝ่ายอำนวยการให้มีความเจริญก้าวหน้าในสายงานเพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ๔.กำหนดแผนงาน งาน โครงการ กิจกรรมการขับเคลื่อนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลการปฏิบัติตามเป้าหมาย ผลผลิต และตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ ๕.พัฒนางานตรวจราชการ ในเชิงบวก และเป็นระบบที่ทันสมัยมีมาตรฐานตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด มีการคัดเลือกหน่วยงานที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานให้กับหน่วยอื่น ๖.พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้งานทุกด้านและสามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นได้ ๗.ดำเนินการฝึกเพิ่มสมรรถนะ (Competency) ของกำลังพลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่ และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ๘.ปรับปรุงเพิ่มช่องทางการรับฟังความคิดเห็น คำร้องเรียน ความประพฤติของข้าราชการตำรวจและความเดือดร้อนของประชาชน ๙.ให้ความสำคัญกับงานลูกเสือชาวบ้าน โดยการใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือน เพื่อการเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี และความจงรักภักดีฯ ของประชาชนภายในชาติ อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติ

๓. ด้านสถานที่ ประกอบด้วย ๑.ปรับปรุงพัฒนาสถานที่ทำงานให้มีความสะอาด ทันสมัย ปลอดภัย เป็นระเบียบเรียบร้อย ๒.ให้ทุกหน่วยงานจัดกิจกรรม ๕ ส อย่างต่อเนื่อง ๓.ให้

สำรวจตรวจสอบที่ดินที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยโดยให้กำหนดมาตรการป้องกันมิให้มีการบุกรุก และให้ใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดความคุ้มค่า ๔. จัดหาที่ดิน สิ่งก่อสร้าง อาคาร สถานที่เพื่อทดแทน หรือเพิ่มเติมให้เหมาะสมต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

๔. ด้านสวัสดิการ ประกอบด้วย ๑. จัดหาที่พักอาศัยให้เพียงพอ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี ๒. จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพข้าราชการตำรวจประจำปี ๓. ให้คัดเลือกข้าราชการที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น พุ่มเท เสี่ยงสละ และมีความประพฤติดีเพื่อเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดี ๔. จัดสถานพยาบาลและระบบส่งกลับสายแพทย์ให้มีความสะดวกและรวดเร็ว ๕. จัดรถรับ-ส่งข้าราชการตำรวจและครอบครัว ๖. จัดระบบเบิกยืมเงินทดรองราชการให้มีความรวดเร็ว ๗. จัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนในหน่วยที่มีความพร้อม ๘. ส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจและครอบครัวประกอบอาชีพเสริม ๙. จัดให้มีระบบการช่วยเหลือและบริการผู้เกษียณอายุราชการ ๑๐. ส่งเสริมโครงการอาหารกลางวันให้แก่ข้าราชการตำรวจ ๑๑. ปลุกฝังค่านิยมให้ข้าราชการตำรวจดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย มัธยัสถ์ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อลดภาระหนี้สินและมีเงินออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น ๑๒. จัดให้มีฌาปนสถาน ในระดับกองบังคับการ และกองกำกับการ ๑๓. ส่งเสริมจัดตั้งร้านค้าสวัสดิการในหน่วยที่มีความพร้อมและเหมาะสม ๑๔. พัฒนาและปรับปรุงบ้านพักสวัสดิการของหน่วย ให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี และพร้อมในการสนับสนุนบุคลากร ๑๕. จัดการแข่งขันกีฬาภายใน บช.ตชด. เพื่อสนับสนุนการแข่งขันกีฬภายในประจำปีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกีฬาเหล่าทัพ ๑๖. จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายและนันทนาการในหน่วยทุกระดับตามความเหมาะสม

นโยบายเน้นหนัก

๑. ปกป้อง เทิดทูนและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนี้

๑) ดำเนินงาน ร.ร.ตชด. ให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙) โดยยึดหลักปรัชญา “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิตสัมฤทธิ์ผลความมั่นคง” และพัฒนางานโครงการพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อขยายผลสู่ประชาชน

๒) การเตรียมการจัดทำโครงการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา พุทธศักราช ๒๕๕๘ ประกอบด้วย ๑) โครงการจัดตั้ง/พัฒนา ร.ร.ตชด. เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา พุทธศักราช ๒๕๕๘ ๒) โครงการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ร.ร.ตชด. เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา พุทธศักราช ๒๕๕๘ ๓) โครงการตำรวจตระเวนชายแดนร่วมใจ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา พุทธศักราช ๒๕๕๘ แยกกลุ่มตามประเภทโครงการ ดังนี้ ๑) โครงการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ๒) โครงการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพครู และนักเรียน และ ๓) โครงการด้านการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

๓) โครงการสุขศาลาพระราชทาน ร.ร.ตชด. ประกอบด้วย ๑) พัฒนาปรับปรุงสุขศาลาพระราชทาน ที่ดำเนินการอยู่ จำนวน ๙ โรงเรียน ให้มีความสมบูรณ์ เป็นศูนย์กลางแหล่งบริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่ที่มีการเข้าถึงยากลำบาก ๒) จัดตั้งสุขศาลาพระราชทาน เพิ่มเติม จำนวน ๑๐ โรงเรียน

๔) โครงการสร้างจิตสำนึกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ในหมู่บ้านเป้าหมาย จำนวน ๔๔๘ หมู่บ้าน

๕) งานบรรเทาภัยในพระบรมราชานุเคราะห์ มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการคลังสิ่งของพระราชทานของหน่วยและเตรียมความพร้อมของกำลังพล และเครื่องมือในหน่วยระดับ กองร้อย และกองกำกับการให้สามารถ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็วทันทั่วถึง ก่อนที่ส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือต่อไป

๖) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สนับสนุนองค์ความรู้ ให้กับตำรวจตระเวนชายแดน นำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และให้ ร.ร.ตชด. เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

๒. การเฝ้าระวังภัยคุกคามความมั่นคงตามแนวชายแดนและชุมชนหมู่บ้าน รวมทั้งพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคงทั้งในประเทศและนอกประเทศ

๑) ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์พื้นที่ปฏิบัติการ เพื่อนำมาพัฒนาฐานข้อมูลชายแดน (หมู่บ้านเป้าหมาย ภูมิภาคสำคัญ การสำมะโนประชากรชายแดน ปัญหาชายแดน)

๒) จัดเตรียมกำลังพลและอาวุธยุทโธปกรณ์ ให้มีความพร้อมในทุกด้านเพื่อปฏิบัติงานในการป้องกันและรักษาสถานการณ์ตามแนวชายแดนพื้นที่เขาพระวิหารตามนโยบายรัฐบาล

๓) จัดกำลังพลและอาวุธยุทโธปกรณ์ ให้มีความพร้อมในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเต็มความสามารถ และ มีประสิทธิภาพตามที่ ตร. สั่งการ

๔) เตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างอัตรากำลัง และยุทโธปกรณ์ เพื่อจัดส่งข้าราชการตำรวจแบบกองกำลัง (Formed Police Unit : FPU) จำนวน ๒ กองร้อย ไปร่วมปฏิบัติการกักกันสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ

๕) การสนับสนุนการรักษาความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมเรียกร้อง ตามแผนรักษาความสงบ (กรกฎ/๕๒) ของ ตร. ดังนี้ ๑) จัดเตรียมกำลังกองร้อยควบคุมฝูงชนเข้มแข็ง และสิ่งอุปกรณ์ จำนวน ๑๐ กองร้อย พร้อมให้การสนับสนุนได้ทันทีเมื่อสั่ง ๒) จัดเตรียมสถานที่สำหรับการสอบสวน การควบคุม และการรักษา ความปลอดภัยพร้อมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะพนักงานสืบสวน สอบสวน ๓) จัดเตรียมค่ายพักและระบบการส่งกำลังบำรุง สำหรับกองร้อยควบคุมฝูงชน เพื่อให้การปฏิบัติการกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๖) การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ๖ ประเภท ประกอบด้วย ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การหลบหนีเข้าเมืองและแรงงานต่างด้าว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาวุธสงครามและวัตถุระเบิด การโจรกรรมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และการลักลอบค้าสินค้าหลบหนีศุลกากร รวมถึงอาชญากรรมที่มีพฤติการณ์เป็น

อาชญากรรมข้ามชาติ โดยบูรณาการงานการข่าว ด้วยการจัดทำสำนวนการสืบสวนอย่างเป็นระบบในการขยายผลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามกลุ่มเครือข่ายผู้กระทำความผิดในพื้นที่เป้าหมาย ดังนี้ ๑) ยาเสพติด เน้นการสกัดกั้นการนำเข้าเส้นทางการลำเลียง แหล่งพักยา ๒) การหลบหนีเข้าเมืองและแรงงานต่างด้าว เน้นการสกัดกั้นตามช่องทาง เส้นทางการนำพาหลบหนีเข้าเมือง ผู้ให้ที่พักพิง และผู้นำพา ๓) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม เน้นการลาดตระเวนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำความผิด การสกัดกั้นเส้นทางลำเลียงและตามช่องทางนำออกนอกราชอาณาจักร โดยเฉพาะการลักลอบตัดไม้พยุง และการบุกรุกพื้นที่ป่า โดยกลุ่มนายทุน ๔) การลักลอบค้าอาวุธสงครามและวัตถุระเบิด เน้นการสกัดกั้นการนำเข้าและส่งออกในพื้นที่แนวชายแดน ๕) การโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ซึ่งต้องเน้นการสกัดกั้นตามช่องทางและเส้นทางการลักลอบส่งรถยนต์และจักรยานยนต์ที่ถูกโจรกรรมออกนอกราชอาณาจักร ๖ การลักลอบค้าสินค้าหลบหนีศุลกากร เน้นสกัดกั้นตามช่องทางและเส้นทางการลักลอบนำเข้าและส่งออก สินค้าที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ๗) อาชญากรรมข้ามชาติ เน้นเฝ้าระวังพื้นที่และเส้นทางเชื่อมต่อในแนวชายแดน เพื่อควบคุมการสัญจรมิให้มีการเข้ามาใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งพักพิง ซ่องสุมหลบซ่อน และก่อเหตุ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัยให้กับบรรดานักท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบ

๓. สถานสัมพันธ์สู่ประชาคมอาเซียน

๑) ด้านภาษาและวัฒนธรรม เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อสนับสนุนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดย ๑) ส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจทุกระดับมีความรู้ ทักษะภาษาอังกฤษ ๒) จัดตั้งศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมประเทศเพื่อนบ้าน จำนวน ๕ ศูนย์เพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน

๒) ด้านกฎหมาย ดำเนินการรวบรวม ทบทวน และจัดทำคู่มือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและส่งผลการปฏิบัติการของตำรวจตระเวนชายแดน

๓) พัฒนาสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในระดับพื้นที่ ด้วยการประชุมหารือ เยี่ยมเยือน จัดกิจกรรมกีฬา และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การลาดตระเวนร่วม เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ได้

๔. อำนาจหน้าที่ตาม พรฎ.แบ่งส่วนราชการตำรวจพ.ศ.๒๕๕๒ ดังนี้ ๑) เป็นฝ่ายอำนวยการด้านยุทธศาสตร์ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการวางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และเสนอแนะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และหน่วยงานในสังกัด ๒) ถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ ๓) ปฏิบัติงานถวายความปลอดภัยด้านอัคคีภัยในเขตพระราชฐานและที่ประทับ ๔) รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของบุคคลสำคัญ ประชาชนและความมั่นคงปลอดภัยตามแนวชายแดน ๕) พัฒนาและช่วยเหลือประชาชนเพื่อความมั่นคงของชาติ และงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๖) ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ๗) ดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ารับราชการตำรวจ ๘) ดำเนินการวิเคราะห์ค้นหาความจำเป็นในการฝึกอบรม การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน จัดฝึกอบรมก่อนเข้ารับ

ราชการตำรวจ และจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัด ๙) ดำเนินการเกี่ยวกับฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยในกิจการของตำรวจ ๑๐) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่นหรือชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของตำรวจเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยของประชาชนตามความเหมาะสมและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ๑๑) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

จากสิ่งที่กล่าวมาย่อมทำให้เห็นว่า การกำหนดนโยบายของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ มีมุ่งต่อการพัฒนาเจ้าหน้าที่ตำรวจในหลายด้านโดยเฉพาะการกำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากรทุกสายงานให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานจะต้องมีความเป็นมืออาชีพ มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและสร้างค่านิยมให้มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ประหยัดตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เน้นภาวะผู้นำผู้บังคับบัญชาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและให้มีความทำงานเป็นทีมและมีเอกภาพ เพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ.๒๕๕๘

๒.๔.๒ ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นตำรวจหน่วยหนึ่งในสังกัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่การปฏิบัติหน้าที่มีความแตกต่างกับตำรวจหน่วยอื่น คือ แคชชีก็มีความหมายอยู่ชัดเจนแล้วว่า เป็นตำรวจที่ไม่อยู่หนึ่งต้องตระเวนตรวจพื้นที่ตามแนวชายแดน จึงมีหน้าที่เสมือนรั้วของชาติ และเป็นแนวป้องกันด่านแรกในการปกป้องอธิปไตยของชาติ ไทยในการปฏิบัติการกิจดังกล่าว ทำให้ได้พบเห็นประชาชนผู้เดือดร้อนเกี่ยวกับการครองชีพและโรคภัยไข้เจ็บจำนวนมาก จึงได้ให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะสามารถช่วยได้ เช่น แจกอาหาร เสื้อผ้า ให้การรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย แนะนำการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังได้พบเห็นหมู่บ้านต่างๆ มีเด็กซึ่งอยู่ในวัยเรียนเป็นจำนวนมาก ยังไม่ได้เรียนหนังสือเนื่องจากหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบด้านการศึกษาไม่สามารถเข้าไปจัดตั้งโรงเรียนได้เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าเขาทุรกันดาร และบางพื้นที่มีสถานการณ์ก่อการร้ายของฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล ดังนั้นเมื่อประมาณ พ.ศ.๒๔๙๘ จึงได้คิดที่จะจัดตั้งโรงเรียนขึ้นสอนหนังสือให้แก่เขาเขา เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้รู้ภาษาไทย จะได้ติดต่อทำความเข้าใจกันได้สะดวก และเพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ความรู้และวิทยาการในการพัฒนาความเป็นอยู่ตลอดจนทำให้เกิดความมั่นคงในด้านการปกครองอีกด้วย โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการได้ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปีพ.ศ.๒๔๙๙ ที่หมู่บ้านดอนมหาวัน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ.๒๔๙๙ ซึ่งใช้ชื่อว่า “โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ ๑”

การจัดตั้งโรงเรียนสอนหนังสือ ในระยะเริ่มแรกเป็นการดำเนินการแบบจับเสือมือเปล่าแทบทั้งสิ้นทั้งนี้เพราะไม่มีงบประมาณสนับสนุน ครูก็ต้องใช้ตำรวจตระเวนชายแดน นักเรียนก็เป็นเด็กยากจนไม่มีเงินที่จะจัดซื้อหนังสือ สมุด ดินสอ ฯลฯ เด็กเหล่านั้นจึงได้รับแจกหนังสือและอุปกรณ์การเรียนจากผู้มีจิตเมตตาบริจาคผ่านตำรวจตระเวนชายแดน นับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๖ เป็นต้นมา การดำเนินการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้รับพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ร.๙) และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้พระราชทานพระ

ราชทรัพย์ส่วนพระองค์แก่อำนาจพระวรวงศ์เธอเจ้าฟ้ามงกุฎสำหรับจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขึ้นในพื้นที่ภาคเหนือคือ โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์และโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ อีกทั้งในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ สมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาได้พระราชทานการสนับสนุนและทรงอุปถัมภ์การดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างกว้างขวางโดยได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และเงินที่มีผู้บริจาคถวายโดยเสด็จพระราชกุศล นำไปจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และจะเสด็จฯ ไปทรงเปิดโรงเรียนด้วยพระองค์เองทุกแห่ง อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชน ตลอดจนคณะบุคคลต่างๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออีกส่วนหนึ่งด้วย กิจกรรมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจึงได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

เพื่อให้เด็กเยาวชนและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร และด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับโอกาสเช่นเดียวกับเด็กนักเรียนในเขตเมือง หรือเขตชนบท กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้พัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานใหม่สำหรับการให้การศึกษาเด็กและเยาวชนตามแนวชายแดนและถิ่นทุรกันดาร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนคือ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดโอกาสของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร ไกลคมนาคม หรือเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคงให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาค และมีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และในช่วงเวลานั้นเองสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานคำแนะนำว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนควรกำหนดปรัชญาให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างแท้จริง กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนจึงได้กำหนดปรัชญาของโรงเรียนขึ้นว่า **“สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผล ความมั่นคง”** ซึ่งสะท้อนบทบาทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่สำคัญ ๓ ประการคือ บทบาทเป็นสถานศึกษา บทบาทเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และบทบาทเป็นหน่วยรักษาความมั่นคงปลอดภัยและรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน

๒.๔.๓ โครงสร้างและขอบข่ายการบริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีลักษณะเด่นในเรื่องการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ภาควิชาการกับการพัฒนาทักษะชีวิต การบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษา และการบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล มีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ นักเรียนมีโครงงานซึ่งบูรณาการและต่อยอดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ แผนงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ปฏิรูปการเรียนรู้ มีการประเมินผลจากสภาพจริง ในด้านสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งสื่อเทคโนโลยี ห้องสมุด มีการนิเทศการเรียนการสอนรวมทั้งการนิเทศงานจากหน่วยงานที่มีส่วนรวมในกิจกรรมและโครงการ นอกจากการศึกษาในระบบโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังมีการฝึกวิชาชีพให้แก่ศิษย์เก่าและชาวบ้านในศูนย์ฝึกอาชีพของตำรวจตระเวนชายแดน โดยศิษย์เก่าสามารถเรียนวิชาสามัญจากหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบได้ด้วยในด้านการประกันคุณภาพโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีการ

ประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกโดยใช้มาตรฐานตัวบ่งชี้ และเกณฑ์เดียวกับโรงเรียนสังกัดอื่น

การบริหารงานบุคคล บุคลากรของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วยครู ตำรวจตระเวนชายแดน ครูพลเรือน ผู้ดูแลเด็กเล็ก และครูอาสาช่วยสอน โดยมีนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้ที่ต้องมีความสามารถรอบด้าน นอกจากทำการแบบทหารป้องกันอาชญากรรมแบบตำรวจ สอนแบบครูและยังต้องมีความสามารถ ในกิจกรรมพิเศษ เช่น เป็นครูพยาบาล ครูสหกรณ์และผู้สอนอาชีพ การเตรียมครูเข้าสู่ระบบในปัจจุบันได้มีโครงการผลิตครูตำรวจตระเวนชายแดนครูทายาท โดยการสอบคัดเลือกจากศิษย์เก่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และมีทุนการศึกษาพระราชทานเพื่อให้ครูได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ซึ่งในปัจจุบันกำลังศึกษาต่อเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การบริหารงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติสนับสนุนกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในการจัดการศึกษาในลักษณะที่ นักเรียน และผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาตั้งแต่ต้น โดยได้ดำเนินการจัดหาสิ่งจำเป็นจำนวน ๕ รายการ ได้แก่ เครื่องแบบนักเรียน จำนวน ๒ ชุด/คน/ปี หนังสือแบบเรียนของนักเรียนระดับประถม และระดับมัธยมศึกษา และสื่อการเรียนเด็กก่อนวัยเรียน อุปกรณ์การเรียน ได้แก่ สมุด ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด สีเทียน สนับสนุนค่าใช้จ่ายรายหัว เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และอาหารเสริม (นมผง) สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ปัจจัยความสำเร็จที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ มีการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร จำนวน ๘ โครงการ ซึ่งในขณะที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทำหน้าที่เป็นพื้นที่รองรับและสนองงานตามโครงการพระราชดำริ โครงการดังกล่าวยังเป็นแรงสนับสนุนสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติการกิจได้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายบนความจำกัดของทรัพยากร ในลักษณะของการป้องกันปัญหา และการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๑๒๐} โครงการดังกล่าว ได้แก่

๑. โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ดำเนินการในปี พ.ศ.๒๕๒๓ โดยมุ่งเน้นให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ร่วมกันทำการเกษตรในโรงเรียน แล้วนำผลผลิตที่ได้นำมาประกอบเป็นอาหารกลางวัน อีกทั้งทำให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะด้านเกษตรแผนใหม่ด้วย

๒. โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ดำเนินการในปี พ.ศ.๒๕๒๖ มุ่งส่งเสริมคุณภาพการเรียน การสอน สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียน การสอน ทั้งการสร้างและปรับปรุงอาคารสถานที่ตามโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร

๓. โครงการฝึกอาชีพ ดำเนินการในปี พ.ศ.๒๕๓๑ ให้การฝึกอาชีพแก่เด็กนักเรียนที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น โดยเน้นอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

^{๑๒๐} กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, เกียรติประวัติและศักดิ์ศรี ๖๐ ปี ที่ภาคภูมิตำรวจตระเวนชายแดน, (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, ๒๕๕๖), หน้า ๗๓-๘๔.

๔. โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีดำเนินการในปี พ.ศ.๒๕๓๑ ส่งเสริมให้นักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับแต่ขาดโอกาสในการศึกษาต่อ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจนได้มีโอกาสศึกษาในระดับสูงตามระดับสติปัญญาและความเหมาะสม เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ สำหรับใช้ในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น

๕. โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน ดำเนินการในปี พ.ศ.๒๕๓๓ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคขาดสารไอโอดีนให้กับนักเรียน และชุมชนในท้องถิ่นทุรกันดาร

๖. โครงการส่งเสริมสหกรณ์ ดำเนินการในปี พ.ศ.๒๕๓๔ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับหลักการ วิธีการสหกรณ์ และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นในชุมชนที่มีความพร้อม

๗. โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพ อนามัยแม่และเด็ก ดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ส่งเสริมให้หญิงมีครรภ์ หญิงให้นมบุตรและเด็กทารกตั้งแต่แรกเกิด ได้รับบริการที่เหมาะสม และได้รับความรู้ด้านโภชนาการเพื่อช่วยให้แม่มีภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยที่ดี เด็กมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการได้เต็มศักยภาพ

๘. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ ๑๐๗ บ้านห้วยค่านตำบลปึงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๐

โดยสรุปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นสถานศึกษาที่ดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี^{๑๒๑} ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ มีโรงเรียนให้เกิดขึ้น จำนวน ๑๑ แห่ง ทำให้มีโรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๐๗ แห่ง ประกอบด้วย กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๑ จำนวน ๔๕ แห่ง กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๒ จำนวน ๔๘ แห่ง กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๓ จำนวน ๗๒ แห่ง และกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๔ จำนวน ๔๒ แห่ง ดังตารางดังต่อไปนี้

^{๑๒๑} สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สถานศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปีการศึกษา ๒๕๕๙, สิงหาคม ๒๕๕๙, (เอกสารอัดสำเนา), หน้า ๒.

ตารางที่ ๒.๔ แสดงข้อมูลจำนวนสถานศึกษาที่สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน

ที่	สังกัด	สถานศึกษา (แห่ง)	จำนวนนักเรียน				บุคลากร
			ปฐมวัย	ประถม	มัธยม	รวม	
๑	กก.ตชด. ที่ ๑๑	๘	๓๗๖	๔๙๗	-	๘๗๓	๗๘
๒	กก.ตชด. ที่ ๑๒	๑๑	๒๑๕	๑,๐๕๔	๖๐๒	๑,๘๗๑	๑๔๕
๓	กก.ตชด. ที่ ๑๓	๑๕	๖๒๕	๑,๘๒๔	-	๒,๔๔๙	๑๒๖
๔	กก.ตชด. ที่ ๑๔	๑๑	๓๙๙	๑,๒๐๑	-	๑,๖๐๐	๑๑๘
รวม กก.ตชด. ภาค ๑		๔๕	๑,๖๑๕	๔,๕๗๖	๖๐๒	๖,๗๙๓	๔๖๗
๕	กก.ตชด. ที่ ๒๑	๙	๒๘๔	๑,๑๙๖	-	๑,๔๘๐	๘๒
๖	กก.ตชด. ที่ ๒๒	๑๒	๒๑๘	๗๘๐	-	๙๙๘	๙๒
๗	กก.ตชด. ที่ ๒๓	๑๑	๓๕๕	๘๑๕	-	๑,๑๗๐	๑๐๖
๘	กก.ตชด. ที่ ๒๔	๑๖	๓๕๒	๙๔๓	-	๑,๒๙๕	๑๑๓
รวม กก.ตชด. ภาค ๒		๔๘	๑,๒๐๙	๓,๗๓๔	-	๔,๙๔๓	๓๙๔
๙	กก.ตชด. ที่ ๓๑	๗	๑๓๑	๒๓๙	-	๓๗๐	๖๑
๑๐	กก.ตชด. ที่ ๓๒	๑๔	๓๑๗	๙๐๖	๑๕๗	๑,๓๘๐	๑๓๘
๑๑	กก.ตชด. ที่ ๓๓	๒๙	๗๓๒	๑,๘๘๙	-	๒,๖๒๑	๒๐๒
๑๒	กก.ตชด. ที่ ๓๔	๒๒	๘๓๙	๒,๔๔๖	๑๗๘	๓,๔๖๓	๑๘๒
รวม กก.ตชด. ภาค ๓		๗๒	๒,๐๑๙	๕,๔๘๐	๓๓๕	๗,๘๓๔	๕๘๓
๑๓	กก.ตชด. ที่ ๔๑	๑๑	๕๐๓	๑,๐๑๔	-	๑,๕๑๗	๑๑๗
๑๔	กก.ตชด. ที่ ๔๒	๔	๑๖๐	๒๗๐	-	๔๓๐	๓๔
๑๕	กก.ตชด. ที่ ๔๓	๑๕	๖๔๖	๑,๖๖๕	-	๒,๓๑๑	๑๗๙
๑๖	กก.ตชด. ที่ ๔๔	๑๑	๔๐๔	๑,๐๙๙	-	๑,๕๐๓	๑๐๘
รวม กก.ตชด. ภาค ๔		๔๒	๑,๗๑๓	๔,๐๔๘	-	๕,๗๖๑	๔๓๘
รวม		๒๐๗	๖,๕๕๖	๑๗,๘๓๘	๙๓๗	๒๕,๓๓๑	๑,๘๘๒

๒.๔.๔ ขั้นตอนการการคัดสรรบุคลากรและฝึกอบรม ตามหลักสูตรเตรียมพร้อมความเป็นครูเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ครู (ปท.๑) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน โดย ผอ.๑ บก.อก.บช.ตชด.จัดทำโครงการสรรหาบุคลากร ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตำรวจ เพื่อทำหน้าที่ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้งนี้ให้ประสานข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับครู ร.ร.ตชด.ที่มีอยู่และความต้องการ จาก ผอ.๗ บก.อก.บช.ตชด. โดยขออนุมัติหลักการในการสรรหา ดังนี้ ..“ ให้สรรหาจากศิษย์เก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖) หรือเทียบเท่า หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่าตามที่ ก.ตร.หรือ ก.พ.รับรองทั้งชายและหญิง โดยใช้วิธีการคัดเลือก” เพื่อให้เป็นไปตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่จะให้ศิษย์เก่า ซึ่งมีภูมิลำเนาในท้องถิ่นได้มีโอกาสรับราชการ และกลับไปพัฒนาโรงเรียนที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

๒. เมื่อ ผบ.ตร.อนุมัติโครงการฯแล้ว สำนักงานกำลังพล จะส่งเรื่องให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนทราบ เพื่อดำเนินการสอบคัดเลือกตามระเบียบฯ ต่อไป

๓. โดยปกติที่ผ่านมาจะขออนุมัติรุ่นละ ๘๐ คน บข.ตชด.จะพิจารณาจัดสรรอัตราดังกล่าว ให้แก่ บก.ตชด.ภาค ๑-๔ ซึ่งจะพิจารณาจากจำนวนโรงเรียนในสังกัด จำนวนครูที่มีอยู่ การแต่งตั้งครูที่ผ่านมา และมอบอำนาจในการสรรหาและสอบคัดเลือกให้แก่บก.ตชด.ภาค ๑-๔ เนื่องจากศิษย์เก่าผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนและสมัครเข้าสอบคัดเลือก หากได้รับการคัดเลือกจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ บก.ตชด.ภาค ๑-๔ ที่ตนได้สมัครรับการคัดเลือก

๔. บก.ตชด.ภาค ๑-๔ ดำเนินการรับสมัคร สอบคัดเลือกและสัมภาษณ์ตามระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๕. บก.ตชด.ภาค ๑-๔ ประกาศรายชื่อผู้ได้รับคัดเลือกและแจ้งรายชื่อให้แก่ บข.ตชด.ทราบ และส่งตัวเข้ารับการตรวจร่างกายต่อไป

๖. บข.ตชด.จะประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกและดำเนินการออกคำสั่งบรรจุแต่งตั้ง โดยประสานกับสำนักงานกำลังพล

๗. ส่งตัวเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ตามหลักสูตรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หลักสูตรปรับพื้นฐานตำรวจตระเวนชายแดน โดยกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

๘. ฝอ.๗ บก.อก.บข.ตชด. ประสานมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ร่วมกับกองกำกับการ ๑ กองบังคับการฝึกพิเศษ (ค่ายพระรามหก) จัดการอบรมเตรียมความพร้อมการเป็นครู เวลาอบรม ๗ เดือน แล้วส่งตัวกลับและแต่งตั้งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในพื้นที่ที่ตนเองเคยศึกษาอยู่ หากไม่สามารถกระทำได้ให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ใกล้เคียงได้^{๑๒๒}

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นการนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสำรวจทำให้เห็นว่ามีอยู่จำนวนมากซึ่งผู้วิจัยจะได้คัดเลือกที่เห็นว่าเกี่ยวข้องมากที่สุดมานำเสนอไว้ในประเด็นต่าง ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาทักษะการสอนดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ งานวิจัยภายในประเทศ

ก. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการสอน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสอนของครูที่มีความต้องการเสนอผลการวิจัยในส่วนของการยกสมรรถนะของผู้สอนเป็นสำคัญซึ่งบางผลงานจะเกี่ยวข้องกับผลของผู้เรียนที่สามารถจะพัฒนาทักษะการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่างๆ ในประเทศไทยทำให้พบว่าข้อมูลที่หลากหลายจึงนำมาเสนอไว้ดังต่อไปนี้

^{๑๒๒} ฝ่ายอำนวยการ ๑ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน..คู่มือแนวทางการปฏิบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินให้ดำรงตำแหน่งครู (สบ๑),ครู (สบ๒)และครู(สบ๓). (กรุงเทพมหานคร: กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, ๒๕๕๔).

ภิญญาพัชญ์ กาวินคำ ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะตามความเป็นจริงของครูผู้สอนในโรงเรียน ขนาดเล็กในเขตพื้นที่ตำบลเวียงชัย พบว่า^{๑๒๓} สมรรถนะตามความเป็นจริง ประกอบด้วย ๑๒ สมรรถนะย่อย ๙๒ ตัวชี้วัด คือ สมรรถนะด้านความรู้จำนวน ๑ สมรรถนะย่อย ๕ ตัวชี้วัด สมรรถนะด้านทักษะ จำนวน ๗ สมรรถนะย่อย ๕๙ ตัวชี้วัด และสมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน ๔ สมรรถนะย่อย ๒๘ ตัวชี้วัด โดยสมรรถนะตามความเป็นจริงของครูในโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ตำบลเวียงชัยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถนะด้านความรู้ คุณลักษณะหรือระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระในรายวิชาและเนื้อหาสาระในรายวิชาที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สมรรถนะด้านทักษะคุณลักษณะหรือระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และสมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล คุณลักษณะหรือระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะการปรับตัวมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และสมรรถนะที่เหมาะสมซึ่งได้มาจากการประชุมระดมสมองผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ๑๔ สมรรถนะย่อย ๙๒ ตัวชี้วัด สมรรถนะด้านความรู้ จำนวน ๑ สมรรถนะย่อย ๕ ตัวชี้วัด สมรรถนะด้านทักษะ จำนวน ๙ สมรรถนะย่อย ๕๙ ตัวชี้วัด สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน ๔ สมรรถนะย่อย ๒๘ ตัวชี้วัด

สุพรรณิ อวรณ์และ แก้วเวียง นานาผล ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์โรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ พบว่า^{๑๒๔} การจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ ของครูแต่ละคนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ไม่มากนัก เคยเข้ารับการอบรมการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์แต่ไม่เคยลงมือเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์อย่างจริงจังขาดงบประมาณในการสนับสนุน ขาดเอกสารและบุคลากรที่จะช่วยแนะนำในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิด ครูทุกคนมีความต้องการที่จะจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ โดยต้องการให้มีจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ได้ มีการสนับสนุนด้านเอกสาร บุคลากร มีการนิเทศติดตาม ให้ความช่วยเหลือและฝึกปฏิบัติจนสามารถจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ได้และครูทุกคนมีความต้องการที่จะจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ จากการฝึกปฏิบัติจริงโดยมีวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ มาให้ความรู้และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องจนครูทุกคนสามารถจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ ได้ ซึ่งครูสามารถจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของมาร์ซาโน ได้ ซึ่งสะท้อนผลจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่กลุ่มผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าคะแนน

^{๑๒๓} ภิญญาพัชญ์ กาวินคำ “ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะตามความเป็นจริงของครูผู้สอนในโรงเรียน ขนาดเล็กในเขตพื้นที่ตำบลเวียงชัย”, วารสารการวิจัยการสะลองคำ, หน้า ๑๙-๒๐.

^{๑๒๔} สุพรรณิ อวรณ์และ แก้วเวียง นานาผล “ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์โรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗”, วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ ปีที่ ๙, (ฉบับที่ ๒, (ก.ค.-ธ.ค. ๒๕๕๗): ๗๐.

ทดสอบก่อนเรียน และวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูด้านการคิดวิเคราะห์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ภาสกร เรืองรอง และคณะ ศึกษาวิจัยเรื่อง เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่า^{๑๒๕} สังคมโลกได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันครูในศตวรรษที่ ๒๑ จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งนี้ต้องพัฒนาทักษะด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการศึกษา ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา นอกจากนี้ ครูไทยในอนาคตยังต้องมีความรู้จริงในเรื่องที่สอน และต้องมีเทคนิควิธีการให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ รวมทั้งจัดกิจกรรมเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก ฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม เป็นนักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และแสดงออกซึ่งความรักและความห่วงใยต่อนักเรียน ทั้งนี้กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลได้ หากทุกภาคส่วนช่วยกันหาทางลดปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาครู ซึ่งแนวทางและความเป็นไปได้ในการพัฒนาครูในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น ต้องดำเนินการทั้งด้านนโยบายและด้านการพัฒนาตนเองของครูควบคู่กันไป จึงจะทำให้ครูเป็นครูยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

สุกัญญา งามบรรจง ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า^{๑๒๖} รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ ได้แก่ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ๔) การวัดและประเมินผล ๕) ปัจจัยสนับสนุน ๖) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ โดยในกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ ๑ เกิดแรงบันดาลใจ (Inspire) ขั้นที่ ๒ เลือกสนใจตามถนัด (Choose) ขั้นที่ ๓ เป้าหมายชัดปฏิบัติตามแผน (Aim & Act) ขั้นที่ ๔ สะท้อนแก่นการเรียนรู้ (Reflect) ขั้นที่ ๕ การยกระดับคุณภาพ (Enhance) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูมีความคิดเห็นหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถนำไปใช้ได้จริง มีกระบวนการที่เป็นขั้นตอน และผู้เรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ มีความกระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในและนอกห้องเรียน กล่าวแสดงความคิดเห็นในมุมมอง

^{๑๒๕} ภาสกร เรืองรอง และคณะ, เรื่อง เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ ๒๑, วารสารปัญญาภิวัฒน์, ปีที่ ๕, (ฉบับพิเศษ ประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘): ๑๙๕.

^{๑๒๖} สุกัญญา งามบรรจง, การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, รายงานการวิจัย, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๘).

ที่แตกต่างกันด้วยความมั่นใจ แสดงแนวคิดที่แปลกใหม่หลากหลายในการแก้ปัญหาผู้เรียนมีการนำเสนอเหตุผลในการเรียนรู้และทำทนาย นำเสนอผลงานจากการระดมความคิด การวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความประทับใจที่ได้เรียนรู้และฝึกทักษะรวมทั้งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการเรียนรู้ของตนเอง

๒.๕.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

Baurain ได้ศึกษาโปรแกรมพัฒนาการเล่าเรื่องของครูในการสัมมนาผู้สำเร็จ การศึกษาของเวียดนาม พบว่า^{๑๒๗} หน่วยงานพัฒนาครูภาษาอังกฤษให้ใช้ภาษาได้ทำเทียมกับภาษาที่ สองหรือภาษาต่างประเทศ(Teaching English as a Second or Foreign Language - TESL) มี จุดประสงค์ที่จะศึกษาผู้เข้ารับการพัฒนาครูจากการสัมมนาผู้สำเร็จการศึกษาผู้สอนภาษาอังกฤษ เป็นภาษาต่างประเทศในเวียดนามด้านหลักสูตร การประพันธ์และการสอนภาษาด้วยวิธีการ วิเคราะห์หลักสูตรให้เขียนบันทึกประจำวันอย่างมีอาชีพ การหา แฟ้มสะสมงาน การบันทึกข้อมูล ประจำวัน การเขียนมอบหมายงาน การเขียนแผนการสอน และโครงการกลุ่ม การศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาอย่างมีอาชีพจากประสบการณ์ชีวิตที่ได้รับ ดังนั้น การพัฒนาครูจะไม่ได้อยู่เพียงการสร้างทักษะเท่านั้นแต่ต้องเป็นกระบวนการหลายมิติในการพัฒนาด้วยการสร้างกรอบของปัญหาระหว่าง บุคคลและกระตุ้นให้สร้างเรื่องราวจากประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อไป

Bayar ได้ทำการวิจัยองค์ประกอบของกิจกรรมพัฒนาประสิทธิภาพความเชี่ยวชาญ ในรูปแบบข้อสัญญาทัศนคติของครูจากการศึกษาครูประถมศึกษามือเมืองใหญ่ของประเทศตุรกี พบว่า^{๑๒๘} ความพร้อมในการทำ งานของครูสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักเรียนมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญในการสอน จากการศึกษาเอกสารของกระทรวงศึกษาธิการ และการรวบรวมข้อมูลพบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของกิจกรรมพัฒนาความเชี่ยวชาญ คือ ๑. ความต้องการคงอยู่ของอาชีพครู ๒. ความต้องการคงอยู่ของโรงเรียน ๓. ความสัมพันธ์ของครูในการออกแบบ/วางแผนกิจกรรมพัฒนาความเชี่ยวชาญ ๔. กิจกรรมที่เปิดโอกาสการมีส่วนร่วม ๕. ระยะเวลาของความตกลง และ๖. ครูผู้มีความรู้สูง

Reid ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความเข้าใจของครูด้วยเทคนิคการไต่สวนเป็นฐาน ในโรงเรียนโครงการหุ้นส่วนถ่ายโอนความรู้ (Knowledge Transfer Partnership - KTP) พบว่า^{๑๒๙} โดยทฤษฎีครูมีความเข้าใจในวิธีการสอนแบบไต่สวน องค์ประกอบหลักของครูคือ สังคม และบริบท ทางวัฒนธรรม ลดการฝึกสอนที่นำไปสู่การสอนแบบไต่สวนเทียม ความคิดรวบยอดของกิจกรรม ภายใน

^{๑๒๗} Baurain, B. "Authoring Teacher Development in a Graduate Seminar in Vietnam," *The Electronic Journal for English as a second Language*, 17, 3 (November 2013).

^{๑๒๘} Bayar, A. "The Components of Effective Professional Development Activities in Terms of Teachers' Perspective," *International Online Journal of Educational Sciences*, 6,2 (2014): 319-327

^{๑๒๙} Reid, A.J. *Teacher Developing Understanding of Enquiry Based Learning*. Newcastle: University of Newcastle Upon Tyne, 2014

และกิจกรรมตามสัญญาเป็นประโยชน์ต่อการรวบรวมข้อมูลในการปรับหลักสูตรและเรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ

Wang ได้ศึกษาการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาชุมชนความรู้เชิงธรรมชาติ และความก้าวหน้าของครูมืออาชีพในชั้นเรียนของสิงคโปร์พบว่า^{๑๓๐} ความพยายามได้สร้าง สภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพมากกว่าสำหรับการเติบโตอย่างมืออาชีพของ ครูแสดงตัวอย่างของขั้นตอนของการพัฒนาครูและกลยุทธ์ในการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน มีการใช้ แบบจำลองที่เชื่อมต่อระหว่างกันของการเติบโตอย่างมืออาชีพของครูและแนะนำ ครูเป็นรายบุคคล ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะความรู้ไปด้วยกันกับนักเรียน

Hwang ได้ศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมระบบนิเวศของการศึกษาของครูใน การพัฒนาอย่างมืออาชีพของการศึกษาของครูในเกาหลีใต้พบว่า^{๑๓๑} การศึกษาของครูในเกาหลีใต้มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างมืออาชีพ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องต่ออิทธิพลของการจัดการวิจัยโดย โลกาภิบาลการเมือง สังคม และสถาบันที่มีอิทธิพลต่อกันโลกาภิบาลมีอิทธิพลผ่านสภาพแวดล้อมที่ต่ำกว่าตามลำดับและปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมในด้านของนโยบายที่มีผลกระทบต่อการทำ งาน ด้านการศึกษาของครู ผลของสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความสำเร็จทางวิชาการในระดับที่ หลากหลายของสภาพแวดล้อมระบบนิเวศของการศึกษาของครู การศึกษาครูในเกาหลีใต้ต้องการ การสื่อสารทางวิชาการระดับนานาชาติ

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามประเด็น ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

ก. ความหมายของรูปแบบ

ผู้วิจัยสรุปความหมายของรูปแบบจากนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น คือ ราชบัณฑิตยสถาน, ประยูร บุญใช้, ทิศนา ขัมมณี, วัฒนา สุวรรณไตรย , รัตนะ บัวสนธ์ , วาโร เฟิง สวีส์ดี, มาลี สืบกระแสน, ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล, ปัญญา ทองนิล, Bardo, John W., and Hartman, John J (1982), Stoner, A. F., & Wankel C. (1986), Willer, D.(1986), Husen,T.& Postlethwaite 1994), Raj (1996), Good (2005), Procter and Paul (1978), Tosi & Carroll (1982), Thinkexist (2008) และ Stanford Encyclopedia of Philosophy ได้ว่า รูปแบบ

^{๑๓๐}Wang, X. “Encouraging and being encouraged: Development of an epistemic community and teacher professional growth in a Singapore classroom,” **Teaching & Teacher Education**, 44, (November 2014):12-24.

^{๑๓๑}Hwang, H. “The influence of the ecological contexts of teacher education on South Korean teacher educators’ professional development,” **Teaching & Teacher Education**. 43 (October2014): 1-14.

หมายถึง โครงสร้างแผนภาพหรือกรอบความคิดที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบต่างๆ อย่างเป็นระบบสามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข. ประเภทของรูปแบบ

ผู้วิจัยสรุปประเภทของรูปแบบจากนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้ บาร์โดและฮาร์ทแมน (Bardo and Hartman, 1982: 141), จอยส์และเวลล์ (Joyce & Well, 1985: 74), (Keeves, 1988: 561-565), สไตเนอร์ (Steiner, 1988: 148), สมิธ และคณะ (Smith and Others. 1980 : 461) ได้ว่า ประเภทของรูปแบบ มี ๔ ประเภท คือ ๑) รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็น ธุรกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม (Analogue Model) ๒) รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบาย ปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ (Semantic Model) ๓) รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดง ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ (Mathematical Model) ๔) รูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และ หลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น (Causal Model)

ค. องค์ประกอบของรูปแบบ

ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบของรูปแบบจากนักวิชาการหลายท่าน ดังนี้ พิเชษฐ์ โพธิ์ภักดี, จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม, พูลสุข หิงศานนท์, Brown and Moberg (1980) และ ทิศนา ขัมมณี กล่าวสรุป ได้ว่าองค์ประกอบของรูปแบบ มี ดังนี้ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ ๔) เงื่อนไขความสำเร็จ

ฅ. คุณลักษณะรูปแบบที่ดี

ผู้วิจัยสรุปคุณลักษณะที่ดีของรูปแบบจากนักวิชาการ คือ คีฟส์ (Keeves, 1988), และ ทาคาโอะ มียากาวะ (Tadao Miyakawa, 1986) กล่าวสรุปว่า คุณลักษณะของรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ ๑) มีความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship) ๒) สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลและตรวจสอบได้โดยการสังเกต และข้อมูลเชิงประจักษ์ ๓) มีโครงสร้างหรือกลไกอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงเหตุผลได้อย่างชัดเจน ๔) เป็นเครื่องมือนำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่ ๕) สร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ง. การพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนการพัฒนารูปแบบจากนักวิชาการ คือ Willer, วาโร เฟ็งสวัสต์, รุ่งรัชดาพร เวหะชาติและ สมุทร ชำนาญ กล่าวได้ว่า ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ หมายถึง กระบวนการสร้างและพัฒนารูปแบบ มีอยู่ ๓ ขั้นตอน คือ ๑) การศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี วิธีการเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๒) การพัฒนารูปแบบ และ ๓) การตรวจสอบ

จ. การตรวจสอบรูปแบบ

ผู้วิจัยสรุปการตรวจสอบรูปแบบจากนักวิชาการ คือ อุทุมพร จามรมาร และไอสนเนอร์ (Eisner, 1976) กล่าวได้ว่า การตรวจสอบรูปแบบมี ๓ ลักษณะ คือ ๑) การตรวจสอบรูปแบบ

เชิงคุณลักษณะโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ๒) การตรวจสอบรูปแบบเชิงปริมาณโดยใช้เทคนิคทางสถิติ ๓) การตรวจสอบโดยการทดลองใช้

ฉ. การประเมินรูปแบบและมาตรฐานการประเมิน

ผู้วิจัยสรุปผลการประเมินรูปแบบและมาตรฐานการประเมินจากนักวิชาการ คือ อัลคิน (Alkin), คิริชัย กาญจนวาสี, แมคมิลแลนด์ และชูแมคเกอร์ (McMillan & Schumacher) และ Cronbach กล่าวได้ว่า การประเมินรูปแบบและมาตรฐานการประเมิน แบ่งออกได้เป็น ๑) มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standard) ๒) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) ๓) มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standard) ๔) มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standard)

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการสอน

ก. ความหมายของทักษะการสอน

ผู้วิจัยสรุปการสังเคราะห์ความหมายของทักษะการสอนจากนักวิชาการหลายๆท่าน ออกมาได้ว่า ทักษะการสอน หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถของครูในการจัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ หรือ ประสบการณ์ ต่างๆ ให้กับผู้เรียน โดยการบอกเล่า บรรยาย อธิบาย แนะนำ อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนเกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในการที่จะแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสม

ข. หลักพุทธบริหารการศึกษา

ผู้วิจัยสรุป พุทธวิธีการสอนจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และ นักวิชาการ คือ กองพุทธศาสนศึกษา, เสฐียรพงษ์ วรรณปก, พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), พระธรรมปิฎก และ ทิศนา ขัมมณี กล่าวสรุปได้ว่า พุทธวิธีการสอน เป็นลักษณะการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดีที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่แจ่มแจ้งชัดเจนในเนื้อหาสาระ รู้เทคนิควิธีการจูงใจให้ผู้เรียนมีกำลังใจ มีความกล้าแสดงออก ร่าเริง และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง แล้วนำมาบูรณาการกับการบริหารการศึกษา ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นหลักพุทธบริหารการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้:

๑. สันทสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด พุดให้เขารู้ คืออธิบายให้เห็นชัดเจน แจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตาตนเอง

๒. สมาทปนา ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ พุดให้ฟัง คือ พุดจูงใจให้เห็นจริง ชวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติ โดยสิ่งใดควรปฏิบัติหรือห้ามนำ การแนะนำหรือบรรยายให้ซาบซึ้งในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนใจยอมรับ อยากลงมือทำหรือนำไปปฏิบัติ

๓. สมุตเตชนา เราใจให้อาหาญแกลัวกล้า พุดให้คิด โดยพุดเราใจให้แกลัวกล้า บังเกิดกำลังใจเข้มแข็ง ปลุกให้มีอุตสาหะ แข็งขัน มั่นใจในความสำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยยาก

๔. สัมปหังสนา ปลอดภัยโลมใจให้สดใสร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ และเปี่ยมไปด้วยความหวัง กระตุ้นความสนใจให้เกิดขึ้น

ค. องค์ประกอบของทักษะการสอน

ผู้วิจัยสรุปการวิเคราะห์ประเภทของทักษะการสอน จากนักวิชาการ คือ (๑) วาริรัตน์ แก้วอุไร (๒) Allen, Dwight W. (๓) วีระพงศ์ ล่องลอย (๔) ประชุม โพธิกุล (๕) ถนอมพร เลหาเจริญแสง (๖) และผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปออกมาได้ว่า ทักษะการสอน สามารถแบ่งออกได้เป็น ๘ ทักษะ ดังนี้

๑. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการสร้างความพร้อมและความอยากรู้อยากเห็นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับผู้เรียนโดยการใช้เกม เพลง สนทนาซักถาม สื่อการสอน ทบทวนบทเรียน ตั้งปัญหาให้ร่วมกันอภิปราย ดูภาพ ดูวิดีโอของจริงนำเข้าสู่บทเรียน

๒. ทักษะการอธิบาย หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ในการพูดแสดงรายละเอียดให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน โดยการบอก บรรยาย ตีความ สานิต ยกตัวอย่าง ทำทางประกอบ การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

๓. ทักษะการใช้คำถาม หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้คำพูดหรือประโยคในการกระตุ้นหรือตั้งคำถามตอบสนองของผู้เรียนออกมาว่า มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ในเรื่องที่เรียนได้เหมาะสมกับวัยและบทเรียน

๔. ทักษะการเสริมกำลังใจ หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจ และกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการเสริมกำลังใจด้วยวาจา หรือทำทางอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียน

๕. ทักษะการสรุปบทเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้สอนในการสรุปบทเรียนในการรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยการ ใช้สื่อประกอบ ยกตัวอย่าง ใช้การอธิบาย ใช้การถามคำถาม ได้ตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียน

๖. ทักษะการสร้างความสนใจ หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้ทำทางประกอบ ภาษา น้ำเสียง สื่อการสอน การแสดงบทบาทสมมติ เกม และ การสานิต และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากเรียนหรือสนใจและติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา

๗. ทักษะการใช้สื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี เข้ามาช่วยเป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีส่วนร่วม มีความสนใจ และเข้าใจในบทเรียนได้รวดเร็วและบรรลุวัตถุประสงค์ที่สอนตั้งไว้

๘. ทักษะการกระตุ้นให้คิด หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดโดยการจัดกิจกรรม การใช้คำถาม การสร้างสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ เพื่อเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์

ข. การสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการสอน

ผู้วิจัยสรุปความหมายขององค์ประกอบของทักษะการสอนจากตารางสังเคราะห์พุทธิวิธีการสอนและทักษะการสอนออกมาได้ความหมายขององค์ประกอบของทักษะการสอนตามหลักพุทธิบริหารการศึกษา ดังนี้

๑. สันตัสสนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ในการพูดอธิบายชี้แจงรายละเอียดให้ผู้เรียนเห็นชัดและเข้าใจในบทเรียน โดยการบอก บรรยาย ตีความ สาธิต ยกตัวอย่าง ทำทางประกอบ การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจ และสามารถสรุปบทเรียนรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน โดยการ ใช้สื่อประกอบ ยกตัวอย่าง อธิบาย การถามคำถาม ได้ตรงตามจุดประสงค์ของบทเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นจนเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒. สมาทปนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการสร้างความพร้อมและความอยากรู้อยากเห็นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับผู้เรียนโดยใช้เกม เพลง สนทนา ซักถาม สื่อการสอน ทบทวนบทเรียน ตั้งปัญหาให้ร่วมกันอภิปราย ดูภาพ ดูวิดีโอ คณิตศาสตร์ ของจริงเข้ามาช่วยเป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีส่วนร่วม มีความสนใจ และเข้าใจในบทเรียนได้รวดเร็วและบรรลุวัตถุประสงค์ที่สอนตั้งไว้

๓. สมุตเตชนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอน ในการใช้คำพูดหรือประโยคในการกระตุ้นหรือตั้งคำถามของนักเรียนออกมาว่า มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ในเรื่องที่เรียนได้เหมาะสมกับวัยและบทเรียน และการใช้ทำทางประกอบ ภาษา น้ำเสียง สื่อการสอน การแสดงบทบาทสมมติ เกม และ การสาธิต และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้อยากเรียน หรือสนใจและติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา

๔. สัมปหังสนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจ และกล้าแสดงออกของผู้เรียน ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการเสริมกำลังใจด้วยวาจา หรือทำทางอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดโดยการตั้งกิจกรรม การ ใช้คำถาม การสร้างสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ เพื่อเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์

ง. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปออกมาได้ว่า ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ สามารถแบ่งออกเป็น

๑. การวิเคราะห์ปัญหา (Analysing) หมายถึง การตรวจสอบหาสาเหตุ แยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อยเพื่อทำความเข้าใจ ปัญหา และระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ในแต่ละส่วนให้แจ่มแจ้งชัดเจน

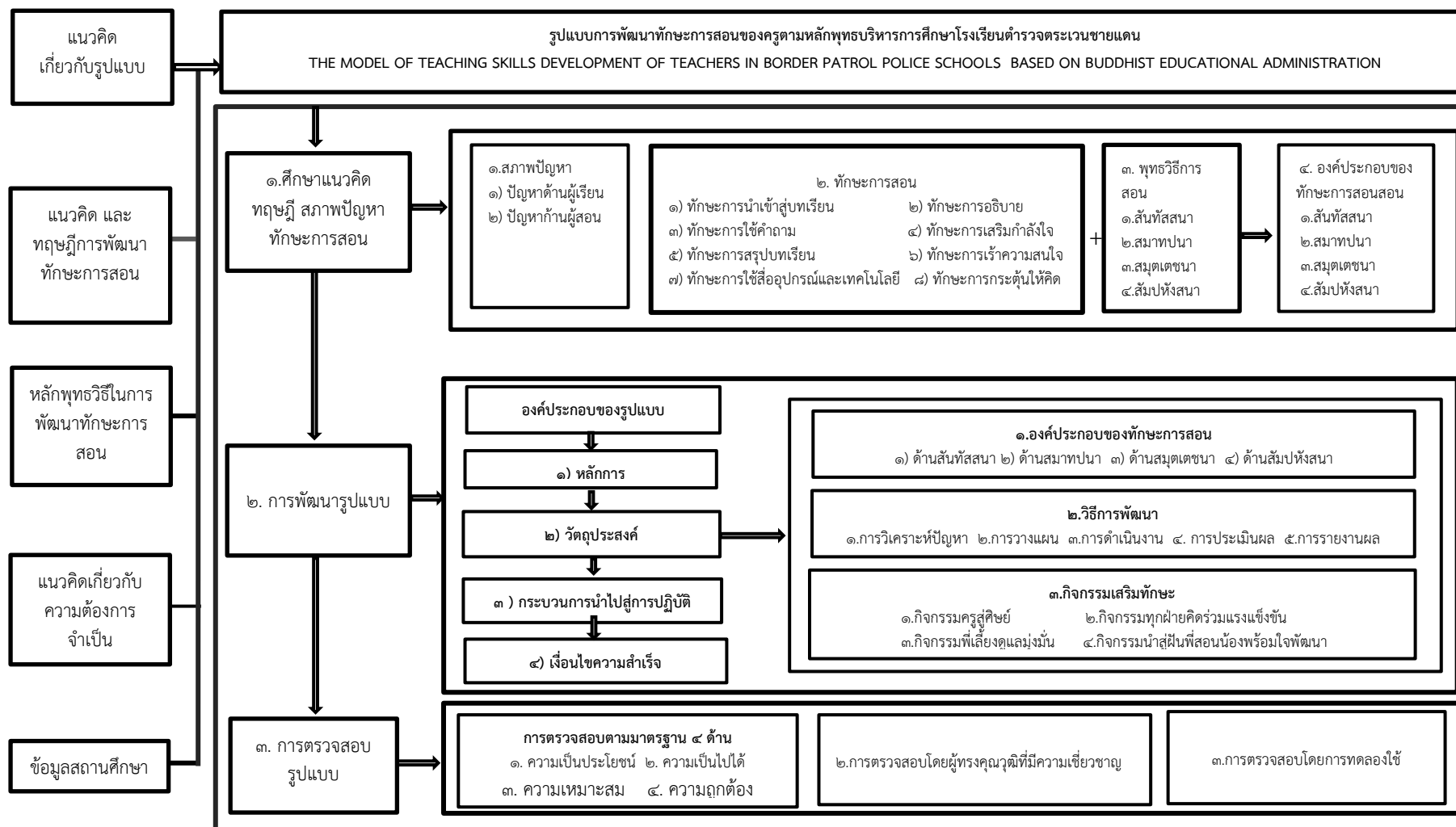
๒. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดวิธีทำงานในอนาคตเพื่อให้บรรลุเป้า หมายที่กำหนดไว้และเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานมากที่สุด โดยการเลือกโครงการ กิจกรรม และวิธีการที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การดำเนินงาน (Doing) หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้วางแผนเอาไว้แล้วอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

๔. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของแผนงานที่วางแผนไว้

๕. การรายงานผล (Act) หมายถึง การรายงานแนวทางหรือการปรับปรุงแก้ไข กระบวนการปฏิบัติงานส่วนที่มีปัญหา พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและ ยอมรับแนวทาง การปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัยของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

บทที่ ๓

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่างๆ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) อย่างเป็นทางการ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ ขั้นตอนการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา และใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด ๓ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพปัญหาของทักษะการของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มี ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาจากเอกสาร

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาสภาพปัญหาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ, ความหมาย ประเภท องค์ประกอบของทักษะการสอน, พุทธวิธีการสอน, และศึกษาข้อมูลของสถานศึกษา

แหล่งข้อมูล : พระไตรปิฎก หนังสือ, ตำรา, บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง, เว็บไซต์

เครื่องมือ : แบบการศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : สภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๒. ศึกษาจากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

แหล่งข้อมูล : กลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๓๒๐ คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือ : แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล: แบบสอบถามตอนที่ ๑ วิเคราะห์โดยใช้ ค่าร้อยละ (percentage) และค่าความถี่ (frequency distribution) ตอนที่ ๒ วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index PNI_{modified}) ตอนที่ ๓ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : สภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๓. ศึกษาจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

แหล่งข้อมูล : ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๕ คน โดยการเลือกแบบเจาะจงและกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก

เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : สภาพปัญหาของทักษะการทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ขั้นตอนที่ ๒ พัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มี ๒ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ยกร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะการทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

แหล่งข้อมูล : ผลลัพธ์จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับร่างที่ ๑)

๒. พัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ กลุ่ม จำนวน ๑๐ คน คือ (๑) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะการสอน (๒) นักวิชาการด้านทักษะการสอน (๓) ผู้บริหารสถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจงกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก

เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์ที่ได้จากรูปแบบการพัฒนาทักษะการทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : รูปแบบการพัฒนาทักษะการทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับร่างที่ ๒)

ขั้นตอนที่ ๓ นำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยการปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอ มี ๒ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ : ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐๗ คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือ : แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ทางสถิติ คือ หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลลัพธ์ที่ได้ : รูปแบบการพัฒนาทักษะการทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับร่างที่ ๓)

ขั้นที่ ๒ : นำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยการปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอ

แหล่งข้อมูล : ๑) อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ๒) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ๓) ผู้อำนวยการสถานศึกษา ๔) ผู้วิจัย

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ที่ได้ : รูปแบบการพัฒนาทักษะการทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับสมบูรณ์)

๓.๒ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๒๐๗ แห่ง โดยมีผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นประชากรจำนวน ๒๐๗ คน และจำนวนครูที่เป็นประชากร จำนวน จำนวน ๑,๘๘๒ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑.กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหา และ ๒. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบรูปแบบ

๑) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑,๘๘๒ คน^๑ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของ เครจซีและมอร์

^๑สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, กรกฎาคม ๒๕๕๙

แกน (R.V.Krejcie & D.W.Morgan)^๒ ซึ่งเป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ ๐.๕ ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ๕ % ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๒๐ คน โดยนำมาสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) โดยมีแต่ละขั้นตอนดังนี้ ดังนี้

๑. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้จำนวนสถานศึกษา สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๒๐๗ โรงเรียน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ กำหนดสถานศึกษาโดยแบ่งสถานศึกษาออกเป็นกองกำกับการภาค เป็น ๔ ภาค

ขั้นที่ ๒ กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ จังหวัดใดมีประชากรมากจะกำหนดสัดส่วนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาก

ขั้นที่ ๓ ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Sampling) ดังแสดงในตารางที่ ๓.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ภาค	สังกัด	สถานศึกษา(แห่ง)	กลุ่มตัวอย่าง	
			ประชากรครู (คน)	จำนวนครู (คน)
๑	กก.ตชด. ที่ ๑๑	๘	๗๘	๑๓
	กก.ตชด. ที่ ๑๒	๑๑	๑๔๕	๒๕
	กก.ตชด. ที่ ๑๓	๑๕	๑๒๖	๒๑
	กก.ตชด. ที่ ๑๔	๑๑	๑๑๘	๒๐
๒	กก.ตชด. ที่ ๒๑	๙	๘๒	๑๔
	กก.ตชด. ที่ ๒๒	๑๒	๙๒	๑๖
	กก.ตชด. ที่ ๒๓	๑๑	๑๐๖	๑๘
	กก.ตชด. ที่ ๒๔	๑๖	๑๑๓	๑๙
๓	กก.ตชด. ที่ ๓๑	๗	๖๑	๑๐
	กก.ตชด. ที่ ๓๒	๑๔	๑๓๘	๒๔
	กก.ตชด. ที่ ๓๓	๒๙	๒๐๒	๓๕
	กก.ตชด. ที่ ๓๔	๒๒	๑๘๒	๓๑
๔	กก.ตชด. ที่ ๔๑	๑๑	๑๑๗	๒๐
	กก.ตชด. ที่ ๔๒	๔	๓๔	๖
	กก.ตชด. ที่ ๔๓	๑๕	๑๗๙	๓๐
	กก.ตชด. ที่ ๔๔	๑๑	๑๐๘	๑๘
รวม กก.ตชด. ทั้ง ๔ ภาค		๒๐๗	๑,๘๘๒	๓๒๐

^๒Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๒๐๗ คน^๓ โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ดังนี้

๑. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้จำนวนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่สังกัด

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๒๐๗ โรงเรียน

ขั้นที่ ๑ กำหนดโรงเรียนโดยแบ่งโรงเรียนออกเป็นกองกำกับการภาค เป็น ๔ ภาค

ขั้นที่ ๒ กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงและมีเกณฑ์ในการเลือก

ตารางที่ ๓.๒ ข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ภาค	สังกัด	สถานศึกษา(แห่ง)	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
๑	กก.ตชด. ที่ ๑๑	๘	๘	๘
	กก.ตชด. ที่ ๑๒	๑๑	๑๑	๑๑
	กก.ตชด. ที่ ๑๓	๑๕	๑๕	๑๕
	กก.ตชด. ที่ ๑๔	๑๑	๑๑	๑๑
๒	กก.ตชด. ที่ ๒๑	๙	๙	๙
	กก.ตชด. ที่ ๒๒	๑๒	๑๒	๑๒
	กก.ตชด. ที่ ๒๓	๑๑	๑๑	๑๑
	กก.ตชด. ที่ ๒๔	๑๖	๑๖	๑๖
๓	กก.ตชด. ที่ ๓๑	๗	๗	๗
	กก.ตชด. ที่ ๓๒	๑๔	๑๔	๑๔
	กก.ตชด. ที่ ๓๓	๒๙	๒๙	๒๙
	กก.ตชด. ที่ ๓๔	๒๒	๒๒	๒๒
๔	กก.ตชด. ที่ ๔๑	๑๑	๑๑	๑๑
	กก.ตชด. ที่ ๔๒	๔	๔	๔
	กก.ตชด. ที่ ๔๓	๑๕	๑๕	๑๕
	กก.ตชด. ที่ ๔๔	๑๑	๑๑	๑๑
รวม กก.ตชด. ทั้ง ๔ ภาค		๒๐๗	๒๐๗	๒๐๗

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนการศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครู ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๕ ท่าน โดยใช้เทคนิค Snowball และกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ จะต้องเป็นข้าราชการตำรวจที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

^๓สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, กรกฎาคม ๒๕๕๙

๒. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนการพัฒนาแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อพัฒนาแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๑๐ ท่าน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๓.๓.๑ เครื่องมือการวิจัยแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยจะใช้แบบการสัมภาษณ์โดยคัดเลือกแบบเจาะจงในการเก็บข้อมูล จำนวน ๕ ท่าน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๓. กำหนดกรอบประเด็นที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยสำหรับการนำไปสัมภาษณ์

๔. ผู้วิจัยกำหนดแบบสัมภาษณ์โดยการนำประเด็นคำถามเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม แล้วนำไปสัมภาษณ์

๓.๓.๒ เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยจะใช้เก็บข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน ๑,๘๘๒ ชุด ใช้กลุ่มตัวอย่าง ๓๒๐ ตัวอย่าง โดยที่ผู้วิจัย

๑. ทำการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

๓. สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ในการวิจัย

๔. เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ ซึ่งประกอบด้วย ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

๓.๓.๓ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเชิงปริมาณ

การดำเนินการสร้างแบบสอบถามเชิงปริมาณ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อ

รวบรวมเนื้อหาสาระจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเป็นข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถามแล้วร่างแบบสอบถาม

๒. ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” โดยแบบสอบถามเป็นคำถามประเภทคำถามปิด (Close-ended Question) และประเภทคำถามเปิด (Open - ended Question) ประกอบกันซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงเครื่องมือจากแบบสอบถามที่ได้เคยผ่านการตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในส่วนของแบบสอบถามดำเนินการดังนี้

๑. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับ “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ที่ได้ดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ แนะนำเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษา และตัดข้อความที่สื่อความหมายที่ไม่ชัดเจนออกไปเพื่อให้ได้ข้อความที่สื่อความหมายชัดเจน เข้าใจง่ายตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น

๒. การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑) ดร.เยาวเรศ ตระกูลวิระยุทธ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี กรุงเทพมหานคร

๒) ดร.ชรินทร์ จิตตสุโก ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕

๓) พ.ต.ท.อาทร ท้าวศรีบุญเรือง สารวัตรกองกำกับการ ๒ กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (กผว)

๔) ร.ต.อ. พิภพ ญาติโพธิ์ รองสารวัตรกองกำกับการ ๒ กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

๕) ว่าที่ร้อยตรีประคอง บุญสร้าง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปลาไหลราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๒

ทั้งนี้เพื่อพิจารณาตรวจสอบเนื้อหา ความชัดเจนของแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อทำการแก้ไขให้ดีขึ้นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) มีสูตร^๔ ดังนี้

^๔สงศรี ชมภูวงค์, การออกแบบการวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๘), หน้า ๓๑.

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $IOC =$ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยกำหนดคะแนนสำหรับการพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ ดังนี้

ให้ +๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

- ๑ ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

โดยออกแบบสำรวจให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อในเครื่องมือวัดการ

คำนวณค่า IOC

๓. หลังจากนั้นดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

๔. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับ “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alfa Coefficient) ของครอนบาค^๕ (Cronbach โดยการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องรายข้อ และสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๖

๕. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ที่ได้ทดลองใช้และปรึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ได้แบบสอบถาม ที่สมบูรณ์พร้อมนำไปใช้กับประชากรศึกษา

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่ ข้อมูลที่สำคัญในขั้นนี้ คือ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับ “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๕ ท่าน โดยผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกแบบที่

^๕ ยุทธ ไกยวรรณ, **พื้นฐานการวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๗๔.

ไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยจะส่งหนังสืออย่างเป็นทางการโดยคำรับรองผู้อำนวยการหลักสูตร ฯ เพื่อขอสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองพร้อมกับส่งบริบทเนื้อหาต่างๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า และจะกำหนดวัน เวลา และสถานที่ ส่วนในขณะการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตจากผู้เชี่ยวชาญใช้เครื่องบันทึกเสียง และกล้องบันทึกภาพนิ่ง

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้สำรวจ (Survey Research) ได้แก่การแจกแบบสอบถาม เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยการวิเคราะห์เอกสาร และแจกแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูล จำนวน ๑,๘๘๒ คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง ๓๒๐ คน

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามมาวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ การวิเคราะห์ผลการศึกษานี้จะใช้แบบการวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีดังนี้

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) ได้แก่ การนำผลของการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา่ตามกรอบแนวคิดของ สุกงศ์ จันทวานิช^๖

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis) สำหรับครูในโรงเรียน ได้จากการนำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale)^๗ สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน **ตามสภาพเป็นจริง** และ **ตามสภาพคาดหวัง** การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนในแบบสอบถาม ดังนี้

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนในแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงดังนี้

- ๕ หมายถึง สภาพที่ปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง สภาพที่ปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมาก
- ๓ หมายถึง สภาพที่ปฏิบัติจริง อยู่ในระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง สภาพที่ปฏิบัติจริง อยู่ในระดับน้อย
- ๑ หมายถึง สภาพที่ปฏิบัติจริง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

^๖สุกงศ์ จันทวานิช, **วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓๑ - ๑๔๔.

^๗บุญชม ศรีสะอาด, **วิจัยเบื้องต้น**, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๙.

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนในแบบสอบถามสภาพที่คาดหวังดังนี้

- ๕ หมายถึง สภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตอยู่ในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง สภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตอยู่ในระดับมาก
- ๓ หมายถึง สภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตอยู่ในระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง สภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตอยู่ในระดับน้อย
- ๑ หมายถึง สภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๕.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis) สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ได้จากการนำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale)^๕ สอบถามเพื่อตรวจสอบ “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ตามมาตรฐานการตรวจสอบ ๔ ด้าน คือ ๑. ความเป็นประโยชน์ ๒. ความเป็นไปได้ ๓. ความเหมาะสม ๔. ความถูกต้อง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนในแบบสอบถาม ดังนี้

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนในแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ในระดับมาก
- ๓ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ในระดับน้อย
- ๑ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๕.๔ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดยนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช เป็นวิธีการหาที่หาค่าผลต่างของ (I-D) แล้วหารด้วย D เพื่อควบคุมขนาดของความถี่ความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

^๕บุญชม ศรีสะอาด, วิจัยเบื้องต้น, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๙.

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

I คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพคาดหวัง

D คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพเป็นจริง

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย น้าหนักคำตอบ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์โดยใช้แนวความคิดของเบสท์ (Best W. John, 1997)^๙ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑-๕.๐๐ หมายความว่า มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑-๔.๕๐ หมายความว่า มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑-๓.๕๐ หมายความว่า มีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑-๒.๕๐ หมายความว่า มีความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๕๐ หมายความว่า มีความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๖ สรุปขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

^๙Best W. John.1997 อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๐๐.

ตารางที่ ๓.๓ สรุปขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน”
 “MODEL OF TECHING SKILLS DEVELOPMENT OF TEACHERS IN BORDER PATROL POLICE SCHOOLS BASED ON BUDDHIST EDUCATIONAL ADMINISTRATION”

วัตถุประสงค์	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์ที่ได้
๑. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	มี ๓ ขั้นตอน ๑. ศึกษาจากเอกสาร ๒. ศึกษาจากการแจกแบบสอบถาม ๓. ศึกษาจากการสัมภาษณ์	๑. ศึกษาจากสภาพปัญหาจากเอกสารเกี่ยวกับรูปแบบ , ทักษะการทักษะการสอนของครู	พระไตรปิฎก, หนังสือ , ตำรา , บทความ , งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง , เว็บไซต์	แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)	-วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	สภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
		๒.ศึกษาจากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน ๓๒๐ คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน	แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าความถี่ (f) - ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) - ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) - การประเมินความต้องการจำเป็น (PNI) -วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	สภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
		๓. ศึกษาจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน ๕ คน โดยการเลือกแบบเจาะจงและกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกโดย ใช้ เทคนิค Snowball	แบบสัมภาษณ์	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	สภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตารางที่ ๓.๓ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์ที่ได้
๒. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	มี ๒ ขั้นตอน ๑. ยกร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	๑. ยกร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	๑ ผลลัพธ์จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑	แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับร่างที่ ๑)
	๒. พัฒนารูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม	๒. ยกร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)	ผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ กลุ่ม รวม ๑๐ ท่าน ๑. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะการสอน ๒. นักวิชาการด้านทักษะการสอน ๓.ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกแบบเฉพาะเจาะจงกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก	แบบสัมภาษณ์ที่ได้จากรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับร่างที่ ๒)

ตารางที่ ๓.๓ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์ที่ได้
๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	มี ๒ ขั้นตอน ๑. การตรวจสอบ ๒. การปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอ	๑. ตรวจสอบโดยการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ๒๐๗ คน โดยการเลือกแบบเจาะจง	แบบสอบถาม	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ทางสถิติ ๑. ค่าร้อยละ ๒. ค่าความถี่ (f) ๓. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ๔. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับร่างที่ ๓)
		๒. แก้ไข, ปรับปรุง และนำเสนอ	๑. อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ๒. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ๓.ผู้บริหารสถานศึกษา ๔. ผู้วิจัย	แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับสมบูรณ์)

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการลงรหัสข้อมูลโดยใช้อักษรย่อแทนความหมายของข้อมูล ดังต่อไปนี้

PBPPS หมายถึง สภาพปัญหาของทักษะการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (Problem of Teaching Skills of Border Patrol Police Schools)

PS หมายถึง ปัญหาด้านผู้เรียน (Problem of Student)

PP หมายถึง ปัญหาด้านบุคลากร (Problem of Personnel)

PT หมายถึง ปัญหาด้านการสอน (Problem of Teaching)

SP หมายถึง การแก้ปัญหา(Solve to Problem)

STDP หมายถึง ครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบ (Teacher Describe with Pictures)

STAA หมายถึง ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายชี้แจงให้นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ (Teacher Use Many Activities to Teaching for the Student to Clear with Aim)

STDU หมายถึง ครูมีการสาธิตประกอบการสอนเพื่อให้นักเรียนเห็นชัดเจน (Teacher Demonstration to Teaching for Student to Clear)

STQP หมายถึง ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน(Teacher Set Problems for Students to Join in Discussions to Allow Learners to Participate in Teaching Activities)

TI หมายถึง การบูรณาการในการสอน (Teaching Integration)

PQS หมายถึง ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน (Problem to Quality of Student)

PTS หมายถึง แนวทางการแก้ปัญหา (Process to Solution)

ASI หมายถึง การจัดกิจกรรมเสริมทักษะเชิงบูรณาการ (Activities Support Integrated Skills)

STGS หมายถึง ครูมีการใช้เกม เพลง เร้าความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน (Teachers Used the Game to Stimulate Interest, Create Readiness Before Start to Lesson)

STML หมายถึง ครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจน (Teachers Used the Multimedia and a New Technologies to teaching)

STAD หมายถึง ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม (Students Analyze to Group Discussion)

STGS หมายถึง ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน (Students Working in Group to Lesson Synthesis)

TTT หมายถึง การฝึกอบรมด้านการสอน (Training to Teaching)

GCL หมายถึง การจัดกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Group of Change to Learning)

OHY หมายถึง กิจกรรมพี่สอนน้อง (The Older help to the Younger Activity)

CoOO หมายถึง ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ (Collaborate with Other Organization)

STEL หมายถึง ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (Teachers have Arranged the Classroom Environment to Facilitate Learners' Learning.)

STTA หมายถึง ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย (Teachers Organize Activities to Encourage Learners to Age.)

STQS หมายถึง ครูใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (Teachers Use Questions to Encourage Students to Know, Think, Know and Solve Problems.)

STRP หมายถึง ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (Teachers Create Situations for Students to Participate in Thinking and Solving Problems)

LTR หมายถึง การเรียนรู้คู่ของจริง (Learning to Real)

PF หมายถึง ปัญหาครอบครัว (Problem of Family)

TTS หมายถึง ครูขาดทักษะการสอน (Teachers don't have Teaching Skill)

TGM หมายถึง ครูจบไม่ตรงเอก (Teachers Graduated Major to Teaching)

PS หมายถึง โรงเรียนคู่ขนาน (Parallel School)

WTD หมายถึง การทำงานสองหน้าที่ (Working two Duties)

MTF หมายถึง ครอบครัวโยกย้ายถิ่นฐาน (Migration Family)

SPS หมายถึง การแก้ปัญหาด้านผู้เรียน (Solve the Problem of Student)

SLS หมายถึง นักเรียนมีทักษะชีวิต (Student have a Life Skills)

FTF หมายถึง เพื่อนช่วยเพื่อน (Friend help to Friend)

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Method Research) ระหว่าง การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative

Research) ที่ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ จำนวน ๑๐ รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิคนละกลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๐ รูป/คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ของการวิจัย คือ เพื่อพัฒนารูปแบบทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และจากการทำแบบสอบถาม (Questionnaire) กับ ผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐๗ คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ คือ เพื่อนำเสนอรูปแบบทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

๔.๑ ผลการวิจัยศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้ ผลจากการศึกษาเอกสาร ผลจากการแจกสอบถามและผลจากการสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๑.๑ ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

สภาพปัญหาทักษะการสอนของครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยดังต่อไปนี้ จิตรา มีคำ ๒๕๕๖, รัชณี อมาตยกุล ๒๕๕๖, นารี ห่อทอง ๒๕๕๓, สุพรรณิ อารมณ์และ แก้วเวียง นานาผล ๒๕๕๗, ภิญาพัชญ์ กาวินคำ , ภาสกร เรืองรองและคณะ ๒๕๕๘, ผู้วิจัยได้พบสภาพปัญหาทักษะการสอนของครู และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของครู ดังนี้

๑. โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง

๒. วิธีสอนของครู ขาดทักษะและเทคนิคที่ชัดเจนทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ

๓. ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและครูขาดทักษะการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของครูนั้น สรุปได้ดังนี้

๑. ควรจัดให้บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษามาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน

๒. จัดอบรมทักษะและเทคนิควิธีสอนให้กับครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเป็นการทบทวนความรู้และได้นำทักษะการสอน และเทคนิคการสอนใหม่ๆไปปรับประยุกต์ใช้กับงานสอนของตนเอง

๓. จัดกลุ่มให้ครูสามารถมาพบปะแลกเปลี่ยนวิธีการสอน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ เป็นแหล่งรวมของ Best practice และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ช่วยแนะนำวิธีการสอน ช่วยแนะนำวิธีการแก้ปัญหา

๔. ครูต้องมีวิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน และครูควรได้รับการอบรมพัฒนาด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

๔.๑.๒ ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากการแจกแบบสอบถามได้ดังนี้

ผู้วิจัย ได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน ๓๒๐ ฉบับ และได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน ๓๐๘ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒๕ โดยมีผลการศึกษาดังนี้

๑) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑.สภาพปัญหาจริงของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ๒. สภาพปัญหาที่คาดหวังของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โดยวิเคราะห์ภาพรวม และรายด้าน ด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best W. John, 1997^๑) มีระดับเกณฑ์การแปลคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย

- ๔.๕๑ – ๕.๐๐ หมายถึง สภาพความเป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง ระดับ มากที่สุด
- ๓.๕๑ – ๔.๕๐ หมายถึง สภาพความเป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง ระดับ มาก
- ๒.๕๑ – ๓.๕๐ หมายถึง สภาพความเป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง ระดับ ปานกลาง
- ๑.๕๑ – ๒.๕๐ หมายถึง สภาพความเป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง ระดับ น้อย
- ๑.๐๐ – ๑.๕๐ หมายถึง สภาพความเป็นจริง/สภาพที่คาดหวัง ระดับ น้อยที่สุด

^๑Best W. John.1997 อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๐๐.

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (สภาพเป็นจริง)

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๒๘๕	๙๒.๕๔
	หญิง	๒๓	๗.๔๖
รวม		๓๐๘	๑๐๐.๐๐
อายุ	๓๐ ปีลงไป	๓๓	๑๐.๗๑
	๓๑-๔๐ ปี	๑๐๒	๓๓.๑๒
	๔๑-๕๐ ปี	๑๓๑	๔๒.๕๔
	๕๑-๖๐ ปี	๔๒	๑๓.๖๓
	รวม	๓๐๘	๑๐๐.๐๐
ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนปลาย	๘๓	๒๖.๙๕
	ปวช.	๒๒	๗.๑๔
	ปวส.	๓๕	๑๑.๓๖
	อนุปริญญา	๗	๒.๒๗
	ปริญญาตรี	๑๔๕	๔๗.๐๘
	อื่นๆ	๑๖	๕.๒๐
	รวม	๓๐๘	๑๐๐.๐๐
ชั้นยศ	สิบตำรวจตรี	๔๒	๑๓.๖๔
	สิบตำรวจโท	๓๙	๑๒.๖๖
	สิบตำรวจเอก	๔๗	๑๕.๒๖
	จ่าสิบตำรวจ	๖๓	๒๐.๔๖
	ดาบตำรวจ	๗๙	๑๕.๖๔
	อื่นๆ	๓๘	๑๒.๓๔
	รวม	๓๐๘	๑๐๐.๐๐
อายุราชการ	๑๐ ปีลงไป	๔๙	๑๕.๙๑
	๑๑ - ๒๐ ปี	๘๒	๒๖.๖๒
	๒๑ - ๓๐ ปี	๙๔	๓๐.๕๒
	๓๑ - ๔๐ ปี	๘๓	๒๖.๙๕
	มากกว่า ๔๐ ปี	-	-
	รวม	๓๐๘	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๓๐๘ คน จำแนกตาม

เพศ โดยส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศชาย ร้อยละ ๙๒.๕๔ นอกนั้นเป็น เพศหญิง ร้อยละ ๗.๔๖

อายุ มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี ร้อยละ ๔๒.๕๔ จำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี ร้อยละ ๓๓.๑๒ อายุ ๕๑-๖๐ ปี ร้อยละ ๑๓.๖๓ และจำนวนน้อยที่สุดมีอายุ ๓๐ ปีลงไป ร้อยละ ๑๐.๗๑ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๔๗.๐๘ มากที่สุด รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ร้อยละ ๒๖.๙๕ การศึกษาในระดับ ปวส. ร้อยละ ๑๑.๓๖ การศึกษาในระดับ ปวช. ร้อยละ ๗.๑๔ การศึกษาระดับอื่นๆ ๕.๒๐ และน้อยที่สุดมีการศึกษาในระดับ อนุปริญญา ร้อยละ ๒.๒๗ ตามลำดับ

ชั้นยศ มีชั้นยศจำสิบตำรวจ ร้อยละ ๒๐.๔๖ มากที่สุด รองลงมา มีชั้นยศดาบตำรวจ ร้อยละ ๑๕.๖๔ มีชั้นยศสิบตำรวจเอก ร้อยละ ๑๕.๒๖ มีชั้นยศสิบตำรวจโท ร้อยละ ๑๓.๖๔ มีชั้นยศสิบตำรวจโท ร้อยละ ๑๒.๖๖ และน้อยที่สุดมียศอื่นๆ ร้อยละ ๑๒.๓๔ ตามลำดับ

อายุราชการ มีอายุราชการ ๒๑ - ๓๐ ปี ร้อยละ ๓๐.๕๒ มากที่สุด รองลงมา มีอายุราชการ ๓๑ - ๔๐ ปี ร้อยละ ๒๖.๙๕ มีอายุราชการ ๑๑ - ๒๐ ปี ร้อยละ ๒๖.๖๒ และน้อยที่สุด มีอายุราชการน้อยกว่า ๑๐ ปี ร้อยละ ๑๕.๙๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความเป็นจริง) โดยรวม

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธรูปวิธีการสอน	สภาพความเป็นจริง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านสันติสสนา	๓.๘๗	๐.๗๖	มาก
๒. ด้านสมาธิ	๓.๗๘	๐.๗๔	มาก
๓. ด้านสมุเตชชา	๓.๘๓	๐.๗๕	มาก
๔. ด้านสัมปหังสนา	๓.๕๒	๐.๖๗	มาก
รวม	๓.๕๕	๐.๗๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า สภาพปัญหาขององค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพเป็นจริง) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๕๕, S.D. = ๐.๗๓) และมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสันติสสนา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}$ = ๓.๘๗, S.D. = ๐.๗๖) ด้านสมุเตชชา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}$ = ๓.๘๓, S.D. = ๐.๗๕) รองลงมาคือ องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสมาธิ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๗๘, S.D. = ๐.๗๔) องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสัมปหังสนา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}$ = ๓.๕๒, S.D. = ๐.๖๗) และ องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวม ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของ ครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความเป็นจริง) ด้านสันติสนา

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน (๑) ด้านสันติสนา	สภาพความเป็นจริง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑. ครูมีการอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียน	๔.๐๐	๐.๗๑	มาก
๒. ครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบ	๓.๖๔	๐.๘๘	มาก
๓. ครูมีการสาธิตประกอบการสอนเพื่อให้นักเรียนเห็นชัดเจน	๓.๘๖	๐.๗๗	มาก
๔. ครูอธิบายและตีความบทเรียนเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น	๓.๙๕	๐.๗๓	มาก
๕. ครูใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	๔.๑๑	๐.๖๒	มาก
๖. ครูถามคำถามในการสรุปบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจใน บทเรียนอย่างชัดเจน	๓.๙๑	๐.๗๖	มาก
๗. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายชี้แจงให้นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์	๓.๖๘	๐.๘๖	มาก
รวม	๓.๘๗	๐.๗๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า สภาพองค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา (สภาพความเป็นจริง) ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านสันติสนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.87$, $S.D. = 0.76$) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ครูใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.11$, $S.D. = 0.62$) ครูมีการอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.00$, $S.D. = 0.71$) ครูอธิบายและตีความบทเรียนเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.95$, $S.D. = 0.73$) ครูถามคำถามในการสรุปบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนอย่างชัดเจน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.91$, $S.D. = 0.76$) ครูมีการสาธิตประกอบการสอนเพื่อให้นักเรียนเห็นชัดเจน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.86$, $S.D. = 0.77$) ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายชี้แจงให้นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.68$, $S.D. = 0.86$) ครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.64$, $S.D. = 0.88$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความเป็นจริง) ด้านสมรรถนะ

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน (๒) ด้านสมรรถนะ	สภาพความเป็นจริง		
	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
๘. ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนการสอน	๔.๐๘	๐.๗๕	มาก
๙. ครูสนทนาซักถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนก่อนการสอน	๓.๙๒	๐.๖๖	มาก
๑๐. ครูทบทวนบทเรียน โดยการเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ให้กับผู้เรียนก่อนการสอนบทเรียนใหม่	๓.๗๙	๐.๖๙	มาก
๑๑. ครูมีการใช้เกม เพลง เรื่องความสนใจ สร้าง ความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน	๓.๒๒	๐.๘๙	ปานกลาง
๑๒. ครูมีวิธีการพูดและเทคนิคในการสร้างแรง บันดาลใจให้ผู้เรียนคล้อยตามและอยากเรียนรู้	๓.๘๗	๐.๗๕	มาก
๑๓. ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้งที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือของจริง ในการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และ เข้าใจบทเรียนได้ง่าย	๓.๙๕	๐.๕๖	มาก
๑๔. ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอน	๓.๕๘	๐.๘๔	มาก
๑๕. ครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นตัวกลางในการจัดการเรียน การสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจน	๓.๘๓	๐.๕๗	มาก
๑๖. ครูแนะนำและชี้แนะการใช้สื่อการสอนให้กับนักเรียนได้อย่าง เหมาะสมกับบทเรียนและวัย	๓.๘๖	๐.๗๕	มาก
รวม	๓.๗๘	๐.๗๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า สภาพองค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา (สภาพความเป็นจริง) ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านสมรรถนะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.78$, $S.D. = 0.74$) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนการสอน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.08$, $S.D. = 0.75$) ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้งที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือของจริง ในการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ง่าย อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.95$, $S.D. = 0.56$) ครูสนทนาซักถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนก่อนการสอน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.92$, $S.D. = 0.66$) ครูมีวิธีการพูดและเทคนิคในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนคล้อยตามและอยากเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.87$, $S.D. =$

๐.๗๕) ครูแนะนำและชี้แนะการใช้สื่อการสอนให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบทเรียนและวัย อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=๓.๘๖$, S.D.=๐.๗๕) ครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=๓.๘๓$, S.D.=๐.๕๗) ครูทบทวนบทเรียน โดยการเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ให้กับผู้เรียนก่อนการสอนบทเรียนใหม่ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=๓.๗๙$, S.D.=๐.๖๙) ครูส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยการใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=๓.๗๕$, S.D.=๐.๙๖) ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=๓.๕๘$, S.D.=๐.๘๔) ครูมีการใช้เกม เพลง เร้าความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=๓.๒๒$, S.D.=๐.๘๙) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความเป็นจริง) ด้านสมุเตชนา

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธรูปวิธีการสอน (๓) ด้านสมุเตชนา	สภาพความเป็นจริง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑๘. ครูใช้ภาษาในการสื่อสาร ชัดเจน เข้าใจง่าย	๔.๑๑	๐.๘๐	มาก
๑๙. ครูใช้น้ำเสียง และ ท่าทาง ได้เหมาะสมกับสถานการณ์	๔.๒๓	๐.๖๘	มาก
๒๐. ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน	๓.๘๙	๐.๘๓	มาก
๒๑. ครูมีการใช้เกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากติดตามการเรียนรู้ตลอดเวลา	๓.๖๒	๐.๙๕	มาก
๒๒. ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยการสาธิตประกอบการสอนในบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้	๓.๗๖	๐.๗๑	มาก
๒๓. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม	๓.๖๗	๐.๖๔	มาก
๒๔. ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน	๓.๖๗	๐.๕๙	มาก
๒๕. ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เรียนโดยการตอบคำถามในบทเรียน	๓.๘๖	๐.๗๔	มาก
๒๖. ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	๓.๗๐	๐.๘๐	มาก
รวม	๓.๘๓	๐.๘๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า สภาพองค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปบริหารการศึกษา (สภาพความเป็นจริง) ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธ

บริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านสมุทเตชนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.83$, S.D.=0.74) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ครูใช้น้ำเสียง และ ท่าทาง ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.23$, S.D.=0.68) ครูใช้ภาษาในการสื่อสาร ชัดเจน เข้าใจง่าย อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D.=0.80) ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการแสดงบทบาท สมมติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.89$, S.D.=0.83) ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เรียนโดยการตอบคำถามในบทเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D.=0.74) ครูให้ นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยการสาธิตประกอบการสอนในบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและ อยากเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.76$, S.D.=0.71) ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.70$, S.D.=0.80) ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียนโดยการอภิปราย กลุ่ม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.67$, S.D.=0.64) ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.67$, S.D.=0.59) ครูมีการใช้เกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากติดตามการเรียนรู้อยู่ ตลอดเวลา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.62$, S.D.=0.55) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของ ครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความเป็นจริง) ด้านสัมปทั้งสนา

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธรูปวิธีการสอน (๔) ด้านสัมปทั้งสนา	สภาพความเป็นจริง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๒๗. ครูพูดเสริมกำลังใจให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับ สถานการณ์และวัยของผู้เรียน	๔.๐๘	๐.๘๐	มาก
๒๘. ครูใช้ภาษาภายในการเสริมแรงเพื่อเป็นการสร้างความ มั่นใจ ให้กับผู้เรียน	๓.๙๘	๐.๘๒	มาก
๒๙. ครูให้กำลังใจกับผู้เรียนให้กล้าแสดงออกอย่างชัดเจน	๓.๙๖	๐.๙๐	มาก
๓๐. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดย การยกตัวอย่างสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม	๔.๐๘	๐.๗๔	มาก
๓๑. ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดให้ถูกต้อง เหมาะสมกับวัย	๓.๘๘	๐.๗๙	มาก
๓๒. ครูใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จัก แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	๓.๙๘	๐.๖๕	มาก
๓๓. ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด แก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	๓.๙๒	๐.๗๑	มาก
๓๔. ครูใช้อุปกรณ์การสอน เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิด ให้ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	๓.๘๘	๐.๖๖	มาก
รวม	๓.๕๒	๐.๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า สภาพองค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา (สภาพความเป็นจริง) ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านสัมปหังสนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.52$, $S.D. = 0.67$) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ครูพูดเสริมกำลังใจให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.08$, $S.D. = 0.80$) ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.08$, $S.D. = 0.74$) ครูใช้ภาษากาย ในการเสริมแรงเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.98$, $S.D. = 0.82$) ครูใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.98$, $S.D. = 0.65$) ครูให้กำลังใจกับผู้เรียนให้กล้าแสดงออกอย่างชัดเจน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.96$, $S.D. = 0.90$) ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหา ได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.92$, $S.D. = 0.71$) ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.88$, $S.D. = 0.79$) ครูใช้อุปกรณ์การสอนเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิด ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.88$, $S.D. = 0.66$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (สภาพคาดหวัง)

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๒๘๕	๙๒.๕๔
	หญิง	๒๓	๗.๔๖
รวม		๓๐๘	๑๐๐.๐๐
อายุ	๓๐ ปีลงไป	๓๓	๑๐.๗๑
	๓๑-๔๐ ปี	๑๐๒	๓๓.๑๒
	๔๑-๕๐ ปี	๑๓๑	๔๒.๕๔
	๕๑-๖๐ ปี	๔๒	๑๓.๖๓
รวม		๓๐๘	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนปลาย	๘๓	๒๖.๙๕
	ปวช.	๒๒	๗.๑๔
	ปวส.	๓๕	๑๑.๓๖
	อนุปริญญา	๗	๒.๒๗
	ปริญญาตรี	๑๔๕	๔๗.๐๘
	อื่นๆ	๑๖	๕.๒๐
รวม		๓๐๘	๑๐๐.๐๐
ชั้นยศ	สิบตำรวจตรี	๔๒	๑๓.๖๔
	สิบตำรวจโท	๓๙	๑๒.๖๖
	สิบตำรวจเอก	๔๗	๑๕.๒๖
	จ่าสิบตำรวจ	๖๓	๒๐.๔๖
	ดาบตำรวจ	๗๙	๑๕.๖๔
	อื่นๆ	๓๘	๑๒.๓๔
รวม		๓๐๘	๑๐๐.๐๐
อายุราชการ	๑๐ ปีลงไป	๔๙	๑๕.๙๑
	๑๑ - ๒๐ ปี	๘๒	๒๖.๖๒
	๒๑ - ๓๐ ปี	๙๔	๓๐.๕๒
	๓๑ - ๔๐ ปี	๘๓	๒๖.๙๕
	มากกว่า ๔๐ ปี	-	-
รวม		๓๐๘	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๗ เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพคาดหวัง) จำนวน ๓๐๘ คน จำแนกตาม

เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ ๙๒.๕๔ นอกนั้นเป็น เพศหญิง ร้อยละ ๗.๔๖

อายุ พบว่า มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี ร้อยละ ๔๒.๕๔ จำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี ร้อยละ ๓.๑๒ อายุ ๕๑-๖๐ ปี ร้อยละ ๑๓.๖๓ และจำนวนน้อยที่สุดมีอายุ ๓๐ ปีลงไป ร้อยละ ๑๐.๗๑ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๔๗.๐๘ มากที่สุด รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ร้อยละ ๒๖.๙๕ การศึกษาในระดับ ปวส. ร้อยละ ๑๑.๓๖ การศึกษาในระดับ ปวช. ร้อยละ ๗.๑๔ การศึกษาระดับอื่นๆ ๕.๒๐ และน้อยที่สุดมีการศึกษาในระดับ อนุปริญญา ร้อยละ ๒.๒๗ ตามลำดับ

ชั้นยศ พบว่า มีชั้นยศจำเริญตำรวจ ร้อยละ ๒๐.๔๖ มากที่สุด รองลงมา มีชั้นยศดาบตำรวจ ร้อยละ ๑๕.๖๔ มีชั้นยศสิบตำรวจเอก ร้อยละ ๑๕.๒๖ มีชั้นยศสิบตำรวจโท ร้อยละ ๑๓.๖๔ มีชั้นยศสิบตำรวจโท ร้อยละ ๑๒.๖๖ และน้อยที่สุดมียศอื่นๆ ร้อยละ ๑๒.๓๔ ตามลำดับ

อายุราชการ พบว่า มีอายุราชการ ๒๑ - ๓๐ ปี ร้อยละ ๓๐.๕๒ มากที่สุด รองลงมา มีอายุราชการ ๓๑ - ๔๐ ปี ร้อยละ ๒๖.๙๕ มีอายุราชการ ๑๑ - ๒๐ ปี ร้อยละ ๒๖.๖๒ และน้อยที่สุดมีอายุราชการน้อยกว่า ๑๐ ปี ร้อยละ ๑๕.๙๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความคาดหวัง) โดยรวม

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธวิธีการสอน	สภาพคาดหวัง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านสันติสนทนา	๔.๖๐	๐.๕๔	มากที่สุด
๒. ด้านสมานพนา	๔.๕๐	๐.๕๘	มาก
๓. ด้านสมุเตตชนา	๓.๔๘	๐.๕๗	มาก
๔. ด้านสัมพันธสนา	๔.๖๖	๐.๕๓	มากที่สุด
รวม	๔.๕๖	๐.๕๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน(สภาพคาดหวัง) ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=๔.๕๖$, S.D.=๐.๕๕) และมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสัมพันธสนา อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=๔.๖๖$, S.D.=๐.๕๓) รองลงมาคือ องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสันติสนทนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=๔.๖๐$, S.D.=๐.๕๔) องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสมานพนา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=๔.๕๐$, S.D.=๐.๕๘) และ องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสมุเตตชนา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=๔.๔๘$, S.D.=๐.๕๗) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความคาดหวัง) ด้านสันติสนา

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน (๑) ด้านสันติสนา	สภาพคาดหวัง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑. ครูมีการอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียน	๔.๖๙	๐.๕๒	มากที่สุด
๒. ครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบ	๔.๕๐	๐.๖๐	มาก
๓. ครูมีการสาธิตประกอบการสอนเพื่อให้นักเรียนเห็นชัดเจน	๔.๕๗	๐.๕๕	มากที่สุด
๔. ครูอธิบายและตีความบทเรียนเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น	๔.๖๔	๐.๕๓	มากที่สุด
๕. ครูใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	๔.๗๗	๐.๔๒	มากที่สุด
๖. ครูถามคำถามในการสรุปบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนอย่างชัดเจน	๔.๖๐	๐.๕๙	มากที่สุด
๗. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายชี้แจงให้นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์	๔.๔๙	๐.๖๐	มาก
รวม	๔.๖๐	๐.๕๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน(สภาพคาดหวัง) ภาพรวม ด้านสันติสนา อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.60$, S.D.=0.54) และมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.77$, S.D.=0.42) ครูมีการอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.69$, S.D.=0.52) ครูอธิบายและตีความบทเรียนเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.64$, S.D.=0.53) ครูถามคำถามในการสรุปบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนอย่างชัดเจน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.60$, S.D.=0.59) ครูมีการสาธิตประกอบการสอนเพื่อให้นักเรียนเห็นชัดเจน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.57$, S.D.=0.55) ครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.50$, S.D.=0.60) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายชี้แจงให้นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.49$, S.D.=0.60) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความคาดหวัง) ด้านสมาทปนา

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธวิธีการสอน (๒) ด้านสมาทปนา	สภาพคาดหวัง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๘. ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนการสอน	๔.๖๓	๐.๔๘	มากที่สุด
๙. ครูสนทนาซักถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนก่อนสอน	๔.๖๘	๐.๕๕	มากที่สุด
๑๐. ครูทบทวนบทเรียน โดยการเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ ให้กับผู้เรียนก่อนการสอนบทเรียนใหม่	๔.๕๕	๐.๕๘	มากที่สุด
๑๑. ครูมีการใช้เกม เพลง เรา้ความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่ บทเรียน	๔.๐๙	๐.๘๒	มาก
๑๒. ครูมีวิธีการพูดและเทคนิคในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนคล้อยตามและอยากเรียนรู้	๔.๕๘	๐.๕๕	มากที่สุด
๑๓. ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้งที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือของจริงในการเร้าความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และเข้าใจ บทเรียนได้ง่าย	๔.๗๓	๐.๔๔	มากที่สุด
๑๔. ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	๔.๕๓	๐.๖๐	มากที่สุด
๑๕. ครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจน	๔.๑๘	๐.๕๓	มาก
๑๖. ครูแนะนำและชี้แนะการใช้สื่อการสอนให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบทเรียนและวัย	๔.๖๑	๐.๕๕	มากที่สุด
๑๗. ครูส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยการใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อการเรียนการสอน	๔.๔๘	๐.๗๓	มาก
รวม	๔.๕๐	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน(สภาพคาดหวัง) ภาพรวม ด้าน สมาทปนา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.50$, S.D.= 0.58) และมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้งที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือ ของจริง ในการเร้าความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ง่าย อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.73$, S.D.=0.44) ครูสนทนาซักถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนก่อนการสอน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.68$, S.D.=0.55) ครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็น

ตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.68$, S.D.=0.53) ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนการสอน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.68$, S.D.=0.44) ครูแนะนำและชี้แนะการใช้สื่อการสอนให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบทเรียนและวัย อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.57$, S.D.=0.55) ครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.61$, S.D.=0.55) ครูมีวิธีการพูดและเทคนิคในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน คล้อยตามและอยากเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.58$, S.D.=0.55) ครูทบทวนบทเรียน โดยการเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ให้กับผู้เรียนก่อนการสอนบทเรียนใหม่ อยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.55$, S.D.=0.58) ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.53$, S.D.=0.60) ครูส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.48$, S.D.=0.73) ครูมีการใช้เกม เพลง วัสดุความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.09$, S.D.=0.82) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความคาดหวัง) ด้านสมุดเตชนา

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน (๓) ด้านสมุดเตชนา	สภาพคาดหวัง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑๘. ครูใช้ภาษาในการสื่อสาร ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.68	0.53	มากที่สุด
๑๙. ครูใช้น้ำเสียง และ ท่าทาง ได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.73	0.44	มากที่สุด
๒๐. ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน	4.62	0.59	มากที่สุด
๒๑. ครูมีการใช้เกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากติดตามการเรียน อยู่ตลอดเวลา	4.36	0.64	มาก
๒๒. ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยการสาธิตประกอบการสอนในบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและ อยากเรียนรู้	4.51	0.50	มากที่สุด
๒๓. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม	4.55	0.62	มากที่สุด
๒๔. ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน	4.53	0.57	มากที่สุด
๒๕. ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เรียนโดยการตอบคำถามในบทเรียน	3.92	0.57	มาก
๒๖. ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.48	0.71	มาก
รวม	4.48	0.57	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน(สภาพคาดหวัง) ภาพรวม ด้าน สมุดเตชณา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.48$, $S.D.=0.50$) และมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้งที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือ ของจริง ในการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ง่าย อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.73$, $S.D.=0.44$) ครูสนทนาซักถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนก่อนการสอน อยู่ในระดับ มากที่สุด . ($\bar{x}=4.68$, $S.D.=0.53$) ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.62$, $S.D.=0.59$) ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.55$, $S.D.=0.62$) ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.37$, $S.D.=0.57$) ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยการสาธิตประกอบการสอนในบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.50$, $S.D.=0.50$) ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.48$, $S.D.=0.71$) ครูมีการใช้เกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากติดตามการเรียนอยู่ตลอดเวลา อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x}=4.36$, $S.D.=0.64$) ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนโดยการตอบคำถามในบทเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=3.92$, $S.D.=0.71$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพความคาดหวัง) ด้านสัมพันธสนา

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปวิธีการสอน (๔) ด้านสัมพันธสนา	สภาพคาดหวัง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๒๗. ครูพูดเสริมกำลังใจให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียน	4.76	0.56	มากที่สุด
๒๘. ครูใช้ภาษากาย ในการเสริมแรง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน	4.69	0.60	มากที่สุด
๒๙. ครูให้กำลังใจกับผู้เรียนให้กล้าแสดงออกอย่างชัดเจน	4.61	0.55	มากที่สุด
๓๐. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม	4.71	0.46	มากที่สุด
๓๑. ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย	4.62	0.59	มากที่สุด
๓๒. ครูใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	4.72	0.50	มากที่สุด
๓๔. ครูใช้อุปกรณ์การสอน เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิดให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.60	0.49	มากที่สุด
รวม	4.66	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน(สภาพคาดหวัง) ภาพรวม ด้าน สัมผัสสังนา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.66$, $S.D.=0.53$) และมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูพูดเสริมกำลังใจให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.76$, $S.D.=0.56$) ครูใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.72$, $S.D.=0.50$) ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.71$, $S.D.=0.46$) ครูใช้ภาษากาย ในการเสริมแรง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.69$, $S.D.=0.60$) ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหา ได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.64$, $S.D.=0.54$) ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}=4.62$, $S.D.=0.69$) ครูให้กำลังใจกับนักเรียนให้กล้าแสดงออกอย่างชัดเจน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.61$, $S.D.=0.55$) ครูใช้อุปกรณ์การสอน เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิด ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x}=4.60$, $S.D.=0.49$) ตามลำดับ

๒) ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ในสภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยรวมและรายด้าน

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในสภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ๓ อันดับแรก โดยใช้ดัชนีการจัดเรียงความสำคัญของความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index : $PNI_{modified}$ นำเสนอดังตาราง

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ความต้องการจำเป็น) โดยรวม

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา	ค่าเฉลี่ยของสภาพคาดหวัง(I)	ค่าเฉลี่ยของสภาพเป็นจริง(D)	(I - D)	$PNI_{modified}$ (I - D)/D	ลำดับ
๑. ด้านสันติสสนา	๔.๖๐	๓.๐๗	๑.๕๓	๐.๔๙๘	๑
๒. ด้านสมาธิ	๔.๕๐	๓.๗๘	๐.๗๒	๐.๑๙๐	๓
๓. ด้านสมุทเตชนา	๔.๔๘	๓.๘๓	๐.๖๕	๐.๑๖๙	๔
๔. ด้านสัมผัสสังนา	๔.๖๖	๓.๕๒	๑.๑๔	๐.๓๒๓	๒
รวม	๔.๕๖	๓.๕๕	๑.๐๑	๐.๒๘๔	-

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า สภาพความต้องการจำเป็นด้านองค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการ

จำเป็นทุกตอน PNI_{modified} อยู่ระหว่าง ๐.๔๙๘ - ๐.๑๖๙ โดยภาพรวม $PNI_{\text{modified}} = ๐.๒๘๔$ เมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ชั้นที่มีความต้องการจำเป็น ที่พบว่ามีค่า PNI_{modified} สูงสุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ ๑ คือ องค์ประกอบด้านสันติสนา (๐.๔๙๘) ลำดับที่ ๒ องค์ประกอบด้านสัมพันธสนา (๐.๓๒๓) ลำดับที่ ๓ องค์ประกอบด้านสมาทปนา (๐.๑๙๐) และลำดับสุดท้าย องค์ประกอบด้านสมุตเตชนา (๐.๑๖๙) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของ ครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ความต้องการจำเป็น) ด้านสันติสนา

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา (๑) ด้านสันติสนา	ค่าเฉลี่ยของสภาพคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของสภาพเป็นจริง (D)	(I - D)	PNI_{modified} (I - D)/D	ลำดับ
๑. ครูมีการอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียน	๔.๖๙	๔.๐๐	๐.๖๙	๐.๑๗๒	๖
๒. ครูมีการบรรยายโดยการใช้รูปภาพประกอบ	๔.๕๐	๓.๖๔	๐.๘๖	๐.๒๓๖	๑
๓. ครูมีการสาธิตประกอบการสอนเพื่อให้นักเรียนเห็นชัดเจน	๔.๕๗	๓.๘๖	๐.๗๑	๐.๑๘๓	๓
๔. ครูอธิบายและตีความบทเรียนเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น	๔.๖๔	๓.๙๕	๐.๖๙	๐.๑๗๔	๕
๕. ครูใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	๔.๗๗	๔.๑๑	๐.๖๖	๐.๑๖๐	๗
๖. ครูถามคำถามในการสรุปบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนอย่างชัดเจน	๔.๖๐	๓.๙๑	๐.๖๙	๐.๑๗๖	๔
๗. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายชี้แจงให้นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์	๔.๔๙	๓.๖๘	๐.๘๑	๐.๒๒๐	๒
รวม	๔.๖๐	๓.๐๗	๑.๕๓	๐.๔๙๘	-

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า สภาพความต้องการจำเป็นเพื่อการปรับปรุงด้านองค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตระเวนชายแดน กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกตอน $PNI_{modified}$ องค์ประกอบด้านสันติสนา อยู่ระหว่าง ๐.๒๓๖ - ๐.๑๖๐ โดยภาพรวม $PNI_{modified} = ๐.๔๔๘$ เมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ชั้นที่มีความต้องการจำเป็น ที่พบว่ามีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ ๑ คือ ครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบ (๐.๒๓๖) ลำดับที่ ๒ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายชี้แจงให้นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ (๐.๒๒๐) ลำดับที่ ๓ ครูมีการสาธิตประกอบการสอนเพื่อให้ นักเรียนเห็นชัดเจน (๐.๑๘๓) ลำดับที่ ๔ ครูถามคำถามในการสรุปบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนอย่างชัดเจน (๐.๑๗๖) ลำดับที่ ๕ ครูอธิบายและตีความบทเรียนเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น (๐.๑๗๔) ลำดับที่ ๖ ครูมีการอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียน (๐.๑๗๒) และลำดับสุดท้าย ครูใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน (๐.๑๖๐) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ความต้องการจำเป็น) ด้านสมรรถนะ

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา (๒) ด้านสมรรถนะ	ค่าเฉลี่ยของสภาพคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของสภาพเป็นจริง (D)	(I - D)	$PNI_{modified}$ (I - D)/D	ลำดับ
๘. ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนการสอน	๔.๖๓	๔.๐๘	๐.๖๑	๐.๑๔๙	๙
๙. ครูสนทนาซักถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนก่อนการสอน	๔.๖๘	๓.๙๒	๐.๗๖	๐.๑๙๓	๗
๑๐. ครูทบทวนบทเรียน โดยการเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ให้กับผู้เรียนก่อนการสอนบทเรียนใหม่	๔.๕๕	๓.๗๙	๐.๗๖	๐.๒๐๐	๓
๑๑. ครูมีการใช้เกม เพลง เรา้ความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน	๓.๐๙	๓.๐๒	๐.๐๗	๐.๐๒๓	๑๐
๑๒. ครูมีวิธีการพูดและเทคนิคในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนคล้อยตามและอยาก	๔.๕๘	๓.๘๗	๐.๗๑	๐.๑๘๓	๘

องค์ประกอบของทักษะ การสอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษา (๒) ด้านสมรรถนะ	ค่าเฉลี่ยของ สภาพคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของ สภาพเป็นจริง (D)	(I – D)	$PNI_{modified}$ (I – D)/D	ลำดับ
เรียนรู้					
๑๓. ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้ง ที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือ ของจริง ในการสร้างความสนใจ ของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และ เข้าใจบทเรียนได้ง่าย	๔.๗๓	๓.๙๕	๐.๗๘	๐.๑๙๗	๔
๑๔. ครูมีการใช้เกม เพลง วัสดุ ความสนใจ สร้างความพร้อม นำเข้าสู่บทเรียน	๔.๕๓	๓.๕๘	๐.๙๕	๐.๒๖๕	๑
๑๕. ครูมีวิธีการพูดและเทคนิค ในการสร้างแรงบันดาลใจให้ ผู้เรียนคล้อยตามและอยาก เรียนรู้	๔.๖๘	๓.๘๓	๐.๘๕	๐.๒๒๑	๒
๑๖. ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้ง ที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือ ของจริง ในการสร้างความสนใจ ของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และ เข้าใจบทเรียนได้ง่าย	๔.๖๑	๓.๘๖	๐.๗๕	๐.๑๙๔	๕
๑๗. ครูส่งเสริม สนับสนุนให้ นักเรียนมีส่วนร่วมโดยการใช้ เทคโนโลยีในการสร้างสื่อการ เรียนการสอน	๔.๔๘	๓.๗๕	๐.๗๓	๐.๑๙๔	๖
รวม	๔.๕๐	๓.๗๘	๐.๗๒	๐.๑๙๐	-

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า สภาพความต้องการจำเป็นเพื่อการปรับปรุงด้านองค์ประกอบ
ของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตระเวนชายแดน กลุ่มตัวอย่างมี
ความต้องการจำเป็นทุกตอน $PNI_{modified}$ องค์ประกอบด้านสมรรถนะ อยู่ระหว่าง ๐.๒๖๕ - ๐.๐๒๓
โดยภาพรวม $PNI_{modified} = ๐.๑๙๐$ เมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ชั้นที่มีความต้องการจำเป็น ที่
พบว่ามีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ ๑ คือ ครูมีการใช้เกม เพลง วัสดุ
สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน (๐.๒๖๕) ลำดับที่ ๒ ครูมีวิธีการพูดและเทคนิคในการสร้างแรง
บันดาลใจให้ผู้เรียนคล้อยตามและอยากเรียนรู้ (๐.๒๒๑) ลำดับที่ ๓ ครูทบทวนบทเรียน โดยการ
เชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ให้กับผู้เรียนก่อนการสอนบทเรียนใหม่ (๐.๒๐๐) ลำดับที่ ๔ ครูมี

การใช้สื่อการสอน ทั้งที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือ ของจริง ในการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ง่าย (๐.๑๙๗) ลำดับที่ ๕ ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้งที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือ ของจริง ในการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ง่าย (๐.๑๙๔) ลำดับที่ ๖ ครูส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยการใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อการเรียนการสอน (๐.๑๙๔) ลำดับที่ ๗ ครูสนทนาซักถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนก่อนการสอน(๐.๑๙๓) ลำดับที่ ๘ ครูมีวิธีการพูดและเทคนิคในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนคล้อยตามและอยากเรียนรู้ (๐.๑๘๓) ลำดับที่ ๙ ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนการสอน (๐.๑๔๙) และลำดับสุดท้าย ๑๐ ครูมีการใช้เกม เพลง สร้างความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน (๐.๐๒๓) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ความต้องการจำเป็น) สมุดเตชนา

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา (๓) ด้านสมุดเตชนา	ค่าเฉลี่ยของสภาพคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของสภาพเป็นจริง (D)	(I – D)	$PNI_{modified} (I - D)/D$	ลำดับ
๑๘. ครูใช้ภาษาในการสื่อสารชัดเจน เข้าใจง่าย	๔.๖๘	๔.๑๑	๐.๕๗	๐.๑๓๘	๘
๑๙. ครูใช้น้ำเสียง และ ท่าทางได้เหมาะสมกับสถานการณ์	๓.๗๓	๓.๒๓	๐.๕๐	๐.๑๕๔	๗
๒๐. ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน	๔.๖๒	๓.๘๙	๐.๖๔	๐.๑๖๐	๖
๒๑. ครูมีการใช้เกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากติดตามการเรียนรู้จนอยู่ตลอดเวลา	๔.๓๖	๓.๖๒	๐.๗๔	๐.๒๐๔	๕
๒๒. ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยการสาธิตประกอบการสอนในบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้	๔.๕๑	๓.๗๖	๐.๗๕	๐.๑๙๙	๕
๒๓. ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม	๔.๕๕	๓.๖๗	๐.๘๘	๐.๒๓๙	๑

๒๔. ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่ม เพื่อสังเคราะห์ความรู้ใน บทเรียน	๔.๕๓	๓.๖๗	๐.๘๖	๐.๒๓๔	๒
๒๕. ครูประเมินความรู้ ความ เข้าใจ ของผู้เรียนโดยการตอบ คำถามในบทเรียน	๓.๙๒	๓.๘๖	๐.๐๖	๐.๐๑๕	๙
๒๖. ครูมีการจัดสภาพแวดล้อม ในห้องเรียนให้เอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน	๔.๔๘	๓.๗๐	๐.๗๘	๐.๒๑๐	๓
รวม	๔.๔๘	๓.๘๓	๐.๖๕	๐.๑๖๙	-

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า สภาพความต้องการจำเป็นเพื่อการปรับปรุงด้านองค์ประกอบ ของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตระเวนชายแดน กลุ่มตัวอย่างมี ความต้องการจำเป็นทุกตอน $PNI_{modified}$ องค์ประกอบด้านสมุติเตชนา อยู่ระหว่าง ๐.๒๓๔ - ๐.๐๑๕ โดยภาพรวม $PNI_{modified} = ๐.๑๖๙$ เมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ชั้นที่มีความต้องการจำเป็น ที่ พบว่ามีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ ๑ คือ ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียนโดย การอภิปรายกลุ่ม (๐.๒๓๔) ลำดับที่ ๒ ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน (๐.๒๓๔) ลำดับที่ ๓ ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (๐.๒๑๐) ลำดับที่ ๔ ครูมีการใช้เกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากติดตามการเรียนอยู่ตลอดเวลา (๐.๒๐๔) ลำดับที่ ๕ ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยการสาธิตประกอบการสอนในบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจและอยากเรียนรู้ (๐.๑๙๙) ลำดับที่ ๖ ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน (๐.๑๖๐) ลำดับที่ ๗ ครูใช้น้ำเสียง และ ท่าทาง ได้เหมาะสม กับสถานการณ์ (๐.๑๙๓) ลำดับที่ ๘ ครูมีวิธีการพูดและเทคนิคในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน คล้อยตามและอยากเรียนรู้ (๐.๑๓๘) และลำดับสุดท้าย ๙ ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เรียน โดยการตอบคำถามในบทเรียน (๐.๐๑๕) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของสภาพปัญหา
ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธรูปวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตาม
หลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ความต้องการจำเป็น) สมทบนา

องค์ประกอบของทักษะ การสอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษา (๔) ด้านสัมพันธสนา	ค่าเฉลี่ยของ สภาพคาดหวัง (I)	ค่าเฉลี่ยของ สภาพเป็นจริง (D)	(I – D)	$PNI_{modified}$ (I – D)/D	ลำดับ
๒๗. ครูพูดเสริมกำลังใจให้ นักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับ สถานการณ์และวัยของผู้เรียน	๔.๗๖	๓.๐๘	๑.๖๘	๐.๕๔๕	๑
๒๘. ครูใช้ภาษากาย ในการ เสริมแรง เพื่อเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้กับผู้เรียน	๔.๖๙	๓.๙๘	๐.๗๑	๐.๑๗๘	๗
๒๙. ครูให้กำลังใจกับผู้เรียนให้ กล้าแสดงออกอย่างชัดเจน	๔.๖๑	๓.๙๖	๐.๖๕	๐.๑๖๔	๘
๓๐. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จัก คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ ต่างๆได้อย่างเหมาะสม	๔.๗๑	๓.๐๘	๑.๖๓	๐.๕๒๙	๒
๓๑. ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ ผู้เรียนได้ใช้ความคิดให้ถูกต้อง เหมาะสมกับวัย	๔.๖๒	๓.๘๘	๐.๗๔	๐.๑๙๐	๓
๓๒. ครูใช้คำถามในการ กระตุ้นให้ นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ได้อย่าง ถูกต้องและ เหมาะสม	๔.๗๒	๓.๙๘	๐.๗๔	๐.๑๘๕	๕
๓๓. ครูสร้างสถานการณ์ให้ นักเรียนได้ มีส่วนร่วมในการ คิดแก้ปัญหา ได้เหมาะสมกับ วัยของผู้เรียน	๔.๖๔	๓.๙๒	๐.๗๒	๐.๑๘๓	๖
๓๔. ครูใช้อุปกรณ์การสอน เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนใช้ ความคิด ให้เหมาะสมกับวัย ของผู้เรียน	๔.๖๐	๓.๘๘	๐.๗๒	๐.๑๘๕	๔
รวม	๔.๖๖	๓.๕๒	๑.๑๔	๐.๓๒๓	-

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า สภาพความต้องการจำเป็นเพื่อการปรับปรุงด้านองค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตระเวนชายแดน กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกตอน $PNI_{modified}$ องค์ประกอบด้านสัมพันธสนา อยู่ระหว่าง ๐.๕๔๕ - ๐.๖๖๔ โดยภาพรวม $PNI_{modified} = ๐.๓๒๓$ เมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ชั้นที่มีความต้องการจำเป็น ที่พบว่ามีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุด มีความสำคัญเป็นลำดับที่ ๑ คือ ครูพูดเสริมกำลังใจให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียน (๐.๕๔๕) ลำดับที่ ๒ ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม (๐.๕๒๙) ลำดับที่ ๓ ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย (๐.๔๙๐) ลำดับที่ ๔ ครูใช้อุปกรณ์การสอน เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิด ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (๐.๔๘๕) ลำดับที่ ๕ ครูใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (๐.๔๘๕) ลำดับที่ ๖ ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหา ได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (๐.๔๘๓) ลำดับที่ ๗ ครูใช้ภาษากาย ในการเสริมแรง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน (๐.๔๗๘) และลำดับสุดท้าย ๘ ครูให้กำลังใจกับนักเรียนให้กล้าแสดงออกอย่างชัดเจน (๐.๔๖๔) ตามลำดับ

๔.๑.๓ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้บริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจำนวน ๕ ท่าน โดยมีการเลือกเขตแบบเจาะจงและมีเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นผู้บริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และมีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี มีรายชื่อโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้ ๑) โรงเรียนมัธยมพระราชทานนายว อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายว อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ๓) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายดิงค์ปอร์แอร์ไลน์สเฉลิมพระเกียรติฯ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ๔) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบ่อชะอม อำเภอกงหางแมว จังหวัดจันทบุรี ๕) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองแดง อำเภอกงหางแมว จังหวัดจันทบุรี (รายละเอียดในภาคผนวก) ผู้วิจัยได้ลงรหัสข้อมูลโดยใช้อักษรย่อแทนความหมายของข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๘ ผลการสังเคราะห์บทสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๕ ท่าน

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
๑. สภาพปัญหาของทักษะการสอนของครูการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (PBPPS) เป็นอย่างไรและมีแนวทางแก้ไขอย่างไร	สภาพปัญหาทั่วไปของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (PBPPS) - ด้านผู้เรียน (PS) ๑) นักเรียนส่วนใหญ่ครอบครัวมีปัญหาครอบครัว (PF) ครอบครัวหย่าร้างอาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่เป็นญาติที่ไม่ใช่พ่อแม่ เช่น ตายาย น้า อา เป็นต้น ทำให้เด็กต้องมีโทรศัพท์เพื่อติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ทำให้เด็กติดเกมส์ ในโทรศัพท์ (PS) ด้านบุคลากร ๒) ครู ตชด.ไม่จบตรงเอก (TGM) และมีภาระกิจแฝงในหน้าที่ตำรวจ(WTTD) และบุคลากรมีจำกัด และกองบัญชาการมีนโยบายเปิดรับเด็กอนุบาลเพิ่มทำ	สภาพปัญหาทั่วไปของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (PBPPS) - ปัญหาด้านผู้เรียน(PS) นักเรียนมีความหลากหลาย ทั้ง ด้านภาษาและวัฒนธรรม ครูต้องมีการปรับตัว เด็กอพยพตามผู้ปกครองในการประกอบอาชีพมีปัญหาครอบครัว (PF) ด้านบุคลากร (PP) ครู มีการโยกย้ายเมื่อครบวาระ / โครงการครูทายาท (PP) แก้ปัญหามีภารกิจตำรวจเข้ามาแทรกการพัฒนา	สภาพปัญหาทั่วไปของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (PBPPS) - ปัญหา ด้านบุคลากร (PP) ครู ไม่มีวุฒิทางการศึกษาและวิชาเอกเฉพาะ / (TGM) ครูเข้ารับการอบรม (TTT) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (CoOO) เช่น จากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) มีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพของครูและบุคลากรด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีความรู้และทักษะที่จะจัดการเรียนรู้ให้ นักเรียนได้เรียนรู้จนบรรลุผลที่	สภาพปัญหาทั่วไปของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (PBPPS) - ปัญหาด้านบุคลากร (PP) ๑. ครูจบไม่ตรงเอก (TGM) และมาเรียนต่อกันเองในภายหลัง ๒. การทำงานมีสองแบบ (WTTD) คือ จัดทำรายงานเอกสารวิชาการต่างๆควบคู่กัน คือให้หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่ด้วย และนอกจากจะจัดการเรียนการสอนแบบ สพฐ.แล้วจะต้องปฏิบัติงานตามโครงการพระราชดำริ ๘ โครงการด้วย -ด้านงบประมาณ รายได้ที่จัดสรรไม่เพียงพอกับการบริหารจัดการ จึง	สภาพปัญหาทั่วไปของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (PBPPS) - ปัญหาด้านบุคลากร (PP) - ครูจบไม่ตรงเอก (TGM) - ครูอัตราจ้างจะไม่มีใบประกอบวิชาชีพ - มีการกิจกรรมการเรียนการสอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน ๘ กลุ่มสาระ และมีการจัดการเรียนการสอนแบบ โรงเรียนคู่ขนาน (SP) คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ของ สพฐ.คู่ชายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (GCL) ปัญหาด้านการสอน (TGM) - ครูสอนประจำชั้น ไม่มีการสอนเวียนครูคนเดียวสอนทุกวิชา (TGM)	สภาพปัญหาทั่วไปของโรงเรียน ตชด. (PBPPS) โรงเรียน ตชด. เป็นโรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งแยกออกเป็น โรงเรียนมัธยมและโรงเรียนประถมศึกษา ๑. ปัญหาด้านผู้เรียน (PS) - เด็กนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีปัญหาด้านครอบครัว (PF) คือ พ่อแม่หย่าร้าง และบางคนก็ถูกทิ้งให้อยู่กับปู่ ย่า ตายาย และญาติพี่น้อง เพื่อว่าผู้ปกครองจะได้ไปหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ทำให้ตัวเด็ก (PF) ไม่มีความพร้อมในด้านการเรียน (PS)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
	ให้จำนวนนักเรียนเพิ่ม แต่บุคลากรไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน การแก้ปัญหา(SP) - ให้ครูเข้ารับการอบรมตามวิชาที่สอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนของตน (TTT) - มีโครงการครูทายาท ซึ่งเป็นโครงการที่ให้ศิษย์เก่าโรงเรียน ดชด. ที่จบ ม. ๖ สอบเข้าแข่งขัน เป็นตำรวจที่ทำหน้าที่ครู ดชด. ที่เป็น ศิษย์เก่าโรงเรียนไหนก็ไปสอบที่จังหวัดนั้นและ เมื่อเข้ารับการอบรมเสร็จแล้ว ต้องได้เข้ารับการอบรมเรื่องเทคนิคการสอนและการจัดทำสื่อจากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ภาคนั้นดูแลอยู่ (CoOO) ข้อเสนอแนะ การแก้ปัญหาทักษะการ		คาดหวังไว้ - มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่อบรมให้ความรู้ให้กับครูที่มีความสนใจในวิชาเฉพาะเพื่อเสริมทักษะ เทคนิคการสอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน (ASI) - มีการทำ MOU ระหว่างกองบัญชาตำรวจตระเวนชายแดนกระทรวงศึกษาธิการและกองงานส่วนพระองค์ ในการพัฒนาครูและ โรงเรียน เรียกว่าโรงเรียนคู่พัฒนาโดยการจัดสรรและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนและการบริหารในโรงเรียน เช่น ด้านกำลังพล และการเสริมทักษะของครูในด้านต่างๆ (CoOO) ทักษะการสอนของครูในการจัดกิจกรรมต่างๆ	จำเป็นต้องมีการหาเงินนอกงบเพื่อมาพัฒนาโรงเรียน (POS) -บุคลากรที่ไม่เพียงพอที่มีการช่วยเหลือจาก (PP) หน่วยงานภายนอก เช่น อบจ.ของจังหวัด จ้างครูอัตราจ้าง ในสาขาที่ขาดแคลนให้ และเป็นสัญญาปีต่อปี - มหาวิทยาลัยราชภัฏของแต่ละพื้นที่ดูแลและอบรมให้ในเรื่องของทักษะและเทคนิคการสอนต่างๆ (TTT) สพป.และสพม. ในแต่ละเขตพื้นที่ การศึกษาก็จัดสอบและส่งครูมาช่วย สัญญาปีต่อปี เช่นกันส่วนการวัดผลประเมินและการนิเทศการสอนนั้นจะมีการแนะนำชี้แจง ในที่ประชุม (CoOO)	- งบประมาณไม่เพียงพอ เด็กนักเรียนนั้นเป็นเด็กที่อพยพ โยกย้าย ตามผู้ปกครอง(MTF) ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามสภาพที่เป็นจริง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ(PQE) และนักเรียนขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนต่อ (PS) จึงเน้นการฝึกอาชีพเพื่อพอประกอบอาชีพได้(ASI) แต่พอจบไปไม่มีทุนและขาดความต่อเนื่องจึงทำให้เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียน พอจบมาเลยไม่ได้เรียนต่อ (PS)	๒. ปัญหาด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา (PP) - ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทาง (PP) - ครูมีภาระงานในหน้าที่หลายอย่าง ไม่ได้มีหน้าที่ในการสอนอย่างเดียว เช่น เป็นทั้งครูให้ความรู้, เป็นพยาบาลรักษาดูแลเมื่อยามเจ็บป่วยและทำหน้าที่ ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ในการพิทักษ์รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ (WTTD) - วาระการทำงานครบ๖ปี ก็จะมีการโยกย้ายกลับภูมิลำเนาหรือ บางคนก็เปลี่ยนสายงานไปทำหน้าที่อื่นเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่ (PP) - ค่าตอบแทนเงินเดือน

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
	สอนของครูนั้น ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรม (TTT) เพื่อพัฒนาการส อ น แ ล ะ เ พิ มประสิทธิภาพการสอนของตนเองพร้อมกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (GCL) ในระหว่างกลุ่มงานของตนและควรศึกษาเรียนรู้ ประเพณี วัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่เพื่อง่ายต่อการติดต่อสื่อสารและง่ายต่อการสอนและการอยู่ร่วมกันในพื้นที่นั้นๆ		ในชั้นเรียน มีการบูรณาการเข้ากับงานโครงการพระราชดำริฯ ทั้ง ๘ โครงการ (ASI) ๑. โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ๒. โครงการอนามัยแม่และเด็กในถิ่นทุรกันดาร ๓. โครงการส่งเสริมไอโอดีน ๔. โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ๕. โครงการนักเรียนทุนในพระราชานุเคราะห์ ๖. โครงการส่งเสริมสหกรณ์ ๗. โครงการฝึกอาชีพ ๘. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - มีศูนย์เรียนรู้ชุมชนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ			น้อยไม่เพียงพอ กับรายจ่าย ๓. ปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน (PQA) - การใช้หลักสูตรในการเรียนใช้เช่นเดียวกับ สพฐ. - คุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนต่ำกว่านักเรียนในระดับเดียวกันของ สพฐ. การแก้ปัญหาด้านผู้เรียน (SPS) ฝึกให้นักเรียนมีทักษะชีวิตในด้านความเป็นอยู่และเอาตัวรอดในสังคมให้คำปรึกษาและดูแลเอาใจใส่เมื่อนักเรียนมีปัญหาเน้นการศึกษาในด้านทักษะวิชาชีพ (SSL) - ด้านบุคลากรทางการศึกษา (PP) ครูที่คุณวุฒิไม่ตรงสาขา (TGM) จะมีการอบรมเพื่อ

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
			เรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน (GCL) - มีกิจกรรมที่สอนน้อง (TTC), การปลูกผักในกระถาง กิจกรรมปลูกวันแม่ เกี่ยววันพ่อ, กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ข้อเสนอแนะ อยากให้เพิ่มค่าตอบแทนเงินพิเศษนอกเหนือจากเงินเดือนให้สอดคล้องกับค่าครองชีพปัจจุบัน (PP)			เพิ่มคุณวุฒิและประสิทธิภาพในการสอนตามสาขาที่ตนเองสอนทุกปี ส่วนครูตชด.ที่ไม่มีคุณวุฒิ จะต้องไปศึกษาต่อเพิ่มคุณวุฒิ (PP) ตามสาขาที่ตนเองถนัด -ด้านคุณภาพการศึกษา (PQE) - การบูรณาการในหลัก (ASI) สูตรเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทและสังคมชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละพื้นที่ เสริมทักษะอาชีพเพื่อสร้างรายได้ในครอบครัว สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้คู่คุณธรรม รู้จักพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน (SSL)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
ด้านสันติสนา ๑) ครูมีการบรรยายโดยการใช้รูปภาพประกอบ (STDP)	ในการเรียนการสอนของครู รร.ตชด.นั้น จะมีการใช้รูปภาพประกอบการเรียนการสอนบ้าง แต่เป็นบางรายวิชานั้น (STDP)	ในการเรียนการสอนของครู รร.ตชด.นั้น จะมีการใช้รูปภาพประกอบการเรียนการสอนแต่ภาพไม่ค่อยชัดเจน ทำให้เด็กไม่เข้าใจในบทเรียน ส่วนภาพก็เป็นภาพที่ไม่น่าสนใจเพราะว่าเป็นภาพ ๒ มิติ จึงทำให้การเรียนการสอนโดยใช้ภาพประกอบไม่เป็นที่สนใจของนักเรียนเท่าที่ควรแต่ถ้าเป็นภาพ ๓ มิติ น่าจะทำให้เด็กเกิดทักษะและมีความสนใจมากยิ่งขึ้น และจะทำให้เด็กเกิดความสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้นด้วย (STDP)	ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของครู รร.ตชด.นั้น ได้พัฒนาโดยการนำสื่อทางเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เช่น DLTV, DLIT และกระดานอัจฉริยะ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะและเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น (STML)	เนื่องจาก รร.ตชด.เป็นโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลจากความเจริญและทุรกันดารมากทำให้องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆที่คอยให้การสนับสนุนหรือให้การช่วยเหลือในด้านสื่อการเรียนการสอน ไม่สามารถที่จะเข้าถึงโรงเรียนได้รวมทั้งงบประมาณจากหน่วยต้นสังกัด (PT)	ในการเรียนการสอน ครูจะมีวิธีการสอนโดยใช้รูปภาพประกอบการบรรยาย (STDP) โดยบูรณาการมาทำเป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น เรียงเรื่องเกี่ยวกับส่วนประกอบของพืช	ด้านสันติสนา ๑) ครูมีการบรรยายโดยการใช้รูปภาพประกอบในชั้นเรียนเป็นบางวิชานั้น (STDP) แนวทางการพัฒนา (SSP) ๑) จัดกิจกรรมเสริมความรู้ให้กับนักเรียน คือ กิจกรรมการเรียนรู้คู่ของจริง หรือ กิจกรรมที่ศนศึกษา เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ของจริงจากประสบการณ์ตรง (LTR) ๒) ทางรัฐ สนับสนุน DLTV, DLIT และกระดานอัจฉริยะ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะและเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น (STML)
๒) ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายชี้แจงให้	ในการเรียนการสอนของครู รร.ตชด. ใช้วิธีการยกตัวอย่าง เพื่อให้เด็กคิด	ครูใช้กิจกรรมการทำแปลงเกษตร จัดกิจกรรมในการเรียนการสอนเป็น	การจัดการเรียนการสอนของครู รร.ตชด.นั้น จะเป็นการจัดที่เน้นให้ผู้เรียน	มีการจัดเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนบ้าง เช่น สัปดาห์วิทยาศาสตร์ วัน	ใช้กิจกรรมการยกตัวอย่าง การสาธิตหรือการทดลอง ปฏิบัติให้นักเรียนเห็น	ด้านสันติสนา (STAA) ๑) ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการ

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ (STAA)	ตาม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (STAA)	วิธีหนึ่งที่จะช่วยสอนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจง่าย เช่นการสอนการปลูกผักคะน้า กวางตุ้ง ผักบุ้ง และครูก็จะสอนให้นักเรียนได้รู้ถึงอุปกรณ์การทำอาหารการเกษตรเช่น บัวรดผัก จอบ พลั่ว จากนั้นก็จะสอนวิธีการพรวนดินหว่านเมล็ดคลุมหน้าคาโดยในการสอนก็จะให้ผู้เรียนลงมือทำจริง พร้อมทั้งยกหน้าที่ให้ดูแลใส่ปุ๋ย รดน้ำ ถอนหญ้า จนกว่าผักแต่ละชนิดจะเติบโต (STAA,ASI) เมื่อผู้เรียนเห็นผลผลิตแล้วก็จะเกิดความภาคภูมิใจที่	ได้ เรี ย น รู้ จ า ก ประสบการณ์จริง หรือนเน้นการปฏิบัติและ(LTR) สอดแทรกกิจกรรมการสอนในรูปแบบต่างๆเข้าไปด้วย เช่น การบรรยาย การเล่าเรื่องและการยกตัวอย่าง เป็นต้น (STAA,STDP)	ภาษาไทยแห่งชาติ เพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อที่นักเรียนจะได้นำความรู้ที่ได้พบเห็นมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนและในชีวิตประจำวันได้(LTR) รวมทั้งครูยังสามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้ นำพานักเรียนไปศึกษาดูงานนั้น มาปรับใช้กับการเรียนการสอนได้อีกด้วย (STAA)	ชัดเจนตามวัตถุประสงค์อธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย และนักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติตามแบบอย่างได้ดีและเหมาะสม (LTR)	ที่หลากหลายชี้แจงให้นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์(STAA) ทั้งการยกตัวอย่าง การลงมือปฏิบัติจริงและบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระอื่นๆ และมีโครงการอาหารกลางวันในกิจกรรมแปลงเกษตร (ASI,LTR) แนวทางการพัฒนา(SSP) ๑) จัดกิจกรรมแปลงเกษตรเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและนำผลผลิตที่ได้มาประกอบอาหารกลางวันในโรงเรียนได้ (ASI) ด้านสันักสนา (STAA) ๑) จัดกิจกรรมเสริมทักษะ (ASI) ในวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรร ม วัน วิทยาศาสตร์ กิจกรรมวัน ภาษาไทย กิจกรรมวัน มาฆบูชา ฯลฯ เพื่อให้

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
		สามารถทำได้แล้ว ผลผลิตนี้ก็จะนำไปเข้า โครงการเกษตรเพื่อ อาหารกลางวัน ส่งผลให้ นักเรียนเห็นคุณค่าของ ผักหรือผลผลิตและรู้ถึง จุดประสงค์ที่ชัดเจนว่า ปลูกไว้เพื่ออะไรนั่นเอง (ASI)				นักเรียนได้เรียนรู้และ ปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม ไทย ๒) ส่งเสริม สนับสนุนให้ ครูได้ไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก โรงเรียนอื่น (GCL) และ เข้ารับการอบรม วิทยาศาสตร์ ในบางครั้ง การสอนการทดลอง อุปกรณ์และสื่ออาจไม่ ครบและครูไม่มีความ ชำนาญเฉพาะทาง (TTT)
๓) ครูมีการสาธิตประกอบ การสอนเพื่อให้นักเรียน เห็นชัดเจน (STDU)	ครูมีการสาธิต (STDU) ประกอบการบรรยายบ้าง เล็กน้อย เพราะในการ สาธิตประกอบการสอน นั้นอาจเป็นปัญหาของ ครูผู้สอน (PT) เนื่องจาก ครู รร. ตชด. ไม่ใช่ครูที่ เรียนจบครูมาโดยตรง (TGM) และยังขาดทักษะ เทคนิคการสอนและ อุปกรณ์ที่จะใช้	ครูมีการสาธิต (STDU) ประกอบการสอนให้ นักเรียนเห็นชัดเจนในบาง วิชา เช่น วิชาการงาน อาชีพ รายวิชาอื่น เช่น วิทยาศาสตร์ ในการ ทดลองก็ไม่สามารถทำ ได้เนื่องจากอุปกรณ์ไม่ ครบและครูไม่มี (PT) ความรู้เฉพาะในการสอน เช่น การสอนเรื่องการ	ปัจจุบันการสอนจะเริ่มต้น ด้วยการจัดให้เรียนรู้โดย ให้ผู้เรียนเรียนรู้จาก การ จัดการเรียนการสอน แบบเรียน ทางไกลหรือ DLTV จากไกลกังวล (STML) พอจบการจัดการ เรียนการสอนทางไกลแล้ว ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยการ บรรยาย การสาธิต	ครูมีการสาธิต (STDU) ประกอบการเรียนการ สอนให้นักเรียนได้เห็น ภาพในบางวิชาเท่านั้น เช่นวิชาการงานอาชีพ ส่วนวิชาอื่นๆ เช่น วิชา วิทยาศาสตร์ ในการ ทดลองก็ไม่สามารถทำ ได้เนื่องจากอุปกรณ์ไม่ ครบ และครูไม่มีความรู้ ความสามารถที่จะสอน	มีการสาธิตการสอน (STDU) เพื่อให้นักเรียน เห็นชัดเจน เช่นในรายวิชา วิทยาศาสตร์ เราสามารถ ทำการทดลองเพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ชัดเจนขึ้น ซึ่งก่อนที่จะมี การทดลอง หรือสาธิต ก็ จะมี การถามถึง ความหมาย ยกตัวอย่าง เช่น ในหน่วยเรื่อง	๓) ครูมีการสาธิตประกอบ การสอนเพื่อให้นักเรียน เห็นชัดเจน (STDU) ยัง เป็นปัญหา เนื่องจากครู รร. ตชด. ไม่ใช่ครูที่เรียนจบ ครูมาโดยตรง (TGM) และ ยังขาดทักษะ เทคนิคการ สอน (PBPPS) และอุปกรณ์ ที่จะใช้ประกอบการสาธิต แนวทางการพัฒนา ๑) ให้ครูใช้บทเรียน

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
	ประกอบการสาธิตอีกด้วย	เพราะเลี้ยงเนื้อเยื่อในชั้นป.๖ หรือการทดลองเล็กๆน้อยๆ ทำให้นักเรียนไม่มีความสนใจ ผลที่ตามมาก็คือผู้เรียนไม่เกิดองค์ความรู้ที่ควรได้รับ ฉะนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดในการเรียนคือ ครูผู้สอนควรมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆอยู่ตลอดเวลา	(STDU) เพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้นและถูกต้อง	และทำการทดลองให้นักเรียนเห็นภาพได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ จะทำให้นักเรียนโรงเรียน ตชด. ขาดองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ควรจะได้รับ (PQS)	แหล่งกำเนิดแสง แสงมาจากไหน แสงมีสีอะไร แสงเดินทางเป็นอย่างไร ซึ่งเราสามารถทดลองและทำการสาธิตให้นักเรียนพร้อมทั้งบรรยายถึงเนื้อหาในเรื่องต่างๆตลอดจนตั้งคำถามนักเรียนสามารถตอบและสรุปให้ฟังได้ หลังจากนั้นครูต้องสรุปซ้ำให้นักเรียนอีกครั้ง (STQA,STTA)	ทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนวังไกลกังวล , DLTV (STMS)๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ไปศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากโรงเรียนอื่นและเข้ารับการอบรม (TTT)เฉพาะทางในวิชาที่ตนเองสอน เพื่อพัฒนางานของตนเอง การอบรมในวิชาที่ตนเองสอนเพื่อพัฒนางานของตนเอง ๓) ครูมีการสาธิต(STDU) ประกอบการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเห็นชัดเจนในบางวิชาเท่านั้น เช่นวิชา การงาน วิชา คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์
ด้านสมรรถนะ						ด้านสมรรถนะ
๑) ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	ครู รร.ตชด.จะไม่มีให้นักเรียนร่วมอภิปรายกลุ่ม เพราะครูส่วนใหญ่จะสอนแต่วิชาพื้นฐานเท่านั้น	ครูมีการตั้งปัญหาแต่ไม่มีการอภิปราย เช่น ตั้งหัวข้อ ทำอย่างไรให้ฟันสวย โดยจับกลุ่ม กลุ่มละ	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการอภิปรายนั้น มีน้อยเพราะมีการเรียนการ	ครูมีการตั้งคำถามหรือยกตัวอย่าง เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	ในการสอนแต่ละคาบจะตั้งคำถามก่อนเสมอ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน	๑)ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
(STQP)	(PT)	๓ คน โดยให้ผู้เรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหาหรือแนวทางในการรักษาฟัน จากนั้นก็ทำใบงานส่งครู แต่ไม่มีการอภิปรายร่วมกัน (PT)	สอนในระดับประถมชั้นจัดการเรียนการสอนรูปแบบการอภิปรายนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะถ้าผู้สอนขาดทักษะการควบคุมชั้นเรียนการสอนจะไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ (PT)	และสามารถแก้ไขปัญหาได้ รวมทั้งสามารถที่จะอภิปรายกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆในชั้นเรียนได้ (STDU)	ในคาบนั้นๆ โดยแบ่งเป็นกลุ่มสามารถอภิปรายสรุปผลให้เพื่อนในห้องเรียนฟังอย่างเข้าใจ (STDU)	ในบางวิชานอกจากใช้คำถามแล้วครูต้องใช้กิจกรรมเสริมเข้าช่วย (STDU) แนวทางการแก้ปัญหา ๑)ใช้กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นกิจกรรมที่ทุกคนได้เรียนรู้ในการแก้ปัญหา (ASI) ๒)ให้ครูเข้ารับการอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนคู่พัฒนา (TTT,GCL)
๒) ครูมีการใช้เกม เพลง เร้าความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน (STGS)	ครูมีการนำเอาเกมส์ เพลง มาใช้ประกอบเป็นสื่อ นำเข้าสู่บทเรียนเป็นบางวิชาเท่านั้น ส่วนใหญ่จะนำเข้าสู่บทเรียนแบบเดิมๆ คือ เปิดหนังสือเรียนและเรียนในบทต่อไปเลย(STGS)	ครูมีการนำเพลงมาใช้ก่อนการเข้าสู่บทเรียน เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้รู้สึกตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา ร่วมกับความสนุกสนาน ด้วยและมีการเล่นเกมส์เล็กๆน้อยๆในการเข้าสู่บทเรียน เช่น เกมสรวม	การนำเข้าสู่บทเรียนจะขึ้นอยู่กับครูผู้สอนแต่ละคน ว่ามีเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนอย่างไร (PT,STGS)	การนำเข้าสู่บทเรียน ครูบางคนจะใช้เพลงหรือเกมส์ในการนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว สนใจในการเรียนอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมีความสนุกสนาน ในการนำกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนนั้น จะทำ	มีการนำเกมส์ เพลง กิจกรรมที่สนุกๆเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนพร้อมที่จะเข้าสู่บทเรียน เช่น ภาษาอังกฤษ จะแจกคำศัพท์ให้นักเรียน แล้วนำเพลงที่เกี่ยวกับศัพท์ที่แจกไปมาสอน และโยนเข้าสู่บทเรียน (STGS)	๒) ครูมีการใช้เกม เพลง เร้าความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน การนำเข้าสู่บทเรียนเป็นความสามารถและเทคนิคของครูแต่ละคน(STGS) แนวทางการพัฒนา ๑)ให้ครูเข้ารับการพัฒนาคำรู้ อบรมเสริม

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
		เงิน ก่อนการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในการเล่นเกมส์เช่นนี้ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดนอกจากนี้ ก็จะทำให้เกิดความสนุกสนาน ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ มีความจำที่ดี กว่าที่ครูมานั่งสอนโดยวิธีการบรรยายเพียงอย่างเดียว (STGS)		ให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดที่รวมทั้งนักเรียนจะไม่เบื่อหน่ายในการเรียนในวิชานั้นๆด้วย (STGS)		ประสบการณ์เทคนิควิธีการเกี่ยวกับการใช้เกมส์เพลงนำเข้าสู่บทเรียนในสาขาวิชาที่ตนเองสอนและบูรณาการเชื่อมโยงเข้ากับกลุ่มสาระวิชาอื่น(TTT) ๒) เข้าร่วมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนคู่ขนาน (GCL)
๓) ครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจน (STML)	การนำสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้นั้นค่อนข้างเป็นไปได้น้อยมาก เพราะ รร. ตชด. มีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ที่จะจัดซื้อสื่อในการนำเสนอ บางโรงเรียนอาจจะไม่มีแต่ก็ยังขาดแคลน ไม่เพียงพอต่อความต้องการ (STML, PT)	ครูมีการนำสื่อและเทคโนโลยีใหม่ๆมาเป็นตัวกลางในการเรียนการสอน เช่น การเปิดภาพยนตร์ หรือคลิปให้ผู้เรียนดูแล้วสรุปเป็นใจความสำคัญของเรื่องนั้นๆ โดยการตั้งประเด็นให้ผู้เรียนตอบคำถาม อยู่กับการชมภาพยนตร์หรือคลิปที่เปิดให้ดูได้ทั้งความรู้ได้ทั้งความ	รร.ตชด. ทุกแห่งมีการสนับสนุนเรื่องเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นโครงการของ กสทช. หรือ การเรียนแบบทางไกล DLTV เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจในบทเรียนเพิ่มขึ้น(STML)	ครูมีการนำสื่อต่างๆมาเป็นเครื่องมือและอุปกรณ์เสริมในการเรียนการสอน เช่น ใช้วิดีโอในการเปิดคลิปที่เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ดู เปิดภาพยนตร์ให้นักเรียนดูเมื่อดูภาพยนตร์หรือคลิปต่างๆเสร็จแล้ว ก็จะทำให้ นักเรียนได้สรุปที่ได้ดูมาทั้งหมด จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากสื่อ	มีสื่อการสอนหรือเทคโนโลยีใหม่ๆเช่น สื่อการสอนในอินเทอร์เน็ต คลิปเทคนิคที่สามารถทำให้นักเรียนเข้าใจได้ดีกว่า (STML)	๓) ครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจนแม้ในบางโรงเรียนจะไม่สะดวกในการใช้สื่อก็มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนใกล้เคียงที่เป็นโรงเรียนคู่พัฒนา (STML) แนวทางการพัฒนา ๑) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียน

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
		สนุกสนาน (STML)		ใหม่ฯ (STML)		ใกล้เคียงที่เป็นโรงเรียนคู่พัฒนา (OHY,GCL) แนวทางการพัฒนา ๑) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนใกล้เคียงที่เป็นโรงเรียนคู่พัฒนา (OHY,GCL)
ด้านสมรรถนะ ๑) ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม (STAD)	ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม และให้โจทย์หรือหัวข้อที่จะอภิปราย (STAD) แล้วให้นักเรียนไปทำการหาข้อมูลและเตรียมการเพื่อออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการฝึกให้กล้าแสดงออก และเป็นการปูพื้นฐานในด้านการทำงานเป็นกลุ่ม และเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะขึ้นชั้นมัธยมต่อไป	ในการวิเคราะห์บทเรียน ครูให้จับกลุ่มทำรายงานกับเรื่องที่เรียน เช่น เรื่องดวงดาว ก็จะทำให้จัดทำรายงานเกี่ยวกับดวงดาวเป็นกลุ่มๆ กลุ่ม ๑ ทำเรื่องดาวเสาร์ กลุ่ม ๒ ทำเรื่องดาวอังคาร แล้วนำมาอธิบายหน้าชั้นเรียน (STAD) โดยการวิเคราะห์ในลักษณะนี้จะจัดขึ้นในนักเรียนชั้น ป.๔ – ป.๖	การจัดการเรียนการสอนปัจจุบันไม่ค่อยเห็นครูผู้สอน จัดการเรียนการสอนในรูปแบบการอภิปราย ถ้ามีก็น้อย แต่ถ้าจัดก็ควรเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการวิเคราะห์ว่าบทเรียนที่ต้องเรียนนั้นเป็นอย่างไร และควรเรียนรู้ในเรื่องใด ตรงตามหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร (PT)	ครูจะมีการตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้เสมอ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกคิดและวิเคราะห์ รวมทั้งได้แสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคลและจะมีการอภิปรายกลุ่มด้วย และใช้กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเข้ามาช่วยในกระบวนการทำงานกลุ่ม (STAD)	ในการเรียนแต่ละคาบเมื่อถึงท้ายชั่วโมงก็จะให้นักเรียนอภิปรายหน้าชั้นเรียน ให้เพื่อนๆ ฟังถึงเนื้อหาที่เรียนมา (STAD)	ด้านสมรรถนะ ๑) ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม ครูใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และเป็นฝึกการกล้าแสดงออกเพื่อการสร้างผู้นำ(STAD) แนวทางในการพัฒนา ๑) ใช้กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเข้ามาช่วยในกระบวนการกลุ่มการทำงาน (ASI) ๒) เข้าร่วมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนคู่ขนาน (GCL)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
๒) ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน (STGS)	มีการแบ่งกลุ่มเป็นบางวิชา เช่น วิชาเกษตรและวิชาวิทยาศาสตร์ วิชาเกษตรก็จะให้นักเรียนได้ทำแปลงผัก ปลูกผัก เพื่อนำมาประกอบอาหาร ส่วนวิชาวิทยาศาสตร์ แบ่งกลุ่มคิดวิเคราะห์และทำการทดลองแบบง่ายตามอุปกรณ์ที่มี (STGS)	ครูได้มีการให้นักเรียนนักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน แต่เป็นเพียงบางวิชา จัดทำออกมาในรูปแบบของรายงานและใบงาน พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม ถ้าจัดทำมาในรูปแบบของรายงานก็จะมีการรายงานหน้าชั้นเรียนด้วย เพื่อความเข้าใจและการฝึกการกล้าแสดงออกของแต่ละกลุ่ม (STGS)	การสังเคราะห์นั้นเป็นการแยกองค์ความรู้แต่ละบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่หลากหลายตรงตามหลักสูตรควรนำหัวข้อในบทเรียนบางข้อมาทำการสังเคราะห์เบื้องต้นเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการสังเคราะห์ว่าควรทำอย่างไร (STGS)	ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียนเป็นบางวิชาจัดทำในรูปของรายงานและใบงาน รวมทั้งจะมีการนำเสนอหน้าชั้นเรียนด้วย (STGS)	ในการเรียนครูจะแบ่งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนและมีส่วนร่วมในการคิด เพื่อสังเคราะห์ความจากบทเรียน หรือในการเรียนแต่ละชั่วโมง ให้เพื่อนและครูฟังอย่างเข้าใจ (STGS)	๒) ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน มีการแบ่งกลุ่มการทำงานเพื่อสร้างความเป็นผู้รู้ (STGS) แนวทางการพัฒนา ๑) จัดกิจกรรมเรียนรู้คู่ของจริงให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เจอปัญหาและรวมกลุ่มกันแก้ปัญหา (LTR) ๒) ครูเข้ารับการพัฒนาโดยการฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนคู่พัฒนาและจากหน่วยงานอื่นๆ (TTT, GCL)
๓) ครู มีการ จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (STEL)	การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน อาจมีการจัดบอร์ด เพื่อเสริมความรู้ แต่โดยส่วนใหญ่ โรงเรียนตชด.จะมีข้อจำกัดในเรื่องห้องเรียน สถานที่เรียน อาจมีการเรียนการสอน	หากมีวิชาที่ต้องปฏิบัติจริง ก็เช่น ทำแปลงเกษตร ก็จะไปทำจริงถ้าเรียนสุขศึกษาพลศึกษาจะทำกายบริหารก็จะพาไปสนามฟุตบอลถ้าเรียนศิลปะก็จะให้ผู้เรียนมานั่งวาดภาพ	การจัดสถานที่และห้องเรียนนั้น สื่อการเรียนรู้ที่ติดตามห้องเรียนเพียงพอและมีเนื้อหาที่ตรงกับวัย และโต๊ะอุปกรณ์เพียงพอตามความต้องการของผู้เรียน	มีการจัดสถานที่ห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียน สภาพห้องเรียนต้องสะอาดเสมอ และสภาพภายนอกห้องเรียนต้องมีอากาศถ่ายเท ไม่มีเสียงแทรกกรบกวนเวลาเรียน	สภาพแวดล้อมในห้องเรียนมีผลต่อนักเรียน เพราะ ว่า หากสภาพแวดล้อมดีอากาศถ่ายเทแล้วจะทำให้เด็กนักเรียนมีความสดชื่นและมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะ	๓) ครู มีการ จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดห้องเรียนต้องมีความสอดคล้องกับการวัยของผู้เรียนเพื่อให้การเรียนรู้

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
	นอกห้องเรียนบ้าง (STEL,PBPPS)	ด้านนอกห้องเรียน(LTR) ถือว่าครูก็มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อผู้เรียนมากขึ้น หากเป็นวิชาในห้องเรียนครูก็จะจัดเวรทำความสะอาดประจำวันสอนให้ผู้เรียนรักษาความสะอาดรู้จักความรับผิดชอบ(STEL)	(STML) ส ถาน ที่บรรยากาศของห้องเรียน ถือว่าดีและมีคุณภาพ (STEL)	และครูจะมีการเวียนห้องเรียนเพื่อไม่ให้ นักเรียนจำเจในการเรียน อยู่แต่ในห้องเดิม (STEL)	เรียน (STEL)	อย่างมีความสุขและมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น (STEL) แนวทางการพัฒนา ๑) จัดกิจกรรมปรับภูมิทัศน์ในโรงเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศการอยากมาโรงเรียนของนักเรียน (STEL) ๒) กิจกรรมการประกวดชั้นเรียนสวยงามน่าเรียน เพื่อส่งเสริมให้ครูและนักเรียนทำงานร่วมกัน และเป็นการลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน (ASI) ๓) ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง (TTT)
ด้านสัมปหังสนา ๑) ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย (STTA)	มีการจัดกิจกรรมตามวันสำคัญ เช่นวันครู วันแม่ ,วันพ่อ วันต้านภัยยาเสพติด วันสำคัญทางศาสนา โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม	มีการจัดกิจกรรมการเข้าแถวหน้าเสาธงจะสอนให้นักเรียนรู้จักคิดว่าตัวเองมีหน้าที่เรียนเป็นนักเรียน ควรมาเข้าแถวเคารพธง	ครูมีการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและให้เกิดการคิด ครูผู้สอนเน้นควรวิเคราะห์ ความ	กิจกรรมที่ครูเลือกเพื่อกระตุ้นนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมหรือเพลงที่สอดคล้องกับวัย ของนักเรียนเอง เพื่อเป็น	ใช้กิจกรรมการทดลอง สาธิต (STDU)เพื่อให้ นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น สนใจในการเรียน รวมถึงตั้งใจฟังคำ	ด้านสัมปหังสนา ๑) ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัยหากครูมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายก็จะเป็นตัวช่วย

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
	ในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ (STTA, ASI)	ชาติ ก่อนเข้าโรงเรียนก็ต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตนไหว้รุ่นพี่ คุณครู กิจกรรมทำความสะอาด บริเวณที่ สอนให้รู้จัก ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ บริเวณที่ได้รับมอบหมาย หากไม่เข้าแถวปัญหาก็คือ จะต้องถูกทำโทษ หากไม่เก็บกวาดขยะโรงเรียนก็จะสกปรก หากไม่ทำความเคารพก็จะกลายเป็นคนแข็งกระด้าง หากทำผิดก็จะแนะนำผู้เรียนให้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง เช่น การไหว้ผู้ใหญ่ ควรทำอย่างไรให้เหมาะสมกับวัย และหน้าที่ของตนเอง (STTA,ASI,LTR)	เหมาะสมของวัย ว่า เนื้อหาที่ใช้สอนเหมาะกับวัยใด เมื่อเนื้อหาเหมาะสมกับวัยผู้เรียน การเรียนการสอนจะบรรลุจุดประสงค์ตามที่ต้องการ (STTA)	การกระตุ้นให้นักเรียนเกิด การอยากเรียนและสนใจ ในชั่วโมงเรียน(STTA)	บรรยายของครู(STDP) หรือบางครั้ง สร้าง ส ถ า น ก า ร ณ์ (STRA)ตัวอย่างเพื่อให้ นักเรียนลองคิด ทำ และ แก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ก่อน หากไม่ถูกต้อง ครูจึง บอกสาเหตุของการสร้าง สถานการณ์ตัวอย่างนั้นๆ ให้ถูกต้องและเหมาะสม กับ วัย ของ นั ก เรี ย น (STTA)	ให้ครูไม่เหนื่อยกับการสอน และยังเป็น การปลูก จิตสำนึกที่ดีต่อการเรียน ให้กับนักเรียนอีกด้วย (STTA,ASI) แนวทางในการพัฒนา ๑) มีกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพการศึกษาเพื่อเพิ่ม ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (STTA, ASI) ๒) มีกิจกรรม อนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการ ปลูกจิตสำนึกต่อการ ใช้ ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด อย่างคุ้มค่า (ASI) ๓) มี กิ จ ก ร ร ม ส่ ง เ ส ร ิ ม ประชาธิปไตยในโรงเรียน (ASI) เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม คุณธรรม จริยธรรมให้กับ นักเรียนและเป็นการสร้าง วินัยให้กับตนเอง ๔) กิ จ ก ร ร ม พื้ ส อ น น้ อ ง (OHY)เพื่อส่งเสริมค่านิยม

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
						ความสัมพันธ์อันดีระหว่างพี่น้อง ๕) กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (FTF) เพื่อส่งเสริมค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ๖) ครูเข้ารับการฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับร.ร. อื่นๆ (TTT)
๒) ครูใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (STQS)	อาจเป็นการตั้งคำถามโดยยกตัวอย่างสถานการณ์ (STRD) เพื่อให้เด็กได้คิดและหาวิธีแก้ปัญหา และมีครูเป็นผู้แนะนำให้สมควรกับสถานการณ์นั้นๆ (STQS)	ในการสอน ก่อนจบบทเรียน ครูจะเรียกนักเรียนตอบคำถามในบทเรียนนั้นๆ ก่อนจบหากนักเรียนตอบผิดก็จะแก้คำตอบให้เพื่อย้ำความเข้าใจว่าต้องเข้าใจจริงๆ ทำได้จริง เรียนรู้เรื่องจริงหากไม่มีข้อผิดพลาดก็ขึ้นบทเรียนถัดไป หากนักเรียนยังสงสัยก็ทำให้หายสงสัย ตอบคำถาม	การตั้งคำถาม ควรตั้งคำถามปลายเปิด ตั้งให้ผู้เรียนนั้นเกิดการคิดวิเคราะห์ ส่วนคำถามที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้จักทำและแก้ปัญหา ควรเป็นคำถามปลายปิด เพื่อให้ผู้เรียนหาคำตอบที่ถูกต้องตรงตามที่ต้องการ (STQS)	ครูจะใช้คำถามทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิดเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวที่จะตอบคำถาม และยังสามารถเป็นการทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกได้ (STQS)	คำถามที่ใช้ให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ไขปัญหา จะต้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สามารถเข้าใจง่าย และยกตัวอย่างให้นักเรียนเห็นได้ชัดหลังจากนั้นให้นักเรียน ลองคิด ทำและแก้ไขปัญหากหากผิดครูควรแนะนำ (STQS)	๒) ครูใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมก็จะทำให้การเรียนประสบความสำเร็จและนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (STQS) แนวทางการพัฒนา ๑) มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำงาน คิดแก้ปัญหา

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๑	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๒	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๓	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๔	ผู้ทรงคุณวุฒิที่ ๕	ผู้วิจัยสรุป
						โดยการใช้กระบวนการกลุ่ม (STQS, ASI) ๒) ครูเข้ารับการพัฒนาฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับร.รและจากหน่วยงานอื่นๆ(TTT,GCL)
๓) ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหา ได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (STRP)	เป็นการสร้างสถานการณ์ที่อาจจะเจอได้ในชีวิตประจำวัน หรือในอนาคตที่นักเรียนจะต้องเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาต่อไป และเพื่อเป็นการเตรียมตัวให้กับนักเรียนด้วย (STQS)	การสร้างสถานการณ์ในชั้นเรียน ก่อนเรียน เช่น ครูทิ้งขยะผิดที่ วันหนึ่งครูเดินเหยียบขยะก็จะล้ม ดังนั้นเราจึงไม่ควรทิ้งขยะไม่เป็นที่ เราต้องรักษาความสะอาด นักเรียนก็จะปฏิบัติในทางที่ดีเหมาะสมและถูกต้อง (STQS)	ครูมีการสร้างสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนตื่นตัว และมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และมีการยกตัวอย่างประกอบให้นักเรียนเห็นชัดเจนยิ่งขึ้น (STQS)	ครูมีการสร้างสถานการณ์จำลองขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้มองเห็นภาพและเข้าใจในบทเรียน รวมทั้งทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในครั้งนี้นมากยิ่งขึ้นด้วย (STQS)	มีการสร้างสถานการณ์ตัวอย่างให้นักเรียน (STQS) โดยครูบอกเล่าถึงสถานการณ์ แล้วจึงถามนักเรียนว่า หากสถานการณ์เป็นแบบนี้ นักเรียนจะอย่างไร จะปฏิบัติอย่างไร จะแก้ปัญหาอย่างไร หากที่นักเรียนตอบมาไม่เหมาะสม ครูอธิบาย (STDP) ให้เหตุผลของสถานการณ์ตัวอย่างแนวทางในการปฏิบัติและวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	๓) ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหา ได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จะเป็นการเพิ่มความมั่นใจในการเรียนให้กับนักเรียน (STQS) แนวทางการแก้ปัญหา ๑) กิจกรรมเสียงตามสายเพื่อเป็นการฝึกนักเรียนให้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ (ASI) ๒) กิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านเพื่อฝึกนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียนเมื่ออ่านมากู้มากแก้ปัญหาได้ (ASI) ๓) ครูเข้ารับการพัฒนาฝึกอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนคู่พัฒนาและจากหน่วยงานอื่นๆ(TTT,GCL)

๔.๒ ผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยการยกย่องจากผู้วิจัย และ การสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาเอกสาร แจกแบบสอบถาม สัมภาษณ์ นำมายกร่างรูปแบบทักษะ การสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และนำไปสนทนากลุ่ม มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ ผลการพัฒนารูปแบบทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับร่างที่ ๑)

ผู้วิจัยยกย่องรูปแบบทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน (ฉบับร่างที่ ๑) จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ คน จนได้ร่างรูปแบบประกอบกัน ๔ ส่วน คือ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) การ นำไปสู่การปฏิบัติ และ ๔) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ หลักการของการพัฒนาทักษะการสอนของครู

ทักษะการสอนมีความสำคัญเพราะว่าทักษะนับเป็นจุดมุ่งหมายหมวดหนึ่งของการศึกษาครู จะฝึกควบคู่กับความรู้และเจตคติที่จะช่วยให้เกิดความมั่นใจ ความคล่องแคล่วในการสอนถ้าเรามี ทักษะการสอนของเราก็สามารถสอนได้ และยังส่งเสริมความชำนาญช่วยไม่ให้เกิดความผิดพลาดใน การสอน ทักษะการสอนยังช่วยให้เกิดความชื่นชม ศรัทธาจากผู้เรียนเพราะผู้สอนสามารถสอนได้ กระฉับกระเฉงถูกต้องมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ส่วนที่ ๒ วัตถุประสงค์ของการพัฒนาทักษะการสอนของครู ประกอบด้วย

๑. เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูให้เข้ากับบริบทของแต่ละพื้นที่
๒. เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนของครู
๓. เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการสอนและการจัดกิจกรรมใน ชั้นเรียน

๔. เพื่อให้ครูเข้าใจถึงปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ส่วนที่ ๓ การนำไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย ขั้นตอนการปฏิบัติและกิจกรรม ซึ่งมี องค์ประกอบทักษะการสอนดังต่อไปนี้ ๑) ด้านสันตัสสนา มีองค์ประกอบย่อยอีก ๒ ทักษะ คือ ๑) ทักษะการอธิบาย และ ๒) ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ๒) ด้านสมาทปนา มีองค์ประกอบย่อยอีก ๒ ทักษะ คือ ทักษะการเข้าสู่บทเรียน และ ๒) ทักษะการใช้สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ๓) ด้านสมุตเตช นนา มีองค์ประกอบย่อยอีก ๒ ทักษะ คือ ๑) ทักษะการสร้างความสนใจ และ ๒) ทักษะการใช้คำถาม ๔) ด้าน สัมพันธสนา มีองค์ประกอบย่อยอีก ๒ ทักษะ คือ ๑) ทักษะการเสริมกำลังใจ และ ๒) ทักษะ การกระตุ้นให้คิด

๑. ด้านสันตัสสนา มีองค์ประกอบย่อยอีก ๒ ทักษะ คือ ๑. ทักษะการอธิบาย และ ๒. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะด้านสันตัสสนา “กิจกรรมจากครูสู่ศิษย์”

๑. กิจกรรมเสริมทักษะด้านสันตสนา : กิจกรรมจากครูผู้ศิษย์

หลักการและเหตุผล

งานสำคัญของครูในการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ การให้ความรู้เชิงวิชาการเพื่อเป็นฐานในการศึกษาเล่าเรียน และประกอบอาชีพ ดังนั้นทักษะการสอนของครูจึงมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนการที่จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนอย่างแจ่มแจ้งและตรงตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนนั้นครูจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ ทักษะการสอน เทคนิคและวิธีการสอนต่างๆโดยการเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในวิชาที่ตนเองสอนแล้วนำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนในชั้นเรียนได้

๒. เพื่อให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์ได้เข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน

๓. เพื่อมุ่งพัฒนาครูที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. การสร้างทีมครู (Community) คือ การแบ่งกลุ่มเพื่อระดมประสบการณ์ หาปัญหาหรือแนวทางการพัฒนา โดยเลือกประเด็นเพียง ๑ ประเด็นเพื่อแก้ปัญหาแต่ละครั้ง และเป็นครูที่มีความต้องการเดียวกัน ครูกลุ่มสาระเดียวกัน และสอนระดับชั้นเดียวกัน เป็นต้น

๒. การจัดการเรียนรู้ (Practice) คือ ร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนา และนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมี (Open Room (เปิดห้องเรียน) เพื่อการเยี่ยมชม และสังเกตการสอนของเพื่อนครู

๓. การสะท้อนความคิดเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติ (Reflection) คือ การพบกลุ่มเพื่อสะท้อนคิดจากการจัดการเรียนรู้เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นจากการเปิดห้องเรียน ร่วมกันเสนอแนะปรับปรุง แก้ไข ปัญหาที่เกิดจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมกัน

๔. การประเมินเพื่อพัฒนาสมรรถนะครู (Evaluation) คือ การประเมินเพื่อการพัฒนาสมรรถนะครู ตามแบบคู่มือการประเมินการพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคล

๕. การสร้างเครือข่ายการพัฒนา (Network Development) คือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู/นักเรียน ผ่านโรงเรียนเครือข่ายการพัฒนา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ครูสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนในชั้นเรียนได้

๒. ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์ให้เข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน

๓. พัฒนาครูเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

๒. กิจกรรมเสริมทักษะการสอนด้าน สมาทปนา : กิจกรรมทุกฝ่ายคิดร่วมแรง แข็งขัน

หลักการและเหตุผล

ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการสร้างความพร้อมและความอยากรู้
อยากเห็นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับผู้เรียนโดยการใช้เกม เพลง สนทนาซักถาม สื่อการสอน ทบทวน
บทเรียน ตั้งปัญหาให้ร่วมกันอภิปราย รูปภาพ ดุริยทัศน์ ของจริงเข้ามาช่วยเป็นตัวกลางในการจัดการ
เรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีส่วนร่วม มีความสนใจ และเข้าใจในบทเรียนได้
รวดเร็วและบรรลุวัตถุประสงค์ที่สอนตั้งไว้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ครูผู้สอนมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
และเทคโนโลยีได้ดีขึ้น

๒. เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถบูรณาการเชื่อมโยงวิชาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีโดยจัดกิจกรรม ใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลายในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้
ธรรมชาติและในชุมชน ที่เป็นหน่วยประกอบการอาชีพต่าง ๆ และสามารถนำไปใช้สอนได้

๓. เพื่อให้ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสื่ออุปกรณ์ ใน
วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีได้ดี

กระบวนการจัดทำโครงการ

๑. วางแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาครูโรงเรียนในโครงการพระราชดำริฯ
อย่างเป็นระบบโดยใช้ศูนย์การอบรมเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชชมงคลล้านนา
จำนวน ๗ แห่ง

๒. สร้างเครือข่ายของการพัฒนาครูโรงเรียนในโครงการพระราชดำริฯ หน่วยงานมี
ส่วนร่วมสำคัญในการขับเคลื่อนเครือข่าย

๓. มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เข้าร่วม
เครือข่ายและดำเนินการสนับสนุนงานของ สสวท.

๔. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพื่อสนับสนุนนโยบายให้
ศึกษานิเทศก์ฯ เข้าร่วมเครือข่ายและดำเนินการสนับสนุนงานของ สสวท. ในโรงเรียนโครงการ
พระราชดำริฯ

๕. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนโรงเรียนพระปริยัติธรรม
โรงเรียนในโครงการพระราชดำริฯ ของ สสวท.

๖. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เข้าร่วมเครือข่ายและดำเนินการสนับสนุน
งานของ สสวท.

ผลที่คาดว่าจะได้รับและความสำเร็จของงานในการพัฒนาครูผู้สอนโรงเรียนใน
โครงการพระราชดำริฯ

๑. ครูผู้สอน มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และ
เทคโนโลยีได้ดีขึ้น

๒. ครูผู้สอนสามารถบูรณาการ เชื่อมโยงวิชาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีโดยจัดกิจกรรม ใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลายในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและในชุมชน ที่เป็นหน่วยประกอบการอาชีพต่าง ๆ และสามารถนำไปใช้สอนได้

๓. ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสื่ออุปกรณ์ ในวิชา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีได้ดี

๓. กิจกรรมเสริมทักษะการสอน ด้านสมุดเตชนา : “กิจกรรมพีเลียงคูลม่งม่น”

หลักการและเหตุผล

การที่ครูผู้สอนมีความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจและกล้าแสดงออกของผู้เรียนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการเสริมกำลังใจด้วยวาจา หรือทำทางอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดโดยการจัดกิจกรรม การใช้คำถาม การสร้างสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ เพื่อเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อมุ่งพัฒนาครูนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

๒. เพื่อให้ครูนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. การสร้างกลุ่ม คือ การสร้างกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง เพื่อจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือแนะนำโดยการเป็นพี่เลี้ยง เพื่อระดมประสบการณ์ หาปัญหาหรือแนวทางการพัฒนา โดยเลือกประเด็นเพื่อแก้ปัญหาแต่ละครั้ง

๒. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน คือ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาและนำไปสู่การปฏิบัติ ในลักษณะการทำงานร่วมกันแบบเพื่อนชวนคิดโดยการใช้วิธีการพี่สอนน้อง

๓. การพัฒนาจากการปฏิบัติโดยกลุ่มเครือข่าย คือ การพบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดจากการจัดการเรียนรู้เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไขปัญหาที่เกิดจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมกันโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู/นักเรียนผ่านโรงเรียนเครือข่ายการพัฒนา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ครูนำความรู้ที่ได้ไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

๒. ครูนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

๔. กิจกรรมเสริมทักษะการสอน ด้านสัมพันธสนา : กิจกรรมที่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา

ที่มาและความสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกพื้นที่และทุกระดับการศึกษา เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในรูปแบบที่เหมาะสม ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน โดย สพฐ.ได้จัดให้มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการสร้างโอกาส คุณภาพ และความเป็นธรรมในสังคม สำหรับนักเรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ ในการให้ความช่วยเหลือการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) เพื่อให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มศักยภาพ อย่างยั่งยืน สพฐ.ในฐานะหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการในการเป็นผู้ประสานงาน กำกับดูแล และติดตามให้การสนับสนุนในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน ตชด. ในสังกัด กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์การศึกษา และส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงได้ดำเนินการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ตชด. ๙ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย
๒. เพิ่มประสิทธิภาพการอ่านและเขียนภาษาไทย
๓. ยกระดับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
๔. สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน
๕. สนับสนุนอัตรากำลังครูอัตราจ้างสาขาปฐมวัย
๖. โรงเรียนคู่พัฒนาทางการศึกษา
๗. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV).
๘. ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา
๙. สร้างขวัญ กำลังใจ ตามโครงการยอดครูผู้มีอุดมการณ์

การลงนามความร่วมมือในครั้งนี้ ถือเป็นโอกาสที่ดีที่ทำงานร่วมกันระหว่าง สพฐ. และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การจัดการศึกษาให้ทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ รวมถึงการนำระบบ ICT เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักค่านิยม ๑๒ ประการ มีความเข้มแข็งทางด้านร่างกาย และจิตใจ เน้นการอ่านออกเขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่พิเศษ ได้แก่ พื้นที่สูงชายแดน เกาะแก่ง และเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ การประสานงานที่ทำให้เกิดความสำเร็จของหน่วยงานต่างๆ ทั้ง ๓ ระดับ ได้แก่

๑) ส่วนกลาง : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

๒) ระดับพื้นที่ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน

๓) ระดับสถานศึกษา : โดยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้ง ๒๐๗ โรงเรียน จะร่วมมือกับโรงเรียนคู่พัฒนาทางการศึกษาของ สพฐ. เพื่อทำงานร่วมกันในด้านต่างๆ เช่น ครูจาก โรงเรียนคู่พัฒนา เข้าไปช่วยสอนในโรงเรียน ตชด.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

โรงเรียน ตชด.ทั่วประเทศ ที่ได้รับการสนับสนุนและได้รับการช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนจาก สพฐ. มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์การศึกษาที่เท่าเทียม ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ให้มีความพร้อมและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

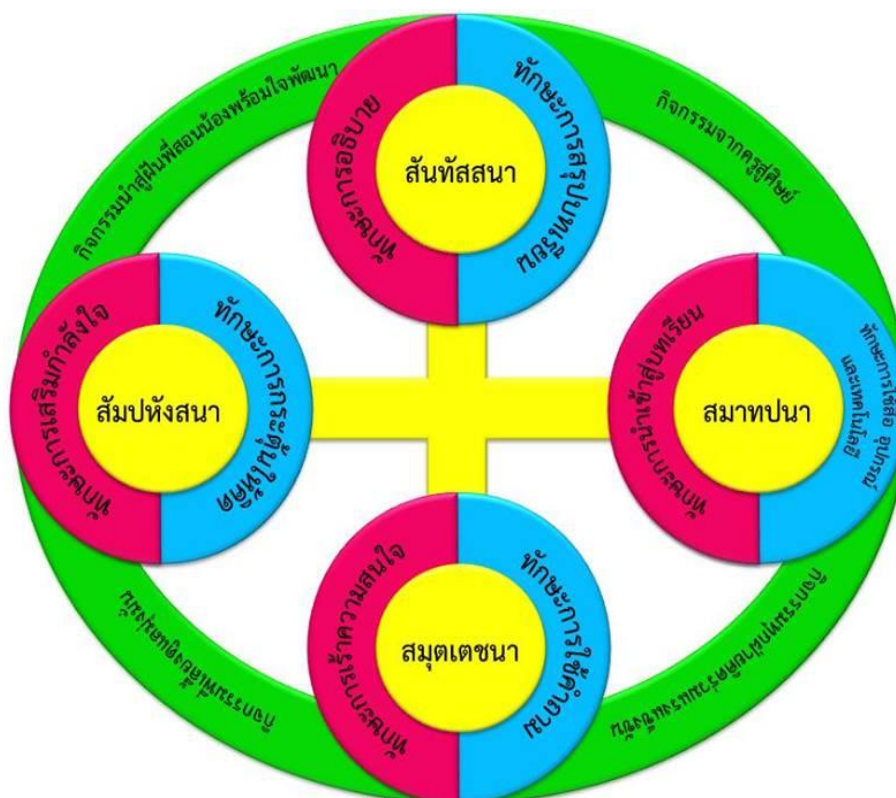
ส่วนที่ ๔ เงื่อนไขความสำเร็จ

เงื่อนไขความสำเร็จ การพัฒนาทักษะการสอนครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายมีเงื่อนไขที่ควรทราบ ดังนี้

๑. ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครู

๒. ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นก็ขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษาด้วย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากองค์ประกอบของรูปแบบพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้นำมาเขียนเป็นแผนภาพ การนำทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ เขียนภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

ภาพที่ ๔.๑ การนำทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

๔.๒.๒ ผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยผลจากการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ฉบับร่างที่ ๒)

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ ท่าน ได้รู้รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับร่างที่ ๒)

ผลจากการสนทนากลุ่มจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอร่างรูปแบบ (ฉบับร่างที่ ๒) ได้ร่างรูปแบบประกอบกัน ๔ ส่วน คือ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ และ ๔) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.หลักการของการพัฒนาทักษะการสอนของครู

หลักการการพัฒนาทักษะการสอนของครู

ทักษะการสอนมีความสำคัญต่อครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นความชำนาญหรือความสามารถของครูในการจัดกระบวนการการถ่ายทอดความรู้ หรือ ประสบการณ์ต่างๆ ให้กับผู้เรียน ด้วยวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนเกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในการที่จะแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสม ครูจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสอนของตนเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและสร้างผู้เรียนให้เป็นคนที่มีความรู้คู่คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้และปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

๒.วัตถุประสงค์ของการพัฒนาทักษะการสอนของครู

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาทักษะการสอนของครู ประกอบด้วย

๑. เพื่อให้ครูเข้าใจถึงปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
๒. เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของความชำนาญในการสอน
๓. เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนของครูในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน
๔. เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูให้เข้ากับบริบทของแต่ละพื้นที่

๓. กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา

กระบวนการนำทักษะการสอนของครูไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย ๑. องค์ประกอบของทักษะการสอน ๒) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ ๓) กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบของทักษะการสอนดังต่อไปนี้

- ๑) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสันตัสสนา
- ๒) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมาทปนา
- ๓) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมุตเตชนา
- ๔) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสัมปหังสนา

๒. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน

- ๑) การวิเคราะห์ปัญหา (Analysing)
- ๒) การวางแผน (Planning)
- ๓) การดำเนินงาน (Doing)
- ๔) การประเมินผล (Evaluation)
- ๕) การปรับปรุงแก้ไข (Act)

๓. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน ประกอบไปด้วย

- ๑) กิจกรรม จากครูสู่ศิษย์
- ๒) กิจกรรม ทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน
- ๓) กิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น
- ๔) กิจกรรม นำสู่ฝันที่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา

โดยมีรายละเอียดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอนดังนี้

กิจกรรม จากครูสู่ศิษย์ (Teachers to Students)

หลักการและเหตุผล

งานสำคัญของครูในการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ การให้ความรู้เชิงวิชาการเพื่อเป็นฐานในการศึกษาเล่าเรียน และประกอบอาชีพ ดังนั้นทักษะการสอนของครูจึงมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนอย่างแจ่มแจ้งและตรงตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนนั้นครูจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ ทักษะการสอน เทคนิคและวิธีการสอนต่างๆโดยการเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในวิชาที่ตนเองสอนแล้วนำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนในชั้นเรียนได้

๒. เพื่อให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์ได้เข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน

๓. เพื่อมุ่งพัฒนาครูที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. การสร้างทีมครู (Community) คือ การแบ่งกลุ่มเพื่อระดมประสบการณ์ หาปัญหาหรือแนวทางการพัฒนา โดยเลือกประเด็นเพียง ๑ ประเด็นเพื่อแก้ปัญหาแต่ละครั้ง และเป็นครูที่มีความต้องการเดียวกัน ครูกลุ่มสาระเดียวกัน และสอนระดับชั้นเดียวกัน เป็นต้น

๒. การจัดการเรียนรู้ (Practice) คือ ร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนา และนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมี Open Room (เปิดห้องเรียน)เพื่อการเยี่ยมชมและสังเกตการสอนของเพื่อนครู

๓. การสะท้อนความคิดเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติ (Reflection) คือ การพบกลุ่มเพื่อสะท้อนความคิดจากการจัดการเรียนรู้เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นจากการเปิดห้องเรียน ร่วมกันเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไข ปัญหาที่เกิดจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมกัน

๔. การประเมินเพื่อการพัฒนาสมรรถนะครู (Evaluation) คือ การประเมินเพื่อการพัฒนาสมรรถนะครู ตามแบบคู่มือการประเมินการพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคล

๕. การสร้างเครือข่ายการพัฒนา (Network Development) คือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู/นักเรียน ผ่านโรงเรียนเครือข่ายการพัฒนา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ครูสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนในชั้นเรียนได้

๒. ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์ได้เข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน

๓. พัฒนาครูเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

กิจกรรม ทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน
(Thinking to Participate)

หลักการและเหตุผล

การร่วมมือกันคิดและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนสามารถปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้ และยังเป็น การเพิ่มประสิทธิภาพของครูผู้สอนให้มีความชำนาญในการสร้างความพร้อมและความ ยากรู้ยากเห็นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับผู้เรียนได้เข้าใจและเรียนรู้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ครูผู้สอนมีทักษะ และศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ดี

ขึ้น

๒. เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถบูรณาการเชื่อมโยง ใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลายในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและในชุมชน สามารถนำไปใช้สอนได้

๓. เพื่อให้ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้เรียน เรียนรู้อย่างมีความสุข

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

๑. วางแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาครู อย่างเป็นระบบโดยความร่วมมือ การศูนย์การอบรม

๒. สร้างเครือข่ายของการพัฒนาครู โดยหน่วยงานที่มีส่วนร่วมและจากหน่วยงานต้น

สังกัด

๓. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สนับสนุนนโยบายโดยให้ ศึกษาพิเศษฯ เข้าร่วมเครือข่ายและดำเนินการสนับสนุน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ครูผู้สอน มีทักษะและศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ดีขึ้น

๒. ครูผู้สอนสามารถบูรณาการ เชื่อมโยงวิชาความรู้ และเทคโนโลยีโดยจัดกิจกรรม ใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลายในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและในชุมชน สามารถนำไปใช้สอนได้

๓. ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและผู้เรียนเรียนรู้อย่าง มีความสุข

กิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น (Tutor to Care)

หลักการและเหตุผล

การที่ครูผู้สอนมีความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจและกล้าแสดงออกของผู้เรียนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการเสริมกำลังใจด้วยวาจา หรือทำท่าทางอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดโดยการจัดกิจกรรม การใช้คำถาม การสร้างสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ เพื่อเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อมุ่งพัฒนาครูนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน
๒. เพื่อให้ครูนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. การสร้างกลุ่ม คือ การสร้างกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง เพื่อจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือแนะนำโดยการเป็นพี่เลี้ยง เพื่อระดมประสบการณ์ หาปัญหาหรือแนวทางการพัฒนา โดยเลือกประเด็นเพื่อแก้ปัญหาแต่ละครั้ง
๒. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน คือ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาและนำไปสู่การปฏิบัติ ในลักษณะการทำงานร่วมกันแบบเพื่อนชวนคิดโดยการใช้วิธีการพี่สอนน้อง
๓. การพัฒนาจากการปฏิบัติโดยกลุ่มเครือข่าย คือ การพบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดจากการจัดการเรียนรู้เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไขปัญหาที่เกิดจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมกันโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู/นักเรียนผ่านโรงเรียนเครือข่ายการพัฒนา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ครูนำความรู้ที่ได้ไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน
๒. ครูนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

กิจกรรม นำสู่ฝันที่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา (Teaching to Development)

หลักการและเหตุผล

การจัดการศึกษาให้ทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ รวมถึงการนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็น คนดี คนเก่ง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักค่านิยม ๑๒ ประการ มีความเข้มแข็งทางด้านร่างกาย และจิตใจ เน้นการอ่านออกเขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่พิเศษ ได้แก่ พื้นที่สูงชายแดน เกาะแก่ง และเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการลงนามความร่วมมือกันระหว่าง สพฐ. และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเป็นการเพิ่มทักษะ ความชำนาญในการสอนของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนับสนุนและได้รับการช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนระหว่างเพื่อนครู

๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ให้มีความพร้อม

ขั้นตอนการดำเนินงาน : การประสานงานให้เกิดความสอดคล้องในการพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ทั้ง ๓ ระดับ ได้แก่

๑) ส่วนกลาง : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

๒) ระดับพื้นที่ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน

๓) ระดับสถานศึกษา : โดยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้ง ๒๐๗ โรงเรียน จะร่วมมือกับโรงเรียนคู่พัฒนาทางการศึกษาของ สพฐ. เพื่อทำงานร่วมกันในด้านต่างๆ เช่น ครูจากโรงเรียนคู่พัฒนา เข้าไปช่วยสอนในโรงเรียน ตชด. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

โรงเรียน ตชด.ทั่วประเทศ ที่ได้รับการสนับสนุนและได้รับการช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนจาก สพฐ. มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์การศึกษาที่เท่าเทียม ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ให้มีความพร้อมและก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

๔. เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครู

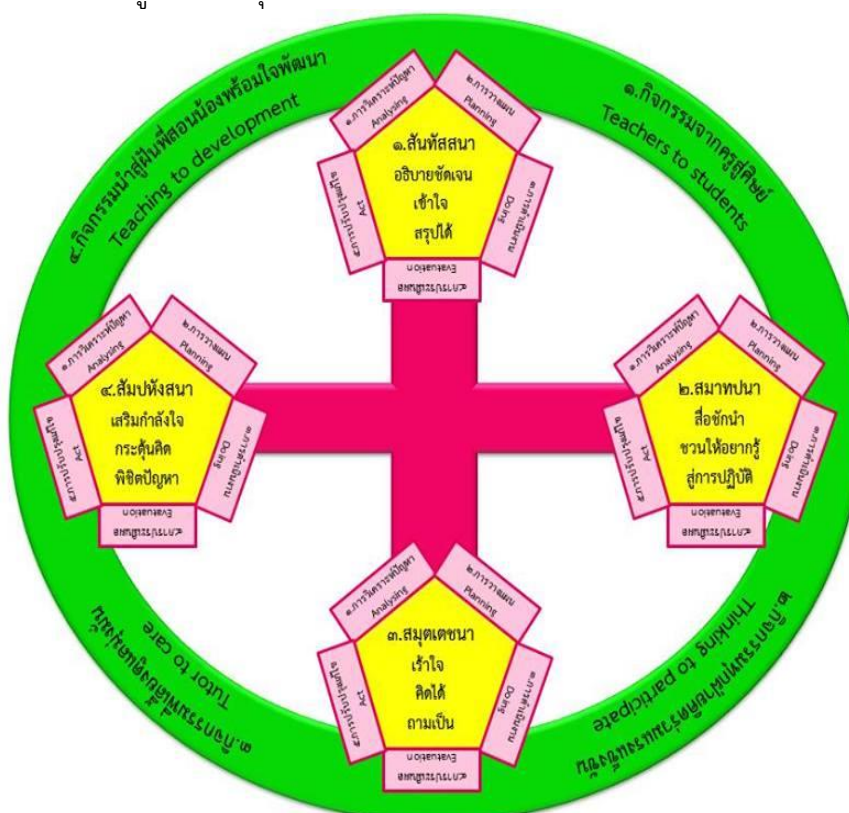
เงื่อนไขความสำเร็จ การพัฒนาทักษะการสอนครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายมีเงื่อนไขที่ควรทราบ ดังนี้

๑) ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดเสริมทักษะในด้านนั้นก่อน

๒) ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครู

๓) ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษาด้วย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากองค์ประกอบของรูปแบบพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้นำมาเขียนเป็นแผนภาพ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ ๔.๒ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา (ฉบับร่างที่ ๒)

ซึ่งกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาประกอบด้วย ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ ซึ่งมีรายละเอียดการพัฒนา ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ปัญหา (Analysing) หมายถึง การตรวจสอบหาสาเหตุ แยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อยเพื่อทำความเข้าใจ ปัญหา และระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ในแต่ละส่วนให้แจ่มแจ้งชัดเจน

๒. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดวิธีทำงานในอนาคตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานมากที่สุด โดยการเลือกโครงการ กิจกรรม และวิธีการที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การดำเนินงาน (Doing) หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้วางแผนเอาไว้แล้วอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

๔. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของแผนงานที่วางแผนไว้

๕. การปรับปรุงแก้ไข (Act) หมายถึง การปรับปรุงแก้ไขแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัติงานส่วนที่มีปัญหา พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและ ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

โดยมีรายละเอียดการนำกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ (สันตัสสนา) อธิบายชัดเจนเข้าใจใน สรุปได้ โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม จากครูสู่ศิษย์ (Teachers to Students) เสริมทักษะ

องค์ประกอบที่ ๒ (สมาทปนา) สื่อชักนำชวนในให้อยากรู้ สู่การ ปฏิบัติ โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม ทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน (Thinking to Participate) เสริมทักษะ

องค์ประกอบที่ ๓ (สมุตเตชนา) เราใจคิดได้ถามเป็น โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น (Tutor to Care) เสริมทักษะ

องค์ประกอบที่ ๔ (สัมปหังสนา) นำสู่ฝึกพี่น้องพร้อมใจพัฒนา โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม พี่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา (Teaching to Development) เสริมทักษะ

๔.๒.๓ บทสรุปผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยผลจากการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยแสดงรายละเอียดในตารางที่ ๔.๑๙ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๙ สรุปผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร
การศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ร่างที่ ๑	ร่างที่ ๒	ผู้วิจัยสรุปและปรับแก้
ผลการพัฒนารูปแบบทักษะการ สอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษาโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน(ฉบับ ร่างที่ ๑) รูปแบบประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ (๑) หลักการ (๒) วัตถุประสงค์ (๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ (๔) เงื่อนไขความสำเร็จ	ผลการพัฒนารูปแบบทักษะการ สอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษาโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับ ร่างที่ ๒) รูปแบบประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ (๑) หลักการ (๒) วัตถุประสงค์ (๓) กระบวนการนำไปสู่การ ปฏิบัติ (๔) เงื่อนไขความสำเร็จ	บทสรุปผลการพัฒนารูปแบบ ทักษะการสอนของครูตามหลัก พุทธบริหารการศึกษาโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นไปใน ทิศทางเดียวกันในเรื่อง องค์ประกอบของรูปแบบ และ หลักการของรูปแบบว่าควรปรับ สำนวนภาษาให้มีความเป็น วิชาการและมีความครอบคลุม น่าสนใจ ชัดเจนมากขึ้น
๑) หลักการ ทักษะการสอนมีความสำคัญต่อ ครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่งเพราะว่า ทักษะนี้เป็นจุดมุ่งหมายหมวด หนึ่งของการศึกษา ครูฝึกควบคุม กับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการ สอนก็จะช่วยให้เกิดความมั่นใจ และเกิดความชำนาญช่วยไม่ให้ เกิดความผิดพลาดในการสอน ทักษะการสอนยังช่วยให้เกิด ความชื่นชม ศรัทธาจากนักเรียน เพราะถ้าผู้สอนสามารถ ถ่ายทอดความรู้และมีความ คล่องแคล่ว ในการสอนได้	(๑) หลักการ ทักษะการสอนมีความสำคัญต่อ ครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็น ความชำนาญหรือความสามารถ ของครูในการจัดกระบวนการ การถ่ายทอดความรู้ หรือ ประสบการณ์ต่างๆ ให้กับ ผู้เรียน ด้วยวิธีการสอนและ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตลอดจนเกิดความคิด ที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิด ทักษะหรือความชำนาญ	- หลักการ ปรับปรุงสำนวน ภาษาและเนื้อหา
ผลการพัฒนารูปแบบทักษะการ สอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษาโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน(ฉบับ ร่างที่ ๑)	ผลการพัฒนารูปแบบทักษะการ สอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษาโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน (ฉบับ ร่างที่ ๒)	บทสรุปผลการพัฒนารูปแบบ ทักษะการสอนของครูตามหลัก พุทธบริหารการศึกษาโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน
รูปแบบประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ (๑) หลักการ	รูปแบบประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ (๑) หลักการ	ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นไปใน ทิศทางเดียวกันในเรื่อง

ร่างที่ ๑	ร่างที่ ๒	ผู้วิจัยสรุปและปรับแก้
(๒) วัตถุประสงค์ (๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ (๔) เจื่อนไขความสำเร็จ	(๒) วัตถุประสงค์ (๓) กระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติ (๔) เจื่อนไขความสำเร็จ	องค์ประกอบของรูปแบบ และ หลักการของรูปแบบว่าควรปรับ สำนวนภาษาให้มีความเป็น วิชาการและมีความครอบคลุม น่าสนใจ ชัดเจนมากขึ้น
๑) หลักการ ทักษะการสอนมีความสำคัญต่อ ครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่งเพราะว่า ทักษะนับเป็นจุดมุ่งหมายหมวด หนึ่งของการศึกษา ครูฝึกควบคุม กับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการ สอนก็จะช่วยให้เกิดความมั่นใจ และเกิดความชำนาญช่วยไม่ให้ เกิดความผิดพลาดในการสอน ทักษะการสอนยังช่วยให้เกิด ความชื่นชม ศรัทธาจากผู้เรียน เพราะ ถ้าผู้สอนสามารถ ถ่ายทอดความรู้และมีความ คล่องแคล่ว ในการสอนได้ ถูกต้องมีประสิทธิภาพก็จะ สามารถพัฒนาการสอนให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ครู จึงมี ความจำเป็นต้องพัฒนา ทักษะการ สอนของตนเพื่อให้ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของ โลกในปัจจุบันและสร้างผู้เรียน ให้เป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ และปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้ อย่างมีความสุข	(๑) หลักการ ทักษะการสอนมีความสำคัญต่อ ครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็น ความชำนาญหรือความสามารถ ของครูในการจัดกระบวนการ การถ่ายทอดความรู้ หรือ ประสบการณ์ต่างๆ ให้กับ ผู้เรียน ด้วยวิธีการสอนและ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตลอดจนเกิดความคิด ที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิด ทักษะหรือความชำนาญในการ ที่จะแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ครูจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนา ทักษะการสอนของตนเพื่อให้ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของ โลกในปัจจุบันและสร้างผู้เรียน ให้เป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ และปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้ อย่างมีความสุข	- <u>หลักการ</u> ปรับปรุงสำนวน ภาษาและเนื้อหา
๒) วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย ๑. เพื่อให้ครูเข้าใจถึงปัญหาของ การจัดการเรียนการสอนในชั้น เรียน ๒. เพื่อให้ครูตระหนักถึง	๒) วัตถุประสงค์ของการพัฒนา ทักษะการสอนของครูประกอบ ด้วย ๑. เพื่อให้ครูเข้าใจถึงปัญหาของ การจัดการเรียนการสอนในชั้น	ผู้ทรงคุณวุฒิให้ทบทวนและ ปรับ สำนวน ภาษา ของ วัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจน - <u>วัตถุประสงค์</u> ปรับปรุงแก้ไข

ร่างที่ ๑	ร่างที่ ๒	ผู้วิจัยสรุปและปรับแก้
ความสำคัญของความชำนาญในการสอน ๓. เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนของครูในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ๔. เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูให้เข้ากับบริบทของแต่ละพื้นที่	เรียน ๒. เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของความชำนาญในการสอน ๓. เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนของครูในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ๔. เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูให้เข้ากับบริบทของแต่ละพื้นที่	สำนวนและภาษา
๓. การนำทักษะการสอนของครูไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ ๑. กิจกรรมส่งเสริมทักษะด้านสันติสนา “กิจกรรมจากครูสู่ศิษย์” ๒. กิจกรรมส่งเสริมทักษะการสอน ด้านสมาทพนา “กิจกรรมทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน” ๓. กิจกรรมส่งเสริมทักษะการสอนด้านสมุตเตชนา “กิจกรรมพี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น” ๔. กิจกรรมส่งเสริมทักษะการสอนด้านสัมปหังสนา “กิจกรรมนำสู่ฝันที่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา”	๓) กระบวนการนำทักษะการสอนของครูไปสู่การปฏิบัติประกอบด้วย ๑. องค์ประกอบของทักษะการสอน ๒. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ ๓. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้ ๑) องค์ประกอบของทักษะการสอนดังต่อไปนี้ ๑. องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสันติสนา ๒. องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมาทพนา ๓. องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมุตเตชนา ๔. องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสัมปหังสนา ๒) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอนมีดังนี้ ๑. การวิเคราะห์ปัญหา (Analysing) ๒. การวางแผน (Planning) ๓. การดำเนินงาน (Doing)	ผู้ทรงคุณวุฒิให้ทบทวนการใช้ภาษาให้มีความชัดเจนและปรับให้เหมือนกันโดยการไปทบทวนและปรับแก้ให้เหมาะสมแก้ไขและปรับให้เป็นกิจกรรมทั้งหมดและให้ทบทวนขั้นตอนการพัฒนาทักษะให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบัน และเปรียบเทียบกิจกรรมให้สอดคล้องกับการพัฒนาครูในปัจจุบัน ทั้ง กิจกรรม PBL และ PLC เป็นต้น กระบวนการนำทักษะการสอนของครูไปสู่การปฏิบัติ ปรับแก้ไขโดยปรับสำนวนคำที่ใช้ในชื่อของกิจกรรมและให้มีความเชื่อมโยงกัน

ร่างที่ ๑	ร่างที่ ๒	ผู้วิจัยสรุปและปรับแก้
	๔. การประเมินผล (Evaluation) ๕. การปรับปรุงแก้ไข (Act) ๓) กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน ประกอบไปด้วย ๑. กิจกรรม จากครูสู่ศิษย์ (Teachers to Students) ๒. กิจกรรมทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข็ง ขึ้น (Thinking to Participate) ๓. กิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น (Tutor to Care) ๔. กิจกรรม นำสู่ฝันพี่สอนน้อง พร้อมใจพัฒนา (Teaching to Development)	
๔. เจื่อนใจความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครู ที่ควรทราบมี ดังนี้ ๑. ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดเสริมทักษะในด้านนั้นก่อน ๒. ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครู ๓. ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษา	๔) เจื่อนใจความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครู ให้สำเร็จตามเป้าหมายมีเจื่อนใจที่ควรทราบ ดังนี้ ๑. ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดควรเสริมทักษะในด้านนั้นก่อน ๒. ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครู ๓. ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิให้ปรับสำนวนและภาษาและการเขียน ให้มีความถูกต้อง ชัดเจน <u>เจื่อนใจความสำเร็จ</u> ปรับแก้คำและสำนวนเนื้อหาภาษาให้ถูกต้องชัดเจน

๔.๓ ผลการตรวจสอบรูปแบบด้วยการแจกแบบสอบถาม นำมาปรับปรุงแก้ไขและ นำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ก. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๐๗ ฉบับ ได้กลับคืนมา ๑๙๙ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๑๓ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศและอายุราชการ วิเคราะห์และเสนอผลโดยตารางบรรยายค่าความถี่และร้อยละ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๐ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๑๙๙	๑๐๐.๐๐
	รวม	๑๙๙	๑๐๐.๐๐
อายุ	๓๐ ปีลงไป	๘	๔.๐๒
	๓๑-๔๐ ปี	๖๖	๓๓.๑๖
	๔๑-๕๐ ปี	๘๓	๔๑.๗๑
	๕๑-๖๐ ปี	๔๒	๒๑.๑๑
	รวม	๑๙๙	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนปลาย	๓๓	๑๖.๕๘
	ปวช.	๒๔	๑๒.๐๖
	ปวส.	๒๕	๑๒.๕๖
	อนุปริญญา	๑๐	๕.๐๒
	ปริญญาตรี	๙๒	๔๖.๒๕
	อื่นๆ	๑๔	๗.๐๓
	รวม	๑๙๙	๑๐๐.๐๐
ชั้นยศ	ร้อยตำรวจตรี	๒๐	๑๐.๐๕
	ร้อยตำรวจโท	๓๒	๑๖.๐๘
	ร้อยตำรวจเอก	๑๒๒	๖๑.๓๑
	พันตำรวจตรี	๘	๔.๐๒
	พันตำรวจโท	๕	๒.๕๑
	รวม	๑๙๙	๑๐๐.๐๐

อื่นๆ	๑๒	๖.๐๓
รวม	๑๙๙	๑๐๐.๐๐
อายุราชการ		
๑๐ ปีลงไป	-	-
๑๑ - ๒๐ ปี	๙	๔.๕๒
๒๑ - ๓๐ ปี	๘๗	๔๓.๗๒
๓๑ - ๔๐ ปี	๑๐๓	๕๑.๗๖
มากกว่า ๔๐ ปี	-	-
รวม	๑๙๙	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒๐ เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑๙๙ คน จำแนกตาม

เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ ๑๐๐.๐๐

อายุ พบว่า มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี ร้อยละ ๔๑.๗๑ จำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี ร้อยละ ๓๓.๑๖ อายุ ๕๑-๖๐ ปี ร้อยละ ๒๑.๑๑ และจำนวนน้อยที่สุดมีอายุ ๓๐ ปีลงไป ร้อยละ ๔.๐ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๔๖.๕๒ มากที่สุด รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ร้อยละ ๑๖.๕๘ การศึกษาในระดับ ปวส. ร้อยละ ๑๒.๕๖ การศึกษาในระดับ ปวช. ร้อยละ ๑๒.๐๖ การศึกษาระดับอื่นๆ (สูงกว่าปริญญาตรี) ร้อยละ ๗.๐๓ และน้อยที่สุด มีการศึกษาในระดับ อนุปริญญา ร้อยละ ๕.๐๒ ตามลำดับ

ชั้นยศ พบว่า มีชั้นยศ ร้อยตำรวจเอก ร้อยละ ๖๑.๓๑ มากที่สุด รองลงมา คือ มีชั้นยศ ร้อยตำรวจโท ร้อยละ ๑๖.๐๘ มีชั้นยศ ร้อยตำรวจตรีตำรวจ ร้อยละ ๑๐.๐๕ ชั้นยศอื่นๆ ๖.๐๓ ชั้นยศ พันตำรวจตรี ๔.๐๒ และน้อยที่สุด ชั้นยศ พันตำรวจโท ร้อยละ ๒.๕๑ ตามลำดับ

อายุราชการ พบว่า มีอายุราชการ ๓๑ - ๔๐ ปี ร้อยละ ๕๑.๗๖ มากที่สุด รองลงมา มีอายุราชการ ๒๑ - ๓๐ ปี ร้อยละ ๔๓.๗๒ และน้อยที่สุด มีอายุราชการ ๑๑ - ๒๐ ปี ร้อยละ ๔.๕๒ ตามลำดับ

ข. การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้วยค่าสถิติพื้นฐานแบบบรรยายโดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard division) ของรูปแบบประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ การนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ โดยได้ทำการตรวจสอบรูปแบบ ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านความเป็นประโยชน์ (๒) ด้านความเป็นไปได้ (๓) ด้านความเหมาะสม (๔) ด้านความถูกต้อง โดยมีมาตรส่วนประมาณค่า (Rating scale) ๕ ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต

(Likert Five Rating Scale) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธ
บริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม ดังนี้

๕ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ใน
ระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ใน
ระดับมาก

๓ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ใน
ระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ใน
ระดับน้อย

๑ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องอยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด

ได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๑ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดน โดยรวม

กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของ ครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑) หลักการ	๔.๔๐	๐.๔๙	มากที่สุด	๔.๖๘	๐.๕๕	มากที่สุด	๔.๗๘	๐.๔๖	มากที่สุด	๔.๗๔	๐.๕๓	มากที่สุด
๒) วัตถุประสงค์	๔.๓๕	๐.๔๙	มาก	๔.๖๒	๐.๕๓	มากที่สุด	๔.๖๙	๐.๔๙	มากที่สุด	๔.๖๘	๐.๕๓	มากที่สุด
๓) กระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติ	๔.๓๓	๐.๕๓	มาก	๔.๕๔	๐.๕๙	มากที่สุด	๔.๖๐	๐.๕๗	มากที่สุด	๔.๖๑	๐.๕๗	มากที่สุด
๔) เงื่อนไขความสำเร็จ	๔.๑๘	๐.๕๙	มาก	๔.๕๗	๐.๕๕	มากที่สุด	๔.๖๖	๐.๔๙	มากที่สุด	๔.๖๖	๐.๕๓	มากที่สุด
รวม	๔.๓๑	๐.๕๒	มาก	๔.๖๐	๐.๕๕	มากที่สุด	๔.๖๘	๐.๕๐	มากที่สุด	๔.๖๗	๐.๕๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนก รายด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้าน ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.68$, S.D. = 0.50) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.67$, S.D.= 0.54) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.60$, S.D.= 0.55) เรียงระดับ มากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.31$, S.D.= 0.52) ตามลำดับ

๑) หลักการ ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนก รายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.78$, S.D. = 0.46) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.74$, S.D.= 0.53) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.68$, S.D.= 0.55) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.40$, S.D.= 0.49) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ

๒) วัตถุประสงค์ ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงตามลำดับจาก มากไปหาน้อยพบว่า ด้าน ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.69$, S.D. = 0.49) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.68$, S.D.= 0.53) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.62$, S.D.= 0.53) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.35$, S.D.= 0.49) ตามลำดับ

๓) การนำไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา รายจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.61$, S.D.= 0.57) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.60$, S.D.= 0.57) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.54$, S.D.= 0.59) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.33$, S.D.= 0.53) ตามลำดับ

๔) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา รายจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.66$, S.D.= 0.53) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.66$, S.D.= 0.49) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.57$, S.D.= 0.55) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.18$, S.D.= 0.59) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในองค์ประกอบที่ ๔ ส่วนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการ สอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้ผลการวิเคราะห์การ ตรวจสอบรูปแบบดังตารางที่ ๔.๒๒ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านหลักการ

กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) หลักการของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน												
ทักษะการสอนมีความสำคัญต่อครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นความชำนาญหรือความสามารถของครูในการ จัดกระบวนการการถ่ายทอดความรู้ หรือ ประสบการณ์ ต่างๆ ให้กับผู้เรียน โดยการใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่ หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม ครูจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสอนของตน เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและ สร้างผู้เรียนให้เป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรม คิดเป็น ทำ เป็น แก้ไขปัญหาได้และปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมี ความสุข	๔.๔๐	๐.๔๙	มาก	๔.๖๘	๐.๕๕	มากที่สุด	๔.๗๘	๐.๔๖	มากที่สุด	๔.๗๔	๐.๕๓	มากที่สุด

จาก ตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า หลักการของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดย ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}=๔.๗๘$, S.D. =๐.๔๖) ด้านความถูกต้อง ($\bar{X}= ๔.๗๔$, S.D.= ๐.๕๓) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}=๔.๖๘$,S.D.=๐.๕๕) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมา ในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}=๔.๔๐$, S.D.=๐.๔๙) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการพัฒนาทักษะ การสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน ด้านวัตถุประสงค์

กระบวนการพัฒนาทักษะ การสอนของครูตามหลัก พุทธบริหารการศึกษา	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๒) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน												
๑. เพื่อให้ครูเข้าใจถึง ปัญหาของการจัดการ เรียนการสอนในชั้นเรียน	๔.๒๘	๐.๕๐	มาก	๔.๕๐	๐.๖๑	มาก	๔.๕๔	๐.๖๑	มากที่สุด	๔.๕๔	๐.๖๕	มากที่สุด
๒. เพื่อให้ครูตระหนักถึง ความสำคัญของความ ชำนาญในการสอน	๔.๔๒	๐.๕๐	มาก	๔.๕๔	๐.๕๘	มากที่สุด	๔.๖๒	๐.๕๓	มากที่สุด	๔.๖๔	๐.๕๖	มากที่สุด
๓. เพื่อสร้างความมั่นใจใน การสอนของครูในการจัด กิจกรรมในชั้นเรียน	๔.๓๒	๐.๔๗	มาก	๔.๖๖	๐.๕๖	มากที่สุด	๔.๗๔	๐.๔๙	มากที่สุด	๔.๗๐	๐.๕๔	มากที่สุด
๔. เพื่อพัฒนาทักษะการ สอนของครูให้เข้ากับ บริบทของแต่ละพื้นที่	๔.๔๐	๐.๔๙	มาก	๔.๘๐	๐.๔๐	มากที่สุด	๔.๘๖	๐.๓๕	มากที่สุด	๔.๘๔	๐.๓๗	มากที่สุด
รวม	๔.๓๕	๐.๔๙	มาก	๔.๖๒	๐.๕๓	มากที่สุด	๔.๖๙	๐.๔๙	มากที่สุด	๔.๖๘	๐.๕๓	มากที่สุด

จาก ตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.69$, S.D. = 0.49) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.68$, S.D. = 0.53) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.62$, S.D. = 0.53) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.35$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์วัตถุประสงค์รายข้อ ข้อที่ ๑ เพื่อให้ครูเข้าใจถึงปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน พบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.54$, S.D. = 0.65) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.54$, S.D. = 0.61) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.50$, S.D. = 0.61) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.28$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์รายข้อ ข้อที่ ๒ เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของความชำนาญในการสอน พบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.64$, S.D. = 0.56) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.62$, S.D. = 0.53) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.54$, S.D. = 0.58) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.42$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์รายข้อ ข้อที่ ๓ เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนของครูในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนพบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.74$, S.D. = 0.49) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.70$, S.D. = 0.54) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.66$, S.D. = 0.56) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.32$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์รายข้อ ข้อที่ ๔ เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูให้เข้ากับบริบทของแต่ละพื้นที่ พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.86$, S.D. = 0.35) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.84$, S.D. = 0.37) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.80$, S.D. = 0.40) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.40$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) องค์ประกอบของทักษะการสอน	๔.๓๗	๐.๕๒	มาก	๔.๕๒	๐.๕๖	มากที่สุด	๔.๕๘	๐.๕๗	มากที่สุด	๔.๖๖	๐.๕๔	มากที่สุด
๒) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน	๔.๒๒	๐.๕๕	มาก	๔.๔๙	๐.๖๑	มากที่สุด	๔.๕๗	๐.๕๘	มากที่สุด	๔.๕๖	๐.๖๐	มากที่สุด
๓) กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน	๔.๔๒	๐.๕๒	มาก	๔.๖๓	๐.๖๐	มากที่สุด	๔.๖๕	๐.๕๘	มากที่สุด	๔.๖๓	๐.๕๘	มากที่สุด
รวม	๔.๓๓	๐.๕๓	มาก	๔.๕๔	๐.๕๙	มากที่สุด	๔.๖๐	๐.๕๗	มากที่สุด	๔.๖๑	๐.๕๗	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.57) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.57) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.60) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

๑. องค์ประกอบของทักษะการสอน พบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.55) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.53) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.54) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

๒. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.55) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.60) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.61) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

๓. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.55) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.60) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.55) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

กระบวนการพัฒนาทักษะการ สอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษา	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๓. กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน												
๓.๑ องค์ประกอบของทักษะการสอน												
๑. ด้านสันติสสนา	๔.๕๒	๐.๕๔	มากที่สุด	๔.๕๖	๐.๖๔	มากที่สุด	๔.๖๖	๐.๕๖	มากที่สุด	๔.๕๘	๐.๖๔	มากที่สุด
๒. ด้านสมาธิ	๔.๔๒	๐.๕๔	มาก	๔.๔๘	๐.๖๑	มาก	๔.๕๐	๐.๖๑	มาก	๔.๕๒	๐.๖๕	มาก
๓. ด้านสมุทตเตช	๔.๓๐	๐.๔๖	มาก	๔.๖๖	๐.๔๘	มากที่สุด	๔.๗๐	๐.๔๖	มากที่สุด	๔.๗๔	๐.๔๔	มากที่สุด
๔. ด้านสัมพันธสนา	๔.๒๔	๐.๕๖	มาก	๔.๗๔	๐.๕๓	มากที่สุด	๔.๔๗	๐.๕๓	มากที่สุด	๔.๘๒	๐.๔๔	มากที่สุด
รวม	๔.๓๗	๐.๕๒	มาก	๔.๕๒	๐.๕๖	มากที่สุด	๔.๕๘	๐.๕๗	มากที่สุด	๔.๖๖	๐.๕๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๒.๒๕ พบว่า ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านองค์ประกอบของทักษะการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.54) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.57) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.56) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

๑. องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสันติสนา พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.56) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.64) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.64) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.54) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ

๒. องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสมาธิพบ พบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.44) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.61) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.61) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ

๓. องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสมุตเตชนา พบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = 0.44) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.46) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.48) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.46) ตามลำดับ

๔. องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสัมปหังสนา พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.53) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.54) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.53) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

กระบวนการพัฒนาทักษะ การสอนของครูตามหลัก พุทธบริหารการศึกษา	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๓. กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน												
๓.๒ ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ												
๑.การวิเคราะห์ปัญหา	๔.๒๒	๐.๖๒	มาก	๔.๕๒	๐.๕๘	มากที่สุด	๔.๖๖	๐.๕๖	มากที่สุด	๔.๖๒	๐.๖๓	มากที่สุด
๒.การวางแผน	๓.๙๒	๐.๖๗	มาก	๔.๐๖	๐.๘๙	มาก	๔.๑๖	๐.๘๔	มาก	๔.๑๖	๐.๘๒	มาก
๓.การดำเนินงาน	๔.๓๒	๐.๕๑	มาก	๔.๖๐	๐.๕๗	มากที่สุด	๔.๖๔	๐.๕๓	มากที่สุด	๔.๖๖	๐.๕๖	มากที่สุด
๔.การประเมินผล	๔.๔๐	๐.๔๙	มาก	๔.๗๘	๐.๔๒	มากที่สุด	๔.๘๐	๐.๔๐	มากที่สุด	๔.๘๒	๐.๓๙	มากที่สุด
๕.การปรับปรุงแก้ไข	๔.๒๘	๐.๕๐	มาก	๔.๕๒	๐.๖๑	มากที่สุด	๔.๖๒	๐.๖๐	มากที่สุด	๔.๕๖	๐.๖๔	มากที่สุด
รวม	๔.๒๒	๐.๕๕	มาก	๔.๔๙	๐.๖๑	มาก	๔.๕๗	๐.๕๘	มากที่สุด	๔.๕๖	๐.๖๐	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านขั้นตอนการพัฒนาทักษะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.57$, S.D. = 0.58) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.56$, S.D.= 0.60) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.47$, S.D.=0.61) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.22$, S.D.=0.55) ตามลำดับ

๑. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการวิเคราะห์ปัญหา พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.66$, S.D. = 0.56) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.62$, S.D.= 0.63) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.52$, S.D.=0.58) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.22$, S.D.=0.62) ตามลำดับ

๒. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการวางแผน พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.16$, S.D. = 0.84) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.16$, S.D.= 0.82) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.06$, S.D.=0.89) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=3.92$, S.D.=0.67) ตามลำดับ

๓. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการดำเนินงาน พบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.66$, S.D.= 0.56) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.64$, S.D. = 0.53) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.60$, S.D.=0.57) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.32$, S.D.=0.51) ตามลำดับ

๔. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการประเมินผล พบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.82$, S.D.= 0.39) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.80$, S.D. = 0.40) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.78$, S.D.=0.42) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.40$, S.D.=0.49) ตามลำดับ

๕. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.62$, S.D. = 0.60) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.56$, S.D.= 0.60) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.52$, S.D.=0.61) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.28$, S.D.=0.50) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนด้านกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของ ครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๓.๓ กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน												
๑. กิจกรรม จากครูผู้ศิษย์	๔.๓๔	๐.๕๒	มาก	๔.๗๐	๐.๕๔	มากที่สุด	๔.๗๖	๐.๕๒	มากที่สุด	๔.๗๔	๐.๔๙	มากที่สุด
๒. กิจกรรม ทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน	๔.๔๘	๐.๕๔	มาก	๔.๖๒	๐.๕๗	มากที่สุด	๔.๖๔	๐.๕๖	มากที่สุด	๔.๖๔	๐.๕๓	มากที่สุด
๓. กิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น	๔.๕๔	๐.๕๔	มาก	๔.๔๔	๐.๘๑	มาก	๔.๔๖	๐.๗๓	มาก	๔.๔๖	๐.๗๙	มาก
๔. กิจกรรมนำสู่ฝันที่สอนน้อง พร้อมใจพัฒนา	๔.๓๔	๐.๕๒	มาก	๔.๗๖	๐.๔๘	มากที่สุด	๔.๗๔	๐.๕๓	มากที่สุด	๔.๗๐	๐.๕๔	มากที่สุด
รวม	๔.๔๒	๐.๕๒	มาก	๔.๖๓	๐.๖๐	มากที่สุด	๔.๖๕	๐.๕๘	มากที่สุด	๔.๖๓	๐.๕๘	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านกิจกรรมการพัฒนาทักษะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.65$, S.D. = 0.58) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.63$, S.D.=0.60) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.63$, S.D.= 0.58) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.62$, S.D.=0.55) ตามลำดับ

๑. การพัฒนาทักษะการสอน กิจกรรมจากครูผู้ศึกษา พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.66$, S.D. = 0.56) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.62$, S.D.= 0.63) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.52$, S.D.=0.58) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.62$, S.D.=0.62) ตามลำดับ

๒. การพัฒนาทักษะการสอน กิจกรรมทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.64$, S.D.=0.56) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.64$, S.D.= 0.53) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.62$, S.D.=0.57) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.48$, S.D.=0.54) ตามลำดับ

๓. การพัฒนาทักษะการสอน กิจกรรมพี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น พบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.46$, S.D.= 0.79) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.46$, S.D. = 0.73) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.44$, S.D.=0.81) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.34$, S.D.=0.54) เรียงระดับมากตามลำดับ

๔. การพัฒนาทักษะการสอน กิจกรรมนำสู่ฝันพร้อมใจพัฒนา พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.76$, S.D.=0.48) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x}=4.74$, S.D.=0.53) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x}=4.70$, S.D.= 0.54) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.42$, S.D.=0.52) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้าน ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๔.เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน												
๑) ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครู ก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใด เสริมทักษะในด้านนั้นก่อน	๔.๓๖	๐.๔๘	มาก	๔.๗๖	๐.๔๓	มากที่สุด	๔.๘๔	๐.๓๗	มากที่สุด	๔.๘๐	๐.๔๐	มากที่สุด
๒) ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความ ร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้น สังกัดผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญ ต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครู	๔.๐๔	๐.๘๑	มาก	๔.๖๔	๐.๕๖	มากที่สุด	๔.๗๔	๐.๔๙	มากที่สุด	๔.๗๒	๐.๕๔	มากที่สุด
๓) ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการ สอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและ สภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของ สถานศึกษา	๔.๒๐	๐.๔๙	มาก	๔.๓๒	๐.๖๘	มาก	๔.๔๐	๐.๖๓	มาก	๔.๔๖	๐.๖๕	มาก
รวม	๔.๑๘	๐.๕๙	มาก	๔.๕๗	๐.๕๕	มากที่สุด	๔.๖๖	๐.๔๙	มากที่สุด	๔.๖๖	๐.๕๓	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงลำดับด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.53) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.49) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.55) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมากที่สุด คือ ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

๑. เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ ข้อที่ ๑ ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดเสริมทักษะในด้านนั้นก่อน พบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.37) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.40) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.43) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

๒. เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ ข้อที่ ๒ ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูพบว่า ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.49) ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.54) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.56) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

๓. เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ ข้อที่ ๓ ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษาพบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.65) ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.63) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.68) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.49) เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เป็นการวิจัยและพัฒนาแบบผสมวิธี (Mixed method Research) ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ๒. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากการศึกษาเอกสาร แบบสอบถาม สัมภาษณ์ จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีผลการวิจัย ดังนี้

สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๑. โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง

๒. วิธีสอนของครู ขาดทักษะและเทคนิคที่ชัดเจนทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ

๓. ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและครูขาดทักษะการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวทางการแก้ไขปัญหาทักษะการสอนของครูนั้น สรุปได้ดังนี้

๑. ควรจัดให้บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษามาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน

๒. จัดอบรมทักษะและเทคนิควิธีสอนให้กับครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเป็นการทบทวนความรู้และได้นำทักษะการสอน และเทคนิคการสอนใหม่ๆไปปรับประยุกต์ใช้กับงานสอนของตนเอง

๓. จัดกลุ่มให้ครูสามารถมาพบปะแลกเปลี่ยนวิธีการสอน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ เป็นแหล่งรวมของ Best practice และเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ช่วยแนะนำวิธีการสอน ช่วยแนะนำวิธีการแก้ปัญหา

๔. ครูต้องมีวิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน และครูควรได้รับการอบรมพัฒนาด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

จากการแจกแบบสอบถาม มีผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน ๓๒๐ ฉบับ และได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน ๓๐๘ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒๕ มีผลการวิจัยดังนี้

จำนวนครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๐๘ คน จำแนกตามเพศ เพศชายมากที่สุด จำแนกตามอายุ ครูที่มีอายุในช่วง ๔๑-๕๐ ปี มีจำนวนมากที่สุด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด จำแนกตามชั้นยศ มีชั้นยศจ่าสิบตำรวจ มีจำนวนมากที่สุด จำแนกตามอายุราชการ มีอายุราชการ ๒๑ - ๓๐ ปี มีจำนวนมากที่สุด แสดงว่าครูตำรวจตระเวนชายแดนเป็นเพศชาย ในช่วงอายุ ๔๑-๕๐ ปี มีวุฒิปริญญาตรี ชั้นยศจ่าสิบตำรวจ และมีอายุราชการ ๒๑ - ๓๐ ปี

ผลการวิเคราะห์ **สภาพเป็นจริง** ของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวมพบว่า สภาพปัญหาขององค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (สภาพเป็นจริง) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสันตสันดาน ด้านสมุเตชชา รองลงมาคือ องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสมาธิปนา องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสัมปหังสนา อยู่ในระดับ มาก ผลการวิเคราะห์ **สภาพเป็นจริง** ของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยรายด้าน

ด้านสันตสันดาน สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ครูใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก ครูมีการอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียน อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๑ ครูอธิบายและตีความบทเรียนเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๒ ครูถามคำถามในการสรุปบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากอันดับที่ ๓ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ลำดับสุดท้ายคือ ครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบ

ด้านสมาธิปนา สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนการสอน อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๑ ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้งที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือ ของจริง ในการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ง่าย อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๒ ครูสนทนาซักถาม เพื่อกระตุ้น

ความสนใจของนักเรียนก่อนการสอน อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๓ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับต่ำสุด อยู่ในระดับ ปานกลาง คือ ครูมีการใช้เกม เพลง สร้างความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน

ด้านสมุติเตชนา สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ครูใช้น้ำเสียง และ ท่าทาง ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๑ ครูใช้ภาษาในการสื่อสาร ชัดเจน เข้าใจง่าย อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๒ ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๓ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ลำดับสุดท้าย คือ ครูมีการใช้เกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากติดตามการเรียนอยู่ตลอดเวลา

ด้านสมาทพนา สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ครูพูดเสริมกำลังใจให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๑ ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๒ ครูใช้ภาษาในการเสริมแรง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๓ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ลำดับสุดท้าย คือ ครูใช้อุปกรณ์การสอน เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิด ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ **สภาพคาดหวัง** ของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม พบว่า สภาพปัญหาขององค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอนของรูปแบบ การพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ครู คาดหวังว่าจะปฏิบัติในอนาคต ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อยที่ครูคาดหวังว่าจะปฏิบัติมี ดังนี้ องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสัมพันธสนา ด้านสันตัสสนา ด้านสมาทพนา รองลงมาคือ องค์ประกอบของทักษะการสอนโดยรวมด้านสมุติเตชนา ด้านสัมพันธสนา อยู่ในระดับ มาก

ด้านสันตัสสนา สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อยที่ครูคาดหวังว่าจะปฏิบัติในอนาคต คือ ครูใช้ภาษาที่เหมาะสมกับ วัยของนักเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ลำดับที่ ๑ ครูมีการอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจ ในบทเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ลำดับที่ ๒ ครูอธิบายและตีความบทเรียนเชื่อมโยงกับกิจกรรมการ เรียนการสอนเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น อยู่ในระดับ มากที่สุด อยู่ในระดับ มากอันดับที่ ๓ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ลำดับสุดท้ายคือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยวิธีการที่หลากหลายชี้แจงให้นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์

ด้านสมาทพนา สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อยที่ครูคาดหวังว่าจะปฏิบัติในอนาคต คือ ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้ง

ที่เป็น รูปภาพ วิดีทัศน์ หรือ ของจริง ในการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และเข้าใจ บทเรียนได้ง่ายอยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๑ ครูสนทนาซักถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ก่อนการสอน อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๒ ครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจน อยู่ในระดับ มาก อยู่ในระดับมากอันดับที่ ๓ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ลำดับสุดท้ายคือ ครูมีการใช้เกม เพลง สร้างความสนใจ สร้างความพร้อม นำเข้าสู่บทเรียน

ด้านสมุติเตชนา สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อยที่ครูคาดหวังว่าจะปฏิบัติในอนาคต คือ ครูใช้น้ำเสียง และ ท่าทาง ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ อยู่ในระดับ มากที่สุด ลำดับที่ ๑ ครูใช้ภาษาในการสื่อสาร ชัดเจน เข้าใจง่าย อยู่ในระดับ มากที่สุด ลำดับที่ ๒ ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด อยู่ในระดับมากอันดับที่ ๓ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ลำดับสุดท้ายคือ ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เรียนโดยการตอบคำถามในบทเรียน

ด้านสัมพันธสนา สภาพปัญหาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อยที่ครูคาดหวังว่าจะปฏิบัติในอนาคต คือ ครูพูดเสริมกำลังใจให้นักเรียนได้ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๑ ครูใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก ลำดับที่ ๒ ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการยกตัวอย่างสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก อยู่ในระดับมากอันดับที่ ๓ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ลำดับสุดท้ายคือ ครูใช้อุปกรณ์การสอน เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิด ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

๕.๑.๒ ผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ได้รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติ และ เงื่อนไขความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการ

ทักษะการสอนมีความสำคัญต่อครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นความชำนาญหรือ ความสามารถของครูในการจัดกระบวนการการถ่ายทอดความรู้ หรือ ประสบการณ์ต่างๆ ให้กับ ผู้เรียน ด้วยวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนเกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในการที่จะแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ครูจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสอนของตนเพื่อให้รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและสร้างผู้เรียนให้เป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้และปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

๒. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาทักษะการสอนของครูประกอบด้วย

- ๑) เพื่อให้ครูเข้าใจถึงปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
- ๒) เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของความชำนาญในการสอน
- ๓) เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนของครูในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน
- ๔) เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูให้เข้ากับบริบทของแต่ละพื้นที่

๓. กระบวนการนำทักษะการสอนของครูไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย

- ๑) องค์ประกอบของทักษะการสอน
- ๒) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ
- ๓) กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน

โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบของทักษะการสอนดังต่อไปนี้

- ๑) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสันตสสนา
- ๒) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมาธิ
- ๓) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมุทเตชนา
- ๔) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสัมปหังสนา

๒. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอนมีดังนี้

- ๑) การวิเคราะห์ปัญหา (Analyzing)
- ๒) การวางแผน (Planning)
- ๓) การดำเนินงาน (Doing)
- ๔) การประเมินผล (Evaluation)
- ๕) การปรับปรุงแก้ไข (Act)

๓. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน ประกอบไปด้วย

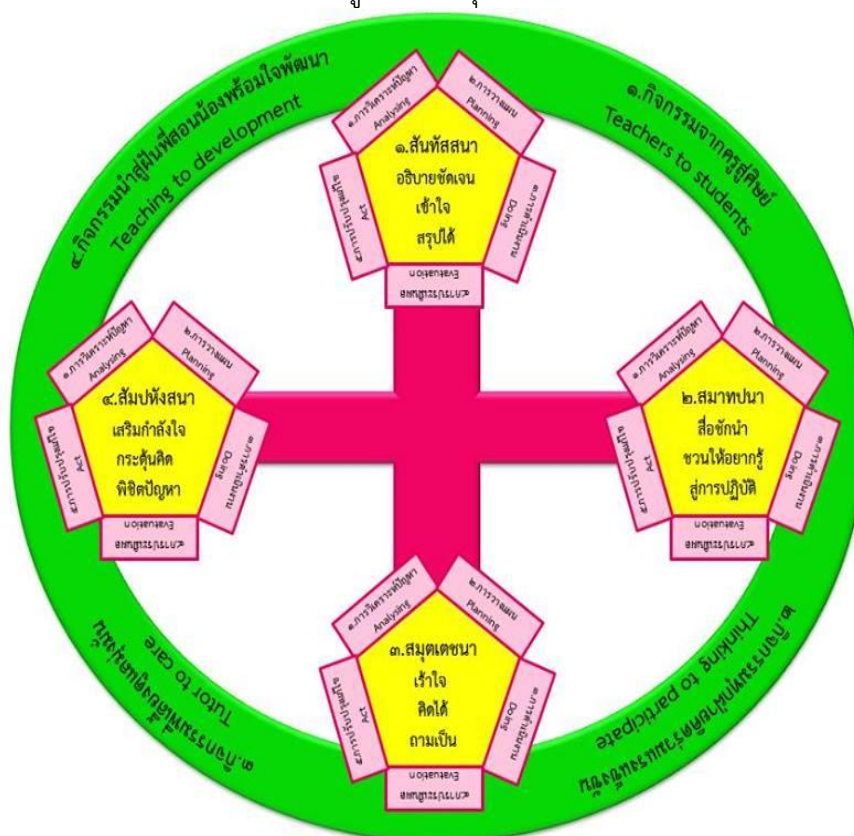
- ๑) กิจกรรม จากครูสู่ศิษย์ (Teachers to Students)
- ๒) กิจกรรม ทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน (Thinking to Participate)
- ๓) กิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น (Tutor to Care)
- ๔) กิจกรรม นำสู่ฝันที่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา (Teaching to Development)

๔. เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครู ให้สำเร็จตามเป้าหมาย

มีเงื่อนไขที่ควรทราบ ดังนี้

๑. ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดควรเสริมทักษะในด้านนั้นก่อน
๒. ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครู
๓. ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษา

ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลจากองค์ประกอบของรูปแบบพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้นำมาเขียนเป็นแผนภาพกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ ๕.๑ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา

ซึ่งกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาประกอบด้วย ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ ซึ่งมีรายละเอียดการพัฒนา ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ปัญหา (Analyzing) หมายถึง การตรวจสอบหาสาเหตุ แยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อยเพื่อทำความเข้าใจ ปัญหา และระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ในแต่ละส่วนให้แจ่มแจ้งชัดเจน

๒. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดวิธีทำงานในอนาคตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานมากที่สุด โดยการเลือกโครงการ กิจกรรม และวิธีการที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การดำเนินงาน (Doing) หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้วางแผนเอาไว้แล้วอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

๔. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของแผนงานที่วางแผนไว้

๕. การปรับปรุงแก้ไข (Act) หมายถึง การปรับปรุงแก้ไขแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัติงานส่วนที่มีปัญหา พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและ ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

โดยมีรายละเอียดการนำกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ (สันตัสสนา) อธิบายชัดเจนเข้าใจใน สรุปได้ โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การ ประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม จากครูสู่ศิษย์ (Teachers to Students) เสริม ทักษะ

องค์ประกอบที่ ๒ (สมาทปนา) สื่อชักนำชวนในให้อยากรู้ สู่การ ปฏิบัติ โดยมี ขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้น ที่ ๔ การประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม ทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน (Thinking to Participate) เสริมทักษะ

องค์ประกอบที่ ๓ (สมุตเตชนา) เราใจคิดได้ถามเป็น โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้น ที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น (Tutor to Care) เสริมทักษะ

องค์ประกอบที่ ๔ (สัมปหังสนา) นำสู่ฝึกพี่น้องพร้อมใจพัฒนา โดยมีขั้นตอนการ พัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การ ประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม พี่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา (Teaching to Development) เสริมทักษะ

๕.๑.๓ ผลการตรวจสอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลัก พุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ การนำไปสู่การปฏิบัติ เงื่อนไข ความสำเร็จ ทำการตรวจสอบใน ๔ ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จากมากไปหาน้อย พบว่าด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ แต่ด้านความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมาก

หลักการ ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมาก ไปหาน้อย พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ แต่ด้านความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไป น้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ แต่ด้านความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบไปใช้อยู่ ในระดับมาก

การนำไปสู่การปฏิบัติ รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ มากที่สุดตามลำดับ แต่ด้านความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับมาก

เงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ มากที่สุดตามลำดับ แต่ด้านความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับมาก

หลักการ ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเมื่อพิจารณาจากมากไปน้อยพบว่า พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้าน ความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ แต่ด้านความเป็นประโยชน์ของการ นำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย พบว่า วัตถุประสงค์ราย ข้อ ข้อที่ ๑ เพื่อให้ครูเข้าใจถึงปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ด้านความถูกต้อง ด้าน ความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความ เป็นประโยชน์ ตามลำดับ ส่วนวัตถุประสงค์รายข้อ ข้อที่ ๒ เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของ ความชำนาญในการสอน ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมาก ที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ และ วัตถุประสงค์รายข้อ ข้อที่ ๓ เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนของครูในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ด้านความเหมาะสม ด้าน ความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความ เป็นประโยชน์ ด้านวัตถุประสงค์รายข้อ ข้อที่ ๔ เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูให้เข้ากับบริบทของ แต่ละพื้นที่ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ ด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมาในระดับมาก

กระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาการ จำแนกรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมาก ที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๑. องค์ประกอบของทักษะการสอน พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๒. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๓. กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการจำแนกรายด้านของกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านองค์ประกอบของทักษะการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดรายด้านดังนี้

๑. องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสันติศาสนา พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ

๒. องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสมาธิพบา พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๓. องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสมุตเตชนา พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๔. องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสัมปหังสนา พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านขั้นตอนการพัฒนาทักษะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดรายด้านดังนี้

๑. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการวิเคราะห์ปัญหา พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๒. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการวางแผน พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๓. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการดำเนินงาน พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๔. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการประเมินผล พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๕. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านกิจกรรมการพัฒนาทักษะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดรายด้านดังนี้

๑. การพัฒนาทักษะการสอน กิจกรรมจากครูผู้ศิษย์ พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๒. การพัฒนาทักษะการสอน กิจกรรมทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๓. การพัฒนาทักษะการสอน กิจกรรมพี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ

๔. การพัฒนาทักษะการสอน กิจกรรมนำสู่ฝันพร้อมใจพัฒนา พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

เงื่อนไขของการนำไปใช้ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก คือ ด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดรายด้านดังนี้

๑. เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ ข้อที่ ๑ ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดเสริมทักษะในด้านนั้นก่อน พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๒. เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ ข้อที่ ๒ ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนา

ทักษะการสอนของครูพบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ รองลงมาในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ

๓. เจื่อนใจความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ ข้อที่ ๓ ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษาพบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ

จากผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผู้วิจัยพบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ แต่ด้านความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมาก

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี สภาพปัญหาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า สภาพปัญหาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีวุฒิทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง และวิธีสอนของครูยังขาดทักษะและเทคนิคที่ชัดเจนทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ พร้อมกับครูสอนไม่ตรงวิชาเอก และครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและครูขาดทักษะการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดของระเบียบการกำหนดคุณสมบัติ วุฒิการศึกษา ของผู้ที่สอบคัดเลือกเป็นข้าราชการตำรวจ สาย ครูผู้สอน นั้นได้กำหนดให้ ผู้สมัครต้อง สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖) หรือเทียบเท่า หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่าตามที่ ก.ตร.หรือ ก.พ. รับรองทั้งชายและหญิง นั้นจึงแสดงให้เห็นว่าครูขาดทักษะทางด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนและจบไม่ตรงสาขาวิชาเอกที่สอน จึงส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา มีคำ ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๑ ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก พบว่า^๑ แนวทางการบริหารจัดการปัญหาด้านบุคลากรควรมีการวางแผนการดำเนินโครงการจัดให้บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษามาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

^๑จิตรา มีคำ, “ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๑ ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก”, วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะวิทยาการจัดการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๖)

จากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้องค์ประกอบของรูปแบบเป็น ๔ ส่วน คือ (๑) หลักการ (๒) วัตถุประสงค์ (๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ และ (๔) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ สุกัญญา งามบรรจง ที่ได้ศึกษา “การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” พบว่า^๒ รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ ได้แก่ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ๔) การวัดและประเมินผล ๕) ปัจจัยสนับสนุน ๖) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันในองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบ

จากการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ การนำไปสู่การปฏิบัติ เงื่อนไขความสำเร็จ ทำการตรวจสอบใน ๔ ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ แต่ด้านความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมาก

ผลจากการตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบ ๔ ส่วน (๑) หลักการ (๒) วัตถุประสงค์ (๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ (๔) เงื่อนไขความสำเร็จ พบว่า ส่วนของ (๑) หลักการ ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าในส่วนของหลักการ มีความสอดคล้องต่อความต้องการ และความสนใจต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครู และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง ทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน พบว่าส่วนของ (๒) วัตถุประสงค์ ของ รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าในส่วนของวัตถุประสงค์นั้น มีความถูกต้องตามแนวคิดทางทฤษฎีทางวิชาการและมีความสอดคล้องครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้ และพบว่าส่วนของ (๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า สอดคล้องกับความต้องการต่อการ

^๒ สุกัญญา งามบรรจง, การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, รายงานการวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙).

พัฒนาทักษะ และสร้างความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และมีวิธีดำเนินงานที่ชัดเจนต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

กระบวนการพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบไปด้วย (๑) องค์ประกอบของทักษะการสอน (๒) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน (๓) กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน

องค์ประกอบของทักษะการสอน โดยภาพรวม พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุด แสดงว่า องค์ประกอบของทักษะการสอนทั้ง ๔ องค์ประกอบ มีความถูกต้องและสอดคล้องต่อความต้องการ ความสนใจมีข้อมูลสาระสนเทศที่น่าเชื่อถือและยอมรับได้ ๑) องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสันติสนา พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสันติสนา มีความเหมาะสมและความสอดคล้องครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้ ๒) องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสมาธิพบ ว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสมาธิพบ ว่า ความสอดคล้องและเหมาะสม ครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้ ๓) องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสมุทเตชพบ ว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสมแสดงว่า ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่าองค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสมุทเตชพบ ว่า มีความสอดคล้องเหมาะสมและครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้ ๔) องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสัมพันธสนา พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า องค์ประกอบของทักษะการสอน ด้านสัมพันธสนา มีความเหมาะสมสอดคล้องครอบคลุมกับสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้

ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านขั้นตอนการพัฒนาทักษะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ ๑) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการวิเคราะห์ปัญหา พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ นั้นแสดงว่า การพัฒนาทักษะการสอน ด้านการวิเคราะห์ปัญหา มีความเหมาะสมและความสอดคล้องครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำผลการวิเคราะห์ไปพัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอน

ของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้ ๒) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการวางแผน พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า การพัฒนาทักษะการสอน ด้านการวางแผน มีความเหมาะสมและความสอดคล้องครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำผลการวางแผนไปปฏิบัติงาน และนำผลการวางแผนไปพัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้ ๓) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการดำเนินงาน พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า การพัฒนาทักษะการสอน ด้านการดำเนินงาน มีความเหมาะสมและความสอดคล้องครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำผลการวิเคราะห์ปัญหาและผลของการวางแผนไปปฏิบัติและนำไป พัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้ ๔) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการประเมินผล พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า มีการใช้เทคนิคการประเมินที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงกับสถานการณ์ ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่าต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ๕) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน ด้านการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า มีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแก้ไขได้อย่างเหมาะสมและความสอดคล้องครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำผลการวิเคราะห์ปัญหาและผลของการวางแผนไปปฏิบัติและนำไป พัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้

ส่วนกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านกิจกรรมการพัฒนาทักษะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ ๑) การพัฒนาทักษะการสอน (กิจกรรมจากครูสู่ศิษย์ : Teachers to students) พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า การพัฒนาทักษะการสอน โดยใช้กิจกรรม จากครูสู่ศิษย์ มีความเหมาะสมและความสอดคล้องครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติและนำไป พัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้ ๒) การพัฒนาทักษะการสอน (กิจกรรมทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน : Thinking to Participate) พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ นั้นแสดงว่า การพัฒนาทักษะการสอน โดยใช้กิจกรรมทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน มีความเหมาะสมและความสอดคล้องครอบคลุมตามสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติและนำไป พัฒนา ปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้ ๓) การพัฒนาทักษะการสอน (กิจกรรมพี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น : Tutor to Care) พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์

เรียงระดับมากตามลำดับ แสดงว่า การพัฒนาทักษะการสอน โดยใช้กิจกรรม กิจกรรมที่เลี้ยงดูแล มุ่งมั่น มีความถูกต้องและเหมาะสมสอดคล้องและครอบคลุมตามกับสภาพความเป็นจริงต่อวิธีการ ดำเนินงานของการพัฒนาบุคลากร ที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติและนำไป พัฒนา ปรับปรุง ให้มี ประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาได้ ๔) การพัฒนา ทักษะการสอน (กิจกรรมนำสู่ฝันที่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา : Teaching to Development) พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า การพัฒนาทักษะการสอนของครู โดยใช้กิจกรรมนำสู่ฝันที่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา มีความสอดคล้อง กับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่าต่อการ พัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ส่วนของ (๔) เจื่อนไขความสำเร็จ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธ บริหารการศึกษาไปสู่การปฏิบัติของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหาร การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้านเจื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์ เรียง ระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ ข้อสรุป ข้อค้นพบ และ สารสนเทศที่เพียงพอสำหรับตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ประเมินและเหมาะสมตาม กฎ ระเบียบ มีการ ตอบสนองต่อ ความต้องการในการใช้สารสนเทศอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ การพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ๑) เจื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ ข้อที่ ๑ ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้า ทักษะการสอนของครูขาดด้านใดเสริมทักษะในด้านนั้นก่อน พบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูก ต้อง ด้านความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า การสำรวจทักษะการสอนของครู ก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดเสริมทักษะในด้านนั้นก่อนนั้น มีความเหมาะสมและ ตอบสนองต่อความต้องการ ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ ปฏิบัติ ได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่าต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ๒) เจื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะ ข้อที่ ๒ ต้องสร้าง ความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึง ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูพบว่า ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้าน ความเป็นไปได้ เรียงระดับมากที่สุดตามลำดับ แสดงว่า สร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกัน จากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอน ของครูนั้น มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการ ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่าต่อการพัฒนาทักษะการสอนของ ครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ๓) เจื่อนไขความสำเร็จของ การพัฒนาทักษะ ข้อที่ ๓ ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและ สภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษาพบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้าน ความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ เรียงระดับมากตามลำดับ แสดงว่า ความสำเร็จของการ พัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษานั้น มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการ ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสม

กับสถานการณ์ ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่าต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลัก
พุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ผู้บริหาร ควรมีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาของตนเอง และ
ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันและตระหนักถึงความสำคัญ
ของการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาที่ยั่งยืน

๒. หน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการนิเทศ ติดตาม ให้สถานศึกษารายงานผลการ
ปฏิบัติงานของสถานศึกษาของตนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนา พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพ
ของการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

๓. สถานศึกษา ควรมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อเป็นการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน และขอความสนับสนุน ระดมทุนในการพัฒนาบุคลากรใน
สถานศึกษา

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. จากผลวิจัย พบว่า สภาพปัญหาทักษะการสอนของครู ตามหลักพุทธบริหาร
การศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า โรงเรียนมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการ
ปฏิบัติงาน ประกอบกับบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและไม่มีวุฒิ
ทางด้านการศึกษา จึงทำให้ปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของตนเอง และวิธีสอน
ของครูยังขาดทักษะและเทคนิคที่ชัดเจนทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ พร้อมกับครูสอนไม่ตรงวิชาเอก และ
ครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและครูขาดทักษะการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงควรจัด
ให้บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษามาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนและควรส่งเสริม
สนับสนุนให้มีการจัดอบรมทักษะและเทคนิควิธีสอนให้กับครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเป็นการ
ทบทวนความรู้และได้นำทักษะการสอน ช่วยแนะนำวิธีการสอน ช่วยแนะนำวิธีการแก้ปัญหา และ
เทคนิคการสอนใหม่ๆไปปรับประยุกต์ใช้กับงานสอนของตนเอง และสิ่งสำคัญ คือ ครูต้องมีการพัฒนา
วิธีการสอนของตนเองอย่างต่อเนื่องในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและสามารถทำให้ผู้เรียน
เกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน และควรเข้ารับการอบรม
พัฒนาด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

๒. จากการศึกษาพบว่า การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู ตาม
หลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้องค์ประกอบของรูปแบบเป็น ๔ ส่วน
คือ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ และ ๔) เงื่อนไขความสำเร็จ นั้น
สถานศึกษาจึงควรเลือกรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ไป
ปรับประยุกต์ใช้ หรือ บูรณาการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตนเองเพื่อให้
บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะการทําวิจัยครั้งต่อไป

รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งเป็นผลในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาทักษะการสอนของครูเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบอย่างอื่น เช่น รูปแบบการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้เกิดมุมมองที่แตกต่างกันในการวางแผนการพัฒนาและแก้ปัญหา

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒.

กฤษณา ศักดิ์ศรี. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : นิยมวิทยา, ๒๕๓๐.

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. คู่มือแนวทางการปฏิบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินให้
ดำรงตำแหน่งครู (สบ๑).ครู (สบ๒)และครู(สบ๓). กรุงเทพมหานคร : กองบัญชาการ
ตำรวจตระเวนชายแดน, ๒๕๕๔.

_____. เกียรติประวัติและศักดิ์ศรี ๖๐ ปี ที่ภาคภูมิตำรวจตระเวนชายแดน. กองบัญชาการ
ตำรวจตระเวนชายแดน, ๒๕๕๖.

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. คู่มือประกอบการเผยแพร่พระพุทธศาสนา
: ภาคปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ,
๒๕๕๓.

ทิตินา แคมมณี. ๑๔ วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๔๕.

_____. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :
บริษัทเมธีพิสัยจำกัด, ๒๕๔๖.)

_____. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

เทพ สงวนกิตติพันธุ์. ทักษะชีวิต (Life skill): เพื่อความสุขและความสำเร็จของชีวิต.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

เปลื้อง ณ นคร. ปทานุกรมนักเรียน ฉบับพัฒนาปรับปรุงใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช จำกัด, ๒๕๔๕.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). พุทธวิธีในการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๑๘ .กรุงเทพมหานคร : พิมพ์
สวญจำกัด, ๒๕๕๖.

พลสุข หิงคานนท์. การพัฒนารูปแบบ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๐.

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิและวิบูลย์ ไตรณะบุตร. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

ยุทธ ไกยวรรณ. **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, ๒๕๓๕.

รัชนี้ อมาตยกุล. **ปัญหาของครู คุณภาพของครู**. เอกสารประชุมร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๕. เผยแพร่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖. มปป.

รัตน์ บัสนธ์. **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : คำสมัย, ๒๕๕๒.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : นามมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

วศิน อินทสระ. **ความทุกข์และการดับทุกข์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เรือนธรรม, ๒๕๔๖.

วัฒนา ก้อนเชื้อรัตน์. **รูปแบบการสอนแบบต่างๆ**. นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต ๑. พฤศจิกายน ๒๕๔๙.

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุนีย์ ธีรดากร. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิทยาลัยพระนคร, ๒๕๒๒.

วารี ธีระจิตร. **การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๐.

วารรัตน์ แก้วอุไร. **การพัฒนาหลักสูตรและการสอน**. พิษณุโลก : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๙.

วิโรจน์ สารรัตน์. **การบริหารการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์, ๒๕๔๖.

ศิริชัย กาญจนวาสี. **ทฤษฎีการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์สมชาย หิรัญกิตติและชาวลิต ประภาวนนท์. **การบริหารสำนักงานแบบใหม่ (ฉบับปรับปรุงใหม่)**. กรุงเทพมหานคร : ธีระฟิล์มและไซเทค, ๒๕๔๘.

สงศรี ชมภูวงศ์. **การออกแบบการวิจัย**. (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๘).

สัญญา เศรษฐพิทยานุกุล. **หลักการ ๗ ประการสู่ความสำเร็จของ TQM**. กรุงเทพมหานคร : ส.ส.ท., ๒๕๔๖.

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. **สถานศึกษาในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ปีการศึกษา ๒๕๕๙**. สิงหาคม ๒๕๕๙. เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. **นโยบายการบริหารราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”**. นโยบายการบริหารราชการ ของ พลตำรวจเอกอดุลย์ แสงสิงแก้ว ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๘.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๔๕.

สุภางค์ จันทวานิช. **วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

สุวิมล ว่องวานิช. **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ ๓ ฉบับปรับปรุง.

กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.พรีน ๑๙๙๑ จำกัด, ๒๕๕๘.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐) **พุทธวิธีสอนในพระไตรปิฎก (๑๔) บทที่ ๕ :**

หลักการสอนทั่วไป. มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ ๗ - ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

อนงค์ศิริ วิชาลัย. **หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน**. เชียงใหม่ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. **หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๐.

อุทุมพร จามรมาน. **๙ ขั้นตอนการทำประกันคุณภาพการศึกษาที่ครบวงจร**. กรุงเทพมหานคร : ฟีนี, ๒๕๔๕.

(๒) บทความวารสาร

ภาสกร เรืองรอง และคณะ, เรื่อง เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ ๒๑, **วารสารปัญญาทัศน์**, ปีที่ ๕, (ฉบับพิเศษ ประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘.) : ๑๙-๕.

ภิญญาพัชญ์ กาวินคำ “ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะตามความเป็นจริงของครูผู้สอนในโรงเรียน ขนาดเล็กในเขตพื้นที่ตำบลเวียงชัย”, **วารสารการวิจัยกาสะลองคำ**, : ๑๙-๒๐.

วาโร เพ็งสวัสดิ์, “การวิจัยพัฒนารูปแบบ”, **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร** ; ปีที่ ๒, ฉบับที่ ๔ : กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๓, (สกลนคร : สกลนครการพิมพ์, ๒๕๕๓), : ๘-๙.

สุพรรณิ อวรรณและ แก้วเวียง นำนานผล “ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์โรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗”, **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์** ปีที่๙, (ฉบับที่ ๒, (ก.ค.-ธ.ค. ๒๕๕๗) : ๗๐.

(๓) วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย

คมศร วงษ์รักษา. “การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้อง ของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญ ที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

จิตรา มีคำ. “ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๑ ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. คณะวิทยาการจัดการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๖.

จินตนา คักดีก่อรัมย์. “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะ”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ณัฐศักดิ์ จันทรผล. “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจ”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม. ๒๕๕๒.

ปัญญา ทองนิล. “รูปแบบการพัฒนาสมรรถภาพการสอนโดยการบูรณาการแบบสอดแทรก สำหรับ
นักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน”. **วิทยานิพนธ์ปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๓.

ปิยมาภรณ์ โชคอวยชัย. “การเปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นระหว่างวิธีการจัด
เรียงลำดับความสำคัญที่ต่างกัน โดยใช้เครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็นที่มีการ
ตอบสนองเดียว”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

พิเชษฐ์ โพธิ์ภักดี. “การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๕๓.

มาลี สืบกระแสน. “การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม. ๒๕๕๒.

รังสิณี สุนทรภูมิมา. “การพัฒนบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ทักษะการสอน สำหรับนักศึกษา หลักสูตร
ครุศาสตรบัณฑิต”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๕๓.

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. “การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”
วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา ๒๕๔๘.

วัฒนา สุวรรณไตรย และประยูร บุญใช้. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๕ ป). **รายงานการวิจัย**. คณะครุศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๔๙.

สมุทพร ชำนาญ. “การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน”.
วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๖.

สุกัญญา งามบรรจง. การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่
๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. **รายงานการวิจัย**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน :
กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.

(๔) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

Aminah U-sof yusoh, การพัฒนาศักยภาพครู, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.l3nr.org/posts/462044> [๙ มกราคม ๒๕๖๑].

Easyroadtraining, ทักษะการเป็นนักแก้ปัญหา (Problem-Solver Skills), [ออนไลน์],
แหล่งข้อมูล : <http://www.easyroadtraining.com/index.php/other/460-problem-solver-skills> [๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑]

Engineerjob, ๔ ขั้นตอน ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สำหรับวิศวกร , [ออนไลน์],
แหล่งข้อมูล : <https://www.engineerjob.co/2017/11/06/4-> [๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑]

Manpower Group, **เทคนิคการพัฒนาทักษะการทำงาน**, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : https://www.manpowerthailand.com/know_detail.php?id=19 [๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑]

McClelland, David C. (1973) . “**Testing for Competence rather than Intelligence.**” **American psychologist**. Retrieved December 11, 2005, from www.ei.haygroup.com.

ณัชกิตติชา เชาวนแหม่มชื่น. **ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น**. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/462404> [๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

ณอมพร เลาหจรัสแสง. **การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า : ตอนรูปแบบและทฤษฎี การเรียนรู้ออนาคต**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [http://thanompo.edu/cmu.ac.th/load/journal/5051/next generation%of% learning.pdf](http://thanompo.edu/cmu.ac.th/load/journal/5051/next%20generation%20of%20learning.pdf) [๒๗ เมษายน ๒๕๖๑].

ประชุม โพธิกุล. **พฤติกรรมของมนุษย์**, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/568717> [๒๗ เมษายน ๒๕๖๑]

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์, **กลยุทธ์ในการสร้างทักษะชีวิต**, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : <https://sites.google.com/site/karphathnathaksachiwit1/bth-thi-1-naewkhid-phun-than-keiyw-kab-thaksa-chiwit/1-4-klyuthth-ni-kar-srang-thaksa-chiwit>. [๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑]

วีระพงศ์ ล่องลอย, **ทักษะการสอน**, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : <https://www.gotoknow.org/posts/> [๒๖ เมษายน ๒๕๖๑].

NECTEC's **Lexitron Dictionary**. พจนานุกรมแปล ไทย-อังกฤษ.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/> [๒๐ เมษายน ๒๕๖๑].

Wiki How, ๒๕๖๑, **การพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหา**, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : <https://th.wikihow.com> [๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑]

ไพโรจน์ คะเชนทร์. **ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving Skills)**, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล http://chan2.obec.go.th/wattungpelschool/manage/upload_file/tfNfWjhsITd20150521203221.pdf

๒. ภาษาอังกฤษ

Alkin. **Evaluating the cost- effectiveness of instructional programs**. Los Angeles: University of California, 1969.

Bardo, John W., and Hartman. John J, **Urban Soclogoy : A Systematic Introduction**. U.S.A. : F.E. Peacock Publishers, Inc, 1982.

Barnard, Chester L. **Organization and Management**. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1962.

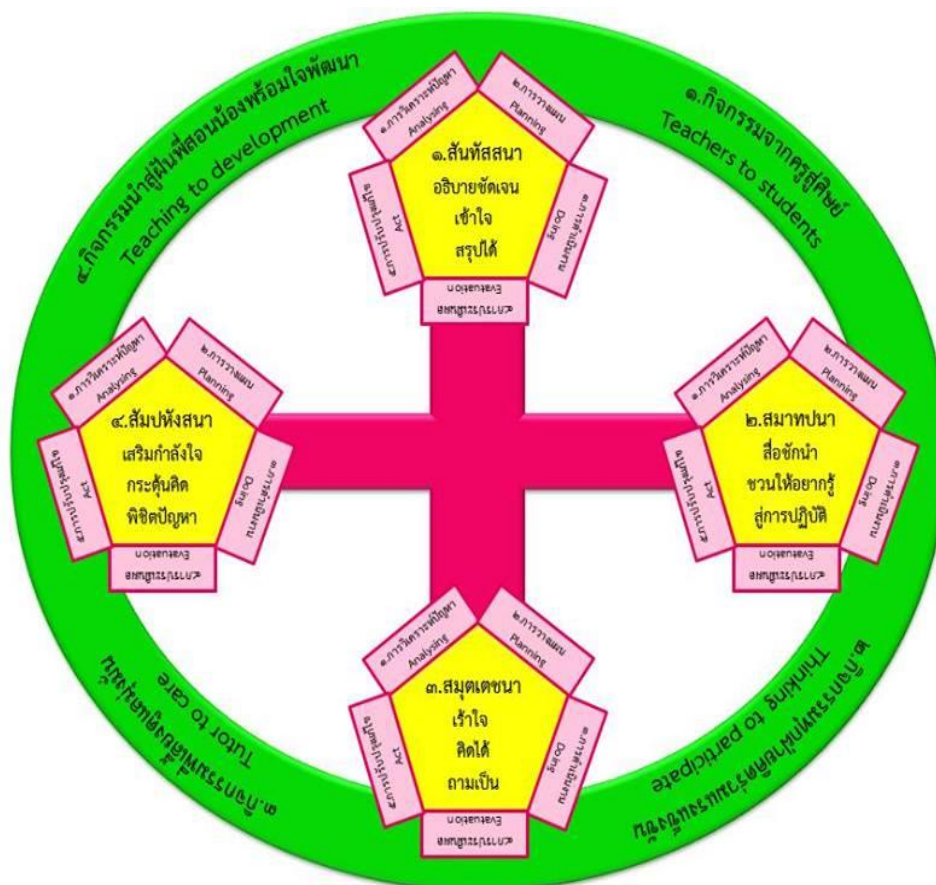
- Barrow,R., and,ed. Milburn,G. **A Critical Dictionary of Educational Concepts**, (2 nd ed.) New York:Teach College Press, 1990.
- Baurain, B. “Authoring Teacher Development in a Graduate Seminar in Vietnam,” **The Electronic Journal for English as a second Language**. 17, 3 (November 2013).
- Bayar, A. “The Components of Effective Professional Development Activities in Terms of Teachers’ Perspective,” **International Online Journal of Educational Sciences**. 6,2 2014.
- Cronbach. **Educational psychology**. New York: Harcourt, Brace & World, 1963.
- Don Hellriegel. **Management**. third edition, Addison – Wesley Publishing Company. Inc., 1982.
- Dunster, K, and J.Andrew. **Dictionary of Natural Resource Management**. Canada University of British Columbia, 1996.
- Eisner, E.. Education connoisseurship and criticism: Their form and functions in Educational Evaluation. **Journal of Aesthetic Education**. n.p.2(2), 1976.
- Gelmore G. D., & Campbe M. D.. **Needs assessment strategies for heath education and heath promotion**. Madison, Wi: Brown & Benchmark Publishers, 1996.
- Good, Carter V. **Dictionary of Education**.(5th ed.). New York : McGraw-Hill, 2005.
- Husen, T. & Postlethwaite, N.T.. **The international encyclopedia of education**. 2ndNew York : Pergawon press Inc., 1994.
- Hwang, H. “The influence of the ecological contexts of teacher education on South Korean teacher educators’ professional development.” **Teaching & Teacher Education**. 43 October 2014.
- Joyce & Well. **Model of teaching**. New Delhi : Prentice-hill of India Private limited, 1985.
- Kaufman, R., Rojas, A. M., & Mayer, H. **Needs assessment: A user’s guide**. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications, 1993.
- Keeves, P. J.. **Educational research methodology and measurement : An international handbook**. Oxford, England : Pergamon Press, 1988.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement, 30(3).
- Mckillip,J.Need Analysis Tools for the Human Services and Education, Newbury Park : Sage Publications, 1978.
- Procter,Paul. **Longman Dictionary of Contemporary English**. London : Longman, 1978.

- Raj, Madhu. **Encyclopedic Dictionary of Psychology and Education**. Vol.3. New Delhi : ANMOL, 1996.
- Reid, A.J. **Teacher Developing Understanding of Enquiry Based Learning**. Newcastle: University of Newcastle Upon Tyne, 2014.
- Reviere, R., Berkowitz, S., Carter, C. C. & Ferguson, C. G.. **Needs assessment: A creative and practical guide for social scientists**. Washington,D.C: Taylor & Francis, 1996.
- Sergiovanni, Thomas J. **Educational Governance and Administration**. Massachusetts : Allyn& Bacon, 1992.
- Simon, Herbert A.,Smithburg, Donald W.. and Thompson,Victor. **A Public Administration**. New York : Alfred Aknopt, 1950.
- Smith, R.H., & et al.. **Management : Marketing Organizations Perform**. New York : Macmillan, 1980.
- Steiner.E. **Methodology of theory building**. Sydney : Edocology Research Associates, 1988.
- Stoner, A. F., & Wankel, C.. **Management**. 3rd ed, New Delhi: Prentice – Hill Privated, 1986.
- Stufflebeam,et al. **Educational evaluation & decision making**. Itasca, IL: Peacock, cop 1971.
- Tadao Miyakawa. **The Science of Public Policy : Essential Reading in Policy Sciences II. Vols. IV- VII**. London and New York : Routledge, 1986.
- ThinkExist. **The Leadership Challenge: How to Get Extraordinary Things Done in Organizations**. San Francisco : Jossey Bass, 2008.
- Tosi, H. L. and Carroll,S. J. **Management** (2nd ed.). New York: John Wiley & Sons, 1982.
- Wang, X. “Encouraging and being encouraged: Development of an epistemic community and teacher professional growth in a Singapore classroom,” **Teaching & Teacher Education**, 44, November 2014.
- Willer, D.. **Scientific Sociology: Theory and Method**. Englewood cliff, NJ.: PrenticeHill, 1986.
- Witkin, B. A.. **Assessing needs in education and social program**. San Francisco. CA : jossey-Boss Publishers, 1984.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู
ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอน
ของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

นางลักขณา ไชยฤทธิ
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำนำ

คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีพนธ์ ตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้เกิดความชำนาญหรือความสามารถของครูในการจัดกระบวนการการถ่ายทอดความรู้ หรือ ประสบการณ์ต่างๆ ให้กับ ผู้เรียน ด้วยวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนเกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในการที่จะแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสมและสามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและต่อครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในการนำไปบูรณาการ และปรับประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาต่อไป

นางลักขณา ไชยฤทธิ์

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
หลักการ	๑
วัตถุประสงค์	๑
กระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติ	๒
เงื่อนไขความสำเร็จ	๗

รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีรูปแบบประกอบกัน ๔ ส่วน คือ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ และ ๔) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. หลักการของการพัฒนาทักษะการสอนของครู

หลักการการพัฒนาทักษะการสอนของครู

ทักษะการสอนมีความสำคัญต่อครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นความชำนาญหรือความสามารถของครูในการจัดกระบวนการการถ่ายทอดความรู้ หรือ ประสบการณ์ต่างๆ ให้กับผู้เรียน ด้วยวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนเกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดทักษะหรือความชำนาญในการที่จะแก้ปัญหาได้ อย่างเหมาะสม ครูจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสอนของตนเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและสร้างผู้เรียนให้เป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้และปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

๒. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาทักษะการสอนของครู

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาทักษะการสอนของครู ประกอบด้วย

- ๑) เพื่อให้ครูเข้าใจถึงปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
- ๒) เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของความชำนาญในการสอน
- ๓) เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนของครูในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน
- ๔) เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูให้เข้ากับบริบทของแต่ละพื้นที่

๓. กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา

กระบวนการนำทักษะการสอนของครูไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย ๑. องค์ประกอบของทักษะการสอน ๒) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ ๓) กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) องค์ประกอบของทักษะการสอนดังต่อไปนี้

- ๑) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสันติสสนา
- ๒) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมาธิปนา
- ๓) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสมุเตตชนา
- ๔) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสัมปหังสนา

๒) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการสอน

- ๑) การวิเคราะห์ปัญหา (Analysing)
- ๒) การวางแผน (Planning)
- ๓) การดำเนินงาน (Doing)
- ๔) การประเมินผล (Evaluation)
- ๕) การปรับปรุงแก้ไข (Act)

๓) กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน ประกอบไปด้วย

๑. กิจกรรม จากครูผู้ศิษย์
๒. กิจกรรม ทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน
๓. กิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น
๔. กิจกรรม นำสู่ฝันพี่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา

โดยมีรายละเอียดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอนดังนี้

กิจกรรม จากครูสู่ศิษย์ (Teachers to Students)

หลักการและเหตุผล

งานสำคัญของครูในการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ การให้ความรู้เชิงวิชาการเพื่อเป็นฐานในการศึกษาเล่าเรียน และประกอบอาชีพ ดังนั้นทักษะการสอนของครูจึงมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนการที่จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนอย่างแจ่มแจ้งและตรงตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนนั้นครูจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ ทักษะ การสอน เทคนิคและวิธีการสอนต่างๆโดยการเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในวิชาที่ตนเองสอนแล้วนำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนในชั้นเรียนได้
๒. เพื่อให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์ได้เข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน
๓. เพื่อมุ่งพัฒนาครูที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. การสร้างทีมครู (Community) คือ การแบ่งกลุ่มเพื่อระดมประสบการณ์ หาปัญหาหรือแนวทางการพัฒนา โดยเลือกประเด็นเพียง ๑ ประเด็นเพื่อแก้ปัญหาแต่ละครั้ง และเป็นครูที่มีความต้องการเดียวกัน ครูกลุ่มสาระเดียวกัน และสอนระดับชั้นเดียวกัน เป็นต้น
๒. การจัดการเรียนรู้ (Practice) คือ ร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนา และนำสู่การปฏิบัติ โดยมี Open Room (เปิดห้องเรียน) เพื่อการเยี่ยมชมและสังเกตการสอนของเพื่อนครู
๓. การสะท้อนความคิดเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติ (Reflection) คือ การพบกลุ่มเพื่อสะท้อนความคิดจากการจัดการเรียนรู้เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นจากการเปิดห้องเรียน ร่วมกันเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมกัน
๔. การประเมินเพื่อพัฒนาสมรรถนะครู (Evaluation) คือ การประเมินเพื่อพัฒนาสมรรถนะครู ตามแบบคู่มือการประเมินการพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคล
๕. การสร้างเครือข่ายการพัฒนา (Network Development) คือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู/นักเรียนผ่านโรงเรียนเครือข่ายการพัฒนา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ครูสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนในชั้นเรียนได้
๒. ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์ได้เข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียน
๓. พัฒนาครูเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

กิจกรรม ทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน (Thinking to Participate)

หลักการและเหตุผล

การร่วมมือกันคิดและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนสามารถปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ให้สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้และยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้สอนให้มีความชำนาญในการสร้างความพร้อมและความอยากรู้อยากเห็นกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับผู้เรียนได้เข้าใจและเรียนรู้ อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ครูผู้สอนมีทักษะ และศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ดีขึ้น
๒. เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถบูรณาการเชื่อมโยง ใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลายในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ และในชุมชน สามารถนำไปใช้สอนได้
๓. เพื่อให้ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. วางแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาครู อย่างเป็นระบบโดยความร่วมมือการศูนย์การอบรม
๒. สร้างเครือข่ายของการพัฒนาครู โดยหน่วยงานที่มีส่วนร่วมและจากหน่วยงานต้นสังกัด
๓. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สนับสนุนนโยบายโดยให้ศึกษานิเทศก์ฯ เข้าร่วม เครือข่ายและดำเนินการสนับสนุน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ครูผู้สอน มีทักษะและศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ดีขึ้น
๒. ครูผู้สอนสามารถบูรณาการ เชื่อมโยงวิชาความรู้ และเทคโนโลยีโดยจัดกิจกรรม ใช้แหล่งเรียนรู้ หลากหลายในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและในชุมชน สามารถนำไปใช้สอนได้
๓. ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนและผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

กิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น (Tutor to Care)

หลักการและเหตุผล

การที่ครูผู้สอนมีความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจและกล้าแสดงออกของผู้เรียนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการเสริมกำลังใจด้วยวาจา หรือท่าทางอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัยของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดโดยการจัดกิจกรรม การใช้คำถาม การสร้างสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ เพื่อเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินความคิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อมุ่งพัฒนาครูนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน
๒. เพื่อให้ครูนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. การสร้างกลุ่ม คือ การสร้างกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง เพื่อจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือแนะนำโดยการเป็นพี่เลี้ยง เพื่อระดมประสบการณ์ หาปัญหาหรือแนวทางการพัฒนา โดยเลือกประเด็นเพื่อแก้ปัญหาแต่ละครั้ง

๒. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน คือ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาและนำสู่การปฏิบัติ ในลักษณะการทำงานร่วมกันแบบเพื่อนชวนคิดโดยการใช้วิธีการพี่สอนน้อง

๓. การพัฒนาจากการปฏิบัติโดยกลุ่มเครือข่าย คือ การพบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดจากการจัดการเรียนรู้เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไข ปัญหาที่เกิดจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมกันโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู/นักเรียนผ่านโรงเรียนเครือข่ายการพัฒนา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ครูนำความรู้ที่ได้ไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่เห็นผลลัพธ์และเกิดความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน
๒. ครูนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

กิจกรรม นำสู่ฝึกสอนน้องพร้อมใจพัฒนา (Teaching to Development)

หลักการและเหตุผล

การจัดการศึกษาให้ทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ รวมถึงการนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักค่านิยม ๑๒ ประการ มีความเข้มแข็งทางด้านร่างกาย และจิตใจ เน้นการอ่านออกเขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่พิเศษ ได้แก่ พื้นที่สูงชายแดน เกาะแก่ง และเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการลงนามความร่วมมือระหว่าง สพฐ. และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเป็นการเพิ่มทักษะ ความชำนาญในการสอนของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนับสนุนและได้รับการช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนระหว่างเพื่อนครู

๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ให้มีความพร้อม

ขั้นตอนการดำเนินงาน :

การประสานงานให้เกิดความสอดคล้องในการพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ๓ ระดับ ได้แก่

๑) ส่วนกลาง : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

๒) ระดับพื้นที่ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน

๓) ระดับสถานศึกษา : โดยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้ง ๒๐๗ โรงเรียน จะร่วมมือกับโรงเรียนคู่พัฒนาทางการศึกษาของ สพฐ. เพื่อทำงานร่วมกันในด้านต่างๆ เช่น ครูจากโรงเรียนคู่พัฒนา เข้าไปช่วยสอนในโรงเรียน ตชด. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

โรงเรียน ตชด.ทั่วประเทศ ที่ได้รับการสนับสนุนและได้รับการช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนจาก สพฐ. มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์การศึกษาที่เท่าเทียม ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ให้มีความพร้อมและก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

๔.เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครู

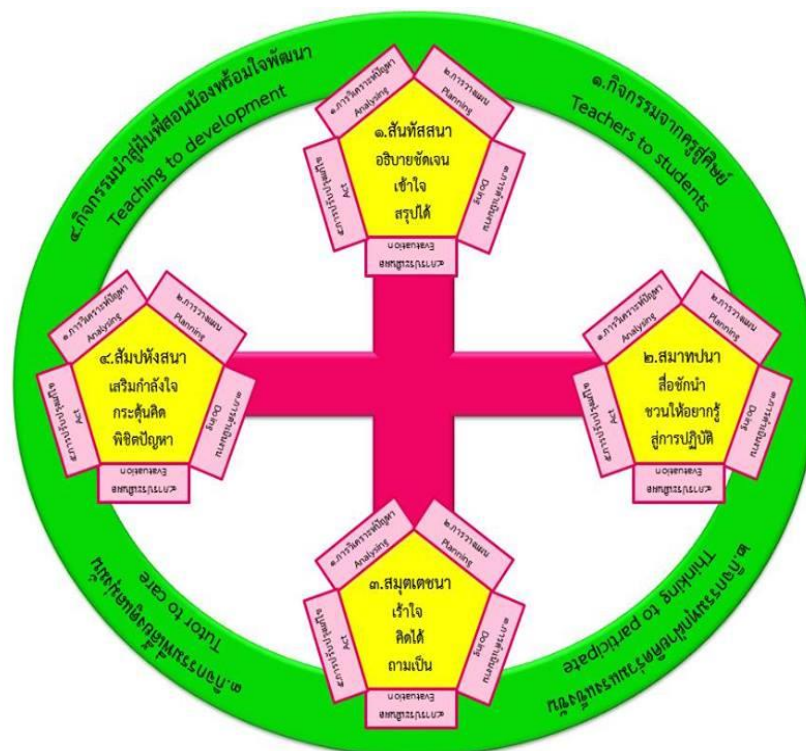
เงื่อนไขความสำเร็จ การพัฒนาทักษะการสอนครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายมีเงื่อนไขที่ควรทราบ ดังนี้

๑) ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดเสริมทักษะในด้านนั้นก่อน

๒) ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการสอนของครู

๓) ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษาด้วย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากองค์ประกอบของรูปแบบพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้นำมาเขียนเป็นแผนภาพ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ ๔.๒ กระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา

ซึ่งกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาประกอบด้วย ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ ซึ่งมีรายละเอียดการพัฒนา ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ปัญหา (Analysing) หมายถึง การตรวจสอบหาสาเหตุ แยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อยเพื่อทำความเข้าใจ ปัญหา และระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ในแต่ละส่วนให้แจ่มแจ้งชัดเจน

๒. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดวิธีทำงานในอนาคตเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานมากที่สุด โดยการเลือกโครงการ กิจกรรม และวิธีการที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การดำเนินงาน (Doing) หมายถึง การปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้วางแผนเอาไว้แล้วอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

๔. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของแผนงานที่วางแผนไว้

๕. การปรับปรุงแก้ไข (Act) หมายถึง การปรับปรุงแก้ไขแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัติงานส่วนที่มีปัญหา พร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและ ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

โดยมีรายละเอียดการนำกระบวนการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ (สันตัสสนา) อธิบายชัดเจนเข้าใจใน สรุปได้ โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การ ประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม จากครูสู่ศิษย์ (Teachers to Students) เสริมทักษะ

องค์ประกอบที่ ๒ (สมาทปนา) สื่อชักนำชวนในให้อยากรู้ สู่การ ปฏิบัติ โดยมี ขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม ทุกฝ่ายคิดร่วมแรงแข่งขัน (Thinking to Participate) เสริมทักษะ

องค์ประกอบที่ ๓ (สมุตเตชนา) เราใจคิดได้ถามเป็น โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม พี่เลี้ยงดูแลมุ่งมั่น (Tutor to Care) เสริมทักษะ

องค์ประกอบที่ ๔ (สัมปหังสนา) นำสู่ฝึกสอนน้องพร้อมใจพัฒนา โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ ขั้นที่ ๑ การ วิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ ๒ การวางแผน ขั้นที่ ๓ การดำเนินงาน ขั้นที่ ๔ การ ประเมินผล ขั้นที่ ๕ การปรับปรุงแก้ไข โดยมีกิจกรรม พี่สอนน้องพร้อมใจพัฒนา (Teaching to Development) เสริมทักษะ

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้การสัมภาษณ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้การสัมภาษณ์

๑. พ.ต.ต.เจริญ บุราณรัมย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมพระราชทานนายาว อำเภอ
สนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
๒. พ.ต.ต.เสรี อ่อนแพง ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายสังข์ไพร่แอร์ไลน์ส
เฉลิมพระเกียรติฯ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
๓. พ.ต.ท.ประยุทธ์ บุตตา ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบ่อชะอม
อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี
๔. ร.ต.อ. พชรเดช ไชยทะ ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
๕. ร.ต.อ.สุวรรณ สาเสนา ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองแดง
อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

๑. ดร.เยาวเรศ ตระกูลวีระยุทธ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
๒. ดร.ชรินทร์ จิตตสุโก ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕
๓. ว่าที่ร้อยตรีประคอง บุญสร้าง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปลาไหลราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต ๒
๔. พ.ต.ท.อาทร ท้าวศรีบุญเรือง สารวัตรกองกำกับการ ๒ กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (กฟว)
๕. ร.ต.อ. พิภพ ญาติโพธิ์ รองสารวัตรกองกำกับการ ๒ กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

๑.	พระครูโสภาสนนทกิตต์, ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตร พธ.ม. (พุทธบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒.	รศ.ดร.สมศักดิ์ บุญปู	ผู้อำนวยการหลักสูตร พธ.ด. (พุทธบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓.	ร.ท.ผศ.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ	ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาปรัชญาศาสนา
ราชบัณฑิตยสภา
๔.	ดร.บุญเชิด ชำนิศาสตร์	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕.	ดร.เกษม แสงนนท์	ผู้อำนวยการหลักสูตร พธ.ม. (พุทธบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๖.	ร.อ.ดร.อากาศ อัจฉนาม	หัวหน้าแผนกห้องผ่าตัด โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า
กรมแพทยทหารเรือ
๗.	ดร.ณัฐชนันตร์ อยู่สีมารักษ์	ครูโรงเรียนนนทบุรียวิทยาลัย จังหวัดนนทบุรี
๘.	ดร.สุรัชย์ แก้วคุณ	นักวิชาการอิสระ
๙.	ด.ต.ดร.ไทมณี ไชยฤทธิ์	จนท.กลุ่มงานกิจกรรมมวลชน (กอ.รมน.ฉช.)
จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือการวิจัย

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบดัชนีนิพนธ์

หนังสือขอความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๙๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน พ.ต.ต.เจริญ บุราณมัย ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมพระราชทานนายว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตได้ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่ ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- โทร ๐๘ ๗๗๔๖ ๙๘๖๕

เจ้าหน้าที่ฯ :- น.ส.มณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๙๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติสัมนาเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ร.ต.อ.เพชรเดช ไชยทะ ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขออนุมัติให้นิสิตได้ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่ ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- โทร ๐๘ ๗๗๔๖ ๘๘๖๕

เจ้าหน้าที่ :- น.สมณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๙๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติเสนอคำสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน พ.ต.ท.เสรี อ่อนแพง ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสิงคโปร์แอร์ไลน์ฯ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขออนุมัติให้ให้นิสิตได้ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่ ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- โทร ๐๘ ๗๗๔๖ ๙๘๖๕

เจ้าหน้าที่ :- น.ส.มณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๙๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติสัมนาเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน พ.ต.ท.ประยุทธ์ บุตตา ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบ่อชะมอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขออนุมัติให้นิสิตได้ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่ ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- โทร ๐๘ ๗๗๔๖ ๙๘๖๕

เจ้าหน้าที่ :- น.สมณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๙๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติสัมนาเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ร.ต.อ.สุวรรณ สาสนา ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองแดง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขออนุมัติให้นิสิตได้ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ส่วนวันเวลาและสถานที่ ที่จะให้สัมภาษณ์ สุดแต่ท่านจะกำหนด หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นิสิตผู้วิจัย :- โทร ๐๘ ๗๗๔๖ ๘๘๖๕

เจ้าหน้าที่ :- น.สมณี อาลากุล โทร ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๓๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.เยาวเรศ ตระกูลวิระยุทธ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับ ความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นางลักขณา ไชยฤทธิ์ ๐๘๗ ๗๔๖๙๘๖๕

น.ส.มณี อาลากุล ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๓๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.ชรินทร์ จิตตสุโก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอน ของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับ ความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นางลักขณา ไชยฤทธิ์ ๐๘๗ ๗๔๖๙๘๖๕

น.ส.มณี อาลากุล ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๓๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

เรียน พ.ต.ท.อาทร ท้าวศรีบุญเรือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอน ของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับ ความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขออนุมัติคราะห์ให้ท่านเป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นางลักขณา ไชยฤทธิ์ ๐๘๗ ๗๔๖๙๘๖๕

น.ส.มณี อาลากุล ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๓๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

เรียน ร.ต.อ.พิภพ ญาติโพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอน ของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับ ความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นางลักขณา ไชยฤทธิ์ ๐๘๗ ๗๔๖๙๘๖๕

น.ส.มณี อาลากุล ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๓๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
 www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรี ประคอง บุญสร้าง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอน ของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับ ความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นางลักขณา ไชยฤทธิ์ ๐๘๗ ๗๔๖๔๘๖๕

น.ส.มณี อาลากุล ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๑๙๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๗ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นิสิตได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นางลักขณา ไชยฤทธิ์ ๐๘ ๗๗๔๖ ๙๘๖๕

น.ส.มณี อาลากุล ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบดัชนีนิพนธ์

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๖๐

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐๙ ๓๐๓๐ ๕๐๓๘ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๖ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบดัชนีนิพนธ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วย นางลักขณา นามสกุล ไชยฤทธิ์ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๑๐๒๐๒๙ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้ทำดัชนีนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นิสิตได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยเพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นิสิตได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบรูปแบบดัชนีนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญบุ)

รองคณบดีคณะครุศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ติดต่อประสานงาน :-

นางลักขณา ไชยฤทธิ์ ๐๘ ๗๗๔๖ ๙๘๖๕

น.ส.มณี อาลากุล ๐๘ ๐๐๗๑ ๔๑๘๖

ภาคผนวก ข

แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร. อินฉา ศิริวรรณ ประธานกรรมการ
ดร.ระวีง เรื่องสังข์ กรรมการ

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน”

ข้อมูลที่เป็นคำตอบจากท่านจะเป็นประโยชน์กับการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง และผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลของท่านเพื่อใช้ประโยชน์เพื่องานวิจัยนี้เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดีและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางลักขณา ไชยฤทธิ์
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๖๑

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ผู้สัมภาษณ์
 ตำแหน่ง
 สัมภาษณ์เมื่อวันที่..... เดือนพ.ศ.
 สถานที่สัมภาษณ์
 ตั้งแต่เวลา..... น. ถึงเวลา น.
 รวมระยะเวลาสัมภาษณ์ ชม. นาที

แนวคำถามในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสภาพของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ที่ควรแก้ปัญหา ๓ อันดับสูงสุด ในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

๑. ท่านคิดว่าสภาพปัญหาของ ทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นอย่างไรและมีแนวทางแก้ไขปัญหายังไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. จากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ด้านสันติสนา ที่ควรแก้ปัญหา ๓ อันดับสูงสุด ได้แก่ ๑) ครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบ ๒) ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายชี้แจงให้นักเรียนเห็นชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ ๓) ครูมีการสาธิตประกอบการสอนเพื่อให้นักเรียนเห็นชัดเจน ท่านคิดว่า ควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหายังไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. จากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ด้านสมรรถนะ ที่ควรแก้ปัญหา ๓ อันดับสูงสุด ได้แก่ ๑) ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ๒) ครูมีการใช้เกม เพลง เร้าความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน ๓) ครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจน ท่านคิดว่า ควรจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. จากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ด้านสมรรถนะ ที่ควรแก้ปัญหา ๓ อันดับสูงสุด ได้แก่ ๑) ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม ๒) ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน ๓) ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ท่านคิดว่า ควรจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๕. จากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น ด้านสัมพันธสนา ที่ควรแก้ปัญหา ๓ อันดับสูงสุด ได้แก่ ๑) ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย ๒) ครูใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ๓) ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดแก้ปัญหา ได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ท่านคิดว่า ควรจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

“ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างสูง”

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม)

เรื่อง

“รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน”

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีนิพนธ์ตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหา รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย และขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบ ไต ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุก ข้อ ตามความคิดเห็นของท่าน เพื่อจะนำไปวิเคราะห์ให้เป็นประโยชน์ดังที่กล่าว ข้อมูลที่ท่านตอบจะ ถือเป็นความลับและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลบนภาพรวมเท่านั้น แบบสอบถามนี้ มี ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของทักษะการสอนของ ครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางลักขณา ไชยฤทธิ์
นิสิตพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความที่แสดงสถานภาพท่านตามที่เป็นจริง

ข้อมูลส่วนบุคคล

๑. เพศ

() ชาย

() หญิง

๒. อายุ

() ๓๐ ปีลงไป

() ๓๑-๔๐ ปี

() ๔๑-๕๐ ปี

() ๕๑-๖๐ ปี

๓. ระดับการศึกษา

() มัธยมศึกษาตอนปลาย

() ปวช.

() ปวส.

() อนุปริญญา

() ปริญญาตรี

() อื่นๆ ระบุ

๔. ชั้นยศ

() สิบตำรวจตรี

() สิบตำรวจโท

() สิบตำรวจเอก

() จ่าสิบตำรวจ

() ดาบตำรวจ

() อื่นๆ ระบุ

๕. อายุราชการ

() ๑๐ ปีลงไป

() ๑๑ - ๒๐ ปี

() ๒๑ - ๓๐ ปี

() ๓๑ - ๔๐ ปี

() มากกว่า ๔๐ ปี

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับสภาพเป็นจริงที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่าน ในแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

๕	หมายถึง	สภาพที่ปฏิบัติจริงในระดับ	มากที่สุด
๔	หมายถึง	สภาพที่ปฏิบัติจริงในระดับ	มาก
๓	หมายถึง	สภาพที่ปฏิบัติจริงในระดับ	ปานกลาง
๒	หมายถึง	สภาพที่ปฏิบัติจริงในระดับ	น้อย
๑	หมายถึง	สภาพที่ปฏิบัติจริงในระดับ	น้อยที่สุด

พร้อมกันนี้ในแต่ละองค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน ได้โปรดพิจารณาว่า **ท่านมีความคาดหวังในระดับใด** ในแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕	หมายถึง	สภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตในระดับ	มากที่สุด
๔	หมายถึง	สภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตในระดับ	มาก
๓	หมายถึง	สภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตในระดับ	ปานกลาง
๒	หมายถึง	สภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตในระดับ	น้อย
๑	หมายถึง	สภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตในระดับ	น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน		สภาพเป็นจริง					สภาพคาดหวัง				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑	ครูมีการอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียน			✓				✓			
๒	ครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบ				✓		✓				

คำอธิบาย

ข้อ ๑ แสดงว่าครูมีการอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนในสภาพที่ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง และมีสภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตในระดับมาก

ข้อ ๒ แสดงว่าครูมีการบรรยายโดยใช้รูปภาพประกอบในสภาพที่ปฏิบัติจริงน้อย และมีสภาพที่คาดว่าจะปฏิบัติในอนาคตในระดับมากที่สุด

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน		สภาพเป็นจริง					สภาพคาดหวัง				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๙	ครูสนทนาซักถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนก่อนการสอน										
๑๐	ครูทบทวนบทเรียน โดยการเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ให้กับผู้เรียนก่อนการสอบบทเรียนใหม่										
๑๑	ครูมีการใช้เกม เพลง ไร้ความสนใจ สร้างความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน										
๑๒	ครูมีวิธีการพูดและเทคนิคในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนคล้อยตามและอยากเรียนรู้										
๑๓	ครูมีการใช้สื่อการสอน ทั้งที่เป็นรูปภาพ วิดีทัศน์ หรือ ของจริง ในการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ง่าย										
๑๔	ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน										
๑๕	ครูใช้สื่อ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจน										
๑๖	ครูแนะนำและชี้แนะการใช้สื่อการสอนให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบทเรียนและวัย										
๑๗	ครูส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยการใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อการเรียนการสอน										

องค์ประกอบของทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธวิธีการสอน		สภาพเป็นจริง					สภาพคาดหวัง				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๓. สมุดเตชนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอน ในการใช้คำพูดหรือประโยคในการกระตุ้นหรือดึงการตอบสนองของผู้เรียนออกมาว่า มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ในเรื่องที่เรียนได้เหมาะสมกับวัยและบทเรียน และการใช้ท่าทางประกอบ ภาษา น้ำเสียง สื่อการสอน การแสดงบทบาทสมมติ เกม และการสาธิต และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเรียนหรือสนใจและติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา											
๑๘	ครูใช้ภาษาในการสื่อสาร ชัดเจน เข้าใจง่าย										
๑๙	ครูใช้น้ำเสียง และ ท่าทาง ได้เหมาะสมกับสถานการณ์										
๒๐	ครูให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน										
๒๑	ครูมีการใช้เกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากติดตามการเรียนอยู่ตลอดเวลา										
๒๒	ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยการสาธิตประกอบการสอนในบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้										
๒๓	ครูให้นักเรียนวิเคราะห์บทเรียน โดยการอภิปรายกลุ่ม										
๒๔	ครูให้นักเรียนทำงานกลุ่มเพื่อสังเคราะห์ความรู้ในบทเรียน										
๒๕	ครูประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนโดยการตอบคำถามในบทเรียน										
๒๖	ครูมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน										

[illegible]

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้

**แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน**

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบโดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๒. แบบสอบถามนี้ประกอบไปด้วย ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการประเมิน ๔ ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามรายการในแบบสอบถาม

ผู้วิจัยตระหนักดีว่า ท่านผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านมีภารกิจงานที่ต้องรับผิดชอบมากมายในช่วงเวลาที่จำกัด แต่ผู้วิจัยเล็งเห็นความคิดเห็นจากประสบการณ์อันทรงคุณค่าของท่านที่จะช่วยกันชี้แนะ ปรับปรุง พัฒนางานวิจัยและงานวิชาการให้แก่วงการศึกษาของไทยอย่างมีคุณภาพและยังนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง

ในการนี้ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์ท่านผู้บริหารสถานศึกษาได้โปรดตอบแบบสอบถามและให้คำชี้แนะงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน”

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงยิ่งที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้เป็นอย่างดี และเพื่อความสะดวกรวดเร็วตามยุคสมัยปัจจุบัน ผู้วิจัยขอความกรุณาผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านได้ สแกน QR Code ด้านล่างนี้ โดยการเพิ่มเพื่อนในแอปพลิเคชันไลน์คิวอาร์โค้ด เพื่อตอบแบบสอบถามทางออนไลน์แทนการส่งเอกสารทางไปรษณีย์

ขอขอบพระคุณอย่างสูงยิ่ง
นางลักขณา ไชยฤทธิ์
นิสิตพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
โทรศัพท์ ๐๘๗-๗๔๖-๙๘๖๕
e-mail ; Lakkhanachai2521@gmail.com

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความที่แสดงสถานภาพท่านตามที่เป็นจริง

ข้อมูลส่วนบุคคล

๑. เพศ

() ชาย

() หญิง

๒. อายุ

() ๓๐ ปีลงไป

() ๓๑-๔๐ ปี

() ๔๑-๕๐ ปี

() ๕๑-๖๐ ปี

๓. ระดับการศึกษา

() มัธยมศึกษาตอนปลาย

() ปวช.

() ปวส.

() อนุปริญญา

() ปริญญาตรี

() อื่นๆ ระบุ

๔. ชั้นยศ

() ร้อยตำรวจตรี

() ร้อยตำรวจโท

() ร้อยตำรวจเอก

() พันตำรวจตรี

() พันตำรวจโท

() อื่นๆ ระบุ

๕. อายุราชการ

() ๑๐ ปีลงไป

() ๑๑ - ๒๐ ปี

() ๒๑ - ๓๐ ปี

() ๓๑ - ๔๐ ปี

() มากกว่า ๔๐ ปี

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมิน ๔ ด้าน คือ (๑) ด้านความเป็นประโยชน์ (๒) ด้านความเป็นไปได้ (๓) ด้านความเหมาะสม (๔) ด้านความถูกต้อง โดยมีมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ๕ ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ เป็นไปได้ เหมาะสม ถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ เป็นไปได้ เหมาะสม ถูกต้อง อยู่ในระดับมาก
- ๓ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ เป็นไปได้ เหมาะสม ถูกต้อง อยู่ในระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ เป็นไปได้ เหมาะสม ถูกต้อง อยู่ในระดับน้อย
- ๑ หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ เป็นไปได้ เหมาะสม ถูกต้อง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

คำอธิบายเพิ่มเติม

๑. การตรวจสอบรูปแบบด้านความเป็นประโยชน์ หมายถึง รูปแบบมีความเป็นประโยชน์และตอบสนองต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและมีผลต่อการนำไปใช้การพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๒. การตรวจสอบรูปแบบด้านความเป็นไปได้ หมายถึง รูปแบบมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เหมาะสมกับสถานการณ์ยอมรับได้ และคำนึงถึงความเป็นได้ต่อการนำไปใช้พัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๓. การตรวจสอบรูปแบบด้านความเหมาะสม หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและยอมรับได้ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีผลต่อการนำไปใช้พัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

๔. การตรวจสอบรูปแบบด้านความถูกต้อง หมายถึง รูปแบบมีความถูกต้องตามเนื้อหาสอดคล้องกับสภาพจริงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

แบบตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครู
ตามหลักพหุวิทยาการจัดการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

รายการประเมิน	ความเป็นประโยชน์					ความเป็นไปได้					ความเหมาะสม					ความถูกต้อง				
	๕	๔	๓	๒	๑	๕	๔	๓	๒	๑	๕	๔	๓	๒	๑	๕	๔	๓	๒	๑
องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย (๑) หลักการ (๒) วัตถุประสงค์ (๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ (๔) เงื่อนไขความสำเร็จ																				
๑. หลักการของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน																				
ทักษะการสอนมีความสำคัญต่อครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นความชำนาญหรือความสามารถของครูในการจัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ หรือ ประสบการณ์ต่างๆ ให้กับผู้เรียน โดยการใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม ครูจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสอนของตนเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและสร้างผู้เรียนให้เป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้และปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข																				
๒. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน																				
๑) เพื่อให้ครูเข้าใจถึงปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน																				
๒) เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของความชำนาญในการสอน																				
๓) เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนของครูในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน																				
๔) เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครูให้เข้ากับบริบทของแต่ละพื้นที่																				
๓. กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วย ๓.๑ องค์ประกอบของทักษะการสอน ๓.๒ ขั้นตอนการพัฒนาทักษะ ๓.๓ กิจกรรมการพัฒนาทักษะการสอน																				
๓.๑ องค์ประกอบของทักษะการสอน																				
๑) องค์ประกอบทักษะการสอนด้านสันติสนา หมายถึง ความสามารถหรือความชำนาญของผู้สอนในการถ่ายทอดความรู้ในการพูดอธิบายชี้แจงรายละเอียดให้ผู้เรียนเห็นชัดและเข้าใจในบทเรียน โดยการบอก บรรยาย ตีความ สานิต ยกตัวอย่าง ทำทางประกอบ การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถสรุปบทเรียนรวบรวมใจความหรือเนื้อเรื่องที่																				

[illegible]

รายการประเมิน	ความเป็นประโยชน์					ความเป็นไปได้					ความเหมาะสม					ความถูกต้อง				
	๕	๔	๓	๒	๑	๕	๔	๓	๒	๑	๕	๔	๓	๒	๑	๕	๔	๓	๒	๑
องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย (๑) หลักการ (๒) วัตถุประสงค์ (๓) การนำไปสู่การปฏิบัติ (๔) เงื่อนไขความสำเร็จ																				
๔. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของครูตามหลักพุทธบริหารการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน																				
๑) ต้องมีการสำรวจทักษะการสอนของครูก่อน ถ้าทักษะการสอนของครูขาดด้านใดเสริมทักษะในด้านนั้นก่อน																				
๒) ต้องสร้างความเข้าใจและได้รับความร่วมมือ กันจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหาร ครู ตระหนักถึงความสำคัญต่อ การพัฒนาทักษะการสอนของครู																				
๓) ความสำเร็จของการพัฒนาทักษะการสอน ของครูนั้นขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษา																				

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นางลักขณา ไชยฤทธิ์
นิสิตพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล : นางลักขณา ไชยฤทธิ์
ว/ด/ป (เกิด) : ๖ กันยายน ๒๕๒๑
ภูมิลำเนา : อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
การศึกษา : ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโท ภาษาไทย
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๔๓
: ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๕๔
: ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๕๘

ตำแหน่ง/ประสบการณ์ทำงาน

: ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๒
ปีที่เข้าศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๕๙
ปีที่สำเร็จการศึกษา : ปีการศึกษา ๒๕๖๑
ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๓๑ หมู่ ๔ ตำบลวังเย็น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ๒๔๑๙๐
: โทร.- ๐๘๗ - ๗๔๖๘๘๖๕
: E-mail : Luk๒๕๒๑@hotmail.co.th